

43. møde

Torsdag den 4. februar 1993 kl. 10.00

Dagsorden:

1) Forhandling om redegørelse nr. R 13:

Statsministerens redegørelse for rigets almindelige stilling og de af regeringen påtænkte foranstaltninger, jf. Folketingets forretningsorden § 19, stk. 1 og 2.

2) Eventuelt: Første behandling af beslutningsforslag nr. B 56:

Forslag til folketingsbeslutning om Folketingets tilslutning til tillægsaftale af 1. februar 1993 til aftale af 6. oktober 1992 mellem regeringen og det færøske landsstyre med senere ændringer.

Af statsministeren (Nyrup Rasmussen).

Samtykke til behandling:

Formanden:

Den sidste sag på dagsordenen kan kun med Tingets samtykke behandles i dette møde, men hvis ingen gør indsigelse, betragter jeg samtykket som givet. (Ophold). Det er givet.

Den første sag på dagsordenen var:

1) Forhandling om redegørelse nr. R 13:

Statsministerens redegørelse for rigets almindelige stilling og de af regeringen påtænkte foranstaltninger, jf. Folketingets forretningsorden § 19, stk. 1 og 2.

(Redegørelsen givet 2/2 93. Meddelelse om forhandling 2/2 93).

Forhandling

Frank Jensen (S):

Danmark har brug for, at tilliden mellem be-

folkningen og landets politiske ledelse genskabes, at den eksplosive vækst i arbejdsløsheden vendes, at der skabes folkelig opbakning til Danmarks fortsatte aktive placering i EF, at der skabes gunstige vilkår for erhvervslivets investeringer i fornyet fremgang, og at miljøpolitikken tages alvorligt og inddrages systematisk i alle politiske beslutninger. Mandag den 25. januar fik Danmark en ny regering, der har disse mål som ledetråden for sin politik.

Det blev en flertalsregering. En sådan har vi ikke kendt i nyere politisk historie. Af de 179 medlemmer i Tinget har kun lidt over en halv snes stykker nogen sinde oplevet en flertalsregering. Mange har sagt, at en flertalsregering ikke er målet i sig selv. Det kan der være noget om, men en flertalsregering er langt at foretrække frem for smalle mindretalsregeringer. En flertalsregering kan skabe stabilitet. Med en flertalsregering stoppes de seneste års ulidelige tendens til, at landet blev regeret af alternative flertal, men administreret af en regering, der var frontalt imod flere af Folketingets centrale beslutninger og vedtagelser. En flertalsregering skal ikke majorisere sin politik igennem Tinget, men den skal skabe stabilitet og løsninger, som rækker længere frem end morgendagens problemer.

I statsministerens åbningstale var der en udstrakt hånd til et tæt og tillidsfuldt samarbejde med alle partier. Det er et godt og vigtigt budskab; de bredest mulige løsninger slår bedst igennem i virkelighedens verden. Danmark har brug for stabilitet. Befolkningen ønsker usikkerheden fjernet og erstattet af langsigtede løsninger.

I 1990 gik Socialdemokratiet til valg på kravet og ønsket om dannelsen af en flertalsregering, en flertalsregering, der udogmatisk skulle tage fat på løsningerne af de enorme problemer, som tårner sig op for befolkningen i deres dagligdag. Vælgerne belønnede Socialdemokratiets indsats og program med 15 nye mandater. Men trods denne markante fremgang for Socialdemokratiet naglede Det Konservative Folkeparti og Venstre sig fast til regeringstaburetterne, man ønskede end ikke at åbne for en dronningerunde trods vælgernes klare ønsker.

Dannelsen af KV-regeringen var det dårligst tænkelige resultat af decembervalget i 1990. Den var uhyre spinkelt funderet parlamentarisk; den var præget af store indre politiske

[Frank Jensen]

spændinger, der på en lang række vigtige områder førte til handlingslammelse. De indre spændinger var så voldsomme, at de ofte slog ud i lys lue. De skabte usikkerhed for befolkningen og beslutningstagerne. Mange problemer forblev uløste.

Nu – to år efter – får Danmark noget forsinket sin flertalsregering. Regeringen blev dannet, efter at højesteretsdommer Mogens Hornslet klart har belyst grundlaget for at gøre ansvaret gældende for det lovbrud, der blev begået i Justitsministeriet i 1987 og 1988. Statsminister Poul Schlüter valgte selv på den baggrund at indgive sin afskedsbegøring. At der som følge af de begivenheder, der førte til Tamilrapporten og offentliggørelsen af denne, kom en ny flertalsregering, beviser, at vores parlamentariske demokrati fortsat er stærkt og sundt. I mange andre lande ville de ubehagelige begivenheder, som Tamilrapporten afslørede, ikke være håndteret på samme værdige og korrekte måde.

Sagen slutter ikke her. Den nye regering må hurtigst muligt få ryddet op og taget de nødvendige skridt til at genskabe tilliden til centraladministrationen. Politisk må Danmark ikke gå i koma. I den socialdemokratiske folketingsgruppe vil vi meget hurtigt i samarbejde med regeringen træffe de nødvendige beslutninger som opfølgning af den konkrete redegørelse, Folketinget har fået i form af Tamilrapporten, samt andre konkrete anklagepunkter, der har været rettet mod medlemmer af den tidligere regering i beretninger fra flere kommissionsdomstole.

Socialdemokratiet lægger helt afgørende vægt på regeringsgrundlagets klare tale om den nye regerings vilje til at tilrettelægge sit samarbejde med Folketinget og sin forvaltning, så den skaber tillid til og respekt om det danske folkestyre. Dette arbejde er bestemt ikke kun et regeringsanliggende. Alle partierne i Folketinget må være klar til at yde deres bidrag til at udvikle bedre redskaber til hurtigt, effektivt og korrekt at rådgive Folketinget i principielle spørgsmål. Til at forestå dette arbejde har regeringen positivt taget imod ønskerne og overvejelserne om oprettelse af et lovråd. Socialdemokratiet vil bidrage positivt til en nærmere afklaring i Folketinget af dette spørgsmål.

Der er to ord, der går igen i regeringsgrundlaget, og det er åbenhed og tillid. Det varsler godt. Det varsler godt for samarbejdet mellem Folketinget og regeringen, det giver et godt afsæt til en ny start.

Den nye regering har overtaget et land, hvor det på flere områder er gået godt økonomisk for Danmark, men hvor det er gået skidt for danskerne. Det store overskud på betalingsbalancen er symbolet på det første, 330.000 arbejdsløse er det uhyggelige bevis på det sidste. Danmark er i dag fanget i en alvorlig økonomisk vækstfælde, der tvinger regeringen til at nedjustere de oppustede forventninger til 1993 ganske betydeligt.

Den internationale højkonjunktur i midten af 1980'erne blev ikke brugt til at konsolidere Danmark økonomisk. Tværtimod viser de seneste analyser fra uafhængige økonomiske analytikere, at Danmark befinder sig i en meget usikker og sårbar situation. Men Socialdemokratiet bakker regeringen 100 pct. op i fastholdelsen af kronekursens værdi. Spekulationen mod kronen vil slå fejl, spekulanterne kan godt pakke sammen.

De lave, ja endda negative vækstrater, som tegner sig på flere af vore vigtige eksportmarkeder, er en alvorlig bidragyder til fortsat alvorlig vækst i arbejdsløsheden i de kommende måneder. Et forventet underskud på hen ved 50 mia. kr. i statskassen er ikke det bedste udgangspunkt for den nye regerings muligheder for intervention.

Midt i al dårligdommen er det vigtigt at slå fast, at der er styrkepositioner i dansk økonomi. Det er vigtigt at fastholde en linie i den nye regerings politik. Den økonomiske styrke skal fastholdes. Derfor skal fastkurspolitikken, betalingsbalanceoverskuddet og lavinflationen videreføres.

Regeringen må sætte sig nogle realistiske mål. Der er stærke forventninger til, at den nye flertalsregering kan indfri forventningerne på følgende områder:

At placere Danmark centralt i Europa gennem en offensiv oplysningskampagne for et ja ved den kommende folkeafstemning om den danske ratifikation af den nye EF-traktat.

At stoppe væksten i arbejdsløsheden gennem en ekspansiv satsning på nye uddannelsesinitiativer for de unge og voksne.

At forbedre orlovsmulighederne i aktive-ringsaftalen.

[Frank Jensen]

At igangsætte målrettede erhvervspolitiske initiativer med det sigte at nedbringe rentebyrden for udvalgte vækstområder i erhvervslivet.

Disse initiativer skal naturligvis holdes inden for en samlet ansvarlig udgiftspolitik, som er det grundlæggende omdrejningspunkt i regeringsgrundlaget.

At genskabe den økologiske balance i samfundet. Miljøhensynet skal indgå i alle politiske initiativer, hvor det er relevant.

Kan den nye regering indfri forventningerne på disse områder – det forventer vi og tror vi at den kan – har den været en succes, som vælgerne vil give et fornyet mandat ved det kommende folketingsvalg i løbet af 1994.

Den opgave, der står lige for som en hovedopgave, er at sikre et ja ved den forestående folkeafstemning om EF. Danskerne sagde ved folkeafstemningen den 2. juni med et lille flertal nej til Maastrichtaftalen. Siden er der både i Danmark og i en lang række af de øvrige medlemslande udfoldet store anstrengelser for at bringe Europa ned på jorden, så det kan ses og forstås. Den nye regering har et godt afsæt for den forestående EF-debat i den enighed, 7 partier her i Folketinget har opnået om Edinburghaftalens indgåelse.

Det er vigtigt at slå fast, at grundlaget for folkeafstemningen er et andet end det, vi stemte om sidst. Nogle har sarkastisk sagt, at det er en sygeeksamen, vælgerne skal op til. Det er det bestemt ikke. Den 2. juni gjaldt det Maastrichtaftalen uden indskrænkninger. Ved den kommende folkeafstemning, som formentlig kommer i maj måned, er det Edinburghaftalen, der er grundlaget. Aftalen fra Edinburgh lever op til de danske krav om en juridisk bindende aftale, der på samme måde som Maastrichtraktaten gælder uden tidsbegrænsning.

Aftalen betyder, at målsætningen for EF-unionen ikke har virkning for Danmark på følgende områder:

Danmark deltager ikke i den fælles mønt og den fælles centralbank. Det antaster dog ikke, at Danmark fastholder sin centrale placering i fastkurssamarbejdet.

Danmark deltager ikke i en fælles forsvarspolitik eller fælles forsvar.

Danmark har ingen forpligtelser i forhold til unionsborgerskabet ud over nogle konkrete rettigheder, som vi allerede har gennemført eller frivilligt vil gennemføre, bl.a. valgretten for EF-borgere ved EF-Parlamentsvalg.

Det retlige samarbejde, som Danmark vil deltage i, er et samarbejde mellem suveræne stater, der bygger på enstemmige beslutninger. Det gælder bl.a. flygtninge- og indvandrerpolitikken.

Desuden er det mere af hensyn til den noget demagogiske debat op til folkeafstemningen den 2. juni præciseret, at EF-samarbejdet ikke på nogen måde antaster det danske sociale system og dets udvikling. Det samme gælder overførselsindkomstområder som folkepension. Det vil fortsat være et rent dansk anliggende.

Samtidig er det slået fast, at Danmark, som Socialdemokratiet har lagt meget vægt på, deltager fuldt og helt i det udvidede miljø-samarbejde og i arbejdet for at sikre lønmodtagernes rettigheder.

I tilknytning til den danske aftale har topmødet i Edinburgh taget det første skridt på vejen mod større åbenhed i EF-beslutningerne samt gjort nærhedsprincippet mere præcist og forpligtende. Det skal fastslås i den kommende danske ratifikationslov, som regeringen fremsætter her i tinget om kort tid, at det nationale kompromis, som det er tiltrådt af 7 partier i papiret »Danmark i Europa«, er grundlaget for og angiver perspektivet i den nye danske Europapolitik.

Det er helt afgørende for Danmark, at der stemmes ja næste gang, først og fremmest for at Fællesskabet kan sætte ind med en samordnet politik, der kan skabe arbejdspladser og erhvervsudvikling. Det er godt for den sociale velfærd i Europa. Vi skal forbedre den miljømæssige indsats inden for Fællesskabet. Det danske formandskab har allerede her i foråret taget vigtige initiativer til at styrke Fællesskabets indsats på områder, der er afgørende for beskæftigelsen.

Selv om statsministeren i sin åbningstale beskrev Danmark som et af de bedste samfund i verden – det er vi enige i – så overtager den nye regering et splittet land. Flere og flere danskere har ikke mulighed for at klare sig selv og deres familier. 795.800 mennesker rammes hvert år af arbejdsløshed i en kortere eller længere periode. 75.000–100.000 mennesker har reelt været ledige i så mange år, at der er stor frygt for, at de stødes ud af arbejdsmarkedet, hvis regeringen ikke tager de nødvendige initiativer til en ekstraordinær indsats for beskæfti-

[Frank Jensen]

gelsen. Danmark er blevet et samfund med indsidere og outsiders.

Arbejdsløsheden er Danmarks største sociale og økonomiske problem. Den er årsag til ulighed, menneskelig tragedie og et stort underskud i statskassen. Men det er vigtigt at slå fast, at den høje arbejdsløshed ikke bygger på en naturlov. De økonomiske love bygger i modsætning til naturens love på menneskelige handlinger, og menneskelige handlinger kan påvirkes og ændres.

KV-regeringens holdninger til arbejdsløsheden har skabt en række myter, som leder til det indtryk, at arbejdsløsheden nærmest er noget naturskabt, som ikke står til at ændre. Især har 3 myter bidt sig fast:

At vi ikke har råd til at gøre noget ved arbejdsløsheden.

At Danmark ikke kan gøre noget alene – vi er for afhængige af udlandet.

At arbejdsløsheden er umulig at afskaffe på grund af den teknologiske udvikling.

Den første myte, at vi ikke længere har råd til at gøre noget ved arbejdsløsheden på grund af det store statsunderskud, bygger på en forældet bogholderitanke. Når vi i dag har et stort underskud på statens budget, er det netop på grund af den høje arbejdsløshed. I det øjeblik, der kommer gang i den private sektor igen, vil statsunderskuddet derfor forsvinde af sig selv.

Hvad angår den anden myte, at vi er for afhængige af udlandet til at gøre noget selv, er det korrekt, at sammenhængen med udlandet lægger nogle begrænsninger på den økonomiske udvikling; men med det høje, solide overskud, der i dag er etableret på betalingsbalancen, har Danmark en større frihedsgrad i den økonomiske politik. Den afhængighed, der eksisterer i forhold til de udenlandske konjunkturer, skal bestemt ikke afholde os fra at sætte massivt ind mod arbejdsløsheden.

Med hensyn til den tredje myte, at det er den nye teknologi, der skaber arbejdsløsheden, er der grund til at slå fast, at de glade 1960'ere med fuld beskæftigelse var kendetegnet ved en kraftig stigning, ja den kraftigste stigning i produktiviteten, vi endnu har set i efterkrigsårene. Det er altså en myte, at det er den nye teknologi, der skaber arbejdsløsheden. Den nye teknologi er tværtimod en forudsætning for fornyelsen af vores samfund på et bedre økologisk grundlag i de kommende år. Det er derimod

den ekstremt lave vækstrate, der har præget de seneste års borgerlige styre i Danmark, der er forklaringen på den katastrofale beskæftigelsesmæssige situation. Det danske vækstefterløb i forhold til EF siden 1986-1987 svarer til et tab på ikke mindre end 170.000 job.

Af regeringsgrundlaget »En ny start« og af statsministerens åbningstale fremgik det, at kampen mod arbejdsløsheden skal føres med en kombination af velkendte og utraditionelle virkemidler. Der er en lang række oplagte muligheder for at øge beskæftigelsen inden for både den private og den offentlige service. Regeringsprogrammet er meget præcist i sit bud på de nye løsninger:

Fremrykning af offentlige investeringer fra 10 til 15 mia. kr. Forbedring af orlovsmulighederne og jobrotation i det eksisterende aktiveringsforlig. Bedre vilkår for børnefamilierne. Bedre muligheder for de beskæftigede for at dygtiggøre sig på selvvalgte uddannelser. En voksen- og efteruddannelsesreform med det mål at skabe 60.000 nye uddannelsespladser inden år 2000. Nye uddannelses- og praktikpladser for de unge gennem etablering af en tredje adgangsvej til erhvervsuddannelserne.

Det er en hovedopgave for den nye regering at sikre gode vilkår for dansk erhvervsliv, konkurrenceevnen skal styrkes i bredeste forstand. Den ideologiske blokering, som prægede KV-regeringen i erhvervspolitikken, er nu afløst af et fordomsfrit ønske om at udnytte alle ressourcer bedst muligt. Samarbejdsprojekter mellem det offentlige og den private sektor i systemeksportsammenhæng og i udvikling af nye teknologiske spring gennem udviklingskontrakter giver nye beskæftigelsesmæssige og økonomiske muligheder for erhvervslivet.

I Socialdemokratiet bifalder vi, at regeringen tager afstand fra det synspunkt, at der er modsætninger mellem miljø og beskæftigelse, mellem økologi og økonomi. Tværtimod giver et godt miljø mange gode arbejdspladser; miljø og holdbar økonomi er indbyrdes forudsætninger. Der er ikke noget bedre, vi kan bruge de mange ledige hænder til, end at sikre natur og miljø. Aktiv miljøpolitik må altid udformes for at tage hensyn til natur- og miljømålsætninger, men aktiv miljøpolitik er også god beskæftigelsespolitik. Af hensyn til vores fælles fremtid har vi ikke råd til at undvære en eneste idé, der kan sikre et grønt Danmark og rigtige arbejdspladser til de ledige.

[Frank Jensen]

I modsætning til den interne uenighed og den evige offentlige polemik om den miljøpolitiske prioritering, der har handlingslammet de seneste års konservativt ledede regeringer, har Danmark nu fået en grøn regering. Det har regeringen klart markeret i sin prioritering af de miljøpolitiske tiltag. Regeringen må gøre alt for i samarbejde med kommunerne at udfylde finanslovens muligheder for lånefinansiering af hurtig udskiftning af de forældede vandledninger og kloakker.

Det er helt afgørende at sikre dansk industri et forspring, når det gælder energi- og ressourcebesparende teknologi. Derfor skal der ske en øget indsats i forbindelse med programmet for udvikling af renere teknologi; forskningsressourcerne skal øges, og vi skal udnytte dem i industri- og produktionsmæssige sammenhænge.

Nu skal der skabes plads til og brug for alle i det danske samfund. Nu skal der ikke længere spilles hasard med de menneskelige ressourcer. Denne prioritering gælder også i forbindelse med de konkrete løsninger af de problemer, der opstår, når vi danskere skal leve op til vores internationale forpligtelser over for verdenssamfundet. Der skal findes konkrete løsninger på flygtningeproblemet – ikke holdes så mange lange taler – og regeringen skal inddrage befolkningen i lokalsamfundene i udformningen af de skræddersyede løsninger, der passer til lokalområderne. Det bliver hårdt arbejde for det nye hold i regeringen.

Må jeg til slut ønske alle velkommen til arbejdet.

(Kort bemærkning).

Holger K. Nielsen (SF):

Jeg bed mærke i én udtalelse fra den nye socialdemokratiske ordfører, som jeg også gerne vil byde velkommen på sin nye post. Hr. Frank Jensen sagde, at med den nye regering er der et godt afsæt til EF-debatten. Det forstår jeg simpelt hen ikke. Hr. Frank Jensen må vel være klar over, at i den nye regering er der kommet et parti, CD, som jo er det største unionsparti her i Folketinget, et parti, der jo tydeligvis ikke ønskede at drage nogen konsekvens af folkeafstemningen 2. juni, et parti, der tydeligvis har været negativt, har været skeptisk over for det nationale kompromis, og som kun gik med af rent taktiske og rent opportunistiske års-

ger. Det ved alle her i Folketinget, det ved alle ude omkring i befolkningen.

Hvordan tror hr. Frank Jensen, at en regering med et sådant parti, der er i stik modstrid med intentionerne i det nationale kompromis, vil kunne argumentere for de store fordele og de gode ting ved den særordning, vi har fået med de andre EF-lande, hvor vi står uden for den fælles mønt, uden for forsvarspolitikken? Det vil jeg gerne have et svar på fra hr. Frank Jensen.

(Kort bemærkning).

Helge Adam Møller (KF):

Jeg bed mærke i en anden af hr. Frank Jensens betragtninger. Hr. Frank Jensen gjorde meget ud af, at en flertalsregering var langt at foretrække frem for en mindretalsregering. En flertalsregering kunne skaffe stabilitet.

Hvis man umiddelbart tager den udtalelse for pålydende, må det være naturligt at sige, at så skulle det selvfølgelig ikke have været en regering bestående af fire partier, men af fem, seks, ja, eller – for at skabe mest mulig stabilitet – vel af alle Folketingets otte partier, 179 medlemmer. Så fik vi en stabil regering.

Nej, den betragtning holder selvfølgelig ikke, for stabilitet hjælper jo ikke, hvis man ikke kan skaffe handlekraft. Hvis man ikke er enig, hvad hjælper det så? Og det er jo, så vidt jeg kan se, situationen for den nye regering. Man er uenig om skattepolitikken, man er uenig om skolepolitikken, man er uenig om, hvilke motorveje der skal bygges, og især om, hvilke der ikke skal bygges, man er uenig om forholdene for boligejerne, og man er uenig om en dagpengereform.

Så hvor bliver handlekraften af? O.k., jeg medgiver gerne, at regeringen på ét område har vist utrolig stor handlekraft: Ny rekord har man sat i antallet af ministerier – 24! Og jeg har forstået, at nu har man søreme også fundet ud af, hvad de alle sammen skal lave. Til lykke med dét!

(Kort bemærkning).

Fogh Rasmussen (V):

Først vil jeg gerne ønske hr. Frank Jensen til lykke med hvervet som politisk ordfører og dernæst stille et spørgsmål. Det er jo et centralt element i regeringsgrundlaget, at regeringen

[Fogh Rasmussen]

vil lave en skattereform. Jeg står her med et såkaldt sidepapir, et af de papirer, der oprindeligt ikke var offentliggjort, men som nu er kommet frem, og som siger noget mere detaljeret om denne skattereform, herunder at der skal ske en beskæring af rentefradraget. Men samtidig siger regeringen, at så skal den enkelte familie i egen bolig gives en garanti, så der ikke må ske en formindskelse af rådighedsbeløbet for den enkelte familie i egen bolig.

Flere af Tingets medlemmer forsøgte i går at få et klart svar fra skatteministeren på, hvad denne garanti indebærer, men der bredte sig, tør jeg nok sige, megen uklarhed efter skatteministerens mange forskelligartede svar.

Derfor stiller jeg nu hr. Frank Jensen to korte spørgsmål, for jeg tror, det kunne være nyttigt for debatten i dag at få afklaret det allerede fra starten. For det første: Hvad skal man forstå ved det rådighedsbeløb, der ikke må gå ned? Og for det andet: Hvad skal en familie gøre, såfremt den konstaterer, at rådighedsbeløbet går ned som følge af den skattereform, regeringen planlægger? Jeg kunne så føje et tredje spørgsmål til: Omfatter garantien også en garanti for ejerboligindehaverne, hvis deres ejerbolig falder i pris?

(Kort bemærkning).

Jes Lunde (SF):

Jeg vil også gerne byde hr. Frank Jensen velkommen på posten som politisk ordfører.

Hr. Frank Jensen roste selvfølgelig det regeringsgrundlag, der er udarbejdet. Vi var vel også blevet mere overrasket, hvis det var noget andet, vi havde hørt heroppefra. Men hr. Frank Jensen sagde også, at nu var det meget konkret, og nu havde vi fået en regering, der for alvor ville gøre en indsats mod arbejdsløsheden.

Til det vil jeg fra SF's side sige, at det håber vi sandelig. Vi har jo lige fået en konjunktur-oversigt, som viser, at der bliver 335.000 arbejdsløse i år, og det er for os at se en helt uacceptabel udvikling. Derfor er vi meget spændt på, om vi også får et skift i politikken herinde, om vi nu virkelig har fået en regering, der vil gøre noget ved det.

Derfor vil jeg spørge lidt mere konkret om, hvad regeringen lægger op til. Regeringen skal jo i løbet af foråret begynde at forberede sin finanslov for 1994. Er det sådan, at hr. Frank

Jensen kan løfte sløret for, hvor stor en effekt imod arbejdsløsheden der vil udgå fra den finanslov, som man laver? Jeg beder ikke om endelige tal for, hvordan arbejdsløsheden udvikler sig, for det er noget usikkert noget; det afhænger af de internationale konjunkturer, det afhænger måske også af det pres, der er mod kronen i øjeblikket, og af så meget andet. Men hvor stor en effekt vil der være i den del af det, som regeringen har styr på, altså de forslag, den selv kommer med? Vil der være tale om, at denne regering forlader de dogmer, der var i KV-regeringens tid? Kan vi nu forvente, at der kommer nogle nye ordinære stillinger i den offentlige sektor til løsning af påtrængende behov inden for børnepasningssektoren, hjemmehjælpssektoren osv.? Er vi færdige med at lave de dér halvhjertede stillinger inden for aktiveringsordningerne? Får vi nu fulde og ordinære stillinger på almindelige vilkår? Får vi nu en ordentlig indsats på uddannelses- og efteruddannelsesområdet, en indsats, der lever op til det, den radikale partileder, den nuværende økonomiminister, tidligere formulerede sådan, at vi skulle bytte om på antallet af arbejdsløse og antallet af mennesker, der var under uddannelse?

Det var en målsætning, der blev fremsat sidste sommer. Vil regeringen leve op til det? Er ambitionsniveauet så højt, at vi andre kan tro på, at der rigtig kommer til at ske noget på arbejdsløshedsområdet?

(Kort bemærkning).

Erhard Jakobsen (CD):

Inden hr. Frank Jensen får lejlighed til at svare på den byge af spørgsmål, dér er stillet, føler jeg trang til at sige noget, for der lå jo i det, som blev sagt fra SF's side, ikke et spørgsmål til hr. Frank Jensen, men en beskyldning mod Centrum-Demokraterne for, at vi ikke var loyale, ikke ønskede at være loyale i et regeringssamarbejde.

Må jeg sige for det første, at al diskussion om union er jo snak ud i luften. Det sagde vi før folkeafstemningen. Der er ikke noget, der hedder politisk union i den forstand, at der skal sidde nogle i EF og bestemme over Danmark. Det foreligger ikke, og det har aldrig foreligger; det står nu helt klart efter Edinburgh-udtalelserne. Økonomisk union er vi længere fra end nogen sinde; vi kan ikke engang holde

[Erhard Jakobsen]

EMS'en kørende i øjeblikket. Hvad er der så af mening i at inddrage den danske befolkning i en diskussion om det?

Men så tilbage til hovedsagen. Centrum-Demokraterne har i 6 år bevist, at vi kunne være meget, meget uenige med Venstre og med andre om økonomisk politik. Men når der skulle gennemføres ting, som var nødvendige for landet, så var Venstre og Centrum-Demokraterne ganske enige, og så gennemførte vi det. Jeg skal bare minde om, at da firkløverarbejdet blev sprængt, var det ikke CD's skyld.

(Kort bemærkning).

Frank Jensen (S):

Jeg skal sige til hr. Holger K. Nielsen, at vi ikke på nogen måde har grund til at betvivle de klare markeringer, der er kommet fra hr. Erhard Jakobsen på CD's vegne, for vi kender Centrum-Demokraterne, når de er med i et teamwork. Vi kender dem som de bedste og mest loyale samarbejdspartnere, der kan findes i en regeringssammenhæng. Sådan har Venstre og De Konservative haft det, sådan har de oplevet det, indtil CD blev smidt ud i 1988 efter 1988-valget. Dengang var CD en aktiv og loyal samarbejdspartner i den daværende regering, og sådan ved vi, at CD også vil være, når det drejer sig om EF-spørgsmålet i den nuværende regering.

Må jeg sige til hr. Helge Adam Møller: Det helt afgørende for den nye regering er, at den har et regeringsgrundlag. Den har taget sig tid til at udforme et grundlæggende regeringsgrundlag, som lægger politikken for den nuværende regering længere frem, end man nogen sinde har set det fra nogen tidligere regering. Der ligger et program, som ikke alene er program frem til det kommende valg, men som også er et grundlag, som rækker ud over næste valgdato. Det er derfor, det er godt at lave en flertalsregering. En flertalsregering, der bare bliver dannet med det formål at have over 90 mandater bag sig, er perspektivløs, men når partier kan gå sammen i en koalition med over 90 mandater, der også politisk kan lave et fælles grundlag for regeringen, så er det godt.

Så vil jeg sige til hr. Fogh Rasmussen: Jeg forstår godt følelsen, når man selv har siddet som skatteminister i den tidligere regering og den nye regering nu lægger et papir frem, hvor man giver sig tid til også at overveje conse-

kvenserne af gennemførelse af skattemæssige omlægninger. Så er det selvfølgelig svært, når man ikke selv i regeringen fik mulighed for at tage initiativet, men måtte sidde tilbagelænet og se, at den nuværende regering har evnen til at samarbejde også om løsningen af de komplicerede skattemæssige forhold.

Derfor må vi sige til de to spørgsmål, som hr. Fogh Rasmussen stillede, at svaret kan man læse direkte ud af regeringsgrundlaget. Når det drejer sig om rådighedsbeløbet for familierne, så drejer det sig om den samlede økonomi, som familierne har til rådighed, efter at de har betalt deres faste omkostninger ved egen bolig. Der er således givet klokkeklare garantier til befolkningen om, at der ikke bliver pillet ved familiernes samlede økonomiske råderamme.

Til hr. Jes Lunde vil jeg sige, at jeg sagtens kan løfte sløret for, hvad det er for en politik den nye regering vil føre også i 1994. Det fremgår af regeringsgrundlaget »En ny start«.

Formanden:

Det var jo en kort bemærkning, men jeg kan godt forstå, det kan være lidt svært at holde sig inden for en stram ramme.

(Kort bemærkning).

Køpke Christensen (FP):

Jeg skal i rækken af ordførere naturligvis ønske Socialdemokratiets nye politiske ordfører til lykke. Ordet lykke er der nok grund til at understrege, for som nogle har været inde på, kan vi jo se, at der vitterlig er store problemer i regeringen allerede på nuværende tidspunkt. Vi så det på Ritzau. Der var ikke gået et døgn, før der var problemer med hensyn til boligpolitikken.

Det, jeg lagde mærke til i hr. Frank Jensens tale, var, at man stort og flot, som Socialdemokratiet jo plejer, udtalte sig om arbejdsløsheden og hvor katastrofal den er. Heri er Fremskridtspartiet da ganske enig. Jeg tror ikke, der er nogen, der er uenig i, at det er en uhyggelig situation, Danmark er i med hensyn til arbejdsløsheden.

Men jeg lagde også mærke til, at kritikken i hr. Frank Jensens indlæg gik på, at arbejdsløsheden skyldtes det borgerlige styre, vi nu havde haft i så mange år. Så kunne jeg da fristes til at spørge Kristeligt Folkeparti: Er Kristeligt

[Køpke Christensen]

Folkeparti nu blevet et socialistisk parti? Er De Radikale nu et socialistisk parti? Er Centrum-Demokraterne sidst, men ikke mindst, blevet et socialistisk parti? Man kritiserer konsekvent det borgerlige styre, men jeg går da ud fra, at vi stadig væk har et par borgerlige partier siddende i regeringen. Det vil jeg gerne spørge politikerne fra de partier, jeg nævnte, om.

Vi har været inde på en del områder – skat, bolig, motorveje, boligejerne osv. – hvor der vitterlig allerede har været store problemer, og det er jo ikke den bedste start. Men jeg er meget, meget forundret over at høre, at det nu skulle være en socialistisk regering, der sidder, og jeg så gerne, at det kunne komme klart frem her, hvad det er, oppositionen nu skal arbejde imod, så vi har noget at styre efter. Og jeg går ud fra, at vi får et klart og tydeligt svar både fra Kristeligt Folkeparti, CD og Det Radikale Venstre.

(Kort bemærkning).

Holger K. Nielsen (SF):

Jeg har ingen anelse om, hvorvidt CD er loyalt i regeringssamarbejde, og det er jeg sådan set også ret ligeglad med; det er denne sag helt uvedkommende.

Men lad mig nævne én ting: Den 3. juni 1992, dagen efter folkeafstemningen, udtalte lederen af CD, den nuværende minister for erhvervslivet, eller hvad det nu er, vicestatsministeren, at det var dumhed, der gjorde, at danskerne havde stemt nej; det var dumhed, der gjorde det. Hvordan kan man tro på, at en regering, hvis vicestatsminister har en sådan holdning til dem, der stemte nej, skal kunne argumentere med overbevisning for, at man skal stemme ja næste gang? At man skal stemme ja til, at vi skal stå uden for den unionsudvikling, vi stemte nej til den 2. juni? Hvordan kan man gøre det med overbevisning? Jeg tror ikke på det.

Det var jo SF, Socialdemokratiet og Det Radikale Venstre, der stod bag det nationale kompromis. Tror hr. Frank Jensen virkelig, at det giver troværdighed i forhold til EF-problematikken, at Socialdemokratiet så efterfølgende sparker SF ud af forhandlingerne og derefter indgår et regeringssamarbejde med et parti, der så åbenlyst er imod den politik, vi her taler om? Tror hr. Frank Jensen, at det i forhold til EF-afstemningen giver større troværdighed?

(Kort bemærkning).

Pia Kjærsgaard (FP):

Jeg kan ikke nære mig for at spørge, lidt polemisk måske: Var det dumhed, at hr. Holger K. Nielsen og SF indgik det nationale kompromis, eller var det ambitioner, der ikke er blevet indfriet?

Men det var ikke så meget det, jeg havde taget ordet for. Jeg vil faktisk sige til regeringen, og jeg vil sige til hr. Frank Jensen – samtidig med at jeg siger til lykke med posten: Når man nu bryster sig så meget af, at man har en regering med 90 mandater bag sig, føler man så ikke, at det er lidt på snyd? Føler regeringen ikke, at det måske er på nogle falske forudsætninger, man har sat sig i de stole? Føler man ikke, at det ville være gået meget mere ærligt til, hvis det var sket på baggrund af et folketingsvalg, hvor vælgerne havde fået lejlighed til at udtrykke deres mening om, hvilken regering der skal sidde? Det er jo snyd, den måde det er foregået på. Det er desværre foregået på nøjagtig den samme måde som i 1982, da den borgerlige regering kom til. Det er en trist måde at tage regeringsmagten på. Jeg synes, det er fair, hvis vælgerne har bestemt, hvem der skal sidde på ministertaburetterne; men sådan er det jo ikke foregået.

Jeg synes, at det må være bittert, og det må være besynderligt for et parti som CD nu at føle sig meget omklamret af Socialdemokratiet og at høre Socialdemokratiet sige til De Konservative og Venstre: I kan da godt huske, hvordan det var, dengang I havde CD med i regering. Jamen man kan vel også huske, hvordan det var, da De Radikale og Kristeligt Folkeparti var med i regering? Er det ikke en meget, meget underlig situation, vi sidder i nu her i Folketinget, når de, der sidder på de taburetter og stole, som de sidder på i dag, ikke gør det, fordi der har været et folketingsvalg, men fordi der er sket en handel i porten?

Jeg beklager, men jeg er altså også nødt til at sige til Det Konservative Folkeparti og Venstre: Hvorfor i alverden blev der dog ikke udskrevet et folketingsvalg? Jeg tror, at alle ville have siddet her med langt bedre samvittighed, end man gør nu.

(Kort bemærkning).

Helge Adam Møller (KF):

[Helge Adam Møller]

Jeg har alene ét enkelt spørgsmål, men et meget vigtigt spørgsmål, at stille.

Hr. Frank Jensen sagde, at det særlige ved denne nye flertalsregering var, at man havde aftalt et regeringsgrundlag. Og så sagde hr. Frank Jensen: som rækker ud over næste valg. Så vil jeg gerne spørge Centrum-Demokraterne, Det Radikale Venstre og Kristeligt Folkeparti, og jeg vil godt kigge på de tre ministre, der sidder lige ved siden af statsministeren, når jeg stiller mit spørgsmål: Betyder det så, at Det Radikale Venstre, CD og Kristeligt Folkeparti har bundet sig til at gå til valg sammen med Socialdemokratiet på dette regeringsgrundlag ved næste folketingsvalg?

(Kort bemærkning).

Duetoft (CD):

Jeg vil benytte middagspausen til at slå op, hvad fru Pia Kjærsgaard sagde i 1982, da man også skiftede regering uden valg; jeg er ikke helt sikker på, at det var de samme toner, der dengang lød. Selvfølgelig kan der skiftes regering uden valg, når det udvikler sig sådan.

Så vil jeg i øvrigt godt sige tak til hr. Køpke Christensen for konstateringen af, at det ikke er en socialistisk regering. Deri er vi helt enige. Jeg mener faktisk også, det vil være meget vanskeligt at finde noget som helst, der er socialistisk i det regeringsoplæg, der ligger, så tak for den konstatering. Den skal vi huske.

Og så vil jeg gerne sige til SF, at jeg godt kan forstå, at SF er ked af det. Menneskeligt kan jeg bestemt godt forstå det. Nu har SF slået knude på sig selv i flere måneder for at bringe sig i en situation, hvor man var regeringsduelig, og når så situationen kommer, kommer man ikke i regering alligevel. Det har jeg meget ondt af SF for. Det er ikke synd for Danmark, men jeg synes da, at det menneskeligt er synd for SF.

Men nu er situationen altså den, at der er politisk uenighed med SF i Folketinget, og der er så lavet et flertal, som vil noget andet end SF, og det er vi godt tilfredse med. Men med de påstande, som hr. Holger K. Nielsen kommer med om CD og EF, vil jeg gerne bare for god ordens skyld slå fast, at CD står bag Edinburghaftalen. Det er der ingen diskussion om, og derfor kan jeg sådan set ikke forstå, at SF kører skytset så meget frem mod os, for den generelle politik er vi jo enige i med åbenhed

og nærhed. Vi kan få en masse skænderier om den praktiske udformning, men hovedlinjerne er vi enige i.

Vi vil være loyale over for det, der skete 2. juni, selv om vi ikke bryder os om det, der skete 2. juni, og det loyale er selvfølgelig, at Danmark har fået nogle undtagelser, og at Danmark derefter tillader de andre 11 lande at køre videre. Det, der er det afgørende for os i denne sammenhæng, er, at vi ikke har bremsset for de andre. Så ved hr. Holger K. Nielsen også, at vi har givet én garanti til, nemlig at der ikke kan ske nogen ændringer i de forbehold uden en folkeafstemning, og det synes jeg hr. Holger K. Nielsen ser meget bort fra og undervurderer ganske meget. Den garanti har den danske befolkning altså.

Men så må jeg slutte med at sige, at det, vi ikke er gået med til, er, at SF skal give CD mundkurv på resten af vores levetid. Vi vil have lov til på samtlige landets talerstole at tale for, at Danmark efter vores opfattelse på et senere tidspunkt bør gå mere aktivt og mere helhjertet ind i det europæiske samarbejde. Og hvis vi i Danmark kan skaffe et flertal for det i Folketinget og ved en folkeafstemning, så håber vi, at vi kan det; det kan SF altså ikke forhindre os i at gøre. Men vi lever loyalt op til den beslutning, der ligger i forbindelse med lovgivningen efter 2. juni 1992.

(Kort bemærkning).

Fogh Rasmussen (V):

Må jeg lige sige til hr. Duetoft, at der er den væsentlige forskel på 1982 og så nu, at i 1982 var der en socialdemokratisk regering, som ikke ønskede at fortsætte. Nu var der en borgerlig-liberal regering, der gerne ville fortsætte, men ikke fik lov til det.

Jeg var stærkt foruroliget over det svar, som hr. Frank Jensen gav på spørgsmålet vedrørende ejerboligerne. Jeg må sige, at jeg blev faktisk stærkt foruroliget. Hvis regeringen får gjort alvor af sine planer om at skære rentefradraget ned, kan det jo ikke undgås, at det fører til et fald i ejendomspriserne; det er også påvist i Personskatteudvalgets redegørelse. Det, der fremgår af hr. Frank Jensens svar, er, at de tusinder af parcelhusejere, som har foretaget en privat opsparing i deres egen bolig, så skal acceptere, at den opsparing simpelt hen bliver udhulet på grund af prisfald som følge af en

[Fogh Rasmussen]

sådan beskæring af rentefradraget. Det gør mig stærkt foruroliget.

Vi blev ikke rigtigt kloge på, hvad det er for et rådighedsbeløb, hr. Frank Jensen taler om, men lad mig derfor nøjes med at stille ét kort, klart spørgsmål til hr. Frank Jensen: Hvis en familie i egen bolig oplever, at den får et fald i sit rådighedsbeløb som følge af regeringens skattereform, hvad skal den familie så gøre? Er det korrekt, som det har været fremme i dagspressen, at familien så skal søge om bistand i en særlig fond? Det synes jeg kunne være interessant at få afklaret, for det er jo af betydning for at vurdere værdien af den garanti, som hr. Frank Jensen gerne vil give parcelhusejerne.

Formanden:

Jeg har en lang liste.

(Kort bemærkning).

Frank Jensen (S):

Jeg er meget ked af, at Folketingets forretningsorden ikke åbner op for at give så fyldestgørende besvarelser, som hr. Fogh Rasmussen ønsker sig, men de sidebilag, som jeg har forstået at også hr. Fogh Rasmussen har læst, rummer svar på mange af hr. Fogh Rasmussens spørgsmål.

Må jeg sige til hr. Køpke Christensen, som jo havde forstået, at den nye regering havde et godt grundlag og var enig om, hvad det var for problemer vi stod over for at skulle løse både i forhold til problemerne på arbejdsmarkedet og en lang række andre problemer: Jeg er glad for, at hr. Køpke Christensen har forstået budskabet og har læst programmet.

Må jeg sige til bemærkningerne om, hvilket grundlag i gammelideologisk forstand den nuværende regering bygger på, at det skal hr. Køpke Christensen overhovedet ikke bekymre sig om. Regeringen har et program, og det er det, der er helt afgørende for regeringen og for befolkningens tillid til den nye regering.

Til hr. Holger K. Nielsen vil jeg gerne sige: Nu blev det jo en lang aften i går for dem, der sadovre i Statsministeriet og forhandlede, og jeg kan godt forstå, at trætheden kan præge debatten, men skulle vi nu ikke prøve at tage det ansvar alvorligt, som SF jo har påtaget sig meget flot i forbindelse med både det nationale kompromis og enighedspapiret mellem de syv

partier om Danmark i Europa? Skulle vi nu ikke prøve at tale om substansindholdet, så befolkningen ved, hvad den kan forholde sig til? Jeg synes, vi skal prøve at få trukket den EF-debat ned på jorden, så befolkningen kan forstå, hvad der er indholdet i den. Der er det dejligt at se, at SF har påtaget sig det medansvar, og jeg vil håbe, at debatten fra nu af kan dreje sig om indholdet, så befolkningen også kan få noget ud af debatten, frem for pingpong om de små ting, som hr. Holger K. Nielsen har peget på.

Må jeg sige til hr. Helge Adam Møller på spørgsmålet, om regeringen går samlet til valg ved næste valg: Altså, det skal hr. Helge Adam Møller jo ikke bekymre sig om, før valgdatoen er kommet, men jeg vil godt sige, at det program, der ligger for den nye regering, er et program, som ikke kan indfries inden den kommende valgdato, som jo ligger meget tæt på, men som også har perspektiv ud over næste valgdato.

Så vil jeg henvende mig til hr. Fogh Rasmussen, som bliver ved med at ville have detaljerne frem – det er meget forståeligt, for nu har hr. Fogh Rasmussen jo siddet som skatteminister og haft det problem, at det ikke var muligt at komme igennem med noget på det tidspunkt. Det, der er helt afgørende i forhold til boligmarkedet, uanset om man gennemfører en skattereform eller man ikke gennemfører en skattereform, er, at vi får genskabt væksten i det danske samfund. Det har en helt afgørende betydning for priserne på folks boliger. Det er jo skabelsen af grundlaget for en væksthfremmende politik, der kan gøre, at vi også kan lave en omlægning af skattesystemet. Og det, som regeringen lægger op til, er en kombination af en længere gennemførelsestid af nye skatter kombineret med en aktiv konjunkturregulerende politik. Det er det, der skal til, for at vi kan komme videre i forhold til skattesystemet.

Formanden:

Inden jeg giver ordet til den næste taler, vil jeg gerne gøre opmærksom på, at formanden jo har en mulighed for at udvide taletiden til 5 minutter under de korte bemærkninger, hvis der er én, der har et særligt behov for det. Men jeg vil egentlig godt henstille, at man ikke lader hele debatten i dag afvikle sig som korte bemærkninger i starten af debatten.

[Formanden]

Jeg tror, ordførerne, der kommer efter, er mest interesseret i, at debatten forløber, som det egentlig er tanken i Folketingets forretningsorden. Men det skal ikke forhindre nogen i at få ordet, naturligvis.

(Kort bemærkning).

Jes Lunde (SF):

Jeg vil gerne sige til hr. Duetoft, at jeg synes også, det er synd – på det menneskelige plan meget synd endda – for Socialdemokraterne, at de ser så skuffede ud. Ikke dem, der sidder lige her selvfølgelig, men resten!

Vi ved jo, at den begejstring, som mange har gået og sparet op til i 10 år ude i befolkningen – nu skulle der komme et systemskifte, nu trædte den gamle statsminister tilbage – er blevet afløst af mismod. Helt langt ud i de socialdemokratiske partiforeninger sidder man og hænger med hovedet og siger: Ja, vi fik da en socialdemokratisk statsminister, men hvad fik vi egentlig mere end det? Så jeg synes da, det på det menneskelige plan er meget synd, at man nu sidder i en regering, hvor man har partier med, som mest sidder der for at spærre for, at der sker noget. Det har vi jo hørt allerede her i dag; CD har været oppe for at fortælle, at de sidder i regeringen for at spærre for, at mange af de ting, som Socialdemokratiet og SF var enige om skulle ske efter et statsministerskifte, ikke kommer til at ske.

Derfor er det heller ikke meget værd, når hr. Frank Jensen henviser mig til regeringsgrundlaget og siger, at dér kan jeg læse, hvad man vil gøre ved arbejdsløsheden. Det regeringsgrundlag er jo formuleret sådan, at selv hr. Henning Dyremose stort set kan skrive under på det. Sådan er det jo desværre.

Det afgørende er derfor: Kommer denne regering nogen sinde fra start reelt? Bliver der nogen sinde gennemført noget reelt, noget markant imod arbejdsløsheden? Man kan ikke læse det af regeringsgrundlaget, og man kan have sin tvivl om, om det overhovedet bliver tilfældet.

Man må sige, at ovre i Økonomiministeriet kan de i hvert fald ikke få øje på det. De har lige lavet en Konjunkturoversigt, hvor de fortæller, hvor skidt det kommer til at gå for dansk økonomi i fremtiden, hvordan arbejdsløsheden stiger. Hvis de havde haft noget som helst afsæt ovre i Økonomiministeriet for med

regeringsgrundlaget i hånden at sige, at nu bliver det bedre, så ville de da have gjort det. Men det turde de ikke, for det kan man ikke se af regeringsgrundlaget.

Det vil vise sig, om den her regering overhovedet kommer til at foreslå noget, der kan virke på arbejdsløsheden, og jeg er ked af, at hr. Frank Jensen ikke i dag kan give præcise tal for, hvor stor en indsats mod arbejdsløsheden man vil lægge op til fra denne regerings side. Så er vi jo nødt til at vente, så er de arbejdsløse nødt til at vente. Og måske skal de vente halvandet år indtil det næste valg, hvor vi måske så kan få et reelt systemskifte.

(Kort bemærkning).

Glønborg (KRF):

Jeg er i overensstemmelse med formandens ønsker en stærk modstander af, at man afvikler hele debatten på korte bemærkninger, men jeg er nødt til at tage ordet, når hr. Køpke Christensen spørger, om Kristeligt Folkeparti er blevet et socialistisk parti.

Nej, det er vi ikke. Enhver, der vil have ulejligheden med at læse vores veldefinerede politik i vores programmer, vil kunne se, at vi definerer os selv som et alternativ til såvel socialisme som liberalisme. Vi er ikke gift med nogen af siderne. Kristeligt Folkeparti, vi er os selv. Vi har en politik, som vi har beskrevet, og den vil vi lægge frem, og vi vil til enhver tid være på arbejdspladsen sammen med dem, der vil være på arbejdspladsen og er villige til at gøre en indsats dér.

Det er ikke Kristeligt Folkepartis skyld, at VK-regeringen ikke sidder endnu; vi gav den mulighed for at fortsætte. Grunden til, at den ikke sidder nu, er, at statsminister Poul Schlüter indgav en afskedsbegæring.

Men da hr. Poul Nyrup Rasmussen blev udpeget til at lede forhandlingerne om at finde et nyt regeringsgrundlag, modtog Kristeligt Folkeparti naturligvis indbydelsen til at komme, og da det, vi blev præsenteret for, ikke var et socialdemokratisk partiprogram, men et forsøg på at lave et regeringsgrundlag, som også sådan nogle som os kunne være med på, fortsatte vi naturligvis arbejdet, og vi har været tilfredse med forhandlingsforløbet. Det er grunden til, at vi sidder dér, hvor vi sidder nu. Og Kristeligt Folkeparti ønsker naturligvis at arbejde for sin politik, enten vi så samarbejder til den ene el-

[Glønborg]

ler til den anden side og danner regering sammen med det ene parti eller det andet. Derom skal der ikke være nogen tvivl.

Så spørger hr. Helge Adam Møller, om det her er en forpligtelse til at være i fællesskab efter næste valg. Nej, det har vi ikke truffet nogen beslutning om. Vi er gået ind i et stykke samarbejde, og det rækker foreløbig frem til næste valg. Hvor lang tid det vil række, vil vise sig efter resultaterne.

(Kort bemærkning).

Pia Kjærsgaard (FP):

Jeg skal ikke bruge så lang taletid; jeg vil gerne overgive den til andre, hvis det kan lade sig gøre.

Men er konklusionen efter alle de meldinger, der kommer her, ikke, at den regering, der nu har sat sig selv ned, er midtersocialister? Kan man ikke kalde dem det? Er det et navn, som statsministeren kan godtage, eller hr. Frank Jensen? For der har jo været noget forvirring heroppe på talerstolen. Hr. Duetoft var oppe og sige, at der overhovedet ikke var socialisme i den nye regering. Det tror jeg ikke Socialdemokraterne vil skrive under på. Hvad vil CD skrive under på?

Men midtersocialister, er det ikke et godt, bredt dækkende udtryk?

(Kort bemærkning).

Holger K. Nielsen (SF):

Nu har jeg jo tidligere haft ansvaret for den ideologiske skoling i SF, men jeg skal ikke komme ind med et foredrag til fru Pia Kjærsgaard om forskellige begreber, hverken midtersocialister eller venstresocialister eller højresocialister. Jeg tror, man må erkende, at denne regering ikke har noget som helst hverken med midter-, højre- eller venstresocialisme at gøre. Den har noget at gøre med, at man skulle have en overgangsregering frem til næste valg. Det var ren taktik; der var ikke spor politik, da man dannede den regering. Men det kommer vi tilbage til senere hen, går jeg ud fra.

Jeg vil godt lige igen kommentere det med EF – hr. Duetoft, der siger, at det var synd for SF. Sikke da noget sludder. Vi har det da udmærket. Jeg er da sikker på, at med denne regering får vi et godt valg næste gang. Og SF har det vældig godt, har nogle diskussioner. Jamen det er slet ikke det.

Spørgsmålet havde jo relation til hele EF-problematikken, for mit spørgsmål gik på, om hr. Frank Jensen tror på, at det øger troværdigheden i forhold til den folkeafstemning, hvor vi jo nu er enige om at vi skal stemme ja. Det indebærer jo, at en række af de mennesker, der stemte nej sidste gang, mener, at det nationale kompromis lever op til deres forventninger til, hvordan dette nej skulle forvaltes. Tror hr. Frank Jensen på et parti, hvis leder dagen efter folkeafstemningen sagde, at det var dumhed, der gjorde, at man stemte nej, og som helt åbenlyst er gået ind i det her af rent opportunistiske årsager? Hr. Duetoft sagde det jo ganske klart: Man ville så hurtigt som muligt arbejde på at få det her ændret.

Jamen tror man så på, at det giver troværdighed i forhold til befolkningen, samtidig med at man sparker det parti ud, der faktisk var meget aktivt og udfarende omkring skabelsen af den ny EF-politik? Jeg tror ikke, det giver større troværdighed.

(Kort bemærkning).

Køpke Christensen (FP):

Det var interessant at få svaret fra Socialdemokratiets politiske ordfører. Jeg fik nu ikke så meget ud af det, må jeg nok erkende, selv om jeg lyttede godt efter, hvad der blev sagt.

Vi står altså i den situation i dag, at der er to partier, der her fra Folketingets talerstol klart og tydeligt har udtrykt, at de ikke er socialistiske partier, og at de nærmere er borgerlige partier. Men det, vi kunne høre i hr. Frank Jensens indledning, var jo, at bebrejdelserne gik på, at der havde været borgerligt styre i de sidste 10 år, og derfor havde vi den store arbejdsløshed. Så kan jeg altså konstatere, at vi stadig væk har en flig af borgerligt styre. Den sidste taler vidste ikke rigtig, hvad den regering skulle kaldes; det er lige før, man kunne sige, at det er en bastardregering. Man aner ikke, hvor den er, vi har ikke noget konkret, og det får vi sikkert heller ikke før efter næste valg. Den seneste meningsundersøgelse i dag viser i hvert fald den positive tendens, at der ikke skulle være flertal bag den nuværende regering, og det er det positive, synes jeg.

Der blev sagt fra hr. Frank Jensens side, at jeg ikke skulle bekymre mig om, hvilket ideologisk grundlag denne regering var dannet på. Jeg må nok sige, at mine vælgere vil i aller-

[Køpke Christensen]

højeste grad bekymre sig om, hvilket ideologisk grundlag den siddende regering har, og derfor er det i hvert fald også min pligt at gøre, hvad jeg kan, for at få stoppet en regering, der går ind for den planøkonomi, som jeg ikke bryder mig om. Det mener jeg at den nuværende regering gør, selv om det trods alt tidligere har været udtrykt, at bl.a. CD er med i regeringen for at holde den på den rigtige side af strengen osv. Jeg tror vitterlig, at vi allerede i dag kan konstatere, at der ikke er noget fodslag i regeringen. Vi har set det de sidste par dage, og de vanskelige tider vil fortsætte – ikke kun for parlamentarismen, men også for de arbejdsløse, som ikke vil blive hjulpet af det makværk, der bliver lavet nu, hvor der ikke er noget fodslag i regeringen.

Formanden:

Hr. Frank Jensen for en kort bemærkning, og så vil jeg altså lægge op til, at der hurtigst muligt derefter kan gås videre i talerrækken. Det synes jeg er rigtigt.

(Kort bemærkning).

Frank Jensen (S):

Hr. Jes Lunde spørger, hvad den nye regering vil gøre i 1994. Det, jeg prøver at koncentrere mig om, er de problemer for befolkningen, for familierne, som tårner sig op uden for dette hus. Det er de problemer, vi står over for lige nu, og jeg brugte min taletid til at anvise de konkrete forslag, som ligger i både regeringsgrundlaget og den åbningstale, som statsministeren holdt i forgårs.

Hr. Jes Lunde beder jo ikke om at få en ny start. Hr. Jes Lunde beder om at få en tyvstart, fordi hr. Jes Lunde er optaget af at få at vide, hvad der skal ske i 1994. Det, vi er optaget af, er at få gennemført nogle løsninger af de akutte problemer, som tårner sig op ude i samfundet netop nu, og regeringen har også indbudt SF til forhandlinger om at få ændret aktiveringsforliget på de områder, hvor vi tror, det kan få en meget større effekt, hvis det bliver gennemført med virkning i løbet af 1993. Så der ligger altså klare planer for løsninger på en lang række akutte problemer i løbet af 1993, og regeringsgrundlaget anviser en videreførelse af politikken ud over 1993.

Både fru Pia Kjærsgaard og hr. Køpke Christensen er stærkt optaget af ideologi, og det er

måske forståeligt, hvis man kommer direkte fra studiekredsen. Men denne regering er optaget af at finde løsninger på problemer, ikke af teoretiske diskussioner om liberalisme kontra socialisme kontra konservatisme. Regeringen prøver at finde konkrete løsninger på de problemer, som folk slås med i dagligdagen, og jeg tror desværre, at fru Pia Kjærsgaard og hr. Køpke Christensen tager alvorligt fejl, hvis de mener, at befolkningen sidder og venter på, at vi skal bruge dagen i dag på teoretiske og ideologiske diskussioner frem for at diskutere konkrete løsninger på familiernes alvorlige beskæftigelsessituation og alvorlige økonomiske situation.

Formanden:

Hr. Duetoft for en kort bemærkning, og så regner jeg med, at vi fortsætter i ordførerrækken.

(Kort bemærkning).

Duetoft (CD):

Jeg undrer mig egentlig over, hvad det er, hr. Holger K. Nielsen vil have mere. SF har fået de fem undtagelser fra Maastrichttraktaten, som man slog på før afstemningen den 2. juni 1992, og SF har fået garanti for, at disse fem områder kun kan ændres via en folkeafstemning. Jamen hvad i alverden vil SF have mere?

Det eneste, vi siger i CD, er, at SF ikke skal komme og sætte en mundkurv på os. Efter vores opfattelse bør Danmark på et senere tidspunkt tiltræde det europæiske samarbejde fuldt ud. I den almindelige debat vil vi kæmpe med alt, hvad vi kan, for at forsvare det synspunkt, og hvis vi på et senere tidspunkt kan få et flertal herinde og i befolkningen til at acceptere det, kommer vi med fuldt og helt. Jamen det er da helt legitimt. SF har fået alt, hvad de bad om, og derfor kan jeg simpelt hen ikke forstå, at hr. Holger K. Nielsen forsøger at køre debatten op til et stort skisma. CD står bag Edinburghaftalen, det er skåret ganske firkanter ud nu for anden gang i dag.

Henning Dyremose (KF):

I december 1990 gik Det Radikale Venstre til valg som medlem af en KVR-regering, men man tabte 3 mandater, og derefter sagde man selv: Vi er for små til at sidde i regering. Men

[Henning Dyremose]

da de 6 ikkesocialistiske partier havde et klart flertal, var det en selvfølge, at vi fik en regering, som fortsat var under konservativ ledelse.

Hvis man ser på udviklingen siden da – med al den usikkerhed, der selvfølgelig er – og betragter gennemsnittet af meningsmålingerne i den sidste tid, er befolkningen rykket en lille smule i borgerlig-liberal retning. S og SF har tilsammen tabt et par mandater, CD, Det Radikale Venstre og Kristeligt Folkeparti har tabt 2-3 mandater, mens De Konservative, Venstre og Fremskridtspartiet tilsammen har vundet 4-5 mandater. Nu har De Radikale altså stadig 7 mandater, da der ikke har været valg, men da de gik ud af regeringen i december 1990, var 7 mandater for lidt til at være med i en regering. Og derfor kan man selvfølgelig ikke lade være med at undre sig over, at de samme 7 mandater er nok til at være i regering i dag.

Man kan heller ikke lade være med at undre sig over det sideskift, som Det Radikale Venstre har foretaget. I december 1990 havde befolkningen ikke nogen forventninger om, at De Radikale skulle skifte side, og det er selvfølgelig et spørgsmål, om det er rimeligt at gøre det uden at spørge vælgerne. På grundlag af erfaringerne efter mange års samarbejde med Det Radikale Venstre vil jeg godt sige, at De Konservative havde ikke forventet, at Det Radikale Venstre med sin parlamentariske tradition kunne finde på at skifte side i forhold til det, man gik til valg på dengang, altså springe fra en borgerlig-liberalt ledet regering til en socialdemokratisk ledet og domineret regering. Vi havde selvfølgelig regnet med en fortsat borgerlig-liberal regering, baseret på det flertal i Folketinget, som blev skabt ved valget i december 1990. Men det er en sag, som Det Radikale Venstre må stå til ansvar for over for deres vælgere ved næste valg, og jeg vil ikke blive det fjerneste overrasket, hvis Det Radikale Venstre får en reprimande af sine vælgere.

Da Det Radikale Venstre havde skiftet side, gik CD og Kristeligt Folkeparti ind i forhandlingerne. Vi har forstået, specielt fra CD's side, at det var for at begrænse SF's indflydelse, og der skal derfor ikke fra konservativ side lyde nogen som helst form for bebrejdelse over for CD og Kristeligt Folkeparti. Vi vil tværtimod rose de to partier, fordi de er gået med for at adskille S og SF og for at påvirke regeringens politik i borgerlig retning, og jeg kan garantere

CD og Kristeligt Folkeparti, at vi vil være hjælpsomme, når der skal forhandles i Folketinget om regeringens politik.

Vi ønskede ikke denne regering, men nu er den dannet, og så er det den konservative holdning, at regeringen skal have fair play. Det skylder vi befolkningen, og det skylder vi det parlamentariske system af hensyn til de store opgaver, som vi står over for, bl.a. den helt afgørende EF-afstemning i dette forår og bekæmpelsen af arbejdsløsheden. Derfor vil De Konservative være en aktiv, konstruktiv, målrettet opposition.

Vi er stolte af de resultater, der er skabt gennem 10½ år under konservativt ledede regeringer, og jeg kan ikke lade være med at citere indledningen af statsministerens redegørelse til Folketinget i tirsdags, hvor statsministeren siger:

»Det danske samfund er i grunden et godt samfund for de fleste, faktisk et af de bedste i verden. Det mener vi selv i Danmark, det anerkender de fleste ude omkring, og det bekræfter internationale sammenligninger. De fleste mennesker i Danmark har fortsat et godt grundlag for et trygt, udviklende liv med mange muligheder . . .«

Senere taler statsministeren om, at der også er problemer, og det er jeg enig i. Men den netop citerede indledning til statsministerens redegørelse betragter jeg som en cadeau til de resultater, der er skabt under de seneste 10½ års konservativt ledede regeringer. Resultatet af denne indsats er, at vi har et godt samfund, det anerkender man i Danmark, og det anerkender man internationalt.

Vi er også godt tilfredse, når statsministeren senere siger, at vi samtidig skal fastholde vore økonomiske styrkepositioner, og at fastkurspolitikken, betalingsbalanceoverskuddet og lavinflationen skal videreføres. Det er jo netop nogle af de hovedmål og nogle af de hovedresultater, som er opnået gennem de 10½ år, ofte på trods af Socialdemokratiet. Men nu er det altså en så klar succes, at den nye regering gør vore resultater og vore mål til sine mål. Det er vi selvsagt tilfredse med, og det vil vi støtte.

I dag vil jeg måske især understrege det vigtige i, at fastkurspolitikken bliver videreført, og jeg kan garantere for, at vi fra konservativ side står fuldt og helt bag regeringens erklæringer om, at den danske krone ligger fast, og det skal

[Henning Dyremose]

den blive ved med, det kan spekulanterne roligt regne med. Men jeg er nødt til at tilføje, at det er ikke nok, at regeringen siger det, det er også nødvendigt at føre den rigtige, stramme økonomiske politik, og det vil vi også hjælpe regeringen med. Det skal jeg vende tilbage til, når jeg lidt senere skal fremhæve nogle af de betæneligheder, vi har over for regeringsgrundlaget.

Når man studerer statsministerens redegørelse, vækker den jo genkendelsens glæde, i hvert fald på overfladen. Meget af det, der står i den, kunne vi selv have sagt. Jeg tror og håber, vi kunne have sagt det kortere og klarere, men indholdet er i vid udstrækning det samme, som vi kan gå ind for. Vi er enige i engagementet i og forpligtelsen over for FN, CSCE og NATO. Vi er enige i, at EF-medlemskabet er helt afgørende, og at vi i fællesskab må yde en meget stor og stærk indsats for at få det helt nødvendige ja ved den kommende folkeafstemning. Vi er enige i, at vi har en forpligtelse i forbindelse med situationen i eks-Jugoslavien, og vi er også enige i og glade for, at regeringen understreger det synspunkt, at det ofte er bedst at hjælpe på stedet. Det materiale, vi har til rådighed, viser, at for hver eks-jugoslav, vi kan hjælpe i Danmark, kan vi for de samme penge hjælpe 25-50 eks-jugoslaver i det område, hvor de hører hjemme, og det er derfor netop det punkt, vi i høj grad må koncentrere vores enige indsats om.

Regeringen gør op, at der er 6 hovedområder, hvor den vil gøre en indsats: genskabe tilliden til folkestyret, bekæmpe arbejdsløsheden, fortsætte et aktivt og engageret medlemskab af EF, skabe gode vilkår for erhvervslivet og forbedre konkurrenceevnen, arbejde for et bedre miljø i sammenhæng med forøget vækst og forstærke den sociale indsats. Det ligger jo i fuld forlængelse af det, som den tidligere statsminister sagde her i Folketinget i sin åbnings-tale i oktober 1992, så det er klart, at vi også her er glade for, at den nye regering gør 6 af vores hovedindsatsområder til sine egne. Men undskyld jeg siger det, der er ikke ret meget nyt i det.

Og derfor vil jeg faktisk gerne lykønske CD og Kristeligt Folkeparti og vel også Det Radikale Venstre, fordi det tilsyneladende – i hvert fald indtil videre – er lykkedes at trække Socialdemokratiet væk fra SF. Det er vi glade for,

og jeg er i hvert fald helt overbevist om, at ingen socialdemokratisk leder for 10 år siden, for bare 5 år siden, ja måske for bare ét år siden, havde været i stand til at give Folketinget en redegørelse med så mange borgerlige synspunkter, som den nuværende statsminister gjorde i tirsdags. Vi håber, at det holder, og vi vil vise vores forhandlingsvilje, så vi kan hjælpe med hertil.

Men, men, men, men – vi har altså også nogle betæneligheder, for når man læser redegørelsen, stikker det gamle socialdemokratiske dogme om, at der skal nye offentlige udgifter til, jo hovedet frem. Man vil hjælpe de kriserammede regioner; man vil hjælpe gældstyngede fiskere og landmænd; man vil give mere støtte til turismen; man vil have mere voksen- og efteruddannelse; man vil have bedre ordninger om orlov og jobrotation; man vil have flere offentligt ansatte; man vil have bedre vilkår for børnefamilierne; man vil nedbringe ventetiderne på børnepasnings- og ældreforsorgsområdet; man vil fjerne ventetiderne på sygehusområdet osv. osv. Det meste af det lyder jo godt, det meste af det er jo populært, men der står ingen steder noget om, hvor meget det koster, og der står intetsteds noget om, hvordan det skal finansieres. Og så har jeg ikke engang opremset alle de mange synspunkter, som man kan finde i de socialdemokratiske fagministres tiltrædelseserklæringer, hvor man taler om at forøge bevillingerne på de respektive områder. Det har vel været øjeblikkets eufori, og vi håber, det er noget, som allerede er glemt og gemt.

Men allerede det, som står i statsministerens redegørelse, får os til at stille dette spørgsmål: Er der sammenhæng mellem disse løfter og forsikringen om, at man vil føre en stram udgiftspolitik? Jeg vil godt minde om, at den stramme udgiftspolitik er en nødvendig forudsætning for, at man kan fastholde kronekursen, og derfor er det så vigtigt, at netop den del af talen om den stramme udgiftspolitik bliver knivskarpt mejslet ud, når statsministeren har givet sit svar her i dag. Der er ikke råd til billige løfter, der er ikke råd til at stikke befolkningen blå i øjnene og love, at vi kan hjælpe alle de betrængte grupper, for vi har ikke pengene til det. Fra regeringens side må man selv tage afstand fra nogle af de mange løfter, ellers er vi på vej ind i den gamle socialdemokratiske po-

[Henning Dyremose]

litik, der vil resultere i større underskud på statsbudgettet og i den sidste ende enten vil sætte os i en gældsfælde eller medføre regeringsforslag om skatteforhøjelser. Og begge disse ting vil være en ulykke, fordi de vil bevirke lavere aktivitet, lavere beskæftigelse i den private sektor og dermed føre til større arbejdsløshed.

Vores anden store betænkelighed drejer sig om konkurrenceevnen. Nu har man skabt et ministerium, som specielt skal beskæftige sig med netop dette spørgsmål, og man siger igen og igen, at konkurrenceevnen ikke må belastes. Men undskyld jeg siger det: Når man læser talen, når man læser regeringsgrundlaget, når man læser sidepapirerne, er det ikke muligt at lave de skattereformer og arbejdsmarkedsreformer, der er behov for, uden at man løber en stor risiko for at belaste konkurrenceevnen. Jeg skal ikke gøre et stort nummer ud af det nu, for i modsætning til, hvad hr. Frank Jensen hævdede for et øjeblik siden, er det aldeles uklart, hvad regeringen går ind for, når det drejer sig om skattereformer og arbejdsmarkedsreformer. Hvis hr. Frank Jensen kan omsætte sidepapiret til et lovforslag, der kan vedtages af de 4 partier, er hr. Frank Jensen virkelig en gave til Socialdemokratiet som politisk ordfører. Det er selvmodsigende og inkonsekvent, men nu får vi chancen senere. Vi lader tvivlens nådegave falde over os, mens vi venter på at se de konkrete oplæg, og så giver vi samtidig denne advarsel: Når der skal laves oplæg til en skattereform og en arbejdsmarkedsreform, har vi tænkt os at holde regeringen og ministeren for erhvervspolitisk samordning fast på, at konkurrenceevnen ikke må belastes, for det fører til øget arbejdsløshed i stedet for øget beskæftigelse.

Den tredje store betænkelighed, jeg har, drejer sig om boligejerne. Uanset om regeringen hævder, at der er givet den største garanti nogen sinde, skabte skatteministerens svar i spørgertiden i går meget stor tvivl om, hvad regeringens skattepolitik egentlig går ud på, og jeg vil tillade mig at betragte den som værende ikke-eksisterende, indtil vi får et konkret udspil fra regeringen.

Jeg vil sige meget klart, at vi vil meget gerne hjælpe CD i bestræbelserne på at holde fast på konkurrenceevnehensynet. Vi vil meget gerne hjælpe CD, Kristeligt Folkeparti og Det Radi-

kale Venstre med at holde regeringen fast på den stramme udgiftspolitik, og vi vil meget gerne hjælpe hele regeringen med det, der er den meget store opgave netop nu, nemlig at få et ja ved EF-afstemningen og at få bekæmpet arbejdsløsheden. Og netop når vi snakker om bekæmpelse af arbejdsløsheden, synes jeg, at der er to meget store mangler i regeringens oplæg. Det drejer sig for det første om investeringsfremrykning og for det andet om beskæftigelse i servicefagene. Temaerne er nævnt, men der siges meget lidt konkret, og det er slet ikke offensivt nok.

Når man ser på investeringsudviklingen efter de fremrykninger, vi har foretaget i den sidste finanslov, ligger det sådan, at hvis vi ikke allerede her i foråret får truffet en række beslutninger om yderligere fremrykning af en række investeringer, sker der et fald i investeringerne på op til 8 mia. kr. fra 1993 til 1994. Derfor var den gamle regering i gang med at forberede et kæmpe stort analysearbejde om, hvordan vi i samarbejde med de koncessionerede selskaber, amterne og kommunerne allerede i løbet af dette forår kunne træffe de nødvendige beslutninger med henblik på, at investeringsomfanget i 1994 mindst skulle være af samme omfang som i 1993. I den sammenhæng er regeringens målsætning om 10-15 mia. kr. på 3-5 år alt for langsigtet og alt for lidt ambitiøs. Vi står til rådighed for en meget mere aktiv indsats på dette område, og det gør vi også, når det drejer sig om at skabe vækst i beskæftigelsen i servicefagene.

Vi er jo alle sammen enige om, at en forbedring af konkurrenceevnen er nødvendig, hvis vore eksportindustrier skal sikre vores velfærd, men det er jo ikke nok at sikre beskæftigelsen her. Det er i høj grad i servicefagene, vi skal skabe beskæftigelse, og derfor er vi nødt til at se på løndannelsen og beskatningen i servicefagene med henblik på at skabe en lang række nye arbejdspladser, og i den sammenhæng vil jeg for god ordens skyld minde om finanslovaftalen, hvor det siges på side 18:

»Socialdemokratiet, Det Konservative Folkeparti, Venstre, Centrum-Demokraterne og Kristeligt Folkeparti agter i løbet af januar måned 1993 at drøfte mulighederne for at gennemføre en ordning med fradrag for reparation og vedligeholdelse med virkning fra 1. januar 1994, jf. CD's lovforslag nr. L 42.«

[Henning Dyremose]

Vi ser frem til en invitation til disse drøftelser, idet vi selvsagt forventer, at den indgåede aftale står ved magt. Jeg regner i det hele taget med – og det vil jeg gerne bede statsministeren bekræfte – at finanslovaftalen står ved magt. Jeg går også ud fra, at aftalerne om privatiseringer for 2½ mia. kr., om yderligere reelle besparelser på 250 mio. kr. og om driftsrammen for 1993 fortsat skal overholdes. Jeg vil i og for sig gerne bede statsministeren bekræfte, at dette forlig holder, uanset hvilken regering vi har, og uanset om der kommer et folketingsvalg midt i finansåret, og den bekræftelse håber jeg på at få i dag.

Vi ønskede som sagt ikke denne regering. Vi ønskede fortsat en konservativt ledet regering, fordi en konservativt ledet regering gennem 10 år har skabt så gode resultater, men den nye regering skal få fair play fra Det Konservative Folkeparti. Vi har arbejdstøjet på, vi ønsker indflydelse, vi vil påtage os ansvar, vi vil gå ind i forhandlingerne med henblik på at påvirke udviklingen, og vi vil bære vores del af ansvaret i forbindelse med den meget vigtige afstemning om EF, vi nu står over for, og i forbindelse med den helt nødvendige bekæmpelse af arbejdsløsheden, der er den store indenrigspolitiske opgave.

Jeg bliver jo nødt til – trods alt – at ønske regeringen til lykke med udnævnelsen, og jeg håber også, at regeringen har arbejdstøjet på og vil være lidt mere offensiv for så vidt angår bekæmpelsen af arbejdsløsheden, når det drejer sig om investeringsfremme og beskæftigelse i servicefagene. Held og lykke med den indsats!

(Kort bemærkning).

Bilgrav-Nielsen (RV):

Nu er det åbenbart blevet en fælles indledning at byde velkommen, og jeg vil da gerne byde velkommen til De Konservatives nye politiske ordfører og sige, at det indlæg, som han netop har fremført for Folketinget, jo også var en indirekte ros til Det Radikale Venstre. Det er vi glade for.

Jeg forstod på begyndelsen af indlægget, at Det Konservative Folkeparti ser det nye regeringsprogram som noget positivt og anerkender, at Det Radikale Venstre, CD og Kristeligt Folkeparti har gjort sin indflydelse gældende, og i øvrigt forstod jeg på resten af talen, at der

er meget, Det Konservative Folkeparti gerne vil samarbejde med regeringen om. I lyset heraf tillader jeg mig at betragte hr. Henning Dyremoses indledende bemærkninger som en kuriositet, men jeg vil dog gerne knytte et par kommentarer til dem.

For det første: Det, der nærmest er forkasteligt nu, nemlig at skifte regering uden valg, kunne godt gå an i 1982. For det andet: Man bebrejdede Det Radikale Venstre, fordi der er sket et regeringsskift uden valg. Hvordan kan Det Konservative Folkeparti aflevere en sådan bebrejdelse, når det var Det Konservative Folkepartis leder, der afgjorde, at der ikke skulle være folketingsvalg?

(Kort bemærkning).

Jes Lunde (SF):

Hr. Henning Dyremose lagde megen vægt på, at vi gav den nye regering fair play, og det er vi da også indstillet på i SF. Vi synes, det er udmærket, hvis den kan komme igennem med nogle af de mange ting, som er flot beskrevet i programmet. Men det giver mig anledning til at spørge Det Konservative Folkeparti, om vi så ikke skulle give regeringen rigtig fair play, give regeringen virkelige muligheder for at gøre noget ved arbejdsløsheden – også her i 1993 – ved at sige, at vi frigør regeringen fra de forlig, den er bundet af. Vi har jo et finanslovforlig, et aktiveringsforlig osv., som er ganske snævert og sætter ganske snævre rammer for, hvad denne regering kan gøre.

Allerede på mandag skal vi til forhandling i Finansministeriet om en ændring af aktiveringsforliget. I SF er vi meget interesserede i, at der gøres en ordentlig indsats i den offentlige sektor for at løse ventelisteproblemerne, og vi er meget interesserede i, at der indføres en generel orlovsordning og ikke kun de meget begrænsede forsøg, der er sat i gang indtil nu. Men kan Det Konservative Folkeparti her i dag give tilsagn om, at dette tilsagn om at give regeringen fair play betyder, at man er villig til at fravige de forlig, som binder regeringen? Det synes jeg kunne være interessant.

(Kort bemærkning).

Frank Jensen (S):

Jeg vil da også gerne ønske den konservative ordfører tillykke med hans comeback som ord-

[Frank Jensen]

fører for Det Konservative Folkeparti, og jeg er også glad for den konservative ordførers bemærkning om fair play over for den nye regering. Det må vel også indebære, at man bevarer hukommelsen med hensyn til, hvad man har sagt og gjort.

Jeg forlanger ikke, at hukommelsen skal være så lang – det ved vi godt at den ikke er i politik – men lad os bare gå et halvt års tid tilbage, da vi startede forhandlingerne om finansloven for 1993. Jeg tror, at alle her, og i hvert fald alle uden for dette hus, kan huske, at den konservative ordfører, hr. Henning Dyremose, truede med et folketingsvalg, hvis et flertal her i Folketinget ønskede at føre en mere aktiv konjunkturregulerende politik, ønskede at bruge de ledige ressourcer mere aktivt og sørge for, at der kom mere gang i hjulene – selvfølgelig under den overordnede forudsætning, som den nye regering jo også anerkender, at det skal ske inden for en ansvarlig udgiftspolitisk ramme. Jeg tror, at hr. Henning Dyremose godt kan erindre den trussel, som senere måtte trækkes tilbage, da Det Konservative Folkeparti og Venstre foretrak at sidde på regeringstaburetterne i endnu en kort periode.

Jeg vil sige til den konservative ordfører, at det lover godt, når Det Konservative Folkeparti nu vil gå aktivt ind i forhandlingerne, også på de områder, hvor de forlig, der er indgået mellem den nuværende og den tidligere regering, stadig er i kraft. Vi ved, at Det Konservative Folkeparti havde problemer med at få afsluttet forhandlingerne både om aktiveringsforliget og den lille dagpengeaftale fra 17. maj, men hvis den tale, som ordføreren for Det Konservative Folkeparti holdt her i dag, skal stå til troende, kan vi komme igennem med bedre programmer og tage bedre politiske initiativer, så vi får udnyttet de ledige ressourcer, så skatteborgerne får mere for pengene, så vi får sat mere gang i beskæftigelsen og taget nye initiativer for at sikre forøget fremgang og bedre konkurrenceevne for erhvervslivet. Det lover godt for fremtiden.

(Kort bemærkning).

Duetoft (CD):

Jeg vil gerne takke hr. Henning Dyremose for rosen til CD. Det er godt, at det er blevet opfattet, hvad det var, vi gjorde, men jeg skal

for god ordens skyld sige, at vi da bestemt også står bag det regeringsoplæg, der er kommet. Vi er altså ikke kun i regering for at holde SF ude, vi er faktisk også i regering, fordi vi synes, at der er nogle gode ting i oplægget; det skal da lige med i helheden.

Så vil jeg godt sige til hr. Henning Dyremose, at det måske kan være et problem, at de gamle fjendebilleder falder. Jeg har altså problemer med at genkende det gamle Socialdemokrati med alle dogmerne om de store systemer, de mange omkostninger og alle de ting i det oplæg, der ligger her. Faktisk mener jeg, at der i oplægget både er et ordvalg og en holdning, der ligger langt fra alle de fjendebilleder, der igennem årene er skabt om Socialdemokratiet, og det hilser vi da med glæde, og har vi bidraget til det, er det godt nok.

Men jeg vil godt spørge hr. Henning Dyremose: Hvad er egentlig formålet med alt det, som De Konservative, Venstre og Fremskridtspartiet har gjort? For mig at se prioriterer man altså utrygheden og partiegoismen højere end trygheden. Hvad bilder man sig egentlig ind? Når regeringen siger, at den giver en garanti til boligejerne, farer man land og rige rundt og fortæller, at vi er fulde af løgn. Når vi siger, at vi ikke vil øge omkostningerne for erhvervslivet, får vi at vide, at det ikke er troværdigt. Lad os dog bevise det.

Venstre, De Konservative og Fremskridtspartiet spekulerer i øjeblikket i partiegoistiske og taktiske manøvrer i denne sammenhæng, fordi man tror, at man kan vinde nogle stemmer på det. I stedet skulle man sige: Det er vigtigt, at folk føler tryghed, så lad nu tvivlen komme regeringen til gode. Lad os tro på, at den mener det, den siger, og lad os så se resultaterne. Jeg synes, at det, der sker, er ubehageligt.

Hvad er sandheden? Tager vi omkostningerne for erhvervslivet, har den forhenværende regering altså haft tanker om en omlægning af dagpengene, der ville koste erhvervslivet 4-5 mia. kr. Det bremsede CD, og jeg kan love hr. Henning Dyremose, at hvis der kommer forslag på samme område, der pålægger erhvervslivet 4-5 mia. kr. mere i omkostninger, vil CD også bremse det; dér er vores politik ikke anderledes. Det var altså VK-regeringen, der ville øge omkostningerne for erhvervslivet, og CD, der standsede, og samme situation er der nu

[Duetoft]

med den nye regering. Så jeg vil sige til hr. Henning Dyremose, at jeg synes, det er unfair at vurdere alle disse ting på den måde, som Det Konservative Folkeparti har gjort det i dag.

Men ellers tak for rosen.

(Kort bemærkning).

Henning Dyremose (KF):

Det er fuldkommen rigtigt, at jeg har rost Det Radikale Venstre, CD og Kristeligt Folkeparti for at gøre deres indflydelse gældende, men pointen er, at det kunne de også have gjort under en fortsat borgerlig regering; man havde muligheden, man havde tilbuddet, og der var stadig væk et flertal bestående af de seks ikkesocialistiske partier. Det Radikale Venstre valgte – oven i købet uden vilje til overhovedet at drøfte politik inden dronningerunden – at skifte side, og det er det, jeg bebrejder Det Radikale Venstre. Man kunne oven i købet have opnået resultatet under en radikal statsminister.

Hr. Bilgrav-Nielsen sagde noget om situationen i 1982, men den var jo helt anderledes. I 1982 gav Socialdemokratiet op og sagde, at det ikke ønskede at være i regering. Her i 1993 ønskede De Konservative og Venstre fortsat at være i regering, og statsministeren havde selvfølgelig, da han værdigt og klogt gik af, ligesom vi en forventning om, at Det Radikale Venstre ikke kunne drømme om at skifte side i den situation, og han mente, ligesom vi også mener, at et valg ikke var velegnet på den sag. Vi står ved og anerkender statsministerens beslutning, men vi bebrejder Det Radikale Venstre, at det skiftede side.

Så skal jeg sige til hr. Jes Lunde, at vi selvfølgelig ikke kunne drømme om at frigøre regeringen fra de forlig, der er indgået. De forlig giver ikke snærende bånd, men kloge bindinger og sikrer netop, at den stramme udgiftspolitik bliver videreført, og at konkurrenceevnen ikke bliver belastet. Vi kunne ikke drømme om at give SF frit spil til at komme ind og få en indflydelse, der ville gå i retning af mange store, nye offentlige udgifter.

Til hr. Frank Jensen må jeg sige, at hvis han vil bruge hukommelsen, skal han altså huske lidt bedre – velkommen i øvrigt som ordfører – for det, jeg sagde i august, var, at hvis Det Radikale Venstre virkelig, sådan som pressen

hævdede, ville lempe finanspolitikken med 25 mia. kr., ville jeg hellere have et valg. Men jeg tilføjede i den samme udtalelse, at det troede jeg ikke på at Det Radikale Venstre ville, og det viste sig altså også at være kendsgerningen. Den finanslovaftale, vi indgik, var en aftale om at lempe med 6,5 mia. kr. og på en måde, så vi reducerede underskuddet på statsbudgettet.

For så vidt angår forhandlinger om aktive-ring og dagpenge kan jeg garantere for, at vi ikke vil blokere på samme destruktive vis, som vi oplevede at Socialdemokratiet gjorde i hele perioden fra august til december, hvor det var umuligt overhovedet at få Socialdemokratiet med til at træffe nogen som helst beslutning. Sådan er vi ikke. Vi vil gå meget mere konstruktivt og positivt ind i forhandlingerne.

Hr. Duetoft spurgte, om Socialdemokratiet er ændret, om de gamle fjendebilleder er ved at falde fra hinanden.

Jeg håber, at Socialdemokratiet er ændret, men min bekymring er, at det ikke er det. Jeg er bange for, at det stadig væk tror, at nye offentlige udgifter løser alle problemer, og det er derfor, jeg advarer imod, at det skal gå den vej, og derfor jeg siger, at vi sammen med CD, Kristeligt Folkeparti og Det Radikale Venstre vil bidrage til, at Socialdemokratiet bliver holdt på dydens vej for så vidt angår offentlige udgifter og konkurrenceevne; det kan man roligt regne med vores støtte til.

Så skal jeg sige som en allersidste bemærkning, at den belastning af arbejdsgiverne, vi havde tænkt på i en dagpengefinansieringsreform, drejede sig om 4-5 mia. kr. pr. 1. april 1995. Jeg vil også gerne have tilsagn fra hr. Duetoft om, at man ikke i forbindelse med dagpengefinansieringen drømmer om en belastning af arbejdsgiverne før tidligst i 1995.

(Kort bemærkning).

Klaus Hækkerup (S):

Både den konservative ordfører, hr. Henning Dyremose, og Venstres ordfører, hr. Fogh Rasmussen, har været på talerstolen i dag, og ligesom under debatten i går søgte de såmænd at skabe usikkerhed om regeringsgrundlagets indhold for så vidt angår beskatningen af boliger i Danmark.

Lad mig erindre om, at vi den 15. maj 1990 havde en debat i Folketinget, hvor der fra bl.a. Socialdemokratiets side blev foreslået en dags-

[Klaus Hækkerup]

orden, hvori man fastslog, at der ikke, uanset om ejerboligerne omsattes, skulle ske forringelser af skatteværdien af rentefradrag vedrørende fastforrentede boliglån; altså et relativt klart tilsagn til boligejerne. Det kunne den daværende skatteminister og den daværende finansminister ikke tage. De kunne allerlængst strække sig til den formulering, at boligejernes samlede skattemæssige situation ikke måtte forringes ved fremtidige ændringer i skattesystemet. Det var, hvad de kunne gå med til, det var altså det hjerterum, der var til boligejerne i Danmark, det var det, der var plads til.

Nu kommer der så et regeringsgrundlag, der er langt mere vidtgående i sit tilsagn om at sikre boligejernes økonomi, og så går de to herrer op på talerstolen og angriber regeringen og den socialdemokratiske skatteminister. Jeg synes, at det, vi har oplevet på så kort tid i dette Folketing, er topmålet af hykleri.

(Kort bemærkning).

Holger K. Nielsen (SF):

Når man hører hr. Duetoft, giver det af og til anledning til nogle overvejelser, og det må det da også gøre for Socialdemokratiet.

Her står en mand og praler direkte af, at det er lykkedes CD at overtale Socialdemokratiet til at holde SF uden for indflydelse, og roser Socialdemokratiet for, at det nu fører en mere borgerlig politik.

Jeg vil da tro, at der er andre i den socialdemokratiske gruppe end hr. Risgaard Knudsen, som er uforstående over for den beskrivelse af Socialdemokratiet, som hr. Duetoft kom med, og jeg håber da ikke, at det, hr. Duetoft siger, kan være rigtigt, nemlig at denne regering er udtryk for, at Socialdemokratiet sådan mere generelt er rykket til højre og nu vil føre en mere borgerlig politik.

Men jeg har nu på fornemmelsen, at der måske er lidt om det, og derfor vil jeg godt høre, om ikke Socialdemokratiet har en kommentar til den beskrivelse, som hr. Duetoft gav af den socialdemokratiske politik.

(Kort bemærkning).

Jes Lunde (SF):

Hr. Duetoft var meget ked af, at De Konservative og Venstre betvivlede det, når CD gav store garantier til boligejerne, og jeg vil da ger-

ne sige, at jeg er enig med hr. Klaus Hækkerup i, at denne regering har givet en mere vidtgående garanti til boligejerne, end der nogen sinde er givet.

Det, der så desværre skaber problemerne, er, at CD ikke synes, at det er nok; CD går videre. Fru Bente Juncker fra CD har været ude og give endnu mere vidtgående garantier, nemlig om, at nettohuslejen ikke må stige. Det er en garanti, der er helt ude i hampen, for det kan overhovedet ikke lade sig gøre at give en sådan garanti, og det ved alle, der bare har en lille smule forstand på boligpolitik og skattepolitik. Skatteministeren ved det også, og derfor var han nødt til under spørgetiden i går sådan halvhjertet at dementere fru Bente Juncker; åbent kunne han jo ikke gøre det, fordi det var en regeringspartner, men alligevel.

Skatteministeren var sådan set enig i, at det ikke kunne lade sig gøre, og det er lige præcis det, der er vores betænkelighed ved det, CD i øjeblikket gør. Hvis CD strammer kravene op og giver stadig flere garantier, som skatteministeren har vanskeligt ved at dementere, fordi han er for flink en mand over for sine regeringspartnere, kommer der ingen skattereform. Der er nemlig kun to muligheder efter fru Bente Junckers garanti om, at nettohuslejen ikke må stige, nemlig enten at CD æder det i sig igen eller der ingen skattereform kommer. Der eksisterer kun de to muligheder, og vi er sådan set meget spændt på, hvad regeringen kommer frem til. Vi synes, at det vil være ærgerligt, hvis ikke der kommer nogen skattereform, for der ligger et godt oplæg fra Personskatteudvalget om at angribe mange af de fradragsfiduser, som eksisterer i øjeblikket, om at omlægge skattesystemet, så det bliver mere økologisk gennemtænkt, og om at sænke beskatningen på arbejdskraft. Det er reformer, vi ønsker, og derfor vil vi meget stærkt beklage, hvis CD får sin vilje og får lov til at holde fast i de helt urealistiske løfter, som de i øjeblikket strør om sig med.

(Kort bemærkning).

Bilgrav-Nielsen (RV):

Hr. Henning Dyremose sagde, at Det Radikale Venstre, CD og Kristeligt Folkeparti kunne have opnået stort set den samme aftale med Venstre og De Konservative som den, vi nu har med Socialdemokratiet. Det er en bemærk-

[Bilgrav-Nielsen]

ning, jeg er meget glad for, for den er en klar bekræftelse på, at Det Radikale Venstre ikke har skiftet politik, og det er lige præcis, hvad sagen drejer sig om; vi er gået efter for første gang i mange år at få forhandlet et regeringsgrundlag, før der blev forhandlet besættelse af ministerposter.

Hvad var det i øvrigt for en borgerlig situation, vi kunne kigge på umiddelbart efter, at regeringen selv var trådt tilbage? Det var Det Konservative Folkeparti med striber af sager, uafklarede for en dels vedkommende, og et Venstre, der med sin leder i spidsen forsøgte at kaste smuds på den højesteretsdommer, der havde været udpeget til at gennemgå den største af sagerne. Skulle vi på den baggrund kunne indlede reelle regeringsforhandlinger med disse partier, og hvis vi i øvrigt skulle blive enige om et regeringsprogram, på hvilken parlamentarisk basis skulle en sådan regering da hvile? På basis af Fremskridtspartiet, som nu ene af alle skiller sig ud ved at være imod den danske EF-politik? Jeg begriber ikke, at Venstre og De Konservative kan mene, at det ville være nogen lykkelig situation, specielt i betragtning af, at den største opgave, vi står over for, er at få den danske befolkning til igen at få så megen tillid til Folketingets EF-politik, at et stort flertal kan bakke op bag den.

Når alt kommer til alt, er det nok den dybeste årsag til, at det gik, som det gik, men først og fremmest er årsagen, at specielt Det Konservative Folkeparti selv fraskrev sig magten.

(Kort bemærkning).

Frank Jensen (S):

Kan vi nu ikke blive fri for den efterrationisering af, hvad det var, der foregik torsdag den 14. januar. Det lå jo klart, at den gamle regerings statsminister ikke ønskede at fortsætte og indgav sin demissionsbegæring. Det kan da ikke passe, at vi nu skal have en diskussion om, hvorvidt det faktisk var det sande handlingsforløb. Det er jo klart for alle, og forløbet blev fulgt af alle tv-stationer, alle radiostationer og alle andre medier. Skal vi nu ikke bevare respekten for den værdige måde, som den tidligere statsminister ønskede at forlade regeringsmagten på og lade den diskussion være afsluttet; regeringen ønskede ikke at fortsætte, og statsministeren indgav sin demissionsbegæring.

Til den konservative ordfører, der er meget optaget af udgiftspolitikken, vil jeg sige, at det er den nye regering også, og den har formuleret sig meget præcist om udgiftspolitikken, men hr. Henning Dyremose ved også, hvad arven til den nye regering efter 10 år med konservativt ledede regeringer er: Et underskud på statens budget på 50 mia. kr.! Det er det grundlag, som Det Konservative Folkeparti afleverer videre til den nye regering, og jeg håber, at Det Konservative Folkeparti vil huske på det, når vi nu skal i arbejdstøjet og i gang med drøftelser om udmøntningen af regeringens grundlag.

Det er sagt både før og også i dag, at vi faktisk kan få lagt en anden linie på vækstområdet end den, den gamle regering ønskede. Vi ved i dag, at den vækstudvikling, den gamle regering forsøgte at holde i ave, har givet os et væksteftersløb i forhold til de øvrige EF-lande og har givet os 170.000 ekstra arbejdsløse, så jeg håber, at hr. Henning Dyremoses ord også må stå til troende, når vi går i gang med arbejdet, sådan at vi kan få tilrettelagt den politik, der er nødvendig for, at vi kan få vendt skuden.

Må jeg sige til hr. Holger K. Nielsen, som er meget optaget – i øvrigt en lidt besynderlig optagethed synes jeg – af, at det har kunnet lade sig gøre for Socialdemokratiet og CD at finde hinanden, at jeg ikke forstår, at det skulle være så underligt. Vi ved jo, at CD's tidligere leder var udrunden af den socialdemokratiske bevægelse, og på mange områder er der stor overensstemmelse i den grundlæggende opfattelse af samfundsstrukturene og af de menneskelige vilkår, der skal være i vores land.

Det var der i øvrigt også, da CD var i regering med de gamle regeringspartier, og sådan vil det også være i fremtiden. Hr. Holger K. Nielsen må anerkende, at der er taget initiativ til 60.000 nye efteruddannelsespladser, jobrotation og investeringer på 10–15 mia. kr. Jeg tror ikke, at SF kan friholde sig fra at føle lidt lyst til at komme i gang med arbejdet sammen med den nye regering for at få udmøntet disse ting.

Formanden:

Det er ikke acceptabelt, at taletiden overskrides i den grad, når man ikke skal svare på indlæg.

(Kort bemærkning).

Henning Dyremose (KF):

Jeg må sige til hr. Klaus Hækkerup, at det ikke er os, der skaber usikkerhed for boligejerne. Det er regeringen, der har skabt det, fordi regeringens politik, sådan som den er beskrevet, er uklar; så langt nåede vi dog i går. Skatteministeren kunne ikke engang fortælle, hvornår regeringen var klar med sit egentlige udspil, fordi det først skulle drøftes internt mellem regeringspartierne, og på et meget konkret spørgsmål om, hvornår det var klart, og hvornår vi fik det at se, fik vi ikke noget svar. Derfor afventer vi svaret, og som jeg sagde, har vi tvivlens nådegave og giver regeringen en chance, når vi ser det operationelle udspil. Men lad være med at fastholde, at det, der ligger nu, er klart. Det er uklart, og det er regeringen selv, der har skabt tvivlen.

Til hr. Bilgrav-Nielsen: Jeg tror, at det, jeg sagde, var, at man kunne have opnået stor indflydelse. Jeg tror ikke, jeg sagde »samme aftale«. Hvis jeg sagde det, var det en fortællelse. Man kunne have opnået stor indflydelse, men man ønskede end ikke at diskutere politik, man skiftede side uden at ville diskutere politik. Det er det, der undrer os ved Det Radikale Venstres holdning.

Så spurgte hr. Bilgrav-Nielsen, på hvilken parlamentarisk basis sådan en regering, der udsprang af de fem partier, så skulle have været. På akkurat den samme som i hele 1980-perioden, på akkurat samme basis som KVR-regeringen, som hr. Bilgrav-Nielsen var medlem af, hvor det var på grundlag af også Fremskridtspartiets mandater, når der skulle tælles op, ligesom den nye regering har SF's mandater bag sig, hvis der er en, to eller tre afhoppere, og jeg minder hr. Bilgrav-Nielsen om, at KVR-regeringen er den eneste regering, der nogen sinde har lavet en finanslovaftale med Fremskridtspartiet. Der ville altså ikke have været noget underligt i, om man havde lavet en sådan regeringsdannelse igen.

Vi fraskrev os ikke magten, vi ønskede fortsat regeringsansvar, men vi anerkender og respekterer den værdige afsked, som hr. Poul Schlüter tog med sit embede; vi havde satset på en fortsat borgerlig-liberal regering.

Så skal jeg blot afslutningsvis sige til hr. Frank Jensen, at allerede i anden halvdel af hr. Frank Jensens indlæg begyndte han igen at lo-

ve nye offentlige udgifter, og problemet med socialdemokrater er, at de ikke kan se et problem, uden at de mener, at løsningen er nye offentlige udgifter. Når man så skal finde de besparelser, der skal til for at holde udgiftspolitikken i ro, betragter de enhver besparelse som en ulykke. Det er det gamle fjendebillede af Socialdemokratiet, og det skal udviskes ved, at det dokumenteres, at Socialdemokratiet ikke bare får de andre regeringspartier med på nye offentlige udgifter, uden at de nødvendige besparelser findes. Hvis vi får det at se i praksis, har denne regering en chance; hvis ikke vi får det at se i praksis, kører landet igen lige lukket i afgrunden.

Formanden:

Der er altså ikke givet generel tilladelse til at fravige taletiden.

(Kort bemærkning).

Duetoft (CD):

Jeg kan sige til hr. Henning Dyremose, at det er fastslået, at arbejdsgiverbidraget kun optrappes gradvis og under fuldt hensyn til virksomhedernes omkostninger og konkurrenceevne. Det er det, der står, det er det, vi mener, og det er det, der vil blive handlet efter.

Hr. Henning Dyremose gjorde ganske meget ud af, at Det Konservative Folkeparti vil give regeringen en chance, og det synes jeg er flot. Det havde jeg egentlig også forventet af Det Konservative Folkeparti – alt det der med borgerlige stemmer, der arbejder. Men så kan jeg altså ikke forstå, at hr. Henning Dyremose har læst så meget i den gamle Alistair MacLeanroman, der hedder »Frygten er mit våben«, for samtidig med, at hr. Henning Dyremose vil give regeringen en chance, render hans parti og andre af oppositionspartierne rundt og skaber frygt for, hvad det nu er, denne regering vil. I stedet for at gøre det, hr. Henning Dyremose siger, nemlig at lade den bevise i praksis, hvad det er, den vil, kommer man med alle skræmmebillederne om Socialdemokratiet og påstår, at alle de garantier, som regeringen vil give, ikke holder. Jeg må altså bare sige til den konservative ordfører, at den garanti, der er givet om boligejerne, er mere konkret end den, Venstre og De Konservative i sin tid gav os, og den er bedre, fordi den ikke er en gennemsnitsberegning, men går ind på hver enkelt boligejers forhold.

[Duetoft]

Det kan godt være – for at blive i lyrikken – at der også er nogle, der har set amerikanske musicals for nylig, for der er en sang, der hedder noget med »Alt, hvad du gør, kan jeg gøre bedre«, og det er åbenbart i øjeblikket devisen for hr. Henning Dyremose. Det kan hr. Henning Dyremose måske slippe af sted med om et år, når man har glemt lidt af, hvad V og K faktisk gjorde, men det er vanskeligt lige i øjeblikket, for vi kan faktisk godt huske, hvad det var for garantier, vi fik af VK-regeringen, og de var altså ikke så flotte og krystalklare, som hr. Henning Dyremose gerne vil fremstille det.

(Kort bemærkning).

Pia Kjærsgaard (FP):

Det er jo nok, fordi Venstre og De Konservative nu skal være i opposition, og det er selvfølgelig helt fint med Fremskridtspartiet, skulle jeg hilse mange gange og sige. Jeg vil godt sige velkommen til de nye oppositionspartier, det er der slet ikke blevet sagt her i dag, og det må så være min opgave at sige det: Hjertelig velkommen i klubben, jeg håber, vi kan finde ud af det på et tidspunkt.

Men må jeg godt sige til hr. Frank Jensen, der spurgte – jeg skrev det ned – om vi ikke kunne blive fri for denne efterrationalisering, at det kan vi ikke, for vi har ikke haft lejlighed til det i folketingssalen på grund af den måde, regeringen er kommet til på. Det har været en alt for let fødsel, vil jeg tillade mig at sige, det har været en dårlig måde at komme til verden på, og derfor bliver vi selvfølgelig nødt til at efterrationalisere. Det var bestemt ikke nogen værdig måde, den daværende statsminister gik af på – lad være med at foregøgle nogen det. Den eneste værdige måde, man går af på, er ved at udskrive et folketingsvalg, så man kan spørge vælgerne, hvad de synes. Læg alt det andet bort, for det passer simpelt hen ikke!

Når jeg så hører, at hr. Henning Dyremose siger, at CD, Kristeligt Folkeparti og Det Radikale Venstre kunne have opnået nøjagtigt det samme sammen med K og V, er jeg inderlig tilfreds med, at Fremskridtspartiet end ikke er blevet spurgt. Det plejer vi at blive lidt fortørnede over, men med den vending, som hr. Henning Dyremose brugte fra talerstolen, er vi glade for, at vi end ikke blev spurgt på det tidspunkt.

Formanden:

Inden jeg giver ordet til den næste i talerækken, vil jeg gerne gøre opmærksom på, at det stadig væk efter min opfattelse er sådan, at man forsøger at afvikle en alt for stor del af generaldebatten under de korte bemærkninger. Men det må jeg jo acceptere; jeg er efterhånden ved at sige desværre!

(Kort bemærkning).

Klaus Hækkerup (S):

Det var hr. Henning Dyremoses svar til mig og hans påstand om, at det er regeringen, der har skabt tvivl om boligbeskatningen, og at det er næsten umuligt at leve med den tvivl, der er skabt.

Lad mig stadig erindre om, at da vi havde forespørgselsdebatten den 15. februar 1990, var det netop, fordi den daværende regering havde skabt usikkerhed om boligbeskatningen, og det var netop et forsøg på at få afklaret boligejernes situation: Kunne man trygt købe, eller kom der en skattelovgivning? Det lykkedes ikke den daværende regering, fra den havde fremsat sine tanker, planer, overvejelser over forespørgselsdebatten fra maj måned 1990 og frem til, at den gik af den 14. januar 1993, at skabe nogen som helst form for klarhed om boligbeskatningen. Jeg kan love én ting, nemlig at vi, der er regeringspartier på nuværende tidspunkt, vil prøve på også på det område at slå den tidligere regering, således at vi inden alt for lang tid har en afklaring på boligområdet, men det er et kompliceret område, og det forudsætter selvfølgelig, at vi får lejlighed til at arbejde det godt igennem – og undskyld, at vi ikke i løbet af 14 dage kan svare på alle spørgsmål fra oppositionen; vi skal prøve at gøre vores bedste.

Formanden:

Ministeren for – erhvervssamordning.

Ministeren for erhvervspolitisk samordning (Mimi Jakobsen):

Det skal nok komme!

Formanden:

Det kom så uventet.

Ministeren for erhvervspolitisk samordning

(Mimi Jakobsen):

Det forstår jeg godt. Jeg synes bare netop nu, at jeg har lyst til at blande mig i debatten om denne heftigt opblussende omsorg for boligejerne, som jeg tror vi alle – ikke mindst i regeringen – glæder os over at høre oppositionen beskæftige sig med.

Jeg fornemmer jo omsorgen ikke bare for boligejerne, men også for, om specielt CD nu kan holde distancen i denne regering, og jeg takker for al den hjertelighed, der ligger i den omsorg, som er kommet til udtryk fra flere ordføreres side, ikke mindst fra hr. Henning Dyremoses.

Nu er det jo sådan, vil jeg sige til trøst og beroligelse for borgerlige ordførere, at CD har gået i en god skole. CD har før prøvet at sidde som et lille parti sammen med store partier i en regering, hvor der skulle laves en skattereform. CD har prøvet i ugevis at holde fast i nogle synspunkter, hvor den almindelige opfattelse vel bagefter i vores bagland var, at vi blev tromlet flade som bademåtter under en konservativ skatteminister. Der eksisterer faktisk nulevende CD'ere, der mener, at vi ved udformningen af overgangsordningen i forbindelse med skattereformen i 1986 blev snydt, så vandt det drev af os. Derfor må jeg sige: Fat mod, vær trøstet, CD har prøvet situationen før, og netop derfor var det for ikke bare CD, men for samtlige regeringspartier afgørende, at den garanti, der blev givet boligejerne denne gang, ikke kunne misforstås, og det er den garanti, der står i arbejdsgrundlaget.

Jeg vil så gerne sige til de let hånlige bemærkninger, der faldt om, at denne regering endnu ikke havde gjort op, hvad skattereformen skulle gå ud på osv., at jeg erindrer mig et møde – i øvrigt et utrolig konstruktivt og godt møde – hos den daværende skatteminister, hr. Peter Brixtofte; jeg kan ikke huske datoen, men det er ikke så forfærdelig længe siden. Jeg refererer selvfølgelig ikke fra møder; jeg kan bare tillade mig at sige, at min erindring var, at den regering, der selv havde bestilt skattereformrapporten, og som havde modtaget skattereformrapporten – var det i oktober-november, den kom? – var i gang med en meget fornuftig afsøgning af de forskellige partiets synspunkter på forskellige ingredienser i skattereformen. Men der var langtfra – og jeg understre-

ger meget langtfra – tale om et regeringsudspil, og derfor er det selvfølgelig fuldstændig urimelig kritik af en regering, der er trådt til den 25. januar. Vi skriver i dag den 4. februar. Må vi lige være her! Det er en fuldstændig urimelig kritik.

Der forestår nu, som det fremgår af de aftaler, der er indgået, og de forståelser, der er, en nøje teknisk vurdering af alle de ingredienser, der indgår i rapporten, og i øvrigt andre ingredienser. Når de tekniske udredninger, notater og beskrivelser er færdige, skal det selvfølgelig drøftes i regeringen, hvad man så ønsker at lægge sig fast på – det er vel meget naturligt. Jeg erindrer bare om, at dertil var den tidligere regering altså ikke nået.

På et tidspunkt vil der så, som skatteministeren har redegjort for, selvfølgelig blive optaget forhandlinger, og det er helt fint alt sammen. Men styr lige venligst tungen lidt og tag og husk tilbage på, hvad der skete i forbindelse med skattereformen i 1986; det tror jeg alle Folketingets partier, også Venstre og De Konservative, har lært noget af – det tvivler jeg faktisk ikke på – men lad så være med at komme rendende med påstande og med at skabe usikkerhed på den måde, man gør det. Jeg er ganske enig med flere ordførere i, at det er utilstedeligt at spille bold med boligmarkedet og folks investeringer på den måde.

(Kort bemærkning).

Henning Dyremose (KF):

Jeg vil meget gerne sige til ministeren for erhvervspolitisk samordning, at når den tidligere regerings skatteminister netop ikke havde spillet ud, var det, fordi vi var i en økonomisk og politisk ny situation, fordi væksten er udeblevet i dansk økonomi, og fordi ejendomsmarkedet var så undertrykt, som det var, og fordi vi faktisk ikke turde spille ud, før vi var sikre på, at vi havde noget, der kunne bære. Det er nemlig klogt, og det er det, der er problemet i forhold til den nye regering. Den har sagt, at man ville spille ud. Den har sagt, at man ville komme meget hurtigt med et udspil. Og den har sagt, at der er en garanti, som ikke er klar, og det er pointen. Garantien er uklar; den er i hvert fald uklar for alle andre end medlemmerne af regeringen.

Det er derfor, vi må opfordre til, at man enten meget hurtigt kommer med sit konkrete

[Henning Dyremose]

udspil, så vi kan se det operationelt, eller at man siger – og det er lige før, jeg tror, det vil være det klogeste – at enhver diskussion om skattepolitik, der kan påvirke husmarkedet, udskydes, indtil der igen er vækst i økonomien.

Det er jo forskellen også i forhold til hr. Duetoft, som jeg kan minde om, at udtrykket »Alt, hvad du kan gøre, kan jeg gøre bedre« stammer fra musicalen »Annie Get Your Gun«, hvor jeg i øvrigt selv engang spillede Big Chief Sitting Bull i en skolekomedie. (*Munterhed*).

De år, hvor vi diskuterede en dagpengefinansieringsreform og belastning af konkurrenceevnen, var år, hvor vi havde vækst i industrieksporten på 7,4 pct. i faste priser, 6,3 pct., 4,6 pct., 5,5 pct. Det, der er det nye, er, at vi nu har fået en konjunkturoversigt, der viser, at der i 1993 ikke vil være nogen vækst i industrieksporten, og der er meget stor forskel på, hvad man kan diskutere i forhold til erhvervsbelastning i en situation med vækst i økonomi og vækst i beskæftigelse og så i en situation, hvor der er nulvækst i industrieksporten. Det er derfor, at det, der kunne have været rigtigt for 2 år siden, ikke nødvendigvis er rigtigt i dag. Men jeg er glad for hr. Duetofts forsikring om konkurrenceevnen. Det er det, der er det operationelle holdepunkt i denne diskussion.

(Kort bemærkning).

Frank Jensen (S):

Jeg vil sige til hr. Henning Dyremose, at man skal behandle sin tidligere samarbejdspartner ordentligt. Det vil i hvert fald komme til at præge den nye regering, at der skal være tillid og et godt samarbejds-klima i koalitionsregeringen. Jeg synes, at hr. Henning Dyremose skal huske, at hr. Peter Brixtofte var en meget aktiv nytiltrådt skatteminister, som tog Personskatteudvalgets rapport alvorligt, som sagde, at det var et godt udgangspunkt for de skattepolitiske overvejelser, som ministeren og regeringen gjorde sig, og som indledte mange drøftelser med de øvrige partier. Jeg synes, at hr. Henning Dyremose skal huske, at det ikke er mange dage siden, at samarbejds-klimaet mellem Venstre og De Konservative var indbygget i det regeringssamarbejde. Nu skylder hr. Henning Dyremose også hr. Peter Brixtofte i hvert fald den anerkendelse, at hr. Peter Brixtofte tog sin skatteministeropgave alvorligt.

Nu er det jo ved at udvikle sig til et Oxford-møde, og jeg kan sige, at jeg i den skolekomedie, jeg var med i, spillede Rødhætte, fordi der var for få piger i klassen. I øvrigt er der vist ikke længere så meget bid i hr. Henning Dyremoses taler her, at han kan optræde som ulven. Men lad os nu komme videre og så i hvert fald give den tidligere skatteminister den cadeau, at han faktisk tog sin opgave alvorligt.

(Kort bemærkning).

Jes Lunde (SF):

Jeg vidste ikke, at Rødhætte forekom i »Annie Get Your Gun«, men det kan være, at der er lidt friere fortolkning nogle steder end andre.

Ministeren for erhvervs-politisk samordning var oppe at tale om bolig ejernes forhold. Og jeg vil gerne sige igen, at jeg er enig i, at denne regering har givet en garanti på boligområdet, der er den mest vidtgående, der er set nogen sinde, og langt mere vidtgående end det, KV har lagt op til.

Den eneste usikkerhed, som jeg synes der er skabt i den sag, er, at CD's gruppeformand har ønsket at gå videre og har givet nogle garantier, der ligger langt ud over regeringsgrundlaget, nemlig en garanti for, at nettohuslejerne ikke skal stige. Det er noget, der er flere tusinde kroner pr. familie anderledes end regeringsgrundlaget. Det er noget, der betyder milliardbeløb for statskassen i forhold til regeringsgrundlaget.

Men jeg forstod ministeren for erhvervs-politisk samordning sådan, at det, hun henviste til, meget præcist var regeringsgrundlaget, og deri ligger vel så, at ministeren ikke står bag de garantier, som CD's gruppeformand har været ude at give, og som går ud over regeringsgrundlaget. Det synes jeg er godt, for så er der dog håb om, at vi måske kan få lavet en skatte-reform alligevel.

Jeg har også forstået hr. Henning Dyremose sådan, at VK har ændret skattepolitik i dag: VK ønsker ikke længere en skattereform; den skal først gennemføres, hvis der kommer vækst i økonomien, og at de ændringer, der er sket i konjunkturerne fra december til nu, er nok til at få VK til totalt at ændre skattepolitik. Det siger jo noget om, at der så er masser af områder, hvor vi kan forvente at V og K vil ændre politik.

[Jes Lunde]

For vist er der sket en ændring siden december, men det er der jo sket mange gange i det forløbne tiår, hvor vi jo har set disse svingninger i prognoserne fra Budgetdepartementet – så skønner man det ene, så skønner man det andet – og hvis det, hver eneste gang der sker sådan en svingning, er anledning til, at VK totalt vil ændre politik og f.eks. nu siger, at der ikke er brug for nogen skattereform, ja, så må vi jo konstatere det.

Det synes jeg ikke bør afholde os fra at gennemføre en skattereform, vil jeg så gerne sige. Jeg synes, regeringen skal optage forhandlinger med SF; så må vi jo tale om det. Vi var meget positive over for Personskatteudvalgets betænkning – vi var faktisk sammen med Det Radikale Venstre nok dem, der var allermost positive overhovedet over for den betænkning – så det vil være et godt udgangspunkt for, at vi laver skattereformen til den side.

(Kort bemærkning).

Elisabeth Arnold (RV):

Jeg synes, det var meget interessant, at ministeren for erhvervspolitisk samordning fik provokeret hr. Henning Dyremose til at komme på talerstolen og berette om, hvorfor den tidligere VK-regering nu åbenbart alligevel ikke ønskede en skattereform.

Det er så meget mere bemærkelsesværdigt, som at jeg på mit bord dernede ved min plads har et notat fra den 11. januar fra den daværende skatteminister Peter Brixtofte, hvor der er notater om det ene og det andet og det tredje og det fjerde aspekt af en eventuel kommende skattereform. Vi var med andre ord dybt inde i en møderække om en kommende skattereform, hvor skatteminister Peter Brixtofte havde aftalt med de forskellige partier stille og roligt at arbejde os igennem de forskellige problemstillinger, så vi kunne nå frem til en skattereform. Det var vi meget glade for for Det Radikale Venstres vedkommende, og vi gik aktivt ind i de forhandlinger.

Men nu kan jeg forstå på hr. Henning Dyremose, at det alt sammen var på skrømt. Man må sige, det var heldigt, at regeringen blev frelst fra at gennemføre den skattereform, da regeringen gik af blot tre dage senere. Med andre ord har man reddet sig selv fra at skulle gennemføre denne frygtelige skattereform, som man nu ikke ved alt det onde man skal sige om.

Formanden:

Hr. Henning Dyremose for en kort bemærkning. Og så regner jeg med, at de korte bemærkninger i denne omgang er forbi.

(Kort bemærkning).

Henning Dyremose (KF):

Jeg skal afslutte teatersnakken med at sige til hr. Frank Jensen, at jeg faktisk har spillet ulven i »Rødhætte«. (*Munterhed*).

Dernæst skal jeg sige til hr. Frank Jensen og fru Elisabeth Arnold, at det, der netop var kendetegnende for den gamle regerings forberedelser af skattedrøftelserne, var, at man var bekymret over den samfundsøkonomiske udvikling, og man var bekymret for, hvilke konsekvenser en skattereform kunne have i den samfundsøkonomiske udvikling. Derfor var hr. Peter Brixtofte – og jeg tror, det er ordret citat fra fru Elisabeth Arnold – stille og roligt ved at grave det hele igennem og undersøge, om der kunne etableres et grundlag. Det var den proces, der var i gang.

Det, vi nu har sagt til regeringen, er: Jo, vi vil gerne forhandle en skattereform – det har vi jo faktisk sagt mange gange i dag – men så beder vi om, at udspillet snart kommer, sådan at der bliver skabt klarhed om, hvad den går ud på. Og hvis man så kan lave en skattereform – nu synes jeg specielt skatteministeren skal høre efter – hvor garantien til boligejerne er så stærk og håndfast, som ministeren for erhvervspolitisk samordning fremhæver, og hvis man kan lave en skattereform, hvor man ikke belaster erhvervslivets konkurrenceevne i den nuværende situation, hvor der ikke er vækst i industrieksporten, så er vi klar ved forhandlingsbordet.

Men hvis man kommer med et oplæg til skattereform, hvor de to garantier ikke kan gives krystalklart, når vi ser det operationelle udspil, så vil vi advare imod, at man laver den skattereform nu. Det håber jeg er en rimelig klar melding. Vi vil gerne med i forhandlinger om en skattereform, hvis den kan leve op til de to betingelser, som regeringen siger den selv sætter. Det er det afgørende.

Det er betingelserne, og det har jeg forstået – sådan må jeg høre det – at regeringen er med på. Men så lad os få det afklaret, sådan at vi kan få skabt noget tryk ved, at udspillet kommer så hurtigt som muligt, og hvis man vil

[Henning Dyremose]

inddrage os i forhandlinger, ligesom den daværende skatteminister gjorde med andre partier, inden regeringen bliver færdig, så kommer vi også helt stilfærdigt til møderne, hvis vi bliver inviteret.

Formanden:

Jeg skal her afbryde forhandlingen og udsætte mødet. Det genoptages i dag kl. 13.15.

Mødet udsat kl. 12.12

Mødet genoptaget kl. 13.15

Forhandlingen genoptoges.

Fogh Rasmussen (V):

Da nu statsministeren er kommet til stede, vil jeg begynde med at ønske den nye statsminister til lykke, men straks sige, at Venstre finder det forkert, at den nye regering er dannet, uden at vælgerne har haft lejlighed til at udtale sig ved et valg. Venstre finder det også forkert, at der er dannet en socialdemokratisk ledet regering i et Folketing med et borgerligt, liberalt flertal. Jeg kan derfor roligt fastslå, at statsministeren ikke har dannet sin regering med Venstres støtte. Men nu er den nye regering dannet, den har et flertal bag sig, og den har nu fremstillet sig for Folketinget.

Venstre er ikke en del af regeringens parlamentariske grundlag, men Venstre vil møde regeringen i aktiv og konstruktiv opposition. Vi vil arbejde for at påvirke lovgivningen mest muligt i liberal retning.

Når jeg indledte med at ønske statsministeren til lykke, var det altså ikke, fordi vi syntes, at statsministeren har dannet en god regering. Nej, jeg ønskede til lykke, fordi det trods alt er lidt af en bedrift at blive socialdemokratisk statsminister i et land, hvor der er et borgerligt, liberalt flertal både i befolkningen og i Folketinget, og så oven i købet uden at statsministeren er blevet vurderet af vælgerne som parti-formand. Det har kun kunnet lade sig gøre, fordi Det Radikale Venstre har skiftet side.

I december 1990 gik Det Radikale Venstre til valg sammen med Det Konservative Folkeparti og Venstre. Det Radikale Venstre gik til valg på samme politiske program som Venstre og De Konservative. Det Radikale Venstre gik

til valg på at fortsætte en borgerlig, liberal regering. Det var det, vælgerne tog stilling til i december 1990. Nu, midt i valgperioden, skifter Det Radikale Venstre side; nu ønsker Det Radikale Venstre en socialdemokratisk ledet regering.

Lad mig understrege, at det selvfølgelig er Det Radikale Venstres ret at skifte standpunkt – det er jo sket så tit i de 88 år, partiet har eksisteret – men det er beklageligt, at vælgerne ikke har fået lov til at tage stilling til det radikale kursskift. Inden en ny regering var blevet dannet, burde vælgerne have været hørt ved et folketingsvalg.

Nu er der dannet en regering, som ikke har et direkte mandat fra vælgerbefolkningen. Efter alle meningsmålinger at dømme ville denne regering aldrig have set dagens lys, hvis der var blevet afholdt folketingsvalg inden regeringsdannelsen.

Jeg ved godt, at Det Radikale Venstre vil undskylde sig med, at den tidligere statsminister jo bare kunne have udskrevet valg. Jamen når han ikke gjorde det, var det jo, fordi han blev rådet fra det af bl.a. Det Radikale Venstre. Realiteten er den, at hvis et flertal i Folketinget virkelig ønskede det, kunne der være blevet valg, men flertallet turde ikke tage valget, og vælgerne har derfor ikke fået lov til at bedømme det radikale kursskift, og efter alt at dømme ville vælgerne have sagt nej til dette kursskift.

Den nye regering har fremlagt et regeringsgrundlag med den lidt prangende titel »En ny start«. Når vi læser programmet, kan vi konstatere, at der ikke er meget nyt, men på andre punkter må jeg medgive, at der er tale om en ny start.

Da firkløverregeringen trådte til i september 1982, præsenterede den sig, som traditionen byder, på Amalienborg Slotsplads efter besøget hos dronningen. Det gjorde rødkløverregeringen også forleden. Da firkløverregeringen trådte frem i 1982, blev den hilst med dannebrogssflag. Da rødkløverregeringen trådte frem i sidste uge, blev den hilst med knaldrøde faner, og det er selvfølgelig en ny start.

Kulturministeren lagde ud med en noget bemærkelsesværdig karakteristik af det, der foregår i dansk idræt. Denne hilsen til de tusinder af mennesker, der er engageret i dansk idræt som udøvere eller foreningsledere, var uomtvistelig også en ny start.

[Fogh Rasmussen]

Nu har jeg forstået, at statsministeren har foranlediget udsendt et pressecirkulære, som de enkelte ministre skal følge, når de skal etablere kontakt og have kontakt med pressen. Tør man antage, at statsministerens nye pressecirkulære vil forhindre udtalelser som den, kulturministeren har fremsat med en sammenligning mellem idrætten og en helt anden verden? Det stiller jeg som et direkte spørgsmål til statsministeren.

Så blev der udnævnt en minister for teknologudvikling og anvendt forskning – eller var det omvendt? – og det kan man selvfølgelig også kalde en ny start. Efter eget udsagn startede han nærmest på bar bund, men jeg har forstået, at der nu allerede er 100 ansatte i ministeriet.

For at tilgodese alle ønsker udnævnte statsministeren hele 24 ministre, Danmarkshistoriens største regering – altså målt i antal ministre – og sådan en forøgelse af ministerlisten er da bestemt også en ny start.

Jeg har lagt mærke til, at et af statsministerens yndlingsudtryk er, at der skal være plads til alle. Det står i regeringsgrundlaget, vi hørte statsministeren sige det i tiltrædelseserklæringen, og vi hørte statsministeren gentage det i åbningstalen: »Der skal være plads til alle.« Det, vi foreløbig kan konstatere, er, at måske har statsministeren skabt plads til alle, som han ville betænke med en ministerpost. Til gengæld er der ikke længere plads til alle her i folketingsalen.

Forleden holdt statsministeren en tale i Odense for sine venner i fagbevægelsen. Her gjorde statsministeren i meget stærke vendinger op med de sidste ti års politik under borgerligt-liberale regeringer. Han anklagede denne politik for at have ført til et almindeligt forfald og erklærede over for vennerne: »Nu står vi over for anstændighedens årti.«

I virkeligheden rettede statsministeren jo her et æselspark mod de tre midterpartier i regeringen. De tre partier har deltaget i skiftende borgerligt-liberale regeringer i de sidste ti år. De har båret et medansvar for den borgerligt-liberale politik, som har rettet Danmarks økonomi op, den politik, som har givet den enkelte dansker mere frihed og flere valgmuligheder.

Jeg vil gerne understrege, at Venstre har været glad for de ti års samarbejde med de tre partier, og vi synes, det må være bittert for dem

at høre deres egen statsminister trampe brutalt på de ti års resultater, smudse resultaterne til og erklære, at i modsætning til det sidste tiår står vi nu over for »et anstændighedens årti«.

Nuvel, det kan være en talemåde, det kan være, at statsministeren blev helt beruset af atter at møde de røde faner. Men den form for ny start må da give eftertanke i de tre midterpartier.

Nu har vi jo haft lejlighed til at studere regeringsgrundlaget og at høre statsministerens åbningstale. Jeg kan ikke sige, at vi er blevet så kloge på, hvad regeringens politik egentlig er. Det fremgår af regeringsgrundlaget, at regeringen vil bidrage til et stærkt engagement i den frie meningsdannelse i medierne. Jeg har så forstået, at det første konkrete udslag af dette stærke engagement i at bidrage til den frie meningsdannelse i medierne er pressecirkulærer, der lægger visse begrænsninger på en række ministres kontakter til pressen.

Så står der i regeringsgrundlaget, at regeringen vil:

»... engagere og begejstre og kalde på aktiv medvirken fra det enkelte menneske.«

Og der står:

»Vi skal leve og opleve som hele mennesker, og vi skal vide, hvem vi er.«

Her er jeg nødt til at sige, at da jeg kom til dette sted, da var jeg ganske enkelt nødt til at tage mit lommeterklæde frem. Ikke et øje var tørt.

Jeg vil gerne sige til statsministeren, at jeg kan helt bestemt tilsige regeringen al Venstres støtte til kravet om, at vi skal leve og opleve som hele mennesker. Jeg vil også tilsige Venstres hele og fulde støtte til kravet om, at vi skal vide, hvem vi er. Men ret beset bliver vi jo ikke kloge på regeringens politik hverken ved at læse regeringsgrundlaget eller ved at høre statsministerens åbningstale i tirsdags.

Derimod har en række ministre givet interviewer til medierne i den sidste uges tid. Det, vi ikke kunne læse i regeringsgrundlaget, det, vi ikke kunne høre i statsministerens åbningstale, det har vi til gengæld kunnet læse i dagbladene samtaler med en række nye ministre. Jeg står her med en liste over ministerløfter. Det fremgår af disse udklip fra dagspressen den sidste uges tid, at

– statsministeren vil bruge flere penge til flygtninge,

[Fogh Rasmussen]

- finansministeren lover bedre orlovsordninger,
- finansministeren vil udvide dele af den offentlige sektor,
- finansministeren lover favørrente til visse virksomheder,
- finansministeren lover flere penge til Københavns Kommune,
- indenrigsministeren vil yde mere flygtningestøtte til kommunerne,
- arbejdsministeren lover bedre regler for langtidsledige,
- arbejdsministeren vil slække på kravet om at stå til rådighed for arbejdsmarkedet,
- kulturministeren kræver 50 pct. mere til kulturen,
- sundhedsministeren lover yderligere penge til nedbringelse af ventetiderne,
- trafikministeren vil købe flere tog,
- industriministeren vil give mere støtte til produktudvikling, kvalitetsforbedring m.v. i virksomhederne, og
- socialministeren lover bedre småbørnsorlov.

Alt det fremgår af denne ud klipssamling. Vi kunne ikke høre om det i statsministerens åbningstale, vi kunne ikke læse om det i regeringsgrundlaget. Men en række ministre har sagt det i samtaler med dagbladene.

Venstre vil slet ikke tage stilling til alle disse ønsker og slet ikke på det her grundlag. Vi spørger bare os selv: Hvordan vil regeringen finansiere alle disse løfter, hvordan kan regeringen undgå, at alle disse krav vil presse de offentlige udgifter endnu mere i vejret?

Vore bange anelser bliver forstærket, når vi ser i dagspressen, at finansministeren nu også vil slække på styringen af de offentlige udgifter. Finansministeren har udtalt, at blot en ny udgift kan kaldes konjunkturbestemt, så er det i orden at øge udgifterne. Jeg forudser efter den udtalelse fra finansministeren, at alle de ministre, som jeg netop remsede op, selvfølgelig vil kalde deres udgiftsønsker konjunkturbestemte, og så får de et blåt stempel af finansministeren, så meget mere som han jo ikke selv har holdt sig tilbage med udgiftsønsker.

Det er tankevækkende, at alle de ministre, som har udstedt disse gyldne løfter, er socialdemokrater. De har slet, slet ikke forandret sig, de er nøjagtig som for 10½ år siden. De kan ikke, de vil ikke holde igen på de offentlige udgifter. De kan ikke se penge, uden at de skal bruges.

De socialdemokratiske ministres stribe af gyldne løfter blotlægger ikke kun en uansvarlig holdning til de offentlige udgifter, de viser også billedet – ja, nu siger jeg det direkte – af en forstenet ideologi, den forstenede ideologi, at sociale problemer kan løses med flere institutioner, flere behandlere og større offentlige ydelser. De tror på socialstaten – med streg under staten.

Over for denne socialdemokratisme står den liberale livs- og menneskeopfattelse. Vi tror på, at der i ethvert menneske findes en kraft, et potentiale, nogle værdier. De skal blot have lov at komme til udfoldelse. At være menneske er bl.a. at få lov at bruge sig selv, og det er derfor, vi skal give mennesker frihed, selvbestemmelse og valgmuligheder. Vi skal stille krav til den enkelte, vi skal indrette vores systemer, så det altid kan betale sig at arbejde sig ud af en social situation. Vi skal stimulere selvhjulpethed og modvirke klientgørelse.

Sådan set kan ingen bedre udtrykke dette syn på de sociale forhold end formanden for Socialkommissionen, Aase Olesen, som har udtalt sig om nogle virkelig perspektivrige udviklingslinjer for vort socialsystem. Hun mener, at den nuværende bistandslov gør folk passive, og derfor vil det centrale punkt i Socialkommissionens anbefalinger være, at modtagere af bistandsydelse og dagpenge skal gøres aktive, og desuden bør der ændres på satserne, så det altid vil kunne betale sig at være aktiv, siger Aase Olesen ifølge et interview i Morgenavisen Jyllands-Posten den 30. januar i år.

Samme sted udtaler formanden for Socialkommissionen: Vi får ingen brugbare ændringer af bistandsloven, før vi kan få en ændring af dagpengesystemet. Her er tale om forbundene kar: For at få aktiveret titusinder af danskere skal fagbevægelsen være parat til at åbne arbejdspladserne for ansatte, som ikke er ansat på samme betingelser for løn- og arbejdsvilkår som alle andre. Og foreløbig er der ikke meget, der tyder på, at fagbevægelsen vil flytte sig, siger Aase Olesen.

Jeg tror, det er her, problemet ligger. Der er ikke den vilje til fornyelse i Socialdemokratiet. Der er ingen grund til at skjule, at der er en fundamental forskel på det kollektivistiske og det liberale samfundssyn. Og jeg vil gerne sige til hr. Duetoft, at her stiller jeg overhovedet ikke fjendebilleder op. For mig er der ikke noget

[Fogh Rasmussen]

ondt i at have forskellige grundholdninger; det er faktisk det, der er kernen i politisk arbejde.

Overalt i Europa ønsker befolkningerne i stigende grad frihed, selvbestemmelse og valgmuligheder, også i Danmark. De gammeldags og kollektivistiske socialdemokratiske løsnin-ger er helt ude af trit med tidsånden. Det er slet ikke socialdemokratismen, der leverer fornyel-sen i 1990'erne. Fornyelsen har jo længe været i gang. Den har sin kilde i de liberale friheds-ideer, og de vil fortsat være kilden til fornyel-sen i 1990'erne.

I forsøget på at holde økonomien på rette spor må vi ønske de tre midterpartier held og lykke. Det får de brug for i det selskab, de nu er i.

I den henseende skal det heller ikke skorte på Venstres aktive indsats. Vi har med glæde bemærket, at regeringen anerkender dansk økonomis styrkepositioner: overskuddet på betalingsbalancen, den lave inflation, den stable valuta. Vi bakker regeringen op i det. Venstre vil aktivt deltage i bestræbelserne på at fastholde disse styrkepositioner og også bakke op om at fastholde den faste krone.

I det hele taget vil Venstre føre en aktiv og konstruktiv oppositionspolitik; vi vil ikke sidde tilbagelænet, men deltage aktivt i arbejdet for at præge lovgivningen mest muligt.

Jeg vil gerne her ridse nogle af de hovedprincipper op, som Venstre vil lægge til grund for sit arbejde i opposition.

Vi vil arbejde for et stærkt og konsekvent europæisk fællesskab og en konsekvent udenrigspolitik baseret på frihed og menneskeret-tigheder. Den private sektor skal være større, og vi bør stræbe efter at fjerne underskuddet på statens finanser. Vi skal aktivt bekæmpe ledigheden. Men bekæmpelse af ledigheden skal ske ved at skabe ægte job i den private sektor og ikke ved kunstige jobskabelsesordninger i det offentlige.

Vi vil arbejde for mere frihed på arbejdsmar-kedet, friere og mere fleksibel arbejdstid, a-kasse-frihed, pensionskassefrihed, frihed for det reelle tvangsmedlemskab af fagforeningerne.

Vi vil arbejde for en reel sænkning af det alt for høje personskattetryk. Vi ønsker, at det skal være muligt og også attraktivt at eje sin egen bolig. Der skal være de bedst tænkelige vilkår for at starte og drive selvstændig virk-

somhed, og i den forbindelse lægger vi afgø-rende vægt på, at der bliver gjort en indsats for at hjælpe landbruget gennem omstillingen til lavere verdensmarkedspriser.

Vi ønsker, at det enkelte menneske og fami-ljerne skal have størst mulig valgfrihed mellem offentlige og private serviceydelser. Børnefam-ilierne skal have mulighed for mere tid sam-men. Bekæmpelsen af vold skal forstærkes, og hensynet til voldsopfrene skal trækkes stærkere frem.

I folkeskolen skal der stilles krav, og alle elever skal have ret til udfordringer. Der bør være karakterer og adgang til niveaudeling.

Desuden ønsker vi en ændring af flygtningeindsatsen; vi mener, at vi kunne hjælpe flere flygtninge for færre penge ved at hjælpe dem nærmere deres hjemland frem for at integrere dem i Danmark. Og jeg vil gerne sige, at vi er imod regeringens planer om at tvangsfordele flygtninge til alle kommuner i Danmark.

Statsministeren indbød i sin åbningstale til samarbejde. Den indbydelse tager Venstre gerne imod. Nu har jeg redegjort for de principper, som Venstre vil bruge til at vurdere rege-riens udspil.

I særlig grad vil vi gerne samarbejde med regeringen om at få et ja til den nye EF-traktat ved den kommende folkeafstemning. Vi mener faktisk, at spørgsmålet om Danmarks forhold til EF bliver det alt overskyggende tema i dette forår, og i virkeligheden burde de fleste andre projekter lægges til side for at løse denne ene helt overordnede opgave.

Venstre tilsiger også regeringen sin samar-bejdsvilje for at få håndteret det danske EF-formandskab på en god måde. Det er helt afgørende for Danmarks indflydelse i EF, at vi klarer EF-formandskabet godt. Det er så vigtig-t, at smålig kævl om hjemlige politiske spørgsmål bør vige for i fællesskab at løfte denne helt overordnede og vigtige nationale opgave.

(Kort bemærkning).

Bilgrav-Nielsen (RV):

Det var jo en meget veloplagt taler, vi lige har hørt. Og det er til at forstå, for hr. Fogh Rasmussen har været i opposition længere end de øvrige ministre fra den gamle VK-regering.

Jeg hæftede mig også ved, at hr. Fogh Ras-mussen i et afsnit, som jeg tror det lå ham me-

[Bilgrav-Nielsen]

get på hjerte at få fremhævet, nemlig om det liberale sindelag, måtte gribe til en tidligere radikal minister for virkelig at understrege, hvad det var, han tænkte på. Jeg undrede mig lidt over, at to tidligere ministre fra partiet Venstre på socialministerposten og sundhedsministerposten slet ikke blev nævnt i denne forbindelse, men jeg takker for understregningen af, at det var tidligere minister Aase Olesen, som er kommet med et udspil, der virkelig anviser, hvad det er, der er behov for på hele det sociale område, og jeg er overbevist om, at regeringen mere end lytter til, hvad der er sagt, og også vil anvende det.

Men mit egentlige ærinde var selvfølgelig at replicere på hr. Fogh Rasmussens indlæg, hvor han gentager, hvad hr. Henning Dyremose forsøgte sig med i formiddags uden synderligt held, mener jeg at kunne sige, nemlig påstanden om, at Det Radikale Venstre har skiftet side.

Vi kan højst sige, at vi har skiftet nogle håndværkere ud af den simple grund, at de gamle var røget ned fra deres eget stillads, men det arbejde, der skal videreføres, er det samme, og det blev til fulde bekræftet i formiddags.

Det Radikale Venstre har ikke skiftet politik.

(Kort bemærkning).

Glønborg (KRF):

Da hr. Fogh Rasmussen ønskede statsministeren tillykke, konstaterede han frimodigt, at der i Folketinget er et borgerligt-liberalt flertal. Det synes jeg var en interessant iagttagelse. Det kunne da være interessant at høre, om også Det Konservative Folkeparti ønsker at blive inkluderet i et borgerligt-liberalt flertal.

Jeg tror gerne, at Det Konservative Folkeparti er inkluderet i et borgerligt flertal, det har man understreget meget, men om det hedder borgerligt-liberalt, ja, det kunne være interessant at høre. I det mindste må jeg sige meget klart og tydeligt, at hr. Fogh Rasmussen ikke skal inkludere Kristeligt Folkeparti i et borgerligt-liberalt flertal. Det har vi aldrig været. Hvis ikke hr. Fogh Rasmussen i alle de år, vi har haft et udmærket samarbejde i den gamle firkloverregering og siden, har fået læst Kristeligt Folkepartis principprogram, så synes jeg, at det var på tide, at han fik det gjort. Der står klart heri om vores politiske tanke. Den er et

alternativ til såvel socialisme som liberalisme og konservatisme. Jeg afviste tidligere på dagen klart at blive inkluderet i noget socialistisk flertal, men jeg må også klart bede om ikke at blive inkluderet i noget liberalt flertal.

Nu kan det jo altid være et spørgsmål, hvordan man definerer ordet borgerlig. Hvis borgerlig betyder ikkesocialistisk, o.k., så er Kristeligt Folkeparti også borgerligt. Men vi har ikke skiftet side. Vi tager heller ikke den beskyldning til os, som er rettet imod Det Radikale Venstre. Vi arbejder på midten sammen med skiftende samarbejdspartnere. Vi har været glade for samarbejdet i firkloverregeringen og siden, men hr. Fogh Rasmussen skal huske, at vi jo ikke har været med i det siden 1988, og det var ikke os, som ophævede det ansvar. Det var nogle andre, så vi tager ikke ansvaret for, hvad der er foregået, og derfor føler vi os heller ikke trådt på af statsministerens udtalelser.

(Kort bemærkning).

Frank Jensen (S):

Også jeg vil gerne anerkende, at det var en meget engageret ordfører fra partiet Venstre, vi hørte her på talerstolen. Jeg tror nu ikke som hr. Bilgrav-Nielsen, at det skyldes, at hr. Fogh Rasmussen vendte tilbage til Folketinget et stykke tid før de øvrige VK-ministre. Jeg tror snarere, at det skyldes, at hr. Fogh Rasmussen var eksperten i den specielle idræt, som partiet Venstre har dyrket i regeringen, nemlig både at være i regering og opposition samtidig, og dér har hr. Fogh Rasmussen opretholdt en evig træningslejr for den rolle, han nu har i Folketinget. Jeg kunne også høre på talen, at hr. Fogh Rasmussen ønsker at bibeholde placeringen som politisk ordfører for et parti i opposition, og det ser vi selvfølgelig frem til også efter det kommende valg.

Må jeg sige til hr. Fogh Rasmussen og Venstre, at den lange liste over de udtalelser, der har fulgt dannelsen af den nye regering, har sin forklaring i, at på en lang række af de områder, der er tale om, er der indgået forlig med den gamle VK-regering og de partier, der nu er i regering, både når det drejer sig om orlovsordningen, når det drejer sig om støtte til flygtningen, dem, der er ude, og dem, der kommer til vores lands grænser, når det drejer sig om at udnytte de passive dagpenge aktivt i forhold til

[Frank Jensen]

nedbringelse af ventelister på daginstitutioner osv., og her vil Venstre selvfølgelig blive inviteret til at tage del i udmøntningen af den nye regerings nye politiske tiltag, men hr. Fogh Rasmussen skal ikke komme og påstå over for Folketinget, at det er nye udgiftskrævende ting, der kommer fra regeringen. Det er det ikke. Det er en udmøntning af de aftaler, der allerede er indgået med den gamle regering i finanslov 1993, og det er for den nye regering et forsøg på at anvende de skattekrøner, vi opkræver hos borgerne, på en ny og bedre måde, så vi får noget mere ud af de passive penge – de 60 mia. kr., som samfundet i dag udbetaler til folk, for at de skal begrave deres hænder dybt i lommen. Nu skal der gang i beskæftigelsen, og dér indbyder vi selvfølgelig også oppositionspolitikeren hr. Fogh Rasmussen til at tage del i arbejdet.

(Kort bemærkning).

Holger K. Nielsen (SF):

Jeg troede egentlig også, at hr. Frank Jensen ville have kommenteret hr. Bilgrav-Nielsens tale fra før.

For hvad var det, hr. Bilgrav-Nielsen sagde? Han sagde, at den eneste forskel mellem den nye og den tidligere regering er, at der er skiftet nogle håndværkere ud. Det var da en meget bemærkelsesværdig udtalelse, synes jeg nok, fra et af regeringspartierne, og jeg vil da godt høre, om det er en opfattelse, som ordføreren for Socialdemokratiet også har. Jeg synes sandelig, at det er bemærkelsesværdigt, især hvis det er sådan.

(Kort bemærkning).

Frank Jensen (S):

Nu ved hr. Holger K. Nielsen jo, at vi i Socialdemokratiet har stor respekt for dem, der udfører håndens arbejde, nemlig håndværkerne, og vi tager gerne del i at være håndværkere i en ny regering, for det, det drejer sig om, er at få lagt skuden om, og det skal der håndværkere til, og det skal være kvalitetsbetonet håndværk, der nu skal laves.

Dér ved vi jo, at SF ifølge det program, SF selv har fremlagt både i forbindelse med finanslovforhandlingen for 1993 og i forbindelse med den nye europæiske profil, som den nye partiformand i SF har lagt for dagen, mener, at

der kræves håndværk. Det har den nye formand i SF jo også vist at han kan. Han kan lave politiske løsninger, som kan virke i realiteternes verden.

(Kort bemærkning).

Fogh Rasmussen (V):

Jeg vil indskrænke mig til en kommentar til hr. Bilgrav-Nielsens indlæg.

Efter forholdene var det jo et meget venligt indlæg. Hr. Bilgrav-Nielsen undrede sig over, at jeg greb til en tidligere radikal minister for at illustrere nogle centrale liberale tankegange i socialpolitik. Når jeg gjorde det, var det, fordi jeg gerne ville forsøge at gøre indtryk på netop hr. Bilgrav-Nielsen. Jeg tror ikke, der er så meget, der kan gøre indtryk på hr. Bilgrav-Nielsen. Jeg kunne have fundet mange gode venstrefolk, som ville have udtalt sig på lignende måde, men jeg er ikke sikker på, at det ville have gjort nær det samme indtryk på hr. Bilgrav-Nielsen som netop det at tage en ånds-fælle og bringe hendes synspunkter videre. Jeg fornemmer også på hr. Bilgrav-Nielsens reaktion, at det har haft den tilsigtede positive virkning netop at tage en radikals udsagn til støtte for de liberale synspunkter, jeg har givet udtryk for.

Så siger hr. Bilgrav-Nielsen, at det er en misforståelse, at Det Radikale Venstre har skiftet side. Jeg tror nu ikke, at der er ret mange uden for dette hus, der er i tvivl om, at Det Radikale Venstre har skiftet side ved at vælge en socialdemokratisk statsminister frem for en borgerlig-liberal statsminister.

Men når hr. Bilgrav-Nielsen kan sige, som han gør, så tror jeg, det har sin forklaring i, at for hr. Bilgrav-Nielsen ser verden sådan ud, at verdens centrum er Det Radikale Venstre og hr. Bilgrav-Nielsen. Det er det centrum, hvorom alt drejer sig. Derfor ser det selvfølgelig i hr. Bilgrav-Nielsens verdensbillede sådan ud, at Det Radikale Venstre ikke skifter side, men – som hr. Bilgrav-Nielsen så smagfuldt selv udtrykker det – kun skifter håndværkere ud til at arbejde for sig. Her fik vi i virkeligheden forklaringen på det radikale politiske syn.

Nu ser jeg, hr. Risgaard Knudsen træder til i debatten, og jeg tror, det vil interessere hr. Risgaard Knudsen at erfare, at hr. Bilgrav-Nielsen har udnævnt hr. Risgaard Knudsen og de øvrige 70 medlemmer af den socialdemokratiske

[Fogh Rasmussen]

folketingsgruppe til lutter håndværkere for den radikale politik.

(Kort bemærkning).

Holger K. Nielsen (SF):

Jeg er helt enig med Venstres politiske ordfører: Håndværkere, det er godt, og jeg vil godt igen høre, om hr. Frank Jensen, den socialdemokratiske politiske ordfører, kan dele den beskrivelse, som kommer frem her fra talerstolen, at der er tale om den samme politik som tidligere, der er blot tale om, at der er kommet nogle andre håndværkere til at udføre politikken. Det er her, det centrale ligger.

(Kort bemærkning).

Glønborg (KRF):

Jeg synes, dette replikskifte giver anledning til at advare imod en så ensidig opfattelse af den politiske situation, at der kun er to sider, og at enten hører man til på den ene side eller på den anden side.

Vi er faktisk nogle, som overhovedet ikke ønsker at være lidt til en side. Vi ønsker faktisk at arbejde dér, hvor vi selv er, og ud fra den politik, som vi selv har formuleret, og hvem, der vil være med til at hjælpe os med at få den politik gennemført, skal være velkommen.

(Kort bemærkning).

Frank Jensen (S):

Jeg tror også, at vi får brug for et par af søens folk til at lægge skuden om, så vi kan godt fortsætte debatten om, hvad det er for nogle typer håndværk, der er brug for i den nye regering.

Det, der er helt afgørende også for SF, er, at der ligger et klart og synligt regeringsprogram, som på en lang række områder kunne appellere til at få SF i arbejdstøjet, og som også kunne appellere til, at vi måske kan få Det Konservative Folkeparti og måske endda også Venstre i tale på en lang række områder, og hvis det er det, der menes med, at der skal være håndværkere i regeringen, så udfylder Socialdemokratiet gerne den rolle. Det, det drejer sig om, er at få det bredest mulige grundlag for de løsninger, der skal laves, for det er de løsninger, som har den bedste og største gennemslagskraft og også opbakning i befolkningen.

Første næstformand (Ivar Hansen):

Vi kan gå videre i talerrækken.

Holger K. Nielsen (SF):

Der er mange mennesker, der har set frem til denne dag, hvor 10 års borgerlig epoke skulle være slut, og det er godt, at Schlüterepoken er slut, men spørgsmålet er, om denne nye firkantregering er udtryk for den fornyelse og det systemskifte, som så mange mennesker har sukket efter.

Der er udarbejdet et regeringsgrundlag, som har fået titlen: »En ny start«. Det er jo en titel, der leder tanken hen på den nye amerikanske præsident, men da jeg læste det, kom jeg jo nærmere til at tænke på Shakespeares drama »Hamlet«, hvor Hamlet i 2. akt, 2. scene, siger følgende: »Words, words, words.«

Det betyder på dansk: ord, ord, ord.

Aldrig har et regeringsgrundlag indeholdt så mange ord som denne regerings. Hele 23 sider fylder det, og jeg har forstået på den radikale leder, økonomiministeren, at netop heri ligger den virkelige fornyelse ved regeringen.

Men der er jo ikke altid en sammenhæng mellem omfanget af et dokument og så kvaliteten, og det er unægtelig tilfældet her. Det slår én, at de mange ord i regeringsgrundlaget skal dække over mangel på præcision, interne uenigheder og almindelig rådvildhed. Den ny statsminister er kendt som en person, som holder af at gøre alle tilfreds. I den forstand må man sige, at regeringsgrundlaget er hans virkelige svendestykke, for her står jo intet, som kan støde noget menneske.

Regeringen forsøger at give en grøn profil, men den siger omhyggeligt, at en grøn politik ikke må gå ud over erhvervslivet. Regeringen skylder ærlig talt at forklare, hvordan en grøn omstilling kan gennemføres, uden at også erhvervslivet bidrager. Den forsøger sig med en social profil, men heller ikke på det område skal vi forvente mere, end erhvervslivet vil acceptere. Statsministeren taler i runde vendinger om et socialt charter, men det er fuldstændig uklart, hvad der skal ske i forhold til de hårde realiteter, f.eks. i forhold til de mennesker, som risikerer at ryge ud af dagpengesystemet, eller som rammes af varighedsbegrænsningen for sygedagpenge.

I regeringsforhandlingerne har det store slagnummer været en skattereform, men også

[Holger K. Nielsen]

her er formuleringerne specielt om boligejerne så fulde af modsigelser, at det næsten med sikkerhed kan siges, at der ikke vil ske noget som helst.

Problemet er i al sin enkelthed, at denne regering er en bastard, som alene er dannet af taktiske grunde. Det er umuligt at vurdere forhandlingsforløbet anderledes. Den 15. januar pegede Socialdemokratiet, Det Radikale Venstre og SF på formanden for Socialdemokratiet som forhandlingsleder. CD og Kristeligt Folkparti pegede på hr. Henning Dyremose. På den baggrund var det unægtelig lidt særpræget, at Socialdemokratiet få dage efter var i realitetsforhandlinger om en fælles regering med CD og De Kristelige, hvorimod SF brutalt og kynisk blev kørt ud på et sidespor.

Socialdemokratiet har måske ønsket at fastholde støtten fra midterpartierne også efter næste valg – det kan være det taktiske hensyn – men er det ikke for fattigt, at sådanne taktiske hensyn bliver bestemmende for den politiske udvikling? Især CD er gået ind i regeringen med det klare formål, at den borgerlige regerings økonomiske politik skal fortsætte, og det har vi til fulde fået bekræftet under debatten tidligere i dag – og det samme i høj grad med De Radikale. Er det virkelig acceptabelt for Socialdemokratiet?

I begyndelsen af 1970'erne proklamerede den daværende formand for Socialdemokratiet, hr. Anker Jørgensen, at Socialdemokratiet lå til venstre for midten. Ja naturligvis, havde jeg nær sagt, hvor skulle Socialdemokratiet ellers ligge? – men alligevel nager tvivlen med det Socialdemokrati, man ser nu.

Tvivlen bliver ikke mindre, når man eksempelvis kan læse et interview med den nye statsminister i Berlingske Tidende den 27. januar, hvori statsministeren siger følgende: »Den tid er for længst forbi, hvor man kan bruge begreber som til venstre og til højre for midten. Vi skal se på regeringsgrundlaget, og her er nøgleordet nyrealisme. Kombinationen af grøn linje og en sammenhængende skattereform og arbejdsmarkedspolitik skal erstatte de gamle, bureaukratiske ordninger, vi kender. Men samtidig er det også en regering, hvor . . .«.

Her bliver statsministeren afbrudt af den kvikke kvindelige journalist, som siger: »Jo, men spørgsmålet gik på, om Socialdemokratiet stadig er forankret til venstre for midten?« Og læg så mærke til statsministerens svar:

»Du kan se, hvor min skilning sidder. Den sidder til venstre for midten . . . øh, gør den ikke? Nå, i hvert fald hvis jeg ser mig selv i spejlet . . . og mit hjerte sidder også på rette sted, så selvfølgelig er Socialdemokratiet stadig indbegrebet af de holdninger, jeg . . . Men Socialdemokratiet skal også samarbejde med de tre partier, og det er det, vi nu har udmøntet!«

Det sidste er korrekt, men jeg tvivler altså på, at hr. Anker Jørgensen ville have svaret så florumvundet på et spørgsmål, der er så simpelt. Tillad mig derfor at spørge endnu en gang: Står Socialdemokratiet stadig væk til venstre for midten? Spørgsmålet kan besvares ret simpelt med ja eller nej, og jeg tror, at mange mennesker – ikke mindst socialdemokratiske vælgere – er interesseret i at få det klare svar på spørgsmålet, som statsministeren ikke var i stand til at give til Berlingske Tidende den pågældende dag.

Som sagt er det uklart, hvordan regeringens konkrete politik vil blive. Tillad mig derfor nogle spørgsmål på et par områder.

Statsministeren lægger vægt på, at regeringen skal have et socialt ansigt. Han har endog talt om et socialt charter, som skal udarbejdes. Betyder det, at regeringen vil hjælpe de mange langtidsledige, der er på vej til at ryge helt ud af dagpengesystemet? Vi ved, at det for mange vil betyde økonomisk og menneskelig katastrofe. Vil regeringen ændre lovgivningen, således at man kan forblive i dagpengesystemet, og vil regeringen generelt afvise forringelser for de arbejdsløse?

Statsministeren lagde i sin redegørelse vægt på, at der skal gøres en indsats for de hjemløse og andre udstødte grupper. Jeg håber, regeringen er klar over, at dette også kræver en økonomisk indsats. Et lille eksempel viser, hvordan samfundet i øjeblikket prioriterer på disse områder: På finansloven for 1993 blev der afsat 50 mio. kr. til indsats for de udstødte grupper. Nogle mener, at det er mange penge, men det svarer faktisk til, hvad der i 1992 blev betalt i gyldne håndtryk til de direktører – ikke mindst i den finansielle sektor – der havde kørt deres virksomheder ned. Det er et udtryk for den prioritering, der foregår i samfundet.

Er regeringen villig til at ændre den prioritering, så der virkelig gøres en indsats – også økonomisk – for dem, der har hjælp behov, de

[Holger K. Nielsen]

udstødte i samfundet? Hvad med de mennesker, der er ramt af varighedsbegrænsning på sygedagpenge? Det er fuldstændig uacceptabelt, at et menneske, der er langvarigt syg og måske venter på førtidspension, kan risikere økonomisk ulykke, fordi han eller hun mister retten til sygedagpenge. Vil regeringen gøre noget ved det?

Regeringssamarbejdet er startet med en intern krig omkring udbygning af de jyske motorveje. I første omgang er det endt med en våbenstilstand. Men da regeringen lægger vægt på en grøn profil, håber jeg, at man er klar over, at trafikstrukturen er en af de allervigtigste faktorer i grøn omstilling. Eller mere præcist: Der skal sættes mere bevidst på udbygning af den kollektive trafik frem for udbygning af biltrafikken. De mange biler er de største syndere i forbindelse med vore miljøproblemer, og jeg går da ud fra som en selvfølge, at hele regeringen – og dermed også CD – er enig i, at biltrafikken skal skæres ned, og at der skal sættes mere på den kollektive trafik.

Det gælder også den faste forbindelse over Øresund. Tre partier i Folketinget, SF, De Radikale og Kristeligt Folkeparti, gik i sin tid imod den faste forbindelse over Øresund, i første række ud fra hensynet til miljøet. Vil De Radikale og De Kristelige i regeringen arbejde for, at der foretages en ny vurdering af Øresundsforbindelsen? Hvis den grønne profil skal fastholdes, vil det være det eneste troværdige.

Udtalelser fra især CD tyder på, at vi ikke skal forvente nogen skattereform i denne regerings tid. CD har opstillet så bastante krav både til boligernes forhold og til erhvervslivets konkurrenceevne, at det forekommer helt utænkeligt, at der gennemføres en skatteomlægning med større vægt på grønne skatter og mindre beskatning af arbejdsindkomster. Er det virkelig tilfredsstillende i en tid, hvor der også i skattesystemet er behov for en grøn linje?

Jeg har forstået på Det Radikale Venstre, at EF-afstemningen skulle være en årsag til, at partiet nu ønsker en socialdemokratisk ledet regering, men i den sammenhæng er det ikke særlig troværdigt, at CD er kommet med i regeringen. Vi ved alle, at CD udelukkende gik ind for det nationale kompromis af opportunistiske hensyn, og at man aldrig virkelig har ønsket den nye EF-politik.

Det er derfor helt afgørende, hvis det skal blive et ja ved den nye folkeafstemning, at partierne bag det nationale kompromis gør det klart, at der her er tale om en ny og langsigtet dansk EF-politik, en ny politik, hvor vi ikke skal være med i den fælles mønt, hvor vi ikke skal være med i forsvarsdimensionen, hvor det retlige samarbejde udelukkende skal være mellemstatsligt, og hvor unionsborgerskabet ikke skal udvides.

Jeg går ud fra som en selvfølge, at statsministeren vil sørge for, at alle regeringspartierne – og dermed også CD – vil argumentere for alle de positive ting i denne særordning, at de vil elske denne særordning, når de argumenterer for den over for vælgerne, at de med overbevisning i stemmen vil sige, at det er godt, at vi ikke er kommet med i den tredje fase, at de vil argumentere for alle de fordele, der ligger i, at vi ikke kommer med i tredje fase af ØMU'en, og vil argumentere for, at det er godt for Danmark, at vi ikke er med i forsvarsdimensionen. Skal vi have et ja ved folkeafstemningen, er det helt afgørende, at den nye EF-politik bliver formuleret troværdigt af alle partierne bag det nationale kompromis og i det mindste af regeringen og regeringspartierne. Jeg går ud fra, at statsministeren vil have autoritet til at forklare, at dette også gælder CD.

Til sidst nogle ord om SF's rolle i det kommende folketingsarbejde. Det forhold, at der er dannet en flertalsregering, vil på mange måder ændre arbejdet her i Folketinget. Vi må gå ud fra, at regeringen på forhånd vil have afhandlet de forskellige problemer internt, når den kommer til Folketinget. Det betyder, at partierne uden for regeringen vil få en mere klar rolle som opposition.

Jeg skal sige, at vi naturligvis er kede af, at vi kommer i opposition til Socialdemokratiet, som vi ellers har arbejdet så godt sammen med i de sidste 10 år; men det er Socialdemokratiet, der har valgt. Vi er stadig uforstående over for, at Socialdemokratiet ikke satsede på en rent socialdemokratisk mindretalsregering, som i langt højere grad kunne manøvrere i folketingsalen.

Det kan ikke skjules, at vi fortsat venter på systemskiftet. Det gør ikke blot SF, men også mange mennesker uden for dette hus. Derfor vil vi bruge vore kræfter på at ændre flertallet ved næste valg og få denne regerings flertal til

[Holger K. Nielsen]

at krakelere, så der kan skabes et nyt flertal efter næste valg, hvor SF vil få direkte indflydelse på den regering, som dannes derefter.

Vi vil ikke mindst slås for, at bekæmpelse af arbejdsløsheden bliver det altoverskyggende politiske tema i Folketinget. Den tid må være forbi, hvor hensynet til betalingsbalancen går forud for hensynet til arbejdsløsheden. Regeringen fremlagde så sent som i går en ny konjunkturoversigt, hvor skønnet for arbejdsløsheden opjusteres til 335.000 i 1993. Der er økonomer, som mener, at vi i løbet af 1993 vil nå et tal på 350.000. Denne udvikling er katastrofal både økonomisk og menneskeligt, og der må derfor være substans i beskæftigelsespolitikken. Alle midler må anvendes, herunder også, at der sker en bedre fordeling af arbejdet, at der oprettes flere ordinære job i den offentlige sektor, og at kommunerne i forlængelse heraf får økonomi dertil.

For os er det meget, meget afgørende – også i forhandlingerne omkring aktiveringsforliget – at vi nu langt mere målrettet satser på ordinære stillinger i den offentlige sektor. De mærkelige ordninger, der er lavet, er ikke tilfredsstillende på længere sigt, når vi har så mange hundrede tusinde arbejdsløse. De mange udækkede behov i den offentlige sektor – behov for hjemmehjælp, børnepasning og hospitaletale – betyder, at der er grundlag for og behov for, at der ansættes flere i den offentlige servicesektor, og det vil vi meget kraftigt opfordre til bliver inddraget i forhandlingerne vedrørende aktiveringsforliget.

På baggrund af den dystre beskæftigelsessituation og SF's prioriteringer skal jeg fremsætte følgende:

Forslag om motiveret dagsorden.

»Folketinget konstaterer, at en udvikling som forudsat i regeringens konjunkturoversigt med 335.000 arbejdsløse er helt uacceptabel.

Folketinget opfordrer regeringen til senest 1. marts at fremlægge en handlingsplan for en afgørende vending af udviklingen i arbejdsløsheden byggende på

- en markant øget uddannelses- og efteruddannelsesindsats,
- flere ansatte i ordinære stillinger til at løse offentlige serviceopgaver, især vedrørende afvikling af ventelister på børnepasning og operationer samt bedre hjemmehjælp,

- fremrykning af anlægsopgaver både i den offentlige og den private sektor, især på miljøområdet,
- øget byfornyelse og byggeri,
- styrkelse af erhvervs politikken gennem bedre iværksætterpolitik og udviklingskontrakter,
- bedre fordeling af arbejdet gennem afspadsering af overarbejde, indførelse af omsorgsdage, nedbringelse af dobbeltarbejde m.v.,
- indførelse af generel adgang til orlov, så de, der ønsker det, kan tage en pause fra arbejdslivet og bytte plads med en arbejdsløs, og
- en økologisk skattereform, der tilskynder til øget beskæftigelse og miljømæssig omstilling i erhvervslivet.

Folketinget går herefter over til næste sag på dagsordenen.«

(Dagsordensforslag nr. D 24).

Første næstformand (Ivar Hansen):

Der er nu fremsat følgende forslag om motiveret dagsorden: (se foran). Dette forslag indgår nu i debatten.

(Kort bemærkning).

Frank Jensen (S):

Jeg vil meget gerne anerkende den tale, som vi hørte fra SF's formand. Jeg synes, det var en velovervejet tale, holdt i et ordvalg og et tonefald, der viste, at SF her strakte hånden frem til et samarbejde med den nye regering. Det var en betydelig mere afdæmpet tale – både i den måde, den blev fremført på, og i indhold – end den, vi hørte fra partiet Venstre før. Jeg tror, at SF her har sendt et vigtigt og klart signal både internt her i huset og ud af huset om, at SF ikke ønsker at isolere sig fra indflydelse. SF ønsker altså at videreføre den positive linje, som hr. Holger K. Nielsen har anlagt efter overtagelsen af formandshvervet, og vil ud over den europæiske politik også søge indflydelse på indenrigspolitikken. Det vil jeg gerne anerkende.

Mange af de konkrete ting, som SF har taget op i sit forslag om motiveret dagsorden, er jo direkte citater fra det regeringsgrundlag, som er i »En ny start«. Der kan også findes mange citater af det, der blev sagt i statsministerens åbningstale. Jeg vil selvfølgelig godt anerkende, at SF også har set i øjnene, at skal SF indta-

[Frank Jensen]

ge en plads som samarbejdspartner med den nye regering i forbindelse med udmøntningen af regeringsprogrammet, ja, så er man også nødt til at forholde sig til den virkelighed, der nu er: at der er etableret en flertalsregering.

Omkring dannelsen af regeringen var der mange, der undrede sig over, at SF ikke fik anerkendelse for den positive holdning, SF har indtaget både i forbindelse med udmøntningen af det nationale kompromis i syvpartiaftalen og i forbindelse med finanslovforhandlingerne, hvor SF også var en vigtig bidrager til at nå frem til et resultat. Men det er vigtigt at holde fast i, at Socialdemokratiet i den fase, der opstod i forbindelse med offentliggørelsen af tamlirapporten, ikke så noget perspektiv i at isolere sig sammen med SF. Socialdemokratiet ønsker ikke at isolere sig væk fra indflydelsen sammen med SF, men ønsker at inddrage SF i det politiske arbejde.

Socialdemokratiet ønsker altså hverken at isolere sig sammen med SF eller at isolere sig væk fra SF. Vi ønsker at fastholde SF på den saglige, konsekvente måde, som SF har optrådt på i de seneste måneder i dansk politik.

(Kort bemærkning).

Holger K. Nielsen (SF):

Jamen hr. Frank Jensen kan være rolig: SF vil altid arbejde her i Folketinget. Det gjorde vi også under den tidligere regering. Vi arbejdede meget sammen med de tidligere regeringer, og det vil vi da stadig væk gøre. Når en minister kalder os til et møde, kommer vi til mødet og forsøger at få indflydelse. Det er vores arbejdsstil. Det har det været hele tiden – i øvrigt også under min forgænger – og det vil det også være fremover, så det er der ikke noget nyt i.

Så siger hr. Frank Jensen, at Socialdemokratiet ikke ønsker at isolere sig sammen med SF. Det kan jeg da godt forstå. Men hvordan svarer Socialdemokratiet så på det? Jo, man isolerer SF. Det er jo sandheden. Man laver en regering, hvormed man isolerer SF. Man laver en flertalsregering, hvormed SF er sat uden for indflydelse. Det er jo sandheden, lad nu være med at skabe en illusion om, at SF eller De Konservative eller Venstre eller Fremskridtspartiet vil få indflydelse på denne regerings politik. Jo, vi vil komme til møder, og vi vil få lov til at være idéudviklere, og man vil tage vores gode ideer, det er jeg da ikke i tvivl om at man vil.

Der er en fundamental forskel på at have en mindretalsregering, som støtter sig til et samarbejde med partier i Folketinget, og at have en flertalsregering, der i forvejen har sit flertal hjemme, når den kommer i folketingsalen. Det ændrer jo fundamentalt de andre partiers arbejde i forhold til den pågældende regering. Derfor er sandheden i al sin gru, at SF blev isoleret og sat uden for indflydelse gennem denne flertalsregering, og det var i allerhøjeste grad Socialdemokratiet, der gjorde det.

Socialdemokratiet havde en mulighed for at danne en rent socialdemokratisk regering. Jeg vil godt have en forklaring på påstanden om, at det ikke var muligt; for mig at se var det en mulighed. Det ville have været en socialdemokratisk regering, der langt mere fleksibelt kunne arbejde med andre partier, herunder SF – ikke kun SF. Selvfølgelig skal man ikke isolere sig sammen med os; det har jeg aldrig sagt at man skal – og vi har heller ikke flertal, desværre – men en rent socialdemokratisk mindretalsregering kunne i langt højere grad arbejde sammen med forskellige partier, og det ville have givet et langt bedre arbejde her i Folketinget. Nu har vi fået en flertalsregering, hvor alle diskussionerne foregår inden for regeringsmurene i stedet for i folketingsalen, sådan som vi er vant til.

(Kort bemærkning).

Frank Jensen (S):

Jeg havde håbet, at hr. Holger K. Nielsen ville have været mere optaget af indholdet i den politik, som den nye regering vil føre. Det var jo ligesom ledetråden i den ordførertale, som SF's formand holdt, og det var grunden til mine anerkendende ord, for jeg mente, at der var sket et ryk siden regeringsdannelsen, hvor SF var meget optaget af konstruktionen bag den nye regering – hvilke partier den skulle indeholde, og hvordan den skulle organiseres – over til nu at koncentrere sig om politikken.

Vi ser også dagsordensforslaget som udtryk for, at SF forholder sig konkret til det politiske indhold i den politik, der skal føres. Jeg vil håbe, at hr. Holger K. Nielsen vil fastholde det, der var linjen i ordførertalen, og ikke så meget det om selve regeringskonstruktionen.

Dernæst vil jeg sige til SF's ordfører, at det opdrag, som Socialdemokratiets formand fik af dronningen den 15. januar, var et opdrag,

[Frank Jensen]

der bestod i at skabe regering på det bredest mulige grundlag; det var ikke at gå ud og danne en socialdemokratisk mindretalsregering. Så det opdrag, som Socialdemokratiets formand fik af dronningen den 15. januar, er jo til fulde indfriet.

Jeg håber, at vi, også på baggrund af både ordførertalen og dagsordenen, i de kommende måneder vil se SF ikke bare som en inspirator for regeringen, ikke det, som vi har oplevet så tit, at SF sidder med ved forhandlingsbordet helt frem til målstregen, men så alligevel ikke tør slå sømmet i. Jeg håber, at vi nu vil se, at SF, efter at man har taget skridtet på den europæiske scene, i den europæiske politik, også tager det i indenrigspolitikken, og at man når frem til også at turde tage det sidste nøk, når der skal træffes beslutninger.

Vi har jo desværre oplevet enkelte situationer også i efteråret, hvor SF valgte ikke at gå med. Vi har oplevet det omkring styrelsesloven for de højere læreanstalter, den nye universitetslov, og vi oplevede det til sidst i forbindelse med finansloven. Det er de sidste barrierer, SF skal overvinde; men dér skal jeg selvfølgelig ikke være rådgiver for SF, det tror jeg at SF selv kan klare.

(Kort bemærkning).

Holger K. Nielsen (SF):

Ja, naturligvis kan SF selv klare det. Det behøver vi slet ikke hr. Frank Jensen til. Det har vi klaret udmærket.

Men hold nu op med den dér med, at man dannede denne her regering, fordi dronningen havde bedt hr. Nyrup Rasmussen, den nuværende statsminister, om det. Hvad er det for noget sludder? Man kunne naturligvis godt have dannet en rent socialdemokratisk regering. I øvrigt vil jeg godt lige gøre opmærksom på, når man taler om det bredest mulige grundlag, at der altså er et bredere grundlag bag en S-SF-R-regering end bag den regering, der blev dannet her. Hvis vi skal blive ved formaliteterne, så var det en bredere regering end den, man dannede her. Men naturligvis kunne der også være dannet en socialdemokratisk mindretalsregering, og min påstand er, at den ville have været langt mere fleksibel.

Så siger hr. Frank Jensen, at SF skal med, og at SF har udviklet sig, og at vi kan gå ind og få indflydelse, og han opfordrer os til at gøre det,

men det afhænger da af indholdet. Vi har det faktisk sådan, at vi er villige til at stemme for et lovforslag her i Folketinget, hvis det er godt nok ifølge vores politiske opfattelse. Vi vurderer forslagene ud fra indholdet i dem. Vi går naturligvis ikke ud og siger, at vi vil stemme for alt muligt. Hvis der kommer et godt lovforslag fra regeringen, stemmer vi for det, og kan vi påvirke lovforslaget, så gør vi det og stemmer for det i den sidste ende.

Men hr. Frank Jensen må jo erkende, at arbejdet her i Folketinget vil blive fundamentalt anderledes, end det har været hidtil, fordi regeringen på forhånd har flertal. Det vil da påvirke os, når vi kommer til en forhandling med regeringen, at vi ved, at regeringen på forhånd har sit flertal hjemme, at regeringen har klaret tingene af internt, før den kommer til partierne i folketings salen. Det er det problematiske i denne konstruktion, dels at den sætter i hvert fald SF uden for reel indflydelse, dels at der kommer en række interne skændier i regeringen.

Hr. Frank Jensen siger, at vi kan se på regeringsgrundlaget – det behandlede jeg jo også i min ordførertale – og dér er det problematiske, at det er så uklart, at det helt afhænger af, hvilke partier der står bag regeringen. Det er pointen, og derfor kan man ikke adskille diskussionen om det politiske indhold fra de partier, der nu sidder i regeringen.

(Kort bemærkning).

Gade (SF):

Det er hr. Frank Jensens bemærkning om dronningen, der får mig herop. Jeg forstår, at hr. Frank Jensen mener, at dronningen har det ligesom hr. Bilgrav-Nielsen, altså at hun skal rette sig efter det, De Radikale siger. Hr. Bilgrav-Nielsens synspunkt er, at det skal alle andre i hele landet også; men sådan er det jo altså ikke indrettet, det med dronningen.

Dronningen kan kun tælle; hun kan ikke læse. Det betyder sagt på en anden måde, at blandt de råd, der er givet fra de partier, der pegede på hr. Nyrup Rasmussen som kongelig undersøger, var der en tilføjelse til Det Radikale Venstres råd, der lød, at det skulle være med udgangspunkt i midten af dansk politik, og der var en anbefaling fra SF om, at det skulle bygge på Socialdemokratiet, SF og Det Radikale Venstre, og på baggrund af de råd blev

[Gade]

hr. Nyrup Rasmussen kongelig undersøger. Det er derefter Socialdemokraternes eget valg at gøre sig til håndværkere eller bestyrere.

(Kort bemærkning).

Frank Jensen (S):

Jeg vil godt anerkende hr. Holger K. Niensens ord om, at SF og Socialdemokratiet udfylder forskellige roller. Sådan har det været igennem mange år her i Tinget, ja, siden SF's start har Socialdemokratiet og SF haft vidt forskellige roller. Hvor Socialdemokratiet også før SF's dannelse var vant til at påtage sig afgørende politisk ansvar for landets ledelse og den politiske udvikling i Danmark, har SF'erne haft en anden rolle. Og det er helt i orden, at SF'erne valgte en anden rolle: at ville være inspiratorer for politikken, være dem, der prøvede at trække nye vinkler ind i parlamentet, at være græsroddernes talerør, osv. Men det er jo også lykkedes andre at få en tættere tilknytning til mange af de bevægelser, som findes uden for huset, og også at være et direkte bindeled ud til befolkningen udenfor.

SF har nu bevæget sig væk fra den rolle og vil gerne ind i den mere aktive politiske ansvarsvaretagelse. Dét byder vi SF velkommen. Det har den nye statsminister gjort i sine anstrengelser for at få klaret den meget komplicerede situation efter det nej, vi fik den 2. juni. Også andre partier har hjulpet SF i forhold til at inddrage SF aktivt i forhandlinger om både finanslov og andre større anliggender. Men stadig væk er der den rollefordeling, at når vi kommer frem til målstregen, ser SF mere på, om man har fået udfyldt hele sin huskeliste over, hvad man skulle have igennem, eller man har måttet indgå for mange kompromiser undervejs.

Sådan gør vi andre det også; men den politiske virkelighed, som vi må forholde os til, er også, at det ikke er sikkert, at man når alle de 10 punkter på huskelisten, men så når man dog et stykke vej. Det er dér, rollefordelingen er anderledes, og det må SF på et tidspunkt gøre op med sig selv. Vi oplevede efter at have sidet i forhandlinger med SF i 2½ år om den nye universitetslov, at da vi nåede frem til målstregen, valgte SF at stå udenfor. Det mener jeg ene og alene skyldtes, at SF ville holde sig fri for at skulle tage et ansvar for at gennemføre en lovgivning på et område, hvor SF har sine

kernevælgere. Det kan man ikke, vil jeg sige til hr. Holger K. Nielsen. Man må en gang imellem gå videre.

(Kort bemærkning).

Holger K. Nielsen (SF):

Jeg synes slet ikke, at det med styrelsesloven har noget med dette her at gøre. Det var en lov, hvor vi i sidste ende besluttede, at vi var uenige. Det har Socialdemokratiet mig bekendt også gjort ved adskillige lejligheder. Ser vi på de sidste 10 år, er der jo også mange lejligheder, hvor Socialdemokratiet har stemt imod love, man har forhandlet, fordi man mente, at de var for dårlige. Det er da helt legitimt. Hvis hr. Frank Jensen dermed vil antyde, at vi ikke er i stand til at acceptere kompromiser, så er det jo en helt fejlagtig beskrivelse af virkeligheden. Omkring EF-politikken og omkring en række andre problemområder er vi gået aktivt ind og har så sandelig formuleret kompromiser – måske endda mere end andre partier i Folketinget, herunder Socialdemokratiet, har gjort.

Men jeg må gentage mit spørgsmål: Hvad var baggrunden for, at man ikke foretrak en socialdemokratisk mindretalsregering i stedet for denne? Er det ikke korrekt, at en sådan regering i langt højere grad ville kunne have manøvreret i folketingssalen? Ville den ikke, selv om den var i mindretal, alligevel kunne få et samarbejde i gang om de perspektivrige reformer – som vi naturligvis vil støtte og arbejde for selv med denne regering?

Pointen er, at denne flertalsregering vil være præget af stor uenighed, men når man kommer til de andre partier, herunder SF, vil man naturligvis have afhandlet tingene forinden, og det betyder, at vores indflydelse vil være langt, langt mindre, end hvis vi havde haft en mindretalsregering. Derfor vil jeg godt igen spørge, om det dog ikke havde været en bedre løsning også for Socialdemokratiet, hr. Frank Jensen.

Første næstformand (Ivar Hansen):

Jeg skønner, at vi nærmer os talerrækken igen, men jeg har to korte bemærkninger endnu.

(Kort bemærkning).

Rahbæk Møller (SF):

[Rahbæk Møller]

Jeg forstår, at hr. Frank Jensen har brugt af-
førelsen med styrelsesloven som en slags bevis
på, at SF, når vi kommer til målstregen, ikke
tør lave en lov, som kunne genere nogle af vo-
res kernevælgere. Hr. Frank Jensen ved, at det
ikke er rigtigt. Hr. Frank Jensen ved, at Soci-
aldemokratiet sammen med SF og Det Radika-
le Venstre lavede et fælles udspil til disse
forhandlinger. Hr. Frank Jensen ved, at det var
ham og hans parti, der på afgørende punkter
forlod vores fælles position, og at SF på det
tidspunkt måtte sige, at vi ikke kunne være
med til det. Nu lå det for langt fra, hvad vi
ønskede.

Vi ønskede en reel opstramning af styrelses-
loven, også selv om vi vidste, at det ville være
upopulært hos nogle af vore, men vi ønskede
ikke at gå så vidt i retning af den daværende
undervisnings- og forskningsministers in-
tentioner, som hr. Frank Jensen ønskede.

Jeg synes, hr. Frank Jensen burde holde sig
for god til at komme med direkte usandheder i
denne åbningsdebat.

(Kort bemærkning).

Frank Jensen (S):

Må jeg sige til SF's formand, at jeg i forbin-
delse med min tale gennemgik nogle argumen-
ter for det positive i, at der blev dannet en fler-
talsregering, en flertalsregering, der kunne ska-
be stabilitet og genskabe tillid hos beslutnings-
tagere både på arbejdsmarkedet og andre steder
i samfundet, ved at der var klare linjer for,
hvilken politik regeringen ville føre. Det var
altså ikke en regering, der ville hoppe fra tue til
tue, men der lå et regeringsgrundlag, som pe-
gede frem mod afgørende reformer, og også en
tegnning af et perspektiv for indretningen af
samfundet.

Når hr. Holger K. Nielsen stiller spørgsmå-
let, om en socialdemokratisk mindretalsrege-
ring ikke ville være mere manøvreduktig, vil
jeg sige, at den ikke kunne opfylde de mål, vi
havde sat os om at skabe afgørende reformer
og skabe stabilitet i forhold til de meget store
problemer, som tårner sig op uden for huset
her, hos familierne. Det var ikke det, der var
vores udgangspunkt. Vores udgangspunkt var
at få dannet en flertalsregering, og det er det,
der er skabt med de partier, der nu er indtrådt i
regeringen.

Må jeg sige til hr. Rahbæk Møller, som må-
ske af hensyn til historiebøgerne her vil gøre
sig til sandhedsvidne med hensyn til, hvad der
er rigtigt og forkert i forbindelse med indgåelse
af større politiske aftaler, at det synes jeg hr.
Rahbæk Møller skulle holde sig for god til.
Der var tre partier, der lavede et fælles udspil,
nemlig Socialdemokratiet, SF og Det Radikale
Venstre, og hr. Rahbæk Møller ved lige så godt
som jeg, at da vi nåede frem til målstregen,
holdt de tre partier et fælles møde, hvor vi op-
læste, hvilke krav der skulle gennemføres. Da
vi gik fra mødet, var to af parterne fuldstændig
enige om, at det var de mål, der skulle nås. SF
sagde, at man gerne ville have lov at overveje.
SF gik hen og overvejede med sin baggrunds-
gruppe og kom tilbage og sagde, at man ikke
ønskede at være med, selv om man havde taget
del i forhandlingerne i 2½ år.

Det er fair nok. Jeg siger bare, at det er dér,
rollefordelingen er forskellig. Vi mener, at når
vi har siddet ved forhandlingsbordet i 2½ år,
og når vi – når vi når frem til målstregen – har
fået opfyldt mindst 80 pct. af det, vi har sat os
som fælles mål, må man også kunne slå til og
lave en aftale.

(Kort bemærkning).

Rahbæk Møller (SF):

Hr. Frank Jensen har fuldkommen ret i, at
da vi forlod forhandlingsbordet, gjorde vi det
ikke i hast og ubetænksomt. Vi holdt et fælles
møde for at undersøge, hvor langt Det Radika-
le Venstre og Socialdemokratiet var villige til
at holde fast i vores fælles målsætning, og vi
måtte efter det møde vurdere, at dette ikke var
nok for os.

Men jeg er nødt til at spørge hr. Frank Jen-
sen: Ønsker hr. Frank Jensen, at vi offentliggør
dette fælles udspil? Så kan offentligheden jo
se, hvad vores fælles standpunkt var, og hvor
langt Socialdemokratiet bevægede sig. Det har
vi undladt at gøre, for det er ikke god skik, når
man har et fælles grundlag, som man ikke øn-
sker at offentliggøre, at enkeltpartier så gør
det. Men når hr. Frank Jensen begynder at
trampe i det, spørger jeg: Skal vi offentliggøre
det? Hvis hr. Frank Jensen tillader det, vil vi
meget gerne offentliggøre det, og det er et
standpunkt, vi stadig væk står fast på.

Første næstformand (Ivar Hansen):

[Første næstformand]

Hr. Frank Jensen for en sidste kort bemærkning, og derefter går vi tilbage til talerrækken.

(Kort bemærkning).

Frank Jensen (S):

Nu skal hr. Rahbæk Møller ikke skabe nogen myter om papirer, der ligger på forskellige kontorer. De papirer, som er udarbejdet i samarbejde mellem SF, Socialdemokratiet og Det Radikale Venstre om styrelsesloven, er offentliggjort. De ligger ude på alle videregående uddannelsesinstitutioner, godt distribueret af vores baggrundsgrupper. Så der er ikke nogen mytedannelser her, hr. Rahbæk Møller, at køre videre med.

Mange mennesker er blevet holdt hen i en meget ubehagelig situation i forbindelse med forhandlingerne, som strakte sig alt for langt og var med til at skabe et vist mismod på institutionerne, men nu hvor loven er kommet på plads og man ved, hvad den indeholder, har vi set, at man på de højere læreanstalter er gået i gang med at udarbejde sine egne statutter. Det går fredeligt og fornøjeligt, og man har fundet ud af, at denne lov faktisk giver helt nye muligheder for at lave nogle prioriteringer på forsknings- og undervisningssiden, der gør, at man kan få det til at fungere bedre, end det gjorde under den gamle lov.

Selvfølgeligt ved vi, når vi laver et forlig, at der er kompromisset på områder, hvor vi gerne havde set noget andet. Derfor havde vi også et godt og frugtbart samarbejde med SF og Det Radikale Venstre om at få trukket hele det grundlag, som lå fra den daværende regering, over på vores side på de væsentligste områder i forhold til at fastholde de demokratiske strukturer, som blev etableret for snart 20 år siden.

Jeg synes, hr. Rahbæk Møller, at vi skal fastholde det, der var udgangspunktet for SF's ordførertale. Det var nemlig en håndsrekning til et positivt, godt og tillidsfuldt samarbejde med den nye regering i forsøget på at få indfriet nogle af de politiske målsætninger, som SF også har.

Pia Kjærsgaard (FP):

Begrebet »En ny start« har med statsministerens åbningsredegørelse vist sig at være nogenlunde det samme, som vi kender. Hvis dansk politik har brug for en ny start, er det nok en helt ny politik, vi skal have. Man fristes

til at spørge: Nu er manden her, men hvor er politikken? Den borgerlige regering – det har vi tit sagt fra Fremskridtspartiets side – manglede mange gange modet til at gennemføre ideerne, men den nye regering har ikke rigtig visionerne, i hvert fald ikke dem, Fremskridtspartiet ønsker.

Selve den nye regerings fremlagte grundlag er for fantasiløst. Titlen »En ny start« er jo ikke andet end en direkte oversættelse af Bill Clintons lidt prangende programformulering »A New Beginning«. Den nye regerings idégrundlag bærer da også præg af, at man forsøger at hægte sig på Clintonvognens nye bølge med offentlige investeringer. Man forsøger med andre ord at skabe samme stemning i medierne som ved den borgerlige regerings fremkomst i 1982: at her er der virkelig tale om et systemskifte, der sker sideløbende over hele verden og ikke mindst i USA.

Regeringen ønsker, at det offentlige skal vælge de virksomheder, der har bedst mulighed for at konkurrere, og dernæst give dem støtte. Man skal med andre ord vælge vinderne på forhånd. Det svarer nogenlunde til, at man på travbanen udvælger de heste, der skal være henholdsvis nummer et, to og tre. Derefter aflyser man løbet, for de tre er jo de valgte vindere.

Der er tale om et systemskifte, der i et demokratisk samfund må betragtes som uacceptabelt, når vælgerne ikke samtidig har været hørt. Fremskridtspartiet havde meget, meget gerne set et folketingsvalg. Men De Konservative med den daværende statsminister, hr. Poul Schlüter, i spidsen ønskede ikke at høre vælgerne, skønt han ellers gennem sine mere end 10 år som statsminister gang på gang lovede, at hvis statsministeren på et tidspunkt trak sig, ville det bestemt ikke ske uden et valg. Det var, hvad den borgerlige regering lovede, men de tomme løfter og sløromvundne trusler blev i sidste ende ikke til andet end en gang tom snak.

I stedet har Danmark nu fået den største regering i historien, hvor ministrene – 24 i alt – falder over hinanden i forsøget på at finde arbejdsopgaver og skriveborde med villige og mange embedsmænd. Alt sammen betyder det naturligvis langt flere udgifter for vælgerne, uden at der er ført det mindste bevis for nødvendigheden af disse mange mærkelige mini-

[Pia Kjærsgaard]

sterier. Jeg fristes til at citere en læser, der i et dagblad skrev, at nu manglede vi bare et ministerium for mærkelige gangarter. Jeg er fuldstændig enig.

Hvis regeringen valgte at behandle de mange problemer i det danske samfund og ikke at belønne de mange trofaste partisoldater med høje poster, kunne man nøjes med langt færre ministerier. Effektivitet kan man ikke måle i antallet af ministerier. Derfor burde vi også have haft det valg, der kunne have afklaret, om danskerne virkelig ønskede et politisk vagtskifte. Det var der egentlig ikke meget der tydede på. Jeg synes, det må være bittert for V og K at vide, at det varer godt og vel halvandet år, inden vi kan få det folketingsvalg, som man selv kunne have udskrevet.

Statsministeren kunne i sin åbningsredegørelse højst mande sig op til at love at forbedre beskæftigelsessituationen ved at få flere offentligt ansatte blandt de unge. Hvad er løsningen så på den uholdbare beskæftigelsessituation ifølge statsministeren? Alle de i statsministerens redegørelse nævnte små serviceorienterede job kan jo ikke afskaffe arbejdsløsheden. Danmark har ikke brug for flere små servicejob. Vi kan stadig væk ikke leve af at klippe hinanden. Det, Danmark har brug for, er en større og mere effektiv produktionssektor. Det betyder, at erhvervslivets vilkår stadig skal forbedres. Der kommer ikke flere i arbejde, så længe produktionen ikke stiger.

Løsningen på den store arbejdsløshed er heller ikke, at staten skal blande sig i private lønftaler, som man kunne frygte nu efter forhandlingernes sammenbrud. Mange års ødelæggende politik har påført det danske samfund en række alvorlige økonomiske og især beskæftigelsesmæssige sygdomme.

Det vigtigste, vi kan gøre for at få afskaffet arbejdsløsheden, er at bedre vilkårene for samfundets økonomi, så den danske produktion kan blive konkurrencedygtig over for de udenlandske produkter. Offentligt fastsatte lønløfter eller minimumslønninger bør naturligvis erstattes af skattnedsættelser som f.eks. en hævelse af den skattefri bundgrænse, hvilket baner vejen for lavere lønomkostninger. Det behøver bestemt ikke at betyde, og det skal ikke betyde, at nogen skal gå ned i løn. Tværtimod burde man forbedre lønindtægten ved at hæve den skattefri bundgrænse.

Arbejdsmarkedet skal ikke manipuleres politisk. Flere hundrede tusinde arbejdsløse er en fuldstændig uacceptabel politikerskabt situation. Det er ikke befolkningens skyld, det er politikernes skyld, at vi har den alt, alt for store arbejdsløshed. Den politisk skabte massearbejdsløshed nedbringes ved, at den politiske styring ophører og arbejdsmarkedet får mulighed for at fungere på ganske almindelige markedsvilkår. Den store arbejdsløshed er et tegn på, at arbejdskraften er blevet alt for dyr for arbejdsgiverne, ikke mindst på grund af vores alt for høje personskatteniveau.

Det høje lønniveau for mindstelønsgrupperne har medført, at det næsten ikke kan betale sig at efterspørge dem, når lønforskellen til højere uddannede indkomstgrupper ikke er så forfærdelig stor. Den høje arbejdsløshed skyldes politiske indgreb på arbejdsmarkedet. Virksomhederne slås dagligt ned af virkningerne af disse indgreb og det generelt for høje lønniveau.

Dagpengesystemet og velfærdspolitikken har påført virksomhederne disse problemer. Dagpengesystemet er i sig selv med til at fremkalde ledighed. Derfor skal dagpengesystemet privatiseres. Herved vil ledigheden også kunne blive reduceret. Dagpengereformen skal naturligvis gennemføres samtidig med sideløbende skattelettelser efter krone til krone-princippet. Hvis finansieringen overdrages til arbejdsmarkedets parter igennem et forsikringsssystem, vil personer, der modtager arbejdsløshedsdagpenge uden reelt at være arbejdssøgende, blive udskilt fra a-kassesystemet. Alene af den grund vil den registrerede ledighed også kunne blive reduceret.

Det er lykkedes for den borgerlige regering at holde balancen på afgrundens rand, selv om det mange gange var svært, men den nye regering har desværre sat kursen på den anden side af kløften. Man har glemt, at der var behov for en bro, og det er en udvikling, vi sandsynligvis vil se gang på gang i denne regerings tid. Man sætter sig nogle mål, vælger de forkerte midler, og så kører man løs imod afgrunden.

Den fantasirige løsning på afskaffelse af arbejdsløsheden er et utrolig godt eksempel. Regeringen sætter hurtigt nogle ekstra folk i arbejde i den offentlige sektor. Hokusfokus – ingenting i den ene hånd, men gruppen af arbejdsløse vokser i den anden hånd endnu hur-

[Pia Kjærsgaard]

tigere, end regeringen får sat folk til at feje gader. Det kan ikke være rigtigt, at man ikke prøver at lære af historiens fejltagelser. Den produktive del af befolkningen er i forvejen alt, alt for lille, og trods det er det denne gruppe, der skal betale for alle de andre i serviceerhvervene og for ministre og ministerier.

Men regeringen har jo også allerede vist, at den ikke er bange for at bruge skatteydernes penge. Det er sandelig gået hurtigt. Færøerne har endnu en gang fået en stor pose penge at kaste i ønskebrønden. Man kan ikke købe sig til bedre tider eller et godt helbred eller en god og fornuftig politik. Færøernes pengeproblemer er ikke løst. Det er desværre nok kun toppen af isbjerget, vi har set indtil nu.

Det er – må vi nok sige fra Fremskridtspartiets side – lidt tyndt med forslag, den nye regering kan regne med Fremskridtspartiets støtte til. Naturligvis vil vi, som vi har gjort i andre sammenhænge, støtte, påvirke og prøve at få forslag gjort bedre, hvor vi mener forslagene kan pege i en bedre retning end hidtil. Vi er ikke parlamentarisk grundlag på hverken den ene eller den anden måde, og vi så faktisk gerne, at regeringen gik af – hellere i dag end i morgen – således at vi kunne få det folketingsvalg, som vi faktisk mener den danske befolkning har krav på, og der kunne blive tale om et ægte og ærligt politisk skifte i Danmark.

Et væsentligt punkt i den nye regerings arbejdsgrundlag er at sikre et dansk ja til Unionen. Det er utroligt, at en socialdemokratisk ledet regering på den måde vil føre det danske velfærdssamfund mod fallittens rand. Indtil videre er det lykkedes at overbevise tillidsfolkene i Socialdemokratiet og SF om, at EF-unionen i virkeligheden blot er en udvidelse af den skandinaviske velfærdsmode til hele EF. Det er bare ikke sandheden. Når Danmark som et af de såkaldt rige EF-lande skal betale mere og mere til de sydlige lande i EF, kan det kun betyde, at danskerne mister en række goder. Danmark bliver jo ikke et rigere samfund ved at give penge væk til andre lande. Strukturfonde og samhørighedsfonde i EF betyder, at enten sættes skatten op i Danmark, eller også vil der skulle skæres i de danske velfærdsydelse eller måske begge dele.

Det er en kendsgerning, hvad enten man kan lide det eller ej. Tingene bliver nødt til at hænge sammen, og Fremskridtspartiet vil med al

magt kæmpe imod, at forholdene på alle niveauer forringes for danskerne, at ventelisterne til hospitalerne fortsat skal være for lange, og at der i øvrigt sker forringelser for de danskere, som vi er valgt af her i det danske Folketing. Derfor vil man atter frem til den 18. maj, som er den nye dato for afstemningen – om noget, vi har stemt om én gang – se Fremskridtspartiet som et aktivt ja til EF-, men nej til Unionen-parti.

Netop med hensyn til spørgsmålet om folkeafstemninger er det for Fremskridtspartiet meget positivt, at selve ideen bringes på banen endnu en gang eller for vores skyld rigtig mange gange. Fremskridtspartiet vil igen i denne samling fremsætte forslag om direkte demokrati, altså flere folkeafstemninger. Vælgerne skal efter Fremskridtspartiets opfattelse have mulighed for at kræve forskellige emner til folkeafstemning. Den demokratiform, vi har i Danmark med valgte repræsentanter for vælgerne, har bl.a. på området EF-unionen spillet fallit. Folketingets flertal viste sig ved afstemningen den 2. juni 1992 at være håbløst i modstrid med befolkningens ønsker.

Et andet område, hvor Folketingets flertal er i modstrid med befolkningen, er udlændingområdet. Derfor har Fremskridtspartiet også fremsat et forslag om, at der skal afholdes folkeafstemning om Danmarks udlændingepolitik samtidig med den kommende EF-afstemning. Hele valgapparatet er alligevel sat i gang, så der er ikke nogen ekstra udgifter. Det er i hvert fald minimalt.

Jeg tror desværre ikke, at flertalspolitikkerne tør lade deres synspunkter komme for vælgerens domstol og dermed risikere at blive underkendt alt for ofte. Det direkte demokrati med folkeafstemninger kan efter Fremskridtspartiets opfattelse give demokratiet en tiltrængt fornyelse.

Den nye regering kan være evigt forvisset om, at Fremskridtspartiet fortsat vil være en markant og meget værdig opposition til den yderligere socialisering af Danmark. Selv om det lykkedes at få lokket de små midterpartier med i en regering, er der stadig et ikkesocialistisk flertal i den danske befolkning, og Fremskridtspartiet er fast besluttet på fortsat at være talerør for denne del af befolkningen. Den politik og det grundlag, den nye regering har spillet ud med, viser med al tydelighed, at brem-

[Pia Kjærsgaard]

serne for nytænkning er slået i. Det er altså ikke det, der er brug for. Vi vil godt bede om en ny regering og en ny start.

Jeg brugte lidt af min tale på at sige, at Fremskridtspartiet hele tiden har ønsket, at når en statsminister af mange årsager – og det er ikke dem, jeg vil komme ind på – ønsker at nedlægge sit hverv, burde danskerne naturligvis høres ved en folkeafstemning. Hvorfor i alverden har man ikke givet danskerne lejlighed til at tage stilling til, om vi skulle have en udskiftning på bænken – herfra hvor jeg står – til venstre i salen?

Jeg vil i den forbindelse fremsætte følgende:

Forslag om motiveret dagsorden.

- »Folketinget konstaterer, at statsministerens redegørelse ikke indeholder tilfredsstillende garantier for nytænkning og initiativer, der kan forbedre danskeres hverdag, herunder ved at
- mindske arbejdsløsheden,
  - standse gældsætningen,
  - nedsætte skattetrykket,
  - sikre, at boligejernes vilkår ikke forringes, og
  - stramme udlændingelovgivningen.

Folketinget mener, at vælgerne nu må have adgang til at sammensætte et Folketing, der på et nyt parlamentarisk grundlag kan tage fat, hvor den forrige regering gav op.

Idet Folketinget derfor opfordrer statsministeren til at udskrive valg, går Folketinget over til næste punkt på dagsordenen.«

(Dagsordensforslag nr. D 25).

Anden næstformand (Henning Grove):

Der er nu fremsat følgende forslag om motiveret dagsorden: (se foran). Dette forslag indgår ligeledes i forhandlingen.

(Kort bemærkning).

Erhard Jakobsen (CD):

Jeg er sikker på, at mit partis ordfører vil beskæftige sig indgående med det fremsatte dagsordensforslag, så det skal jeg ikke gå nærmere ind på.

Det, der lokker mig herop, er to bemærkninger fra den foregående talers side. For det første, at Fremskridtspartiet nu åbenbart har overtaget Danmarks Kommunistiske Partis rolle med altid at tale på befolkningens vegne,

og derfor kan jeg ikke lade være med at bruge min gamle vits fra før i tiden, at det kan vi tage os let. Gang på gang talte kommunisterne på folkets vegne, og nu gør Fremskridtspartiet det. Gud være lovet taler folket aldrig på Fremskridtspartiets vegne, og det er det, der trøster os her i salen.

Det var den ene ting. Den anden ting er, at nu skal det ikke lykkes fru Pia Kjærsgaard én gang til at bilde den danske vælgerbefolkning ind, at de forpligtelser, Danmark kan komme til at påtage sig i EF, er nogle, der i fjerneste grad berører vore sociale udgifter. Det er simpelt hen usandhed. Lad os lige gøre tallene op. Det har for øvrigt ikke noget med Maastricht at gøre. Det drejer sig om Delors II-pakken, som ikke er forbundet med Maastricht, og dér går det ud på, at deltagerlandene i stedet for 1,2 pct. af nationalproduktet skal betale 1,6 pct. Det er en forøgelse på 0,4 pct. af nationalproduktet, nøjagtig 3,2 mia. kr. I Danmark bruger vi 150 mia. kr. på sociale formål, så kom ikke én gang til og tro, at vælgerne er så dumme, at de tror, at 3 mia. kr. fra eller til kan ændre noget ved de sociale udgifter! Lad os få talt rent ud om det! Det er vi alle sammen tjent med forud for den 18. maj.

(Kort bemærkning).

Pia Kjærsgaard (FP):

Nu sagde hr. Erhard Jakobsen noget, der desværre ligger alt for meget til CD. Jeg kunne ikke drømme om at kalde vælgerne dumme. Det har jeg aldrig nogen sinde gjort, men der er desværre andre, der har gjort det inden for hr. Erhard Jakobsens eget parti. Jeg kunne ikke drømme om på noget tidspunkt at tage det ord i min mund. Men når budgetterne stiger, kan der ikke være tvivl om, at pengene skal komme et eller andet sted fra; det må hr. Erhard Jakobsen da også kunne indse.

Jeg vil godt sige til hr. Erhard Jakobsen, at jeg ikke sad i Folketinget, da kommunisterne var i Folketinget, så jeg synes, det er en dårlig sammenligning – og det synes jeg på mange niveauer – når hr. Erhard Jakobsen sammenligner Fremskridtspartiet og kommunisterne. Men når jeg siger, at man indimellem bør tale på befolkningens vegne, så synes jeg, hr. Erhard Jakobsen burde gribe i egen barm og skrive nogle flere folkeafstemninger ud, som man vel at mærke respekterer, og hvor man hører

[Pia Kjærsgaard]

befolkningens vilje. Det har man bl.a. ikke villet gøre i forbindelse med denne overtagelse af regeringsmagten. På mange områder ønsker hr. Erhard Jakobsen jo ikke folkeafstemninger, hvor man virkelig kan høre, hvad befolkningen mener. Jeg taler ikke om gallupundersøgelser – det synes jeg ikke man kan bruge til noget – men ægte, reelle folkeafstemninger, f.eks. på vælgerinitiativ, synes jeg ville være en strålende idé, og det burde hr. Erhard Jakobsens parti også kunne gå med til.

(Kort bemærkning).

Erhard Jakobsen (CD):

Jeg skal stadig væk gentage, at det drejer sig om 3 mia. kr. i forskel. De sociale udgifter ligger på 150 mia. kr. Så kan enhver selv drage sin konklusion med hensyn til, hvilken betydning det har. Det er de reelle forhold.

Må jeg sige om folkeafstemninger, at jeg går ud fra, at fru Pia Kjærsgaard, før hun skrev under på at ville overholde grundloven, læste den nøje igennem, og dér står ikke noget om folkeafstemninger undtagen i ganske specielle tilfælde. Man må først lave grundloven om, før man kan begynde at lave folkeafstemninger for at prøve folks holdninger. Der står udtrykkelig, at et medlem af Tinget ikke er bundet ved nogen forskrift fra vælgerne – det er bl.a. en folkeafstemning – men alene er bundet af sin overbevisning. Det er det grundlag, det danske Folketing hviler på. Man må først lave grundloven om, før man begynder at lege med folkeafstemninger i tide og navnlig i utide.

(Kort bemærkning).

Kim Behnke (FP):

Hr. Erhard Jakobsen gør mange forsøg på at minimere de danske merudgifter, hvis det ulyksalige skulle ske, at Danmark blev en del af en politisk union i Europa. Jeg skal med det samme bede om at få noteret, at jeg betvivler, at det i 1994, 1995 og 1996 kun vil være 3 mia. kr. Det bliver til mange flere penge, når hr. Jacques Delors og alle mulige andre super-europæere skal have deres lyster styret. Men selv om vi tager udgangspunkt i hr. Erhard Jakobsens 3 mia., har hr. Erhard Jakobsen og CD et forklaringsproblem. Det er ikke længere siden, end da der skulle vedtages en finanslov for finansåret 1992, at man under finanslovfor-

handlingerne manglede nogle hundrede millioner, nærmere bestemt 150 mio. kr. Hvad var så det første, man rettede blikket mod, på trods af at der er milliardudgifter på finansloven, som man kunne skære på? Det var landets pensionister, der skulle holde for. De skulle betale 150 mio. kr. delvis for deres hjemmehjælp.

Derfor er Fremskridtspartiet dybt foruroliget over, hvad et flertal her i Folketinget kan finde på af indgreb over for pensionister, over for landets dårligst stillede, den dag de 3 mia. kr. skal findes, for hr. Erhard Jakobsen kom jo ikke med nogen recept eller forklaring på, hvor de 3 mia. kr. skal findes. Vi kan kun sige, at historien taler sit tydelige sprog, og det er, at når bl.a. hr. Erhard Jakobsen skal være med til at finde penge, tager man udgangspunkt i den svageste del af landets befolkning, og det tager vi afstand fra.

(Kort bemærkning).

Køpke Christensen (FP):

Det er yderst trist, at et medlem af det danske Folketing skal insinuere, at Fremskridtspartiet skulle have noget som helst med Danmarks Kommunistiske Parti at gøre, og jeg synes, det i allerhøjeste grad er trist, at det netop er hr. Erhard Jakobsen, der udtaler sig på denne måde. Men all right, vi kender CD'erne efterhånden, og der er ingen grænser for, hvor plat det kan blive, når det er fra den side, man hører argumenterne.

Jeg vil godt sige til hr. Erhard Jakobsen, at hvis hr. Erhard Jakobsen havde gidet gøre sig den ulejlighed at læse Fremskridtspartiets program, vidste han i hvert fald, at vi ønsker størst mulig frihed til det enkelte individ, hvorimod kommunismen, socialismen, ønsker størst mulig magt til systemet som sådan. Derfor er der diametrale modsætninger i det, de står for, og det, Fremskridtspartiet står for. Det ved hr. Erhard Jakobsen godt, og derfor synes jeg, at det, vi hører nu, er under al kritik.

Ikke nok med det, men så bliver der sagt, at når det drejer sig om Unionen, behøver man ikke lytte så meget til, hvad befolkningen ønsker; vi er ikke afhængige af, hvad befolkningen mener. Derfor ved jeg også godt, at CD ikke ønsker flere folkeafstemninger; det er slet ikke det, man er her for. Det ønsker vi trods alt. Vi ønsker at tage befolkningen mest muligt

[Køpke Christensen]

med på råd i de store og vigtige sager som f.eks. Unionen.

Men konsekvensen af det, hr. Erhard Jakobsen siger, er jo, at man slet ikke behøver at lytte til det sidste nej til Unionen. Det skulle man så have taget ad notam, man skulle have sagt til vælgerne: Vi ønsker slet ikke at tage ved lære af det, vi lytter ikke til, at befolkningens flertal har sagt nej. Det sagde man dog trods alt ikke – bortset fra en enkelt kommentar fra en fru Mimi Jakobsen angående flertallet af vælgernes dumhed.

(Kort bemærkning).

Pia Kjærsgaard (FP):

Jeg kender godt hr. Erhard Jakobsens og CD's synspunkt vedrørende folkeafstemninger. Det er også fair nok; man har ret til at have sine synspunkter, og jeg ved godt, at CD er imod folkeafstemninger i al almindelighed.

Men jeg må sige til hr. Erhard Jakobsen: Nej, man behøver ikke at ændre grundloven for at få flere folkeafstemninger. Man kan vedtage Fremskridtspartiets forslag, hvorefter man på vælgerinitiativ kan afholde en folkeafstemning om et bestemt emne. Det kan man sagtens gøre, og det burde man faktisk gøre. Så kunne et antal vælgere – og det er ikke antallet, der er afgørende for Fremskridtspartiet, men det, at vi får flere folkeafstemninger – ved deres underskrift tilkendegive, at de ønsker en sag ud til folkeafstemning, f.eks. udlændingeloven; det ville være strålende.

Men det betyder også, at når man har haft en folkeafstemning, skal man efterleve resultatet. Man skal ikke have en ny folkeafstemning et halvt eller et helt år efter. Det er man selvfølgelig i sin ret til at få. Det er bare ikke særlig troværdigt over for befolkningen, at man så kort tid efter vil have en ny folkeafstemning, fordi resultatet ikke faldt sammen med det, som næsten hele Folketinget gik ind for på det tidspunkt, og som endnu flere partier desværre går ind for ved den næste folkeafstemning. Det skal jeg beklage; det er der ikke noget at gøre ved.

Men folkeafstemninger er gode for principets skyld, og det er korrekt, at der i grundloven står, at man kun skal stemme efter egen overbevisning. Men hr. Erhard Jakobsen og hr. Risgaard Knudsen, som altid sidder med grundloven i hånden, ved, at grundloven ikke

omhandler partier. Det ved hr. Erhard Jakobsen i hvert fald godt. Men man behøver ikke at ændre grundloven i relation til selve princippet om folkeafstemninger; man kan bare vedtage vores forslag.

(Kort bemærkning).

Erhard Jakobsen (CD):

Jeg må stadig fastholde, at det er i modstrid med hele grundlovens forudsætning og ånd, at man laver folkeafstemninger om sager, der går ud over det, grundloven udtrykkelig giver ret til, og det gør den, dels hvor der er tale om at overgive bemyndigelse til overnationale myndigheder, og dels når det gælder om beskyttelse af mindretallet. I de to tilfælde, men ikke i andre.

Så må jeg sige med hensyn til bemærkningen om dumhed – hvor altså et forkert citat har givet anledning til en forkert fortolkning af, hvad fru Mimi Jakobsen i sin tid sagde – at jeg plejer ikke at udnævne nogen som helst til at være dumme, og det har jeg heller ikke gjort i dag, men jeg tager et vist forbehold efter at have hørt Fremskridtspartiets opfattelse af, at mine bemærkninger skulle have noget at gøre med, at Fremskridtspartiets folk var kommunister. Jeg drog en ganske bestemt parallel.

Jeg må indrømme, at herefter vil jeg ikke være så bange for at sige dum, som jeg har været hidtil – men ikke om befolkningen.

(Kort bemærkning).

Kirsten Madsen (FP):

Jeg synes, det er ganske interessant, at hr. Erhard Jakobsen tager grundlovens ord i sin mund og påstår, at man skal ændre grundloven, hvis man skal have nye folkeafstemninger.

Når man tænker på, at flertallet i Folketinget underkender en grundlovsfæstet afstemning om afgivelse af dansk suverænitet, så vi ikke er herrer i eget hus mere, synes jeg, det er interessant at høre, at en mand, der har været med til at gå ind i et kompromis, hvor man har underkendt befolkningens nej til en EF-union, stiller sig op på denne talerstol og tager ord om den hellige grundlov i sin mund. Det synes jeg er uacceptabelt.

Duetoft (CD):

Jeg bliver nødt til at starte med at skuffe min

[Duetoff]

partifælle hr. Erhard Jakobsen ved at sige, at jeg egentlig ikke havde tænkt mig at bruge tid på det dagsordensforslag, som Fremskridtspartiet har fremsat, for det føler jeg faktisk ikke der er nogen som helst grund til.

Men ellers er det jo da spændende at have en slags åbningsdebat midt i året, en debat, hvor man kan gøre status, og det har da også været lærerigt at sidde her og lytte i dag.

Jeg synes, at den nye regering bliver kritiseret på mange forskellige måder. På den ene side siger man, det er kritisabelt, at der ikke er meget nyt i det, regeringen kommer med, og på den anden side siger man, at det jo nærmest er revolutionært, at vi har fået en socialdemokratisk ledet regering. Begge dele kan da ikke være sande.

Efter CD's opfattelse er det da også sådan, at den linie, der er lagt i regeringsoplægget, er en justering af en hovedlinie, det er en fortsættelse af den linie, som allerede kom frem i forbindelse med finanslovforhandlingerne sidste år, og at det dermed er den midtsøgende linie, som et bredt flertal i Folketinget hidtil har syntet var en god idé.

Men naturligvis ved jeg da godt, at det er vanskeligt at forlade nogle ministerposter, at det er vanskeligt for to partier, som har været i regering i 10 år, pludselig at befinde sig på oppositionsbænkene. Og held og lykke med at være dér! Jeg håber på, at det bliver et konstruktivt besøg.

Jeg vil gerne kvittere ved at sige, at vi har haft mange gode politiske oplevelser i de sidste 10 år med både Venstre og De Konservative, og at der også er mange gode resultater som følge af de 10 års regering; det står vi bestemt ved. Vi løber ikke fra vores ansvar med hensyn til, hvad der er sket de sidste 10 år, og vi har været glade for samarbejdet i mange forskellige sammenhænge. Men det må dog også glæde ordførerne for både Venstre og De Konservative, at en række af de ting, som netop de to partier har talt mest for gennem årene – fast kurs, lav rente, betalingsbalanceoverskud, nedbringelse af statens underskud osv. – også er hovedlinien for den nye regering. Og så kan det hele jo da ikke være så slemt.

Jeg vil gerne for god ordens skyld gentage, hvad jeg sagde i formiddags: Vi er naturligvis gået ind i denne regering for at holde SF uden for indflydelse. Men det er kun en del af for-

klaringen. Vi er tilfredse med det regeringsgrundlag, der foreligger. Vi mener, at der er mange gode ting i det. Det er en rigtig linie, der lægges, og vi er med i regeringen – ikke som blokade, men som aktive medarbejdere i det håndværksarbejde, som Det Radikale Venstre talte om i formiddags. Vi er altså med af lyst, og fordi vi mener, at der er blevet lavet et uideologisk regeringsprogram, som vi godt kan stå ved. Men der er da ikke nogen tvivl om, at indfaldsvinklen til det og det, der bragte os på banen, var forholdene omkring SF.

Men man må altså ikke tro, at det alene er derfor, vi er i den situation, som vi er i nu. Vi er også i den heldige situation, at der er grænser for, hvor meget vi har været nødt til at ændre vores politik, og det er måske en af fordelene ved at ligge i midten. I en årrække har vi haft arbejdet med at trække Venstre og De Konservative ind mod midten; nu kan vi jo så i en årrække arbejde på at sørge for, at Socialdemokraterne også er midtsøgende, og det kommer også egentlig ganske vel. Begge dele giver indflydelse, og det giver såmænd det samme arbejde.

Emnerne er måske lidt anderledes. Som eksempel kan jeg nævne, at vi jo da tidligere har haft vores hyr med og kamp for at sørge for, at ideologiske skattelettelser og privatiseringer ikke tog overhånd. Det kan vi lade være med at koncentrere os så meget om mere. Nu kan vi måske se lidt efter, at der ikke bliver for meget centralisme eller for store systemer. Men arbejdsformen og arbejds målet er sådan set det samme, nemlig at sørge for, at det er midtbanen, der spiller.

Så vil jeg gerne sige til Socialdemokratiet – selv om det måske ikke kommer alle i den socialdemokratiske gruppe vel, det må man så udskylde, det er faktisk både venligt og godt ment – at jeg føler, at Socialdemokratiet i dag er meget anderledes end det socialdemokrati, som mange så som en tung mastodont for 15 eller 20 år siden. Det kan være fair eller unfair, at man har den vurdering og det skræmmebillede eller fjendebillede, som nogle har; det skal jeg ikke vurdere. Jeg skal bare sige, at sådan opfatter vi ikke Socialdemokratiet i dag. I regeringsgrundlaget tales der meget om omkostningerne i erhvervslivet, om bremse på de offentlige udgifter osv.; vi mener faktisk, at det viser, at der er en helt anden grundholdning i

[Duetoff]

dag, og det skal Socialdemokratiet da have tak for. Derfor er det vel også fair, at man som konsekvens heraf nu har fået statsministerposten.

CD er enig i regeringens miljølinie. Det kan måske komme som en overraskelse for nogle, men det er vi faktisk. Jeg vil dog gerne komme med en enkelt bemærkning om noget af det, der i miljøafsnittet gøres meget ud af, nemlig de grønne skatter. Dem er vi principielt også tilhængere af og har været det i mange år. Jeg tror faktisk, at CD var det allerførste parti, der fremsatte forslag i dette Ting om en vandafgift. Det var vist helt tilbage i 1974 eller deromkring, så det er ikke noget, der ligger os fjernt.

Men vi er opmærksomme på, at der er nogle omkostningsproblemer for erhvervslivet, og der er også nogle omkostningsproblemer for boligejerne. Vi ved godt, at den type afgifter er socialt tunge, og man må vel også stille spørgsmålet: Hvad vil der ske i det øjeblik, mennesker faktisk ændrer adfærd og bruger mindre af disse ressourcer til fordel for miljøet, men jo i alt fald ikke til fordel for statskassen? Den slags diskussioner er vi nødt til at tage først, før vi endegyldigt bestemmer os for den ene eller den anden afgift. Men vi vil gerne sende det signal ud, at vi bestemt er tilhængere af de grønne skatter som et styringsinstrument.

Jeg vil også gerne sige, vi stadig væk er tilhængere af dansk, billig dansk energi, og derfor skurrede det måske i ørerne på nogle af os i vores lille parti, da vi hørte den nye energiminister udtale, at han havde fået et grønt ministerium. Men man har jo altid lov til at starte et sted, så velkommen til den nye energiminister! Jeg vil gerne sige, at vi stadig væk tror på, at man skal have en effektiv energiudnyttelse i Danmark, men vi mener altså også stadig væk, at den alternative energi er god, men bedst til eksport, fordi den kan bruges bedre andre steder i verden, end den kan i Danmark. Vi skal have så meget her, at vi har et hjemmemarked, der gør, at vi kan produktudvikle, men jeg håber ikke, at der i regeringens politik vil ligge det, at vi for enhver pris skal have alternativ energi ind. Vi mener, der skal findes en balance, som er fornuftig. Så derfor: Gør den grønne farve lidt blakket, hr. energiminister!

Socialpolitisk synes vi, det er godt, at regeringen både i regeringsgrundlaget og i statsministerens tale har nævnt de udstødte grupper.

Det er der bestemt brug for. Det er ikke en velfærdsstat, det er ikke et velfærdssamfund, hvis man ikke kan opvise bedre resultater i forhold til de udstødte grupper. Det er måske ikke mange mennesker, det drejer sig om, men det er for mange. Og specielt glæder det CD, at man nævner de psykisk syge som et af eksemplerne, for den sag har jo været lidt af hjertebarn for os igennem nogle år.

Men så vil jeg gerne opfordre regeringen til ikke igen at prøve at gennemarbejde nye planer, for det har vi efterhånden prøvet i nogle år. Der ligger et utal af initiativer og planer og dagsordener, og jeg ved ikke hvad, her i Tinget vedrørende en række af disse udstødte grupper. Det er heller ikke nok bare at komme med flere penge. Penge kan løse nogle af problemerne, men ikke de grundlæggende.

Jeg vil gerne opfordre regeringen til at se på strukturerne, og lad mig komme med et enkelt eksempel, som jeg er kommet med tidligere. Det kan desværre ikke gøres for ofte, for det rammer en gruppe, som er meget udsat. Det er den helt uacceptable situation, at en psykisk syg, der bliver udskrevet fra et hospital, der altså er under amtets ansvarsområde, bliver udskrevet til en social opfølgning, der ligger i kommunens regi. Derefter opstår der et spil mellem kommunen og amtet om, hvor den pågældende skal behandles, og oftest ser man, at kommunerne rent faktisk ikke lever op til den sociale standard, man kan forvente. Det betyder så, at den pågældende bliver tvangsindlagt i løbet af 14 dage, 3 uger eller en måned på det hospital, som amtet betaler – en meget, meget ubehagelig økonomisk spekulation mellem amter og kommuner. Og det er desværre ikke de fattigste kommuner i Danmark, der gør det. Vi har ganske mange eksempler på, at det er nogle af de rigeste, der foretager den spekulation.

Et helt logisk svar på den situation, der sikkert findes på en lang række andre områder, også med ældre osv., er naturligvis at overveje enten at lægge ansvaret for den samlede behandling ét sted – og det kunne så nok være amtet – eller man kunne gøre nøjagtig, som man har gjort i en forsøgsordning på ældreområdet, at man simpelt hen siger til kommunerne: Lige meget om I har disse mennesker liggende på hospitaler eller I har dem på plejehjem eller i bofællesskaber, eller hvad det må-

[Duettot]

te være, kommer I til at betale det samme. Herefter skulle tilskyndelsen til at behandle disse mennesker godt i deres hjemkommune være god. Vi vil gerne opfordre til, at regeringen tager fat på den slags strukturændringer i stedet for kun at køre frem med de almindelige planer, som vi har hørt på i nogle år, og som nok har ændret noget, men som bestemt ikke har ændret nok.

Vi er selvfølgelig også enige med regeringen i, at arbejdsløsheden er et stort problem – nok det største – og vi er da bestemt enige i, at den ikke kan løses med traditionelle midler. Det har vi faktisk sagt i mange år, og i begyndelsen grinede man lidt af os, men efterhånden er det da begyndt at komme derhen, at man er begyndt at indse, at det nok ikke er så let at få så mange i arbejde, som man dengang sagde.

CD mener stadig væk, at jobrotation, sabbatordninger og orlovsordninger er svaret på den store arbejdsløshed, at det er måden at gøre det på. Man må erkende, at i en verden med mere teknologi, med øget konkurrence fra den tredje verden, fra Østeuropa osv., kan man ikke have det samme antal arbejdspladser, som man havde tidligere, og derfor kan man ikke få alle mennesker i arbejde. Så tag dog konsekvensen af det og lad mennesker have deres frihed i nogle perioder, som de så kan vælge at bruge til at passe børn, til at studere og uddanne sig, til at plukke blomster, eller hvad de nu har lyst til. Hellere have mennesker, der frivilligt går uden arbejde, end at have en lang række mennesker, der farer rundt fuldstændig blå i hovedet af overarbejde, mens der er mennesker, der går ned på det og bliver sociale tilfælde og syge af ikke at have arbejde. Denne arbejdsfordeling tror vi er løsningen, og vi håber, at statsministerens ord om disse ting også slår igennem i den kommende tid, således at vi kan få lavet nogle udbygninger af disse ordninger.

Jeg mener ikke, at man skal lade sig slå ud af, at rotationsordningerne i forbindelse med aktiveringsforliget ikke er blevet modtaget alt for godt, for en del af dem er jo ikke trådt i kraft endnu. Man må også sige, at der skal en tilpasningsperiode til, inden familierne vænner sig til, at den mulighed er der, at man kan vælge den form for liv.

Vi er heller ikke fuldstændig fastlåst med hensyn til antallet af offentligt ansatte, som den gamle regering nok var, men det er jo en

gammel diskussion, som Venstre, De Konservative og vi har haft mange gange. Vi synes, det er forkert at gå ud at se på antallet af ansatte og låse det fast. Vi vil hellere se på, hvilke opgaver det egentlig er, det offentlige skal påtage sig. Vi vil gerne se kritisk på det, men ikke dermed være låst fast med hensyn til, at det nu skal være lige sådan og sådan.

For os lyder det også stadig væk underligt, at det skulle være et sundt system, at langtidsledige efterhånden begynder at vende tilbage til deres egne job igen, og at man på det offentlige arbejdsmarked direkte siger, at med den service, borgerne kræver, er det faktisk blevet sådan, at man ikke kan klare sig uden langtidsledige, som ikke tæller med i antallet af offentligt ansatte og dermed er en skjult arbejdsreserve.

Vi vil også meget gerne være med til at skabe fleksibilitet for de langtidsarbejdsløse. Regeringen husker måske CD's gamle 25.000 kr.-forslag, der gik ud på, at mennesker, der har været arbejdsløse meget længe, skulle gives mulighed for, mens de oppebærer understøttelse, at få nogle job, der ellers ikke ville blive oprettet, simpelt hen for at holde en forbindelse til arbejdsmarkedet. Det forslag håber vi bestemt også vil blive undersøgt, således som der står i regeringsgrundlaget.

Vi er ikke håndværkere, som hr. Bilgrav-Nielsen sagde tidligere i dag. Vi har altid betragtet os selv lidt som praktiske grise i dansk politik, dem, der faktisk forsøgte at finde nogle praktiske løsninger. Derfor er det vældig udmærket, synes vi, at der i regeringsaftalen også er en aftale om en fortsættelse af og forhøjelse af tilskuddene til forbedring af boligstandarden i egne boliger. Det er vi glade for, for vi tror stadig væk, at vi derved kan få mange, mange håndværkere i arbejde. At tilskuddet bliver forhøjet, så det vil svare til et fradrag, er vi godt tilfreds med. Så tak til statsministeren for det!

Endelig håber vi selvfølgelig, at aktiveringsdrøftelserne kommer i gang. CD har aldrig lagt skjul på, at det vigtigste for os ved arbejdsmarkedsreformen var aktiveringsiden og ikke så meget finansieringsomlægningen, for det gælder om, at mennesker skal hjælpes så hurtigt, at de ikke bliver langtidsarbejdsløse. Det system, der findes, er så tungt, at vi taber mennesker, som faktisk kommer ud i en uforskyldt

[Duetoft]

langtidsarbejdsløshed på grund af systemets tunghed. Så jeg vil gerne opfordre arbejdsministeren til, at vi så hurtigt som muligt får gennemført det aktiveringstiltag, der skal til.

Vi er også tilhængere af et øget samarbejde mellem det offentlige og det private, og vi kan ikke helt forstå den ideologiske debat. Verden er jo ikke sådan, at enten er alt, hvad der er offentligt, godt, eller også er alt, hvad der er privat, godt. Næh, tingene skal lægges dér, hvor det er fornuftigt at lægge tingene, og det kan da godt være, at der er dele af det offentlige, der bør udliciteres til private. Jeg skal ikke afvise, at jeg har været med til det i det amtsråd, jeg sidder i, og det sker vel også andre steder. Men omvendt er der da noget underligt i, at det offentlige, der har opbygget en ekspertise på bestemte områder, skal splitte den ekspertise ad, hvorefter opgaverne lægges ud i nogle private virksomheder, der så skal have al besværet med at samle ekspertisen sammen igen. Vi har ingen ideologiske problemer med et tættere samarbejde på dette område, og vi tror, det vil være til gavn ikke mindst for det private erhvervsliv.

Endelig er hovedsagen for os naturligvis det troværdige EF-medlemskab. Efter vores opfattelse er det vigtigt, at Danmark i dagligdagen viser, at vi er et fuldgældigt og effektivt medlem af Det Europæiske Fællesskab, og at vi lever op til – med de undtagelser, der ligger omkring Maastricht – at være med i det daglige EF-arbejde og ikke stiller os på bagbenene, hvad enten det drejer sig om en finansieringsreform, direktiver eller andre ting. Og jeg er helt klart meget enig med hr. Frank Jensen i det synspunkt, at vi skal gøre EF-debatten mere jordnær. Men omvendt må man vel aldrig nogen sinde glemme, at visionerne stadig væk findes i det EF-samarbejde, der aldrig bare bliver noget teknisk. Det er den situation, vi står i nu: Vi skal sikre, at Danmark er med i samarbejdet, og vi skal sikre, at Danmark har en tilknytning til de lande, der fører Unionen videre.

Derfor står CD også bag Edinburghpapirerne. Vi lægger ikke skjul på, at vores mål stadig er et fuldgældigt dansk medlemskab. Vi har givet modstanderne et løfte om, at der skal være en folkeafstemning, hvis noget skal laves om på et senere tidspunkt, og det håber vi er garanteret nok.

Men jeg må så sige – måske lidt firkantet – at den afstemning, der skal finde sted i maj måned, er ganske vigtig for Danmark. Det er muligt, at ikke alle er enige med mig i det synspunkt, jeg kommer med nu, men efter min opfattelse er det klart sådan, at et dansk nej ved næste folkeafstemning betyder, at Danmark både for fairness', for samarbejdsåndens og for Europas skyld må meddele, at vi ikke længere kan være medlem af Det Europæiske Fællesskab. Det er ikke sådan, at vi kan halte videre, det er ikke sådan, at vi skal bremse de 11 andre lande. Vi har fået tilbudet, vi har forhandlet, vi har fået særordninger, og hvis den danske befolkning igen siger nej, må det skyldes, at man ikke ønsker at være medlem af EF, men at man ønsker en frihandelsordning, som andre har. Jeg tror ikke, man skal foregøgle nogen, at det bliver let, hvis det bliver et nej.

Men måske stammer det hele – både dette og holdningen til fremmede og flygtninge, som jo også er en del af regeringens politik – i virkeligheden fra noget langt mere overordnet. Hr. Fogh Rasmussen gjorde sig meget lystig i sin ordførertale ved med en flot håndbevægelse at sige, at vi håber vel alle sammen, at vi ved, hvem vi er – sådan lidt nedladende til de runde bemærkninger, der er i kulturafsnittet i regeringsgrundlaget. Jeg må sige til hr. Fogh Rasmussen: Det er jeg ikke sikker på at man gør. Jeg er ikke sikker på, at den reaktion, der er over for flygtninge, den reaktion, der er over for indvandrere, og den reaktion, der er over for andre europæiske lande, ikke i høj grad skyldes, at danskere har glemt, hvem de er, at man er så rædselsslagen for at miste det, man kalder sin egen kultur, at man lukker sig inde i stedet for at stå frem og sige: Vores kultur, vores tro og vores ideer er stærke nok til at tage konkurrencen op med de andre.

Det er ikke de fremmede, og det er ikke EF-landene, der er den største fare for den danske kultur. Den største fare er danskerne selv. Det er de danskere, der hele tiden går rundt og er bange for muslimerne, men aldrig nogen sinde kunne drømme om selv at gå i en kirke og leve op til deres egen tro; det er de danskere, som ikke lærer deres historie og dermed ikke kender fortidens erfaringer og det grundlag, de kommer fra. Hvis det danske sprog bliver truet, er det, fordi danskerne ikke taler det, og ikke, fordi andre vil tage det fra os. Hvis man

[Duetoft]

ikke kender sine rødder – vores litteratur osv. – og står ved dem, hvis man ikke tror på det, man kommer fra, så tør man ikke gå i konkurrence med andre, for så er man bange for, at man taber.

Jeg havde forleden besøg af en handelsskoleklasse fra Holstebro, og en af de pågældende handelsskoleelevers største problem var, at der skulle være en moské i København. Jeg spurgte den pågældende: Hvad er det store problem for et menneske, der bor i Holstebro, i, at der skal være en moské i København? Jeg fik aldrig rigtig noget svar. Men det viser den dér generelle frygt, at man ikke tror på sig selv.

Derfor vil jeg gerne sige til regeringen, at vi håber, at regeringens kulturpolitik, regeringens fremmedpolitik og regeringens uddannelsespolitik vil være med til at bygge den danske identitet op, så man igen lærer sin historie og sin fortid at kende; bygge op, så man styrker sin viden om sin egen kultur ved kulturelle oplevelser, altså i det hele taget en oprustning af den danske befolknings tro på sig selv. Det tror vi er fundamentet for, at Danmark fortsat kan være et aktivt medlem i det internationale samfund. For først hvis man tror på sig selv i den sammenhæng, kan man gå ud og samarbejde på lige fod med andre.

Derfor må jeg sige til Venstres ordfører, at jeg føler ikke, at bemærkningerne om, at vi håber, vi ved, hvem vi selv er, er nogle onde, triste eller lidt latterlige bemærkninger. Vi er overbevist om, at der på det kulturpolitiske område er meget at indhente her i Danmark, og det håber vi regeringen vil gøre.

Alt i alt håber jeg, at regeringen får held og lykke, og jeg håber, at regeringen får mulighed for et bredt samarbejde i denne sal. Vi skal bestemt ikke være kedede af, hvis Venstre og De Konservative vil blande sig i arbejdet. Det vil vi se frem til at de gør. Men hvis de vælger at sætte sig over til siden og kigge ind i væggen og være vrede, er der jo da heldigvis et flertal bag regeringen.

(Kort bemærkning).

Holger K. Nielsen (SF):

Jeg må sige, at hr. Duetoft fører klar tale. Han siger helt klart, at det, det har drejet sig om for CD, er, at SF skal holdes uden for indflydelse. Det er da godt at få klarlagt her i folketings salen og over for befolkningen, at det er

det, der har været hele formålet med denne regering.

Jeg synes stadig, det er mærkværdigt, at Socialdemokratiet skubbede SF ud og tog CD ind, til trods for at SF faktisk pegede på den socialdemokratiske formand som forhandlingsleder, hvorimod CD jo ret beset havde ønsket hr. Henning Dyremose som statsminister.

Hr. Duetoft siger helt klart, at det er godt, at Socialdemokratiet er blevet et midtsøgende parti. Han roser Socialdemokratiet for endelig at være blevet et parti, der søger mod midten af dansk politik, et parti, som fører en borgerlig politik, der i virkeligheden ligger i forlængelse af den tidligere regerings politik.

Jeg synes ærlig talt, at det må virke lidt provokerende på en masse socialdemokrater, at hr. Duetoft udtaler sig således. Kan der virkelig være enighed om dét hos Socialdemokratiet? Hvad mener hr. Risgaard Knudsen f.eks.? Kan han dele den beskrivelse, som hr. Duetoft kommer med om den nye midtsøgende socialdemokratiske politik, denne skamros af Socialdemokratiets nye politik? Det kan jeg da ikke tro kan være en beskrivelse, som hr. Risgaard Knudsen og andre menige medlemmer af den socialdemokratiske folketingsgruppe kan underskrive.

Kan det virkelig være rigtigt, at hr. Duetoft skal stå og sige, måske uimodsagt, at CD nok skal sørge for, at energiministeren ikke bliver for grøn? Vi kender jo godt CD's energipolitik. Den er jo sort som kul. Derfor er jeg da helt sikker på, at CD vil gøre, hvad de kan for at forhindre, at man får en grøn energipolitik. Igen er det jo interessant, at det er en regering fuld af modsætninger – der er grønne, og der er sorte synspunkter. Det bliver sandelig ikke nogen køn farve, der bliver på energipolitikken i sidste ende.

(Kort bemærkning).

Pia Kjærsgaard (FP):

Kunne CD dog ikke prøve at anstrenge sig lidt og lade være med at være så nedladende? CD er begyndt at blive sådan et hadeparti, der er sur på alt og alle – og specielt danskerne. Jeg synes ikke, det er rimeligt, at hver evig eneste gang CD udtaler sig, handler det om en favorisering af flygtninge og indvandrere på danskernes bekostning. Sådan er det gået jævnt hen de sidste år, og CD gør det på en

[Pia Kjærsgaard]

måde, som jeg faktisk ikke synes et dansk parti kan være bekendt. Hr. Duetoft gjorde det igen her fra Folketingets talerstol.

Hvis danskerne ikke tror på sig selv, kunne det jo for en stor del skyldes CD, som altid på en eller anden måde har understøttet den til enhver tid siddende regering. Nu er CD endnu en gang kommet med i en regering. CD har altid været på regeringens side, uanset hvilken observans den havde. Så jeg mener bestemt, at CD har et meget stort ansvar. Hvis danskerne virkelig ikke tror på sig selv, så synes jeg, at CD skulle medvirke til, at danskerne får troen på sig selv, i stedet for at være så hadefulde, som jeg efterhånden opfatter at CD er.

Jeg synes også faktisk, at danskerne kan konkurrere med andre. Jeg mener slet ikke, at vi er bange for at tabe, men nogle gange får vi måske nogle vilkår, så det slet ikke kan lade sig gøre at konkurrere med andre, og det er bestemt ikke rimeligt.

Men kunne CD dog ikke stramme sig lidt an og lade være med at være så bitre og så barske og så hadske? Det synes jeg efterhånden ligger mere og mere til CD.

(Kort bemærkning).

Riishøj (SF):

Jeg synes også, hr. Duetofts bemærkninger om energipolitikken kunne trænge til en afklaring. Som hr. Holger K. Nielsen nævnte, kender vi CD's energipolitik: atomkraftværker, kulværker og masteskove – vi har jo hørt alle mulige ting fra CD's side. Men mit spørgsmål går på: Er der overhovedet nogen aftaler mellem regeringspartierne om energipolitikken? Ifølge hr. Duetoft lød det nærmest, som om der ikke var nogen; eller også er der noget, som hr. Duetoft ikke kender – i form af sidepapirer eller andre ting.

Mig bekendt var der et møde i tirsdags mellem regeringspartierne energiordførere, og derfor vil jeg godt spørge hr. Duetoft: Var der noget resultat af det møde? Hvis der ikke var noget i regeringsgrundlaget, var der så et resultat på det møde?

Der er nemlig nogle ting, som jeg tror, en del mennesker gerne vil kende, f.eks. holdningen til »Energi 2000«, vedvarende energi, sagerne omkring vindmølleudbygningen, sagerne omkring masteskovene i Nordjylland og på Sjælland, elbesparelser og lign. Foreligger der

overhovedet nogen aftaler mellem regeringspartierne, eller er CD og De Radikale gået i fælles regering uden aftaler overhovedet på dette område? Det kunne være rart nok at få løftet sløret noget for det i dag.

(Kort bemærkning).

Frank Jensen (S):

Man bruger jo forskelligt ordvalg under debatten, men jeg synes, hr. Holger K. Nielsen nu vender tilbage i den rolle, som jeg mente vi var ved at bevæge os ud af.

Det, jeg hørte hr. Duetoft sige som ordfører for CD, var, at SF ikke skulle være tungen på vægtskålen. Jeg synes, SF skal opfatte debatten i dag således, at nogle af regeringspartierne har sagt, at der ikke skulle etableres en regering, hvor SF alene sad med nøglen til de resultater, der skulle skabes, men at SF selvfølgelig skal inddrages i det parlamentariske arbejde i de forhandlinger, der nu forestår med udmøntningen af regeringsprogrammet. Sådan hører jeg det, der bliver sagt til hr. Holger K. Nielsen.

Hvis SF selv ønsker at udnytte debatten i dag til at få sig yderligere isoleret i forhold til samarbejdet, så er det en SF-beslutning. Men det er ikke det, som regeringen samlet har lagt op til.

(Kort bemærkning).

Duetoft (CD):

Jeg er nødt til at gøre SF ked af det og sige, at nok var det SF's skyld, at vi rent praktisk kom ind i de forhandlinger – SF's skyld på den måde, at SF pludselig var kommet i en nøgleposition – men jeg understregede også i min ordførertale og vil gerne gentage det, at vi er i den regering, fordi vi føler, at regeringsprogrammet er godt. Vi er her ikke for at holde SF ude, vi er her, fordi programmet er godt. Så kan vi jo glæde os over, at det regeringsprogram ikke er inspireret alt for meget af SF; det glæder vi os så over i vores stille sind, men vi er der ikke med det ene formål at holde SF ude.

Jeg vil godt sige om energipolitikken, at CD jo også står bag »Energi 2000«, så dér er da ikke de store problemer. Det, jeg i al stilfærdighed kom til at sige, var, at det er vores opfattelse, at når man skal investere i alternativ

[Duetoft]

energi, kunne man måske via Danida eller på andre måder bruge noget mere af det i udlandet, hvor det er endnu mere effektivt, end det ville være i Danmark. Jamen det er da en snusfornuftig holdning. Hvorfor i alverden skal vi have vindmølleparker, og hvad ved jeg, i Danmark, hvis de ikke er effektive nok? Der skal være nok til, at man kan have et hjemmemarked, så man kan producere, men lad os dog se, om vi ikke kan finde den anden mulighed.

Og så må jeg sige til fru Pia Kjærsgaard, at CD ikke er noget hadeparti, vi er et lille positivt parti. Vi holder nemlig meget af danskere og den danske kultur. Ja, vi er faktisk så stolte af den danske kultur, at vi i modsætning f.eks. til Fremskridtspartiet tror, at den godt kan overleve i en konkurrence med andre. Vi ønsker ikke, at Danmark eller danskere skal pakkes ind i vat, for vi er overbevist om, at hvis vi står ved vores egen kultur, kan vi godt klare konkurrencen både i EF og over for de fremmede mennesker, som vi synes at vi har pligt til at hjælpe i Danmark.

Hvis vi endelig skal til at tale om udansk, og hvad ved jeg, så tror jeg nu nok, at det menneskesyn, der ligger bag Fremskridtspartiets politik, ligger uendelig fjernt fra det kristne kulturgrundlag, som i virkeligheden er det, det danske samfund bygger på. Lad os få den diskussion ved anden lejlighed, men vi tror på den danske kultur, og vi er overbevist om, at den kan overleve også i en konkurrence. Det eneste, jeg sagde her, var, at CD gerne vil medvirke til, at både kulturindsatsen og uddannelsesindsatsen bliver styrket.

(Kort bemærkning).

Riishøj (SF):

Så vil jeg spørge hr. Duetoft på en anden måde: I »Energi 2000«, som hr. Duetoft støtter, står der, at vedvarende energi skal kraftigt forøges, andelen af vindmøllestrøm skal være 10 pct. Men så siger hr. Duetoft, at vi ikke skal have noget af den slags, vi skal eksportere det hele; det bras kan andre lande få. Støtter hr. Duetoft en vindmølleudbygning op til de dér 1.500 MW, som der står i »Energi 2000«, eller er man imod det? Man kan jo ikke gå ind for en plan, samtidig med at man siger, at man overhovedet ikke vil have det i Danmark.

Det andet spørgsmål går på, om der er nogen aftale overhovedet. Det svarede hr. Due-

toft ikke på. Er der på det møde, der blev afholdt forleden dag, indgået nogle aftaler på dette område? Der tænker jeg også på sådan noget som spørgsmålet om disse masteskove og biobrændsel osv. Er der indgået nogen aftaler, eller er der intet, kun nogle forblommede målsætninger, som hr. Duetoft i praksis åbenbart går imod?

(Kort bemærkning).

Pia Kjærsgaard (FP):

Hr. Duetoft havde bevæget sig ud på tynd is i sit første indlæg; det kunne jeg høre på hr. Duetofts andet indlæg. Men jeg skal tage skarp afstand fra, at hr. Duetoft fortsætter sin jagt, at hr. Duetoft siger, at Fremskridtspartiets menneskesyn ikke er i sammenhæng med den kristne kulturarv, vi har i Danmark.

Jeg skal på det skarpeste tage afstand fra en sådan udtalelse fra en ordfører fra CD. Hvis jeg kunne sige noget, der var skarpere fra denne talerstol, så gjorde jeg det, men jeg skal nok lade være.

(Kort bemærkning).

Duetoft (CD):

Jeg er sikker på, at hr. Riishøj vil glæde sig over det, når der kommer et udspil fra regeringen på energiområdet. Og der skal nok blive enighed omkring regeringens energipolitik; det bliver der ikke nogen problemer i.

Så vil jeg sige til fru Pia Kjærsgaard, at fru Pia Kjærsgaard burde gå hjem og læse bjergprædikenen. Hvis fru Pia Kjærsgaard kan få det menneskesyn, der bl.a. siver igennem Fremskridtspartiets udlændingepolitik, til at hænge sammen med bjergprædikenens næstebudskab, så mener jeg nu nok, at fru Pia Kjærsgaard behøver briller.

Altså, Fremskridtspartiets snæversynede holdning med, at alt, hvad der sker uden for Danmarks grænser, rager ikke danskere – vi kan leve her ganske stille og roligt, isoleret fra alle andre, og hvis andre har problemer, jamen så er det ikke vores ansvar eller vores problem – den er vi ikke enige i.

Vi er heller ikke bange for, at den danske kultur løbes over ende, heller ikke, hvis vi skal i samtale med mennesker fra andre kulturer, for vi tror, at den danske kultur er stærk nok til at overleve. Men det kræver én ting: Det kræ-

[Duetoft]

ver, at danskerne selv husker deres kultur, og det er det, vi gerne vil være behjælpelige med, både i uddannelsespolitikken og i kulturpolitikken. Vi har tordnet mod folkeskolelove den ene gang efter den anden – det ved fru Pia Kjærsgaard også – hvor f.eks. historieundervisningen er blevet forringet, for historien er fundamentet for, at mennesker forstår, hvorfra de kommer.

Så vi er ikke bange for eller ser ikke nedladende til danskheden. Nej, vi tror nemlig, at danskheden er stærk nok til at klare sig, mens fru Pia Kjærsgaard er så bange for, at danskheden er så svag, at den kun kan klare sig, hvis den bliver pakket ind i vat. Vi er uenige.

(Kort bemærkning).

Pia Kjærsgaard (FP):

Det har aldrig nogen sinde hverken været min eller Fremskridtspartiets opfattelse at pakke nogen ind i vat. Jeg skal tilføje, at jeg heller aldrig selv nogen sinde er blevet pakket ind i vat.

Men hr. Duetoft går for vidt. Jeg skal endnu engang tage afstand fra hr. Duetofts udlægning af Fremskridtspartiets politik. Hr. Duetoft har ikke forstået den, selv efter mange år i Folketinget. Selv efter mange debatter i Folketinget vil eller kan hr. Duetoft ikke forstå, at der er nogle, der ønsker at varetage de interesser, som danskerne har sat i hvert fald mig her ind i Folketinget for at varetage.

Og det har intet at gøre med hverken menneskesyn eller at pakke nogen ind i vat og bomuld. Nej! Jeg skal så skarpt, som jeg overhovedet kan fra denne talerstol, tage afstand fra hr. Duetofts udtalelser. Jeg vil næsten tillade mig at kalde det noget, der nærmer sig racisme over for et politisk parti!

Anden næstformand (Henning Grove):

Vi går nu videre i ordførerrækken.

Bilgrav-Nielsen (RV):

For nu at vende tilbage til temaet, som er på dagsordenen i dag, jeg vil gerne begynde med at byde regeringen velkommen. Den er ret imponerende. Særlig fronten er fin. En ny statsminister, som har vist, at han kunne håndtere en forhandlingssituation helt perfekt. Et par kvinder, som har gjort sig stærkt gældende i

dansk politik, er også på forreste række. Dertil Danmarks hidtil yngste minister, oven i købet på energiministerposten – vel nok et af Danmarks bedste ministerier.

Årsagen til, at det er kommet til en ny regeringsdannelse, kan vi godt gå let hen over. Årsagen er vist uddebatteret. Men for en ordens skyld skal jeg bare konstatere, at årsagen var den simple, at den gamle regering gik af.

Det har hele tiden været Det Radikale Venstres holdning, at kom det dertil, at den tidligere statsminister ikke ønskede at fortsætte, måtte der en dronningerunde til, før man igen besatte ministerposter. Det er ikke et nyt ønske fra Det Radikale Venstre, at man bør gå frem efter denne metode. Det har vi fremført tidligere, men det er meget sjældent, at det er lykkedes. Det er i hvert fald aldrig lykkedes i så vidt omfang som denne gang.

Der blev virkelig ført forhandlinger om et regeringsgrundlag, før der blev forhandlet om regeringsdannelsen, og vi i Det Radikale Venstre er ret imponeret over det forløb, forhandlingerne havde: stille og roligt, fra punkt til punkt, fra sag til sag. Uanset al den tummel, vi i mellemtiden oplevede blandt de tidligere regeringspartier, gik sagen sin rolige gang og fik en meget fin afslutning.

Vi vil gerne takke den nye statsminister for håndteringen af denne sag. Vi er sikre på, at det betyder, at også de vanskeligheder, der vil opstå – det gør der for enhver regering i et regeringssamarbejde – vil blive håndteret med den samme snilde og med den samme gensidige tillid blandt vore politiske ledere i regeringen.

Den placering, som Det Radikale Venstre har fået, er vi kommet til efter grundige overvejelser, for ét er jo at forhandle et regeringsgrundlag på plads, noget andet er at tage stilling til, hvorvidt man selv som parti skal indtræde i en regering. Det siger sig selv, at i et parti som Det Radikale Venstre med få mandater, relativt, må man altid gøre sig overvejelser om, hvor indflydelsen er stærkest. Vi var ikke i tvivl om, da forhandlingsgrundlaget var på plads, at det forhandlingsgrundlag burde føre til, at vi selv var med, og jeg er overbevist om, at samtlige fire partier bag forhandlingsresultatet har den fornemmelse i dag, at dette er et flot stykke fællesgods, som vi også i fællesskab vil forsvare og vil bruge som grundlag for

[Bilgrav-Nielsen]

de ændringer, der nu skal ske af en række forhold i det danske samfund.

Det Radikale Venstres placering på ministerposterne skal jeg nærmest forbigå, men dog tillade mig at nævne, at tre radikale ministre er placeret på ministerposter, som historisk har tilhørt Det Radikale Venstre, når vi har været med i regeringer. Det giver nogle linjer i partiets politik, som det er vigtigt for os at fortsætte arbejdet på. Der er ingen diskussion om, hvad de radikale ministre skal beskæftige sig med.

»En ny start«, som regeringsgrundlaget hedder, er et program, som er meget omfattende. Det er et program, som sætter beskæftigelse, uddannelse og miljø og indsatsen for de mest sårbare grupper i vort samfund i centrum. Vi mener, at regeringsprogrammet lige præcis fokuserer på de elementer, som det er afgørende at få skabt nye orienteringer omkring. I de sidste mange år har vi koncentreret os dybt om at få styr på Danmarks økonomi. Det Radikale Venstre har deltaget meget målbevidst i arbejdet på at få dansk økonomi på fode, og vi har nu et godt resultat. Vi er ikke ved vejs ende, for vi mangler det væsentlige problem, der hedder beskæftigelse, men vi har et godt økonomisk fundament for det arbejde, der nu skal føres videre.

Overskuddet på betalingsbalancen er nu stabilt. Inflationen er stabilt lav, og det er meget vigtigt ikke mindst i disse uger og dage at slå fast, at den kronekurspolitik, der har været ført her i landet, bliver fastholdt. Vi har et problem med den offentlige udgiftspolitik, vi har et for stort kasseunderskud. Det er klart formuleret i regeringsprogrammet som en målsætning, at også dette problem skal vi have bragt ud af verden.

På denne baggrund er det, at vi skal gennemføre nye reformer, og det siger sig selv, at det er svært at få reformerne til at hænge godt sammen med det, der er det økonomiske grundlag. Men det skal lykkes. Det fremgår klart af regeringsprogrammet, at der skal tages fat nu på en uddannelses- og arbejdsmarkedsreform, og der skal tages fat på en omlægning af skatter og afgifter.

Hovedprincipperne i en uddannelses- og arbejdsmarkedsreform skal være at gå til roden, begynde forfra, om jeg så må sige, dvs. ændre strukturerne i og omkring arbejdsmarkedsforholdene. Vi skal have skabt et system, som

giver den enkelte et større selvansvar, større bevidsthed om, at man er nødt til at være med til selv at gøre en indsats. Det er det, der bl.a. menes med ordene om, at alle skal være med.

Skatte- og afgiftsområdet skal ændres. Der skal gennemføres lettelser i skat på arbejde. En ressource, som vi nu har et stort overskud af, er det naturligvis logisk at man letter skatten på. Det resultat skal vi komme frem til ved at anvende grønne skatter og afgifter, som i øvrigt også gavner miljøet, og vi skal komme frem til resultatet også ved at gennemføre fradragssånering og ved at sikre, at skattegrundlaget bliver bredere, end det er i dag.

Et andet vigtigt afsnit er miljøafsnittet. Det er specielt vigtigt for Det Radikale Venstre, tør jeg godt sige; også for de øvrige regeringspartier, tror jeg, men jeg kan først og fremmest tale på Det Radikale Venstres vegne. Vi har ikke tidligere set et regeringsprogram eller en regeringserklæring med et miljøafsnit, der er så klart og så forpligtende.

Det fremgår klart, at miljøhensyn skal indgå i enhver form for lovgivning. Vi har tidligere fra radikal side været engageret i udarbejdelsen af miljøhandlingsplaner. Det var vi, mens vi selv var medlem af VKR-regeringen. Det lykkedes at fremlægge handlingsplaner for miljø, energi og transport, men vi må desværre konstatere, at i de sidste to år er der ikke sket store fremskridt på disse områder. Det er derfor, vi er særlig glade for dette afsnit om miljøet, hvor der klart står, at disse handlingsplaner nu skal følges op konsekvent.

Her er det en stor radikal tilfredsstillelse, at energiministerposten er besat med landets yngste minister. Grøn af alder, og, som jeg hører udtalelserne, grøn af sind, og ingen kan være i tvivl om, at han også er stærk i troen, så det lover godt for, at »Energi 2000« vil blive ført ud i livet. Der er meget at samle op efter to års næsten fravær på energiministerposten.

På transportområdet er der også et stort hængeparti. Vi har en transporthandlingsplan, hvor de rigtige ord er formuleret, hvor de rigtige tiltag er nævnt, men hvor vi desværre ikke er kommet ret langt. Regeringen er fast besluttet på – det fremgår klart af de initiativer, der allerede er sat i gang – at vi nu også skal have en grøn transportpolitik. Under trafikministerens ledelse er vi allerede i gang med at formulere det udspil, som regeringen inden så længe vil lægge frem på transportområdet.

[Bilgrav-Nielsen]

Det internationale område er også et fyldigt afsnit i regeringsgrundlaget. Det er vi glade for i Det Radikale Venstre, fordi det er vigtigt at få slået fast, at de nye store problemer – udenrigspolitisk, sikkerhedspolitisk – som ligger i vort nærområde i Europa, og som ligger hos de nye demokratier i det østeuropæiske område, nu er et emne, der bliver klart opprioriteret som indsatsområde, uden at det går ud over eksempelvis udviklingslandene. Vi har i en række år oplevet, at den forrige regering godt har villet opprioritere indsatsen f.eks. over for Østeuropa, men det skulle helst være på bekostning af det ansvar, vi har over for udviklingslandene. Med oprettelsen af en miljø- og katastrofefond efter det radikale forslag herom er det sikret, at de nye opgaver, vi må påtage os, kan udføres, uden at vi dræner ulandsbistanden for midler. Det er en vigtig konstatering, at begge disse opgaver skal løses.

Det er klart præciseret i regeringsgrundlaget, papiret, at der i løbet af to måneder skal foreligge en handlingsplan for anvendelsen af midlerne i miljø- og katastrofefonden. Bl.a. er der en stor opgave i at følge op på de mange udmærkede erklæringer, som fremkom på miljøkonferencen i Rio; dertil er fonden særdeles anvendelig.

Jeg vil gerne med disse ord ønske, at regeringen får ikke bare en ny start, men en god start. Og jeg kan for Det Radikale Venstres vedkommende sige, at vi ser sådan på regeringsprogrammet, at det ikke er et 18-måneders-program. Det er et program, der rækker et godt stykke ind i 1990'erne og i hvert fald forbi det næste folketingsvalg. Med andre ord: Dette er Det Radikale Venstres grundlag for arbejdet i de kommende forhåbentlig mange år.

(Kort bemærkning).

Gade (SF):

Jeg savnede næsten en tak til SF fra hr. Bilgrav-Nielsen, for en hel del af de grønne forslag kan vi fra SF's side konstatere er forslag, der blev samlet op under de forhandlingsrunder, vi havde. Men det er vi da ikke kede af.

Vores opgave i det folketingsarbejde, vi skal i gang med, bliver jo at holde fast på, at det bliver en grønnere politik i realiteten. Jeg vil stille hr. Bilgrav-Nielsen et par spørgsmål om en sag, som optager og har optaget Det Radikale Venstre og SF meget, og hvor vi har stået

sammen hidtil, nemlig Øresundsforbindelsen. Det er jo sådan, at der er kommet to partier i denne regering, som stemte sammen med SF imod beslutningen om en motorvej over Øresund. Jeg vil gerne spørge Det Radikale Venstre, om de vil være med til, at vi nu får en diskussion om Øresundsforbindelsen.

Der skete jo det katastrofale, at den diskussion blev gemt væk i en selskabskonstruktion, et aktieselskab, og Folketinget satte sig uden for indflydelse. Masser af ting blev afgjort i et aktieselskab, hvor der ikke er offentlighed, hvor der ikke er aktindsigt. SF har fremsat et forslag om aktindsigt i den slags selskaber, og jeg vil spørge Det Radikale Venstre, om de vil være med til, at vi får aktindsigt i A/S Øresundsforbindelsen, og det nu.

Så vil jeg gerne spørge, om Det Radikale Venstre fortsat mener det samme, som der står i det ændringsforslag, vi sammen stillede til lovforslaget om en Øresundsbro. Indholdet af det ændringsforslag var, at vi mangler at få undersøgt alternativet til motorvejen, nemlig en boret tunnel for jernbane. Er det stadig Det Radikale Venstres politik, og hvad er regeringens politik?

I den forbindelse vil jeg også gerne stille et spørgsmål til hr. Frank Jensen, som jo sagde flotte ord om det grønne, nemlig: vi skal genskabe den økologiske balance. Ja tak, vi er helt med, men en af de store, forkerte beslutninger i den tidligere regerings tid var en beslutning, som Socialdemokratiet ikke bare bakkede op, men stillede sig i spidsen for, nemlig beslutningen om Øresundsforbindelsen. Er Socialdemokratiet i denne regering villig til at starte en ny diskussion om Øresundsforbindelsen? Vi må have et svar. SF vil forfølge denne sag, sådan at den diskussion nu kommer i gang igen. Man kan ikke bare sige, man vil lave en grønnere regering end den tidligere, genskabe økologisk balance, og så alligevel trampe videre i forkerte og fortrådte stier.

(Kort bemærkning).

Riishøj (SF):

Det kan nok ikke overraske hr. Bilgrav-Nielsen, at jeg spørger ham om det samme, som jeg spurgte hr. Duetoft om, men hvor jeg fik et fuldstændig intetsigende svar. Spørgsmålet går i sin enkelhed på, hvad regeringsgrundlaget på energipolitikens område er, og ikke i de tåge-

[Riishøj]

de, overordnede vendinger, som hr. Bilgrav-Nielsen omtalte det, men mere konkret. Er der f.eks. i den mastesag, som vi har været meget fælles om i lang tid, en afklaring af spørgsmålet om nedgravning eller luftledninger? Er det drøftet overhovedet? Er der en aftale?

Det samme gælder i nogle af de andre sager, der har været nævnt – elbesparelser, bio-brændsel og vindmølleudbygningen ikke mindst. Er der nogen aftaler på områderne? Jeg ved godt, det er en kort bemærkning, hr. Bilgrav-Nielsen skal give os, men der er jo også taletid bagefter. Men hvad er egentlig aftalegrundlaget? Hr. Bilgrav-Nielsen nævnte jo, at man var gået fra sag til sag, og man havde et flot fælles gods og alt dette med den nye start, men endnu har jeg altså ikke fået at vide, hvad regeringsgrundlaget på det område egentlig er. Men jeg bliver givetvis klogere nu, når den tidligere energiminister går op og konkret præciserer de ting, jeg spurgte om.

Mit andet spørgsmål går på bemærkningen om ulandspolitikken. Der er forholdet jo det, at man i den tidligere regerings tid vedtog det radikale beslutningsforslag og fjøede det ind i den tidligere finanslov. Men allerede dengang stod det klart, at de midler sagtens kunne blive brugt op, fordi udenrigsministeren havde startet en praksis, hvorefter integrationen af flygtninge i Danmark, Røde Kors-lejrene, blev taget af ulandsmidlerne; det kunne gå helt op i en milliard kroner om året. Er der i regeringsaftalen en løsning på det punkt, for ellers kan vi jo stå i den situation, at ulandsbistanden fortsætter med at falde, som den ville have gjort, hvis den forrige regerings praksis var fortsat. Har man løst det punkt?

(Kort bemærkning).

Bilgrav-Nielsen (RV):

Hvad angår det sidste, som hr. Riishøj spørger om, fremgår det klart af regeringserklæringen, at den gældende ulandsbistand bliver fastholdt; derudover får vi så miljø- og katastrofefonden, og om anvendelsen af den kommer der en handlingsplan i løbet af 2 måneder.

Til hr. Gade vil jeg gerne sige, at jeg undskylder, at jeg glemte at sige tak til SF. Det havde jeg ikke fået skrevet ind i min tale; det var selvfølgelig en fejl. For det er da klart, at SF undervejs også har haft indflydelse; det er måske endda muligt at påpege, at der i dele af

teksten er formuleringer, som SF undervejs i forhandlingerne har afleveret. Det skal jeg ikke kunne afvise. I øvrigt er det da klart, at hvis SF føler, at der er så megen samklang mellem éns egne ideer og det, der er lagt frem i regeringsprogrammet, er SF jo en indlysende samarbejdspartner i en række af de spørgsmål, der skal forhandles om. Jeg er da f.eks. overbevist om, at energiministeren vil være interesseret i et bredt samarbejde om energispørgsmålet, også ud over regeringspartierne, og det gælder jo også generelt. Regeringen har stemmer nok, men den er ikke sig selv nok.

I spørgsmålet om Øresund er det nøjagtig det samme ved denne regeringsdannelse, som det altid har været. SF er måske ikke helt fortrolig med det, men tidligere indgåede aftaler står ved magt. Det står ikke i Det Radikale Venstres magt at ændre de forlig, som de andre regeringspartier har indgået sammen med andre partier i Folketinget, og sådan må det også være. Men det er da klart, at vi med interesse vil følge de fortsatte undersøgelser, og det er da ikke utænkeligt, at der kan komme en diskussion om nogle miljøændringer til det bedre ved Øresundsprojektet.

Med hensyn til spørgsmålet om offentlig indsigt i statslige aktieselskaber mener jeg rent umiddelbart, at den model, der gælder for Storebælt, også burde anvendes over for Øresundsselskabet. Det fremgår jo klart af bemærkningerne til lovforslaget om A/S Storebælt, at selskabet er at betragte som et offentligt selskab, dvs. at de begrænsninger, der er gældende for private selskaber, ikke gælder for A/S Storebælt.

(Kort bemærkning).

Holger K. Nielsen (SF):

Jeg har bidt mærke i, at det første, eller måske det andet, store slagsmål i regeringen – der har været et par stykker siden regeringsdannelsen – var om de jyske motorvejsanlæg. Jeg synes, slagsmålet var interessant, og jeg forstod da, at Det Radikale Venstre havde en væsentlig andel i, at der blev lavet en form for våbenstilstand.

Jeg har forstået, at man starter motorvejene fra to byer og laver et hul i midten, og det er altså Det Radikale Venstres bidrag til de ændringer af motorvejenes udbygning, der skal foregå. Det var specielt nogle fredningsproble-

[Holger K. Nielsen]

mer, som Det Radikale Venstre tog hensyn til, og det har jeg også forståelse for. Jeg synes, det er godt, at Det Radikale Venstre vil slås for, at man ikke laver grimme motorveje gennem de smukke naturområder.

Jeg vil godt stille et spørgsmål i forlængelse heraf. Jeg går ud fra, at Det Radikale Venstre også er klar over, at en meget væsentlig del af den grønne omstilling af miljøpolitikken handler om trafikken, og at det ikke blot er et spørgsmål om at lave grimme motorveje i fredede områder, men også et spørgsmål om hele trafikstrukturen i det danske samfund. Hele motorvejsudbygningen og den faste forbindelse over Øresund er jo et led i en trafikpolitik, som er meget miljødelæggende, fordi man satser på privatbilisme i stedet for den kollektive trafik, og derfor vil jeg godt spørge Det Radikale Venstre, om de vil arbejde aktivt for en overordnet trafikplanlægning, som bevidst satser på udbygning af den kollektive trafik på bekostning af biltrafikken. Jeg går ud fra, at hvis der skal være mening i den grønne profil i regeringens oplæg, må det også få den konsekvens, at privatbilismen går ned, og at den kollektive trafik går op.

(Kort bemærkning).

Frank Jensen (S):

Jeg er glad for det, hr. Gade sagde om den grønne linje i regeringens politik, og jeg skal også besvare spørgsmålene fra SF's gruppeformand vedrørende Øresundsforbindelsen, specielt det, som vedrører det svenske Naturvårdsverks nye rapport om de miljømæssige konsekvenser.

Det ligger fast, at miljøministeren har bestilt rapporten, og at den selvfølgelig vil indgå i regeringens overvejelser om Øresundsforbindelsens videre udbygning og placering med henblik på, at den skal skade miljøet mindst muligt. På det område kan SF være fortrøstningsfuld, regeringen vil både i program og handling forsøge at inddrage miljøaspekterne og den økologiske balance i alle større politiske beslutninger på de områder, hvor det er relevant. Det fremgår af både regeringsgrundlaget og statsministerens åbningstale, at der er tale om en regering, som vil prioritere den grønne linje og miljøpolitikken i alle væsentlige politiske beslutninger og selvfølgelig også i forbindelse med den egentlige udmøntning af Øre-

sundsforliget, og her er det jo allerede besluttet, at forbindelsen skal være så skånsom som overhovedet muligt over for miljøet.

(Kort bemærkning).

Henning Dyremose (KF):

Jeg er glad for hr. Bilgrav-Nielsens meget klare udsagn om, at det ikke står i Det Radikale Venstres magt og heller ikke er Det Radikale Venstres agt at ændre de gældende forlig. Det kommer ikke overraskende, sådan kender jeg også Det Radikale Venstre; man respekterer, at når man går ind i en regering, er man bundet af de aftaler, som andre regeringspartier tidligere har indgået med andre af Folketingets partier. Det gælder også helt klart vedrørende Øresund, og det vil sige, at eventuelle ændringer vedrørende Øresundsforbindelsen som følge af ændrede forudsætninger kun kan gennemføres efter aftale med Det Konservative Folkeparti og Venstre. Det er godt, så er den sag på plads.

Men det er klart, at det må nødvendigvis også betyde – og det vil jeg gerne bede hr. Bilgrav-Nielsen bekræfte – at finanslovaftalens formulering om, at Socialdemokratiet, Det Konservative Folkeparti, Venstre, Centrum-Demokraterne og Kristeligt Folkeparti i løbet af januar 1993 agter at drøfte mulighederne for at gennemføre en ordning med fradrag for reparation og vedligeholdelse med virkning fra 1. januar 1994, jf. CD's lovforslag nr. L 42, nu også er et forligspunkt, som Det Radikale Venstre i konsekvens af hr. Bilgrav-Nielsens klare udsagn har tilsluttet sig. Jeg må derfor nære den forventning, at regeringen indkalder Det Konservative Folkeparti og Venstre til en forhandling herom, og jeg må helt klart kunne forvente, at det ikke er en forhandling på skrømt. Nu har et meget stort flertal, bestående af 6 partier, viljen til at indføre dette meget vigtige fradrag for reparation og vedligeholdelse med virkning fra den 1. januar 1994, og det glæder jeg mig til.

(Kort bemærkning).

Riishøj (SF):

Vedrørende ulandspolitikken konstaterer jeg, at formuleringerne i regeringsprogrammet skal forstås sådan, at der sættes et loft over de midler, der kan anvendes til flygtningeintegra-

[Riishøj]

tion i Danmark. Sådan må jeg i hvert fald opfatte denne brede formulering om ulandspolitikken, og hvis det er tilfældet, er det tilfredsstillende.

Men derudover efterlyser jeg lidt mere om, hvad der egentlig er af nyt i energipolitikken. Den forrige regering talte jo også om Energiplan 2000 – ganske vist ikke så tit, som den burde – men hvad er det nye i forhold til den forrige regerings politik, herunder i høj grad spørgsmålet om masteskovene i Jylland og på Sjælland? Er der indgået aftaler inden for disse områder i regeringsaftalen eller i sidepapirerne eller på det møde, som blev afholdt i tirs-dags?

(Kort bemærkning).

Bilgrav-Nielsen (RV):

Et svar til hr. Riishøj: Nej, der er ikke indgået aftaler. Det eneste, der er aftalt, står i selve regeringsprogrammet, nemlig at energihandlingsplanen skal følges konsekvent op, og forhandlingerne om, hvorledes det skal ske, er allerede i gang.

Hr. Henning Dyremose spørger, om det forhold, at indgåede aftaler skal overholdes, også giver garanti for, at det pågældende afsnit fra finanslovsforliget, som Det Radikale Venstre ikke var med i, kan opfyldes. Jamen vi har ingen indvendinger imod, at partier, der har aftalt et møde, holder et møde, men jeg må hen-vise til regeringsprogrammet, hvor der står, hvad der skal ske på vedligeholdelsesområdet for 1994, nemlig at de gældende tilskud for-øges.

Til hr. Holger K. Nielsen kan jeg sige, at om selve trafikområdet nævnte jeg før, at trafikministeren er i gang med at udforme et grønt trafikoplæg. Det er klart, at det også giver anledning til overvejelser om, hvorledes man kan ændre de nuværende trafikforhold, og her skal vi arbejde meget tæt sammen med de andre EF-lande, som er noget længere fremme end Danmark i retning af forsøg med at få mere trafik over på skinner og skibe og væk fra luf-ten og vejene. Men jeg tror ikke, man skal gøre sig forhåbninger om en nedgang i bilantallet på vejene, som hr. Holger K. Nielsen var inde på. Vi skal være glade, hvis det lykkes os at begrænse tilvæksten, og jeg tror, det bliver en meget nødvendig og meget vigtig opgave i den kommende tid.

(Kort bemærkning).

Gade (SF):

Hr. Frank Jensen sagde, at denne regering ville inddrage miljøhensyn i alle beslutninger, og det er jo et godt SF-forslag, der her skal gennemføres, så det vil vi støtte.

Jeg har et spørgsmål til hr. Frank Jensen. Lad os tage det tankeeksperiment, at dette SF-forslag var vedtaget, da vi besluttede at føre motorvejen over Øresund. Og så vil jeg spørge hr. Frank Jensen: Hvordan ville rådgivningen have været efter hr. Frank Jensens vurdering, ville man på det grundlag kunne sige ja til den efter min opfattelse helt forkerte beslutning om en motorvejsbro over Øresund?

Det illustrerer jo, at det ikke er nok at sige, at man er grønnere, når man ikke tager den beslutning, som ville have bevist det, nemlig at foretage en nyvurdering af Øresundsforbindel-sen og gå i gang med nogle undersøgelser af det alternativ, der aldrig er blevet undersøgt, nemlig en boret jernbanetunnel.

Så er jeg ked af, at hr. Bilgrav-Nielsen åben-bart opgiver alting. Jeg har da indtryk af, at hr. Bilgrav-Nielsen var aktiv i sagen om motorve-jene i Jylland, de skal nu stoppes helt. Men hvad med Øresund, hvorfor er der så meget passivitet fra Det Radikale Venstres side her?

Men jeg var glad for en anden ting, nemlig at der skal være aktindsigt i de ting, der vedrø-rer A/S Øresund. Jeg vil spørge miljøministe-ren, om det er regeringens politik, for så skal vi vedtage det med det samme. Vi vil gerne følge den sag op. Der skal være aktindsigt i aktiesel-skabet A/S Øresunds forhold, Det Radikale Venstre støtter det. Lad os få det på plads med det samme, for så kan vi starte en diskussion om, hvad der sker på Øresund. En lang række miljøbetragtninger og nye oplysninger vil ikke være lukket inde i et aktieselskab, men kan komme frem til offentligheden, så vi kan få en fortsat diskussion.

(Kort bemærkning).

Henning Dyremose (KF):

Det er fuldkommen korrekt, hr. Bilgrav-Nielsen, at Det Radikale Venstre ikke var med i finanslovaftalen om fradrag for reparation og vedligeholdelse. Men tre af de fire partier, der nu sidder i regering, var med i aftalen, og i konsekvens af – det var hr. Bilgrav-Nielsens

[Henning Dyremose]

formulering i forbindelse med Øresundssagen – at Det Radikale Venstre ikke har magt til at forhindre, at de forlig, som andre regeringspartier har indgået, bliver gennemført, må jeg selvfølgelig forvente, at vi får den forhandling.

Og jeg må også forvente, at når vi finder frem til et resultat – og det kan vi selvfølgelig, når et meget stort flertal på fem partier har et ønske om at få gennemført CD's lovforslag nr. L 42 med visse ændringer – vil det sjette parti, som nu også er med i regeringen, også stemme for det. Sådan må det være, og jeg vil i hvert fald gerne bede CD og Kristeligt Folkeparti, som sammen med os har kæmpet for at få indført fradrag for reparationer og vedligeholdelse, om at bekræfte, at bestemmelsen skal træde i kraft den 1. januar 1994. Jeg vil ligeledes bede CD og Kristeligt Folkeparti – måske specielt CD, der jo sagde, at selv om vi gik ind for forslaget, var det slet ikke vores opfindelse, det var CD, der i hele sin 19-årige historie havde kæmpet for at få det indført – om sammen med os at sætte alle kræfter ind for, at der med virkning fra den 1. januar 1994 bliver indført fradrag for reparationer og vedligeholdelse.

(Kort bemærkning).

Frank Jensen (S):

Jeg mente, det fremgik lidt af min tidligere besvarelse til hr. Gade, at der stadig er overvejelser om, hvordan både kyst til kyst-anlæggene og landanlæggene ved Øresundsforbindelsen kan udformes på den mest miljøneutrale måde. Og når jeg har sagt – det står jo også direkte i regeringsgrundlaget – at de miljømæssige aspekter skal inddrages i alle væsentlige politiske beslutninger, står det selvfølgelig ved magt, også i forbindelse med udmøntningen af beslutninger, der allerede er taget. Grundlaget for regeringen og forligspartierne i Øresundssagen vil være resultaterne af de kommende danske undersøgelser og den svenske undersøgelsesrapport fra Naturvårdsverket, så hr. Gade kan fortrøstningsfuldt se frem til, at også i Øresundsdebatten vil de nyeste miljømæssige undersøgelser blive inddraget.

(Kort bemærkning).

Gade (SF):

Ja, det er jo meget godt, men det er en underlig bagvendt måde at være grønnere end

den tidligere regering på, når realiteten er, at på dette kerneområde vil man fortsætte på den gammeldags vis, altså på den forkerte vis.

Man siger, at man vil genskabe økologisk balance, og jeg synes, at sagen er så vigtig, at man må og skal leve op til det udsagn. Men hr. Frank Jensen sagde jo netop, at på Øresund vil man ikke gøre det. Denne regering har jo mulighed for at sige, at nu vil man undersøge den løsning, som alle ved er den rigtige rent miljømæssigt. Men hr. Frank Jensen har lige sagt, at det vil Socialdemokratiet ikke, og desværre lød det også, som om De Radikale har strakt våben i sagen. Vi strækker ikke våben, vi skal følge regeringen i denne sag, og derfor sætter jeg min lid til, at miljøministeren endnu i dag vil svare på spørgsmålet, om man i første omgang vil være med til at give aktindsigt i Øresundsselskabet.

(Kort bemærkning).

Tommy Dinesen (SF):

Det kunne også være interessant at vide, når vi nu diskuterer Øresund, om det er sådan, at hvis man skal bruge flere millioner kroner til overdækning osv., at man også er interesseret i at gøre det. Det skal opfattes som et spørgsmål.

Ellers vil jeg godt sige, at jeg synes, det ville have været fornuftigt af trafikministeren at sige, at nu stopper vi den motorvejsudbygning i Jylland; SF kommer i hvert fald med et forslag om det, så sagen ikke bliver glemt. Men jeg vil i den forbindelse godt spørge CD, som jo bliver kaldt bilismens parti – sådan var det i hvert fald før i tiden – er man enig i, at der ikke skal være motorveje i Jylland? Er man enig i det svar, som trafikministeren gav mig i går i spørgetime, nemlig at der skal være omfartsveje ved f.eks. Herning, Brande og Ikast, som SF er indstillet på? Ellers må man nok sige, at det har været dyrt for CD at give køb på det, der i hvert fald var en af partiets mærkesager for nogle år siden.

(Kort bemærkning).

Lysholm Christensen (KRF):

Direkte adspurgt af hr. Henning Dyremose skal jeg lige svare på spørgsmålet om aftalen i finanslovforliget fra sidste år. Vi står selvfølgelig ved de aftaler, der er indgået, ingen tvivl om

[Lysholm Christensen]

det. Så når der står, at vi gerne vil drøfte mulighederne for at indføre et fradrag for vedligeholdelse, er vi selvfølgelig parate til at tage den drøftelse, det er klart. Hvor seriøs den bliver, vil jo så vise sig, også hvor langt det kan bære i en sådan drøftelse. Men vi står ved aftalerne, vi stiller op, hvis der bliver mulighed for at drøfte det spørgsmål.

(Kort bemærkning).

Bente Juncker (CD):

Jeg vil også gerne bekræfte, som vores ordfører har gjort i dag, og som statsministeren har gjort talrige gange, at vi holder selvfølgelig de forlig, der er indgået.

Jeg vil også gerne gøre opmærksom på, at selvfølgelig skal vi have et møde, hvor man kan drøfte mulighederne for at gennemføre en ordning med fradrag for reparationer og vedligeholdelse. Det står vi også fast på.

(Kort bemærkning).

Duetoft (CD):

Nu nævner vi os igen det her pindehuggeri med, hvem der gør hvad. Jeg synes altså ikke, at hr. Henning Dyremose er særlig værdig – jo, generelt, men ikke i sagen om fradragene.

Sandheden er jo, at den forhenværende regering ikke kunne levere varen i spørgsmålet om fradrag for vedligeholdelse. I forbindelse med finansloven blev CD spist af med, at vi allernådigst kunne få lov til at komme til et møde den 19. januar, hvor partierne kunne drøfte, om der ellers var nogen, der ønskede det, og vi vidste jo på forhånd, at der var et flertal imod. Det var, hvad vi fik tilbudt af den forhenværende regering, og flertallet i dette Ting er ikke ændret af regeringsdannelsen. Der er stadig et flertal, der ikke ønsker dette fradrag, selv om vi synes, det er udmærket.

Men i mellemtiden er der jo sket det, at tilskudsprocenten er blevet sat op, så om folk får fradrag eller tilskud, er fløjtende ligeegyldigt. Alle får den samme procent, nemlig 50, og det er dét, det hele drejer sig om. Virkningen for den enkelte borger bliver den samme. Vi vil stadig gerne have et fradrag, men det vil et flertal i Folketinget ikke, det kan den nuværende regering ikke levere, og det kunne den forhenværende regering ikke levere. Vi kan da godt tage et møde om det alligevel og snakke lidt

frem og tilbage om tingene, men et flertal er nu stadig væk et flertal.

Og derfor synes jeg egentlig, jeg godt vil sige, at nu kan vi selvfølgelig bruge de næste 3 timer til at gå op enkeltvis – alle 179 medlemmer – og sige: Jamen på det område og på det område og på det område, og hvad har man nu købt dér, og hvad har man nu solgt dér, og hvad har I nu sagt dér, og hvordan var det nu? Men det giver ikke noget som helst andet resultat, end at befolkningen bliver dødhamrende træt af de politikere, som igen render rundt og angriber hinanden.

Vi ved, at hver eneste gang der er skiftet regering, er det altid de klogeste, der er kommet i opposition, og altid de dumme, der er kommet i regering. Sådan var det i 1982, sådan er det såmænd også i dag, og sådan er det i folketingsdebatterne, for de ministre, der forlader ministertaburetterne, tror altid, at de selv er de klogeste.

(Kort bemærkning).

Henning Dyremose (KF):

Hr. Duetoft ved jo udmærket, at KV-regeringen havde et lovforslag klar om indførelse af fradrag for reparation og vedligeholdelse, og hr. Duetoft ved også godt, at grunden til, at vi ikke kunne gennemføre det, var, at Socialdemokratiet ikke ville være med til det.

Jeg havde indtryk af, at CD under de forhandlinger var en lille smule vrede på Socialdemokratiet, fordi Socialdemokratiet ikke ville være med. Jeg havde den opfattelse, at det var magtpåliggende for CD, at vi så fik så meget spænd på Socialdemokratiet, at de i hvert fald gik med i en positiv forhandling. Nu er CD gået i regering med Socialdemokratiet, og derfor må jeg formode, at hvis CD ønsker dette fradrag for reparation og vedligeholdelse, drejer det sig ikke om at indkalde til et møde på skrømt for at meddele, at nu har regeringen i øvrigt besluttet at ændre tilskudsordningen og undlade at gå ind i en seriøs forhandling. Så må det dreje sig om at få gennemført det lovforslag om fradrag for reparation og vedligeholdelse, som har været en mærkesag for CD i samtlige de 19 år, som CD har eksisteret.

Hvis CD ikke har stillet det krav i forbindelse med forhandlingerne, at det skal være en realistisk mulighed, kan CD ikke længere hævde, at de støtter forslaget om fradrag for repara-

[Henning Dyremose]

ration og vedligeholdelse. Nu er chancen her, fordi CD er med i en regering, hvor Socialdemokratiet har lovet at gå ind i en drøftelse af dette spørgsmål.

Formanden:

Hr. Tommy Dinesen for en kort bemærkning, og så mener jeg egentlig, vi er ved at nærme os det tidspunkt, hvor den sidste ordfører burde have ordet.

(Kort bemærkning).

Tommy Dinesen (SF):

Det er da meget smart af hr. Duetoft at gå herop og sige, at nu kan vi snakke om det her i 3 timer, og det er ikke særlig interessant, hvem der er for og imod ditten og datten. Jeg synes ærlig talt, det er meget interessant at konstatere, at nu har man hørt CD snakke om parcelhuse og bilister i 19 år, men tilsyneladende har partiet ikke en politik på de områder, som det ærlig talt er blevet dannet på. Det er den konklusion, man må drage.

Og nu har der været to CD'ere heroppe, men de vil tilsyneladende ikke svare på de ting, de bliver spurgt om. Jeg skal gerne gøre det én gang til: Er CD enige i, at de motorveje, der er under anlæg i Jylland, skal stoppes?

Formanden:

Hr. Duetoft for en kort bemærkning, og så regner jeg med, at det er den sidste korte bemærkning i denne omgang.

(Kort bemærkning).

Duetoft (CD):

Som jeg sagde før, vil vi meget gerne have et møde. Det bliver selvfølgelig ikke den 19. januar, men det må så blive på et andet tidspunkt.

Men jeg vil bare fastholde over for hr. Henning Dyremose, at hvis vi havde holdt det møde den 19. januar, var der efter alle solemerker at dømme sket det, at et flertal inklusive Socialdemokratiet havde afvist at lave en fradragsordning. Nu er der sket det, at der bliver lavet en forbedring af tilskudsordningen, der i praksis giver boligjerne det samme som fradragsordningen. Det er et tilskud på 50 pct., lige så vel som det var et fradrag på 50 pct. Der er nogen administrativ forskel, men intet andet.

Så det, vi har fået ud af det punkt ved at gå i regering, er en 10 pct.s forbedring af tilskudsordningen, men hvis vi ikke var gået i regering, kunne vi sidde og holde møde med hr. Henning Dyremose uden at få noget ud af det.

(Kort bemærkning).

Henning Dyremose (KF):

Jeg vil love hr. Duetoft, at vi leverer 31 konservative stemmer for et forslag om fradrag for reparation og vedligeholdelse, og jeg er sikker på, at jeg på Venstres vegne kan love andre 31 stemmer. CD og Kristeligt Folkeparti er altid gået ind for fradrag for reparation og vedligeholdelse, men så vidt jeg har forstået af den offentlige debat mellem CD og Socialdemokratiet, har problemet været, at CD har haft vanskeligt ved at overtale Socialdemokratiet til at gå ind for fradrag for reparation og vedligeholdelse. Vi andre troede, at det var på vej. Hvorfor skulle Socialdemokratiet ellers være gået med til denne særaftale, hvis ikke Socialdemokratiet på mødet den 19. januar havde vist en positiv holdning til at gå konstruktivt ind og medvirke til at gennemføre et fradrag for reparation og vedligeholdelse? Hvis ikke Socialdemokratiet mente det, hvis det kun var på skrømt, hvorfor skrev Socialdemokratiet så under på det i finanslovaftalen? Det må enten hr. Duetoft eller hr. Frank Jensen kunne forklare.

Formanden:

Hr. Duetoft for en kort bemærkning, og så er det altså hensigten at lade hr. Lysholm Christensen få ordet derefter.

(Kort bemærkning).

Duetoft (CD):

Hr. Henning Dyremose kunne ikke skaffe 90 stemmer for dette forslag i december 1992, og der var ingen garanti for, at hr. Henning Dyremose kunne skaffe 90 stemmer den 19. januar 1993, og det er nu altså bedre at have én fugl i hånden end 10 på taget.

Vi fik altså en tilskudsordning, der i praksis er lige så god for den enkelte boligejer som fradragsordningen; det betyder, at der kommer nogle flere mennesker i arbejde, og det var det, der var hovedformålet med det hele. Om det så hedder fradrag eller tilskud, er vel stort set ligegyldigt, hvis effekten er den samme.

Formanden:

Hr. Lysholm Christensen som den sidste ordfører i ordførrækken.

Lysholm Christensen (KRF):

Skønt det efterhånden lyder lidt slidt, skal der også fra Kristeligt Folkepartis side lyde et velkommen til den nye regering.

Statsministerens redegørelse, som er grundlaget for denne debat, er ikke noget skønmaleri, og det er bevidst, at statsministeren ikke har tilstræbt det. Redegørelsen er udtryk for en klog og realistisk politik. Skønt Danmark trods alt stadig er et af de bedste steder at bo på kloden, lever alt for mange danskere i en dagligdag, som ikke har inspireret statsministeren til at male i lyse, muntre farver og springe højt op i luften af glæde, og vi skal som regeringspartier og som medlemmer af Folketinget forholde os ansvarligt til denne virkelighed.

Kristeligt Folkeparti havde gerne set en anden udgang på den regeringskrise, som opstod i kølvandet af tamilrapporten den 14. januar. Det viste sig imidlertid umuligt at videreføre den borgerlig-liberale regering. Andre ordførere har analyseret, hvad det var, der gik galt de dage, så det skal jeg undlade. Men vi gik seriøst ind i forhandlinger om et regeringsgrundlag sammen med Socialdemokratiet, Det Radikale Venstre og Centrum-Demokraterne. Forhandlingspapiret var både realistisk og konstruktivt, og vi satte vores personlige aftryk på det, før vi blev færdige.

At kalde regeringsgrundlaget for socialistisk, som nogle har været inde på, er i hvert fald helt hen i skoven. Havde man valgt at trykke grundlaget på rødt papir, kunne man jo have kaldt det for et rødt grundlag, men indholdet var bestemt ikke blevet mere socialistisk. Jeg skal dog ikke skjule, at jeg gerne havde set Dannebrog repræsenteret lidt bedre på slotspladsen hin dag, da regeringen blev præsenteret for dronningen. Det hvide kors manglede i lidt for mange af de faner, der var på pladsen den dag.

Regeringsgrundlaget er benævnt »En ny start«. Det er blevet så almindeligt at tale om start også i forbindelse med menneskelige aktiviteter, men sprogligt havde det måske været mere korrekt at snakke om en ny begyndelse, for i mine ører er det med at starte noget, man gør, når man skal starte en motor eller en bil,

og når man siger starte et regeringssamarbejde, lyder det altså lidt mere mekanisk end menneskeligt. Men lad os alligevel bruge udtrykket, for vi kunne kalde den nye regering for en firetaktsregering; en firetaktsmotor er jo kendetegnet ved, at den har en jævn og stabil gang, og Kristeligt Folkeparti vil meget gerne levere gnister og energi til den ene cylinder i denne firetaktsregering. Jeg bryder mig nemlig ikke særlig meget om udtrykket rødkløver i denne forbindelse, for det første fordi rødkløver er en risikoafgrøde, som det kan være vanskeligt at høste, og for det andet passer farven heller ikke særlig godt.

»En ny start« signalerer noget nyt og fremadrettet, og det vil vi gerne være med til at realisere, men landets problemer er fortsat de samme: alt for stor arbejdsløshed, underskud på statsregnskabet, dårlige konjunkturer, ustabilitet og krig i lande, som ligger få timers rejse herfra, og deraf følgende flygtningeproblemer; der er sandelig problemer nok at tage fat på.

Statsministerens redegørelse var malet med en bred pensel, og det kan vel ikke være anderledes. I Kristeligt Folkeparti må vi erklære os enige i den overordnede politiske målsætning, som fremstilles i redegørelsen, men vi vil nu gå lidt tættere på maleriet og udpege nogle enkeltheder, som set gennem Kristeligt Folkepartis briller kommer til syne.

Kristeligt Folkeparti vil i regeringen være garant for, at der fortsat føres en stram udgiftspolitik, for det mener vi er nødvendigt for at hindre, at underskuddet på statsbudgettet stiger yderligere. Intet er lettere end at få de offentlige udgifter til at stige, alle kan bruge flere penge, men Kristeligt Folkeparti vil gerne optræde som den sparsommelige part i samarbejdet, og samtidig vil vi også gerne udtrykke en forventning om, at forhandlerne for arbejdsmarkedet udviser ansvarlighed i de kommende dage og indgår nogle forsvarlige overenskomster. Der er ganske enkelt ikke plads til store lønstigninger i dansk erhvervsliv, for som det fastslås flere gange i regeringsgrundlaget, må danske virksomheders konkurrenceevne ikke svækkes yderligere. De internationale konjunkturer, devalueringer og anden uro på valutamarkederne har ikke været til gavn for dansk erhvervsliv i den senere tid, og derfor er det en vigtig opgave at genskabe tilliden til fremtiden; investeringslysten skal genskabes.

[Lysholm Christensen]

En stram økonomisk politik behøver ikke nødvendigvis at betyde, at alle pengeklubber skal smækkes i. Der kan være god fornuft i at stimulere oprettelse af nye arbejdspladser og bevarelse af allerede eksisterende. Der peges i grundlaget på mange gode ideer, som kan omsættes til arbejdspladser og gøre passive penge aktive; det medvirker vi meget gerne til. I den kommende tid er der desværre grund til at forvente tab af arbejdspladser i mange virksomheder, og hvad er da mere naturligt end en indsats for at bevare disse truede arbejdspladser? Det er ofte billigere at bevare arbejdspladser, end det er at skabe nye.

Jeg tænker her bl.a. på landbruget. En bølge af tvangsauktioner truer i nær fremtid, og det vil naturligvis ramme landmandsfamilien og blive særlig alvorligt for den, fordi den ikke blot mister sit arbejde, men også sin bolig. Også maskinbranchen, serviceerhverv og følgeindustrien vil blive ramt af konkurser i landbruget, ja, der er sågar pengeinstitutter, som står i fare for at falde som en af brikkerne i dette dominospil, og derfor finder Kristeligt Folkeparti det helt nødvendigt med en form for gældssanering i landbruget. Forskellige muligheder kan drøftes, genoptagelse af refinansieringsloven fra 1988, indekslån med statsgaranteret loft, konjunkturudligning og andre ideer kunne nævnes. Det vil vi meget gerne indgå i en drøftelse af for at finde nogle muligheder for løsning af landbrugets meget presserende problemer. Der er for nylig indgået et bredt forlig om garantiordninger for skibsværfterne, hvorfor så ikke for landbruget? Som ansvarligt regeringsparti kan vi ikke passivt se på, at mange arbejdspladser går tabt i vore landdistrikter. Mener vi noget med de smukke ord om bekæmpelse af arbejdsløsheden, må vi arbejde på at redde disse arbejdspladser bedst muligt.

Vi har noteret os med glæde, at der i regeringsgrundlaget er udtrykt vilje til at gøre noget ved byfornyelse, renovering af kloakker, fremrykning af investeringer i infrastruktur osv., alt sammen noget, som kan sætte hjul og hænder i gang og skabe beskæftigelse. Her er vi parat til at linde på pengeklappen for at skabe noget arbejde og nogle varige goder for vort samfund.

Miljøet har også fået en central plads i regeringsgrundlaget. Det er vi meget tilfredse med.

Der er i de senere år vedtaget og gennemført mange gode miljøinvesteringer i vort samfund, og vi kan begynde at se positive virkninger af disse tiltag, f.eks. har vore vandløb det bedre. Nu kan sports- og lystfiskerne gå ud og fange store fisk igen; det er en stor fornøjelse.

Men der skal mere til, og det er så det, vi har udtrykt en målsætning for i regeringsgrundlaget. Grundvandsressourcerne skal sikres, miljøhensyn skal indgå i alle de politiske initiativer, hvor det er relevant, og der skal arbejdes med et grønt nationalregnskab. Regeringens miljøpolitik er udtryk for ansvarlighed og fremsynethed, når det gælder bevarelse af miljøet, og det er regeringens mål at aflevere naturen så uspolet som muligt til vore efterkommere.

Jeg skal også nævne EF-samarbejdet. Der er i den nye regering enighed om, at Danmark fortsat skal deltage aktivt og engageret i dette EF-samarbejde, og hermed er der også lagt op til, at regeringens medlemmer med samme stemmeføring kan anbefale vælgerne at stemme ja til de aftaler, som vi skal stemme om den 18. maj. Vi tillægger det af flere grunde stor betydning, at det netop bliver et ja den 18. maj: Det er vigtigt af hensyn til fred og stabilitet i Europa, det er vigtigt i relation til den økonomiske udvikling, til skabelse af arbejdspladser, og der står i det hele taget store økonomiske interesser på spil. Derfor er det så afgørende, at vi holder sammen på EF-samarbejdet og får et ja i hus den 18. maj.

Vi hæfter os også ved et par andre ting i forbindelse med EF-samarbejdet: Det vil betyde en styrket miljøindsats, og det skulle også gerne meget snart resultere i afslutning af GATT-forhandlingerne, en indsats for fred på Balkan, optagelse af nye medlemsstater osv.; der er mange store opgaver, som venter på en løsning i EF-regi.

Vi glæder os desuden over de smukke formuleringer om bedre orlovsordninger for børnefamilier. Mange forældre ønsker det, i hvert fald i mange situationer er det godt for børnene at blive passet hjemme af deres egne forældre, og så giver det plads til andre hænder i arbejde. Så vi noterer os med særlig interesse, at der i et sidepapir til regeringsgrundlaget er holdt en dør åben med hensyn til drøftelse af ordninger for børnefamilier, som ikke er tilknyttet arbejdsmarkedet. Der står ordret:

[Lysholm Christensen]

»Børnefamiliernes økonomiske vilkår ses i sammenhæng med de kommende skattereforforhandlinger.«

Det er ikke noget løfte om, at vi kommer frem til et bestemt resultat, men Kristeligt Folkeparti vil fastholde regeringen på, at der her er en hensigtserklæring, der kan arbejdes videre med, for det handler om de 7 pct. af børnefamilierne, der helt efter eget valg har bestemt, at den ene skal gå hjemme og passe børnene og ikke være tilknyttet arbejdsmarkedet.

Nogle siger lidt syrligt om den gruppe borgere, at det er en uddøende race, og det kan undre, at selv fornuftige politikere kan bruge det udtryk om ansvarlige borgere, men efter vores mening er det altså ikke Folketinget, der skal bestemme, om de hjemmegående er en uddøende race. Når de selv ønsker at bruge tid på børn derhjemme, bør det tværtimod påskønnes som en samfundsnyttig funktion. Foruden det familiemæssigt positive, der ligger i en sådan disposition, kan man også lave et regnestykke på kroner og øre: Hvert barn, der passes hjemme, sparer det offentlige for omkring 70.000 kr. om året til en institutionsplads, ventelisterne bliver kortere, faderen eller moderen giver plads for en anden på arbejdsmarkedet, og man belaster ikke de offentlige kasser med dagpenge eller bistandshjælp. Er der to eller tre børn i sådan en familie, løber regnestykket hurtigt op i 1 mio. kr. Hvad er de fornuftige argumenter for at afvise en mindre ydelse til disse familier og samfundsbevidste borgere, som helt af egen fri vilje har valgt at passe deres børn på den måde? De er ikke en uddøende race, de burde tværtimod indstilles til en fortjenestemedalje.

Vi glæder os over, at regeringen er sig sit ansvar bevidst over for de svageste i samfundet. Her vil vi være meget hjælpsomme, når det gælder om at finde løsninger på de svagestes problemer. Det gælder for hjemløse, narkomaner, alkoholister m. fl., at behovet for materiel hjælp og menneskelig omsorg er enormt. Vi har mange velfungerende offentlige tilbud, men der er sideløbende hermed også behov for hjælp gennem private organisationer. Vi har igennem årene haft gode erfaringer med, at private selvejende institutioner på kvalificeret vis har taget hånd om de svage. Den linie i indsatsen skulle gerne fortsætte, men det beror ofte på en håndsrekning fra det offentlige i form

af gode tilbudsmuligheder; det vil vi arbejde for.

Kulturen fylder også en del i redegørelsen. Ikke mindst i en depressionsperiode er det vigtigt med alsidige kulturtilbud til landets borgere, men det er Kristeligt Folkepartis opfattelse, at kulturlivet faktisk er sluppet helt pænt igennem de senere års sparerunder, og derfor mener vi ikke, at tiden er inde til meget massive forhøjelser af kulturbudgetterne, specielt ikke til kulturmonumenter. Kulturtilbudene skal tilgodese den brede befolkning, også ude i landets hjørner.

Etik og moral er også på dagens spiseseddel i den offentlige debat og vil også komme med i regeringsgrundlaget, og det lyder da positivt og rigtigt. Etik og moral er vist plusord i øjeblikket, men jeg er betænkelig ved moral, som udarter til moralisme. Der er nu ingen, der bliver ren ved at kaste snavs i hovedet på andre, så etik og moral er falske størrelser, hvis de bygger på andres fejltrin. Etik må bygge på noget formuleret uden for mennesket selv, og i Kristeligt Folkeparti finder vi det helt naturligt at tage udgangspunkt i det etiske grundlag, som er formuleret i en kristen tradition, og som har præget vort land, vores kultur og vort samfund så afgørende igennem mangfoldige år. Derfor er vi glade for, at der i regeringsgrundlaget står nogle formuleringer om respekt for menneskets værdighed lige fra livets begyndelse på befrugtningstidspunktet, til døden indtræder; det er formuleringer, som kan danne grundlag for konkrete initiativer.

I en tid med hyppige landvindinger bl.a. på det biomedicinske område er det afgørende med faste etiske rammer; her er grundprincipperne i Det Etske Råd og arbejdet i rådet et vigtigt instrument.

Så skal jeg til slut lige nævne uddannelsesområdet. Vi har et stort uddannelsesefterslæb hos mange voksne, som har været på arbejdsmarkedet i en række år, og som kun har en teoretisk skolegang fra deres folkeskoletid, der ligger nogle år tilbage. Det uddannelsesmæssige efterslæb skal vi have rettet op på.

Så skal vi i øvrigt have lavet en ny folkeskolelov, og i den forbindelse vil jeg nævne nogle få principper, som er vigtige for Kristeligt Folkeparti. Det er vigtigt at fastholde den udelte skole. Vi er glade for, at der i regeringsgrundlaget er gjort en bemærkning om, at faget kri-

[Lysholm Christensen]

stendom stadig væk skal hedde kristendom og ikke religion. Vi vil gerne have fremmede religioner ind på de ældste klassetrin, men grundlaget skal være i orden først som kristendomsundervisning, og faget skal have den betegnelse hele skoleforløbet igennem. Vi ser gerne på nogle nye prøveformer som supplement til de nuværende skriftlige prøver og en løbende evaluering af elevernes indsats året igennem kombineret med styrket forældrekontakt.

Kristeligt Folkeparti ser frem til et konstruktivt samarbejde i den nye regering. Regeringens farve eller sammensætning er ikke afgørende for os, for vi kan samarbejde med den regering, der sidder til enhver tid. Nu har vi valgt at gå med i denne regering og stiller forventninger til det. Vi ønsker ganske enkelt at prøve at få noget af vores politik gennemført, og vi er parat til at gøre en indsats for det.

Firetaksregeringen, som jeg kaldte den, er altså startet, og Kristeligt Folkeparti vil sikre, at det ikke bliver mekanisk det hele. Vi vil sikre, at den menneskelige vinkel også kommer med i denne regerings arbejde.

(Kort bemærkning).

Birgitte Husmark (SF):

Jeg hørte selvfølgelig med interesse på Kristeligt Folkepartis politiske ordfører, og jeg må sige, at jeg var ked af, at et emne blev totalt forbigået, nemlig spørgsmålet om Nordisk Råd. Nordisk Råd har bekymret mig en lille smule, siden jeg hørte statsministerens åbningstale, hvor statsministeren sagde, at grundlaget for det nordiske samarbejde er de nordiske statsministres beslutning under Nordisk Råds session i Århus i november sidste år, og når det bekymrer mig lidt, at Kristeligt Folkeparti ikke nævnte noget om det, er det, fordi der var vældig meget kritik af det, som de nordiske statsministre nåede frem til i Århus. Problemet var, at man ville overføre en stor sum penge til de kulturelle bevillinger uden at prioritere, uden at specificere, hvad de skulle bruges til, og hvad de skulle gå fra, og jeg vil godt spørge Kristeligt Folkeparti, om man vil melde sig som regeringspartner til en positiv gennemgang af, hvad det er, pengene skal bruges til, og om man vil sikre, at parlamentarerne også får den indflydelse, som den vigtigste kritik af mødet i Århus gik på at de ikke fik; sådan som statsministrenes oplæg var, vil parlamentarerne blive holdt helt uden for indflydelse.

(Kort bemærkning).

Pernille Frahm (SF):

Helt ude på mit kontor på den yderste ridebanefløj hørte jeg hr. Lysholm Christensen sige, at man nu skulle i gang med at støtte bredden i kulturlivet. Det blev jeg selvfølgelig vældig glad for, men det er lidt upræcist, og derfor kunne jeg godt tænke mig at høre, hvad der menes med bredden i kulturlivet. Er det mon porno og idræt, som vores kulturminister allerede har udtalt sig om, eller vil man nu endelig gå i gang med at sikre, at alle de gode kulturaktiviteter, der eksisterer rundt omkring i landet, kan få et økonomisk grundlag, så de kan overleve? Taler vi om hele filmområdet, hele teaterområdet, hele musiklivet, når vi taler om bredden?

(Kort bemærkning).

Lysholm Christensen (KRF):

Til fru Birgitte Husmark kan jeg sige, at det ikke var en bevidst udeladelse, når jeg ikke havde noget med om Nordisk Råd i min tale. Det var ganske enkelt, fordi man på den tilføjede taletid må vælge noget ud at sige noget om, og jeg beklager, at jeg ikke fik Nordisk Råd med. Det er stadig væk et vigtigt område for os, som det har været det gennem mange år og også fremover vil være det.

Det afsnit, der står i regeringsgrundlaget om Nordisk Råd, kom faktisk med på foranledning af Kristeligt Folkeparti, så det vedkender vi os gerne, og vi deltager også gerne i en drøftelse af, hvordan disse midler skal anvendes; vi er i hvert fald ikke med på, at Nordisk Råds arbejde skal svækkes. Det kan godt være, at der af og til skal laves lidt om på tingene, men vi vil ikke svække det.

Endelig må jeg også pege på, at netop en af vore ministre i regeringen har fået dette område som en del af sit ressortområde, og det glæder vi os over; det berger altså for, at det ikke bliver glemt – tværtimod. Så jeg kan berolige fru Birgitte Husmark med, at det ikke var nogen bevidst nedprioritering, når jeg ikke havde det med i min tale, men at det var af pladsmangel.

Til fru Pernille Frahm må jeg sige, at når jeg nævner bredden i kulturlivet, tænker jeg på idræt, fodbold, teater, musik, drama, alt, hvad der foregår rundt omkring, og mit anliggende

[Lysholm Christensen]

var at sætte denne breddekultur op i modsætning til nogle kulturelle monumenter, som det kunne være fristende at bygge, for vi mener, at kulturen skal komme flest muligt til gode; specielt i en tid, hvor vi har mange arbejdsløse, er det vigtigt, at kulturlivet virker i sin bredde.

Rosing (S):

Jeg vil gerne starte med at lykønske den nye regering. Det er første gang i min mere end 5-årige tid som grønlandsk medlem af det danske Folketing, at jeg får mulighed for at henvende mig til en socialdemokratisk ledet regering. Det er en ny mulighed, så for mig er det også en ny start.

Mit grønlandske parti, Siumut, og det danske Socialdemokrati er som bekendt søsterpartier, og som sådanne har vi samarbejdet i Folketinget igennem efterhånden mange år. Vi har udviklet et politisk venskab, og som rigtige venner er det vigtigt at vi ikke nøjes med at klappe hinanden på skuldrene eller på ryggen. Vi skal også i denne nye situation kunne sige tingene ligeud, vi skal kunne kritisere hinanden, og vi skal kunne inspirere hinanden.

Vi kender også de tre andre partier, som nu sidder sammen med Socialdemokratiet i en regeringskoalition. Alle tre partier har tidligere siddet i en regering under konservativ ledelse, og vi fra Grønland har gennemgående haft et gnidningsfrit og ligeværdigt samarbejde med den afgående regering.

Derfor falder det mig helt naturligt at bruge denne lejlighed til at rette en tak til hr. Poul Schlüters skiftende regeringer gennem de sidste 10 år. De 10 år har i høj grad været perioden for opbygningen og udviklingen af det grønlandske hjemmestyre, og trods ideologiske forskelle mellem de regeringsbærende partier i Grønland og de skiftende borgerlige regeringer hernede har vi været i stand til at gennemføre en lang række foranstaltninger, så vi i dag har overtaget alle de statsområder, som vi var enige om kunne overtages, og vi kan vist roligt sige, at hjemmestyret på de fleste områder er i en god gænge.

Jeg har som så mange andre læst statsministerens redegørelse med interesse. Jeg har med glæde noteret mig den klare sammenhæng mellem samfundsøkonomi og miljø, der går igennem hele talen. Det kunne være taget ud af en grønlandsk landsstyreerklæring at sige, som

statsministeren sagde, at miljø og holdbar økonomi ikke er modsætninger, men hinandens forudsætninger. Miljøbevidsthed har altid spillet en helt afgørende rolle i vores del af verden. Først var det en helt uundværlig forudsætning for fangerkulturen, og samfundet overlevede netop på grund af en bæredygtig udnyttelse af ressourcerne som det bærende element, og det var endda før udtrykket bæredygtighed blev indlemmet i den almindelige sprogbrug. Den grad af selvstyre, som hjemmestyret er udtryk for, har vi brugt til gang på gang at fremhæve sammenhængen mellem vækstøkonomi og miljøhensyn.

Når det er sagt, kan jeg ikke lade være med kort at komme ind på et emne, som alt for mange betragter som en miljø sag, nemlig udnyttelsen af vore levende ressourcer. Princippet om bæredygtig udnyttelse er almindeligt anerkendt, men ikke når det gælder hvalerne. Hvorfor ikke? Hvalen er det største havpattedyr, det er et smukt dyr, et elegant dyr, nogle betragter det sågar som et dyr med menneskelige egenskaber, andre betragter det ligefrem som et guddommeligt dyr, men et dyr er det, og så smager det fint, rent faktisk guddommeligt, og sundt er det; den mest eftertragtede grønlandske delikatesse er medak, den øverste hud på hvalen.

Her i Danmark taler man meget om bæredygtigt landbrug og miljømæssigt rimelige vilkår for husdyr, svin, køer og høns, og samtidig bruger man af en eller anden grund, som jeg ikke kender, betegnelserne for disse dyr som skældsord i almindelig dansk sprogbrug. Vi betragter hvalen som en del af naturens cyklus; internationale konventioner, som vi er part i, byder os at følge forvaltningsregler og strategier, som vi helt naturligt er med til at fastlægge og respekterer. Videnskabeligt holdbare og internationalt anerkendte regelsæt om hvalfangst skal vi i rigsfællesskabet være med til at udforme ud fra en fælles forståelse af, at også hvalfangst er en del af naturens økologi og økonomi. Lad mig her appellere om, at vi herinde som voksne og fornuftige mennesker bliver enige om en fælles holdning til udnyttelse af levende ressourcer.

Statsministeren siger et andet sted i redegørelsen, at samspillet mellem den offentlige og den private sektor skal forbedres, bl.a. på søfartsområdet og i form af systemeksport. Her

[Rosing]

har jeg et godt konkret forslag. Som bekendt har forsvaret ansvaret for kystbevogtningen og fiskeriinspektionen ved Grønland. Inspektionsskibet »Thetis« har ved tidligere lejligheder været anvendt til seismiske undersøgelser i havområdet omkring Grønland. Vi kunne tænke os, at den mulighed for at kombinere den nødvendige hævde af suveræniteten og kortlægningen af potentielle værdier i de maritime områder i det arktiske Grønland – og Færøerne for den sags skyld – blev mere permanent, med andre ord, at staten gik ind i et joint venture med den private sektor med det formål at øge mulighederne for en bedre fælles økonomi – hvad der kun kan være i finansministerens interesse – og samtidig få mulighed for at promovere dansk teknologi og knowhow i international sammenhæng; et sådant initiativ ville også kunne skabe muligheder for dansk værftsindustri.

Endnu et eksempel på samspillet mellem den offentlige og den private sektor er den aftale, som det grønlandske hjemmestyre og et dansk rederi har indgået om Atlantrafikken og vareforsyning af Grønland, det, der i dag hedder Royal Arctic Line.

Redegørelsen omtaler hensynet til svage og sårbare grupper. Det drejede straks mine tanker hen på en udstødt gruppe, som stort set får lov til at sejle sin egen sø – for at bruge endnu et udtryk fra statsministerens redegørelse. Det er de grønlandske domfældte, som i mangel af en lukket anstalt i Grønland nærmest bliver deporteret til afsoning af straffene i Danmark. Det i sig selv er i modstrid med ånden i den grønlandske kriminallov, hvor begrebet straf ikke eksisterer, men derimod begrebet foranstaltning til resocialisering. Endvidere opererer det grønlandske retsvæsen med tidsbestemte straffe for den nævnte gruppe, noget, som jeg betragter som en straf oven i straffen. Jeg vil gerne benytte lejligheden til at appellere indtrængende til den nye regering om hurtigst muligt at tage skridt til i et tæt samarbejde med de grønlandske myndigheder at få løst dette alvorlige problem; jeg har selv ved gentagne lejligheder rejst problemet, og nu haster det altså med en løsning. For igen at bruge statsministerens ord er det en opgave, der skal løses, hvis vi skal kunne være vores samfund bekendt, og det gælder i denne forbindelse både det danske og det grønlandske samfund.

Nu jeg er i gang med at henvende mig til den nye regerings justitsminister – som desværre ikke er til stede, men hun skal nok få det at vide – vil jeg også appellere om, at vi meget hurtigt får løst det flove problem med Grønlands politis aflønning. Alle vil vide, at hjemmestyret har prioriteret en afskaffelse af det forhadte fødestedskriterium, altså en aflønning i forhold til, i hvilken del af det danske rige man er født. Det lykkedes, for så vidt angår de områder, der er overdraget til Grønland, men det er ikke lykkedes for et område, der hører ind under statens kompetence. Der er stadig i dag en betragtelig forskel i aflønningen af lokalt og tilkaldt mandskab i politistyrken, hvilket er helt uholdbart. Den mangel på politisk vilje, der hidtil har været fremherskende, kan forhåbentlig stryges med et pennestrøg af den nye regering.

I øjeblikket pågår der forhandlinger mellem vort økonomidirektorat i Grønland og Finansministeriet om bloktilskuddet for en ny 3-årig periode fra 1994 til 1996. Det er mit håb, at regeringen og landsstyret hurtigt kan afklare de udestående spørgsmål, så begge parter inden Landstingets forårssamling i april måned kan have en rettesnor for den økonomiske planlægning for de kommende år.

Endvidere skal der i løbet af dette år indledes forhandlinger om fornyelse af fiskeriaftalen mellem EF og Grønland. Det danske udenrigsministerium har i de hidtil afholdte forhandlinger været en god partner for os. Det er derfor vores formodning, at regeringen vil benytte sit EF-formandskab til allerede nu at sætte positive rammer for de kommende forhandlinger. Og vi håber selvfølgelig på et godt makkerskab, når forhandlingerne går i gang.

Jeg var glad for at høre statsministerens ord om den fjerde verden og de oprindelige folkeslag. Det er, som det blev sagt, i år FN-året for oprindelige folkeslag, og i den anledning er der iværksat en lang række arrangementer globalt, som vil fokusere på vilkårene for den fjerde verdens folk. Det er primært overgreb på basale menneskerettigheder, mennesker i den fjerde verden er udsat for.

FN har gennem de sidste ti år arbejdet ihærdigt på udformning af en rettighedserklæring for oprindelige folkeslag, og jeg vil gerne her anmode den danske regering om at være opmærksom på dette arbejde og give sin støtte til,

[Rosing]

at arbejdet fremskyndes og fuldføres. Et vigtigt resultat af dette arbejde kan forhåbentlig vise sig at være, at vi ikke mere behøver at tale om glemte folkeslag.

Vi har her i Folketinget en række politiske kontaktflader mellem Grønland og Danmark. Vi har et fællesråd for mineralske råstoffer, kontaktudvalget mellem de to præsidier, der har været tradition for at afholde rigsmøder mellem statsministeren og landsstyreformændene for Grønland og Færøerne, vi har to medlemmer fra Grønland her i Tinget, og endelig har vi et Grønlandsudvalg, hvor den parlamentariske diskussion vedrørende lovgivning for Grønland finder sted.

Jeg kan oplyse, at udvalget agter at foretage en rejse til Grønland den kommende sommer for derved at skaffe sig et indtryk af det grønlandske samfund her snart 14 år efter hjemmestyrets indførelse. Samtidig er der jo løbende kontakter mellem de forskellige fagministre om konkrete fælles interesseområder.

Jeg vil allerede her byde velkommen til de ministre, der måtte ønske at besøge os i vort store land. Vi glæder os til at se regeringsrepræsentanter deroppe og vise dem de foreløbige resultater af et hjemmestyre, som er udsprunget af et ligeværdigt rigsfællesskab.

Steenholdt (V):

Jeg tror også, jeg vil byde regeringen velkommen til Grønland, men jeg vil gerne tilføje, at jeg ikke tror, at det grønlandske landsstyre har råd til at give alle regeringens 24 ministre sælskindspølse, hvis tilskuddet til Grønland ikke forøges.

Der er ikke nogen spændende og nye perspektiver for Grønland i regeringens såkaldte nye start. Jeg savner også i den forbindelse min kære kollega, hr. Rosings, valgsprog, »ny stil«, i oplægget. Det ville da ellers lyde godt, hvis det lød: Ny start, ny stil. Tag den til efterretning!

Det ser ud til, at vi fortsat skal nøjes med et lille kontor for råstofforvaltningen i Nuuk, og at de færdiglavede justeringer af råstofordningen skal gennemføres. Vort socialistiske landsstyres evige drøm om ejendomsretten til undergrunden synes stadig væk ikke at være til at raffe om.

Men jeg må i den forbindelse skynde mig at sige regeringen tak, fordi den i den vanskelige

tid vil stræbe efter et godt og tillidsfuldt samarbejde med Grønlands landsstyre.

Regeringen vil nedbringe ventetiderne ved hospitalsbehandling i Danmark. Jeg håber, at den gode vilje også vil omfatte Grønland. Jeg er ikke den eneste i Grønland, som er meget utilfreds med den nuværende situation for det grønlandske sundhedsvæsen. Den fejltagelse, det var, at Grønland overtog sygehusvæsenet for tidligt, medfører, at alt for mange patienter bliver sendt til Danmark på grund af manglende faciliteter på sygehusene og ikke mindst på grund af manglende kvalificeret personale.

Jeg kan tilslutte mig statsministerens ord om, at alle skal kunne følge med, være med og føle sig trygge ved, at udviklingen går i den rigtige retning.

I den forbindelse vil jeg opfordre den nye sundhedsminister til at kontakte sundhedspersonalet og ikke mindst de dygtige tidligere medarbejdere i Grønlands sundhedsvæsen med henblik på at drøfte, hvordan forholdene kan forbedres, således at patienterne kan føle sig trygge. Et sådant orienteringsmøde vil jeg ikke kalde indblanding i Grønlands indre anliggender.

Der har været stor uro og ængstelse i Grønlands politiske liv i forbindelse med regerings-skiftet – også i det socialistiske landsstyre. Man er nervøs for, at den nye regering med dens nye start kunne finde på at reducere bloktilskuddene til Grønland. Denne nervøsitet tager jeg som udtryk for, at det grønlandske landsting og landsstyre nærer stor tillid til den tidligere borgerlige regering.

Nervøsiteten bunder i, at Kristeligt Folkeparti er med i den nye regering, at den nye minister for nordisk samarbejde og Østersøspørgsmål endog har foreslået i 1991, at en del af bloktilskuddene til Grønland – og så vidt jeg ved også til Færøerne – i stedet skulle gives til Østeuropa. Som mine kolleger her i Folketinget ved, har jeg allerede stillet spørgsmål til statsministeren om dette emne. Men da trykkelighed skal være grundlaget for, at vi kan omstille og forny os på en sådan måde, at den enkelte kan følge med, som statsministeren udtrykte det i sin tale, vil jeg henstille til statsministeren at besvare dette spørgsmål fra Folketingets talerstol.

Som alle ved, er Grønlands økonomi meget afhængig af bloktilskuddenes størrelse, og hvis

[Steenholdt]

de bliver reduceret nu eller senere, kan vi ikke være trygge ved udviklingen, fordi den i så fald går i den forkerte retning.

Vi har endnu ikke opnået en tilfredsstillende åbning med hensyn til aflønningen af det grønlandske politivæsen, og jeg håber sandelig, at den nye start vil føre til en rolig og velovervejet fornyelse, nemlig samme løn for samme arbejde. Den nye justitsminister må skrive sig bag øret, at fødestedskriteriet i Grønland er blevet ophævet for adskillige år siden. Og jeg vil gerne høre ministerens kommentar hertil.

Ligeledes kunne jeg tænke mig at høre, om ministeren mener, at vi også langt ud i fremtiden skal blive ved med at sende vores kriminelle til de danske fængsler.

Jeg hilser regeringens femte og sjette hovedområde velkommen, da det har noget med Grønland at gøre. Som det efterhånden er velkendt i hvert fald i de nordiske lande, er jeg meget bekymret for den foruroligende forurening af havene i de arktiske områder.

I den forbindelse vil jeg takke tidligere udenrigsminister hr. Ellemann-Jensen for hans indsats i henseende til at overtale det tidligere Sovjetunionens regering til ikke at genoptage sine atomprøvesprængninger ved Novaja Zemlja. Jeg håber, at den nye udenrigsminister vil tage sagen lige så alvorligt som sin forgænger.

Mine bekymringer blev yderligere forstærket, da jeg bragte i erfarings, at flere radioaktive stoffer er blevet sænket i Barentshavet. Eksistensgrundlaget for de nordatlantiske folk – ja, for de arktiske folk som helhed – er havet og dets ressourcer. Der foretages en miljøvurdering, og ansvaret for miljøet må styrkes i det danske samfund såvel som i andre lande, siger statsministeren.

Jeg er enig med regeringen i, at det er uacceptabelt, at mennesker i dagens Danmark skal være henvist til at leve på gader og banegårde. Jeg har desværre med mine egne øjne set, at alt for mange af mine landsmænd lever livet på den måde her i Danmark. Jeg vil i den forbindelse rette en kraftig opfordring til socialministeren om at indlede en samtale med Grønlands hjemmestyre med henblik på udforme en redningsplan for hjemløse grønlandere i Danmark. Når man sætter de sårbare grupper i centrum, må man ikke se bort fra en del af de nordatlantiske folk.

Det er på den måde, jeg som repræsentant for Grønland siger goddag til den nye regering og farvel til den gamle. I den forbindelse vil jeg sige til den forhenværende statsminister hr. Poul Schlüter: Vi fra Grønland savner Deres samlende, taktiske og målsøgende begavelse. Det er den almindelige vurdering i Grønland, at Det Konservative Folkeparti sammen med Venstre i den tidligere regerings tid har givet den danske befolkning en højere livskvalitet, og det var første gang i en menneskealder, at Danmark i 1991 havde overskud på betalingsbalancen.

Til vores tidligere udenrigsminister vil jeg nøjes med at citere udenlandske avisers og deres regerings samstemmende karakteristik af den daværende udenrigsminister. De sagde: »Det er synd for det lille land Danmark, at det har så stor en udenrigsminister.« Tak for den store og gode indflydelse, de to herrer har haft på mit land, Grønland!

Atli Dam (S):

Hr. formand, da det først nu på dette sene tidspunkt i valgperioden har været mig muligt at optage det arbejde i Folketinget, som min suppleant, Jacob Lindenskov, har bestridt, finder jeg det naturligt at bekræfte, at der herved ikke ændres noget i det traditionelt tætte samarbejde, der har bestået mellem det danske Socialdemokrati og det færøske.

I konsekvens heraf betragter jeg mit mandat som en del af den nye regerings parlamentariske grundlag og udtrykker tilfredshed med, at der dermed reelt står et flertal af Tingets mandater bag regeringen.

I arbejdet vil jeg bestræbe mig på i mindst mulig udstrækning at præge sådant lovgivningsarbejde, som udelukkende vedrører danske forhold, og i højere grad beskæftige mig med fællesanliggenderne og de færøske særanliggender.

Endvidere vil jeg betragte mig som en speciel repræsentant for Færøernes Lagting og det færøske landsstyre og som sådan virke for gennemførelse af beslutninger, truffet af et lagtingsflertal eller af landsstyret, når sådanne beslutninger fordrer videreforhandling med det danske Folketing, Danmarks regering eller danske administrative myndigheder.

Der har siden hjemmestyrets indførelse i 1948 været en udstrakt forståelse i dette høje

[Atli Dam]

Ting, i de danske partier, i regeringerne og i administrationen for de særlige færøske forhold og en velvilighed over for i fællesskab at nå frem til løsninger, der har været til gavn for Færøerne, men også for den samlede rigsheden mellem Danmark, Grønland og Færøerne. Denne forståelse har også præget den afgæde borgerlige regerings regime i de ti år.

Jeg vil bestræbe mig på at informere om færøske forhold, ønsker og behov på en sådan måde, at der fortsat, specielt her i Tinget, er en stor kreds af medlemmer, der har det nødvendige kendskab til færøske vilkår, den nødvendige indlevelse i vore problemer og vilje til samarbejde om deres løsning. Desværre har der i de senere år – specielt inden for partier uden parlamentarisk tradition – vist sig en tendens til en optræden, der bryder med den naturlige respekt for små nationers og mindretals særlige karakteristika, kultur og ønsker om forvaltning af egne forhold og ønsker om så vidt muligt at kunne have hånd om egen udvikling. Jeg vil betragte det som en opgave at bekæmpe sådanne tendenser med tålmodighed og information.

Statsministerens redegørelse bygger på et regeringsprogram med den ambitiøse titel »En ny start« og indeholder mange interessante budelser af initiativer for vækst og beskæftigelse. Jeg deler filosofien om, at margenen i de sidste ti års finanslove har været for smal til at forhindre stagnation og vækst i arbejdsløshed.

Tvunget af omstændighederne har vi på Færøerne i snart 4 år reduceret de offentlige budgetter med mere end 35 pct. – med samme følge som i Danmark. Vi har fået en betydelig positiv betalingsbalance over for udlandet og Danmark, men en eksplosionsagtig vækst i arbejdsløsheden – op til 16 pct. Enhver kan forestille sig, hvad dette vil sige i et samfund uden tilfredsstillende sikkerhedsnet under de berørte familier i form af en arbejdsløshedsunderstøttelsesordning. En sådan er just etableret af arbejdsmarkedets parter, men har naturligvis et helt utilstrækkeligt kapitalgrundlag i dagens situation.

Jeg har noteret mig, at regeringen bebuder en gradvis overgang til et arbejdsmarkedsfinansieret understøttelsessystem i Danmark, så her er vi for en gangs skyld på Færøerne lidt på forkant med tidens tendenser. Det samme gælder vor arbejdsmarkedsfinansierede pensions-

ordning i tillæg til folkepensionen, den såkaldte solidariske arbejdsmarkedspension.

Dette at arbejde efter et nøje aftalt koalitionsprogram imellem et flertal af partier er også en foreteelse, vi har haft på Færøerne i mere end 40 år, og vi har også i de 40 år kendt begrebet vicesstatsminister, så også her har vi været tidligt ude på Færøerne.

Et aftalt koalitionsprogram giver mulighed for initiativer, som ellers ikke ville foreligge, men jeg har lært af dette, at det har den svagheit, at en del af beslutningsprocessen, der i henhold til de forskellige forfatninger ligger i de forskellige parlamenter, delvis flyttes over i mere snævre udvalg og fora og mindsker chancerne for bredere vedtagelse, i kraft af at oppositionen også har medansvar for udviklingen. Mine erfaringer tilskynder mig at anbefale oppositionen at modtage statsministerens tilbud om at være med og hellere renoncere på muligheden for stemmemæssige gevinster af de taktiske muligheder, der ligger i at optræde som unødvendig markant modstander.

Statsministeren omtaler ganske kort nogle alvorlige færøske vanskeligheder og tilsiger samarbejdsvilje om deres løsning. Det takker vi for fra færøsk side. Samtidig antyder statsministeren, at regeringen fortsat vil anerkende den ansvarsfordeling mellem Danmark og Færøerne, der er aftalt i hjemmestyreordningen. Dette er jeg glad for, og jeg vil bestræbe mig på, at bedreviddende forsøg på at spille en storebrorrolle og dermed indføre nye betingelser i samarbejdet ikke vinder indpas i rigsfællesskabet.

De aktuelle krisetilstande i den færøske finansverden gør det i denne sammenhæng vanskeligt at styre imellem skærene for at undgå en svækkelse af færingernes eget ansvar og kompetence. Derfor er det dobbelt vigtigt, at løsningerne bearbejdes mest muligt for at undgå sådanne forrykkelser og indskrænkninger i suveræniteten, som nødvendig psykologisk indsigt og faktisk viden kunne hindre.

Karakteren af behovet for kapitaltilskud til de færøske banker bragte os imidlertid i tidnød, hvilket jeg personlig mener kunne være undgået, og derved fik vi en løsning, der nok var gunstig for banken, men samtidig havde mange skadelige konsekvenser vis-a-vis långivere i det øvrige udland, således at en del af gevinsten blev tabt i svinget.

[Atli Dam]

Jeg er derfor glad for statsministerens tilkendegivelse i bemærkningerne til beslutningsforslag nr. B 56 af, at regeringen er indstillet på mere dybtgående forhandlinger om langsigtede løsninger om relativ kort tid.

Da dette forslag åbenbart kommer til behandling i dag, skal jeg afholde mig fra yderligere bemærkninger om disse specielle statsgarantier for lån til Færøernes landsstyre og blot anmode om, at medlemmerne behandler forslaget ud fra den kendsgerning, at der er tale om garantier og ikke tilskud, sådan som enkelte medlemmer konsekvent omtaler håndsrækningen. Specielt forarger sådanne arrogante udtalelser som, at Færøerne endnu en gang har fået en stor pose penge til at kaste i ønskebrønden, og at det kun er toppen af isbjerget, vi har set.

Det ærede medlem fru Pia Kjærsgaard kan glæde sig over, at de ni tiendedele af isbjerget, der er under vandet, normalt smelter hurtigere end den opragende top på én tiendedel. Med tiden bliver disse lån tilbagebetalt, og i mellemtiden vil jeg bestræbe mig på at smelte isen i fru Pia Kjærsgaards hjerte og få fjernet den politiske sneblindhed fra hendes øjne.

Breckmann (KF):

Hr. formand, som folketingsmedlem for Færøerne vil jeg bruge denne første anledning under en generaldebat til at takke de skiftende borgerlige regeringer, der har siddet siden min tiltræden i 1984, for deres gode indsats i forholdet mellem Færøerne og Danmark. Jeg vil også benytte denne første lejlighed til at takke regeringen og især ressortminister Poul Schlüter, statsminister dengang, for den aftale, som blev underskrevet – jeg tror, det var lillejuleaften – om en overdragelse af ansvaret for den færøske undergrund.

Og når vi nu har nævnt lillejuleaften, kan jeg godt sige, at det nok var den sidste dag, man fra hovedlandet på Færøerne havde forbindelse med Gåsedal og Myggenæs, og det var den sidste dag, man fik fløjet eller sejlet forsyninger ud til dem, indtil det lykkedes igen i forårs, tror jeg. Så det kan være ret vanskeligt at bo på Færøerne i vintertiden, og vi skal bare være glade for, at vi fik den borgerlige statsminister tilbage den lillejuleaften.

Ellers indbyder vor nye statsminister os alle sammen til at deltage i »en ny start« for Dan-

mark. Dette her med en ny start er temaet i statsministerens redegørelsestale. Vi takker for denne lejlighed. I sandhed kan man hurtigt blive enig om, at dette er en nemmere start end den, som den nu afgåede statsminister Poul Schlüter og hans første borgerlige firkloverregering fik i 1982. Da greb nemlig de borgerlige fat i Danmarks tøjler, som hr. Anker Jørgensen dengang smed fra sig ude ved afgrundens rand.

Lad os se på et par eksempler på forskellene mellem denne start og starten for 10 år siden. For det første er renten halveret fra ca. 20 pct. til 9 pct. For det andet er realrenten faldet. For det tredje er inflationen decimeret fra ca. 11 pct. til kun 1 pct. For det fjerde er udlandsgælden faldet fra 35 til 25 pct. af BNP. For det femte er underskuddet på statsbudgettet reduceret med ca. 75 pct. i forhold til bruttonationalproduktet, nemlig fra 9,2 pct. i 1982 ned til kun 2,4 pct. af BNP i 1992. I sandhed gode forudsætninger for en ny start!

Der er f.eks. også 130.000 flere danskere i arbejde i dag, end der var i 1982. Betalingsbalancen er forbedret med i alt 47 mia. kr., fra minus 19 mia. kr. i 1982 til plus 28 mia. kr. i 1992. Sikke en start at få!

Danmark har råd til at betale 15 mia. kr. mere til sundhedssektoren i dag, end man havde i 1982, og Danmark udbetaler også – desværre, må vi sige i dette tilfælde – 227 mia. kr. i år til overførselsindkomster imod kun 139 mia. kr. i 1982. Heldigvis har Danmark i dag så stor en økonomisk ydeevne, selv om det i dette tilfælde er til et meget beklageligt formål, som vi håber kan formindskes.

Jo, i sandhed har vor nye statsminister og hans rødkløver al grund til at glædes over det gode udgangspunkt for Danmarks nye start efter 10 år med borgerligt styre, og det er vel nok en flot bagage, de borgerlige elementer i den nye rødkløverregering kommer ind i regerings-samarbejdet med.

Den nye start ligger vel også i, at socialisterne i de forløbne ti år har tabt kampen definitivt om samfundsdebat og vi konservative har vundet den kamp. Statsministerens tale bærer også i hvert fald et udvortes præg af deres idépolitiske nederlag i løbet af disse ti år, og man kan måske nævne et par eksempler på denne udvortes symbolik, der har ændret sig så uendelig meget i de ti år.

[Breckmann]

F.eks. – hvis jeg må citere noget fra statsministerens tale – har det danske samfund med kapitalistisk demokrati egenskaber som et af de bedste i verden. Det er i hvert fald en ca-deau til vores borgerlige dyder.

For det andet nævner statsministeren, at det kun er gennem gode vilkår for erhvervslivet, vi får gang i beskæftigelsen, således at den offentlige sektor nu ikke længere alene skal være ansvarlig for en forøgelse af beskæftigelsen.

For det tredje skal erhvervenes konkurrenceevne styrkes i bredeste forstand.

For det fjerde skal skatten af arbejdsindkomster nedbringes. Jovist, nye toner!

For det femte er den borgerlige regerings resultater nu pludselig blevet en S-regerings økonomiske styrkeposition, og dér refererer man til fastkurspolitik, betalingsbalanceoverskud og lav inflation, som nu skal videreføres. Store ændringer siden 1982!

For det sjette skal statens underskud nedbringes, og det samlede offentlige forbrug skal fastholdes på en klart lavere stigningsstakt end væksten i samfundet. Og det er vel nok en omvæltning i en socialdemokratisk regerings tankegang.

Børnefamilierne skal have bedre vilkår. Jeg formoder, at det er Kristeligt Folkepartis stempel på regeringens politik, der ses her, og for at forebygge sociale problemer og for at øge livskvaliteten skal familien som enhed have de bedst mulige betingelser. Det er også et frisk pust ind i en socialdemokratisk regering.

S har også fundet ud af, at vægten i sikkerhedspolitikken for få år siden lå på vores evne til at forsvare os mod et militært angreb fra Øst. Det må jeg sige er noget splinternyt. Det har jeg ikke oplevet fra Socialdemokratiet før, men nu var jeg ikke i Folketinget før 1984. Og som en slags efterrationalisering føler Socialdemokratiet, at vi har uændrede forpligtelser over for NATO. Man fristes næsten til at glemme, at dette er fodnoternes parti fra 1980'erne.

I undervisningspolitikken siger regeringen også, at unge mennesker i skolealderen har egne evner til at lære med. Det vil sige, at det nu ikke længere er samfundet og miljøet, der bestemmer vores indlæringsvegne, men måske medfødte anlæg.

Jo, det er i sandhed nye toner over denne nye start. Visselig et Socialdemokrati, der modstræbende i min tid i Folketinget er slæbt

af de borgerlige kræfter og ideer 10 år hen ad vejen til en bedre verden og til et fornuftigere og et bedre menneskesyn. Men statsministerens hyldest til nogle af grundstolperne i den demokratiske kapitalisme kan dog skyldes regeringens sammensætning hen til om ikke akkurat hen over midten.

Redegørelsen vrimler ellers desværre med selvmodsigelser og belastes af blandingsøkonomiske vragester og af socialistisk hittegods. Selv om vi har mange får på Færøerne, så havde vores samlede uldhøst næppe dækket statsministerens behov for at holde denne tale i den nødvendige balancerende tone. Vi oplever stadig væk denne tvungne leflen for de svage sociale grupper i samfundet, selv om deres svaghed som bekendt forværres af, at pampersystemet består i at fastholde disse modtagere af bistand i deres afhængighed. En enorm masse af S' og SF's stemmer får jo som bekendt løn for at beskæftige sig med disse svage sociale grupper.

Den truende bebudelse om grønne afgifter for at finansiere den kommende økologiske krigsførelse imod erhvervslivet og samfundet er også foruroligende. Økoflippere og miljøfascister har jo lige siden før socialismens sammenbrud som samfundside ventet på miljøaktivismens felttog imod den brede befolknings frihed, imod den frie ejendomsret og imod erhvervslivets værdiproduktion. Dette felttog skal vist snart til at begynde, og det kan passende finansieres af disse her grønne skatter og afgifter.

Den offentlige sektors pressionsgrupper skal vel af enhver regering med socialdemokratisk ledelse tilgodeses før samfundet i sin helhed og før erhvervslivet i særdeleshed, og det bliver de nok også i denne omgang.

Socialdemokratiet forhindrede i 10 års opposition de borgerlige regeringer helt i at genoprette balancen imellem de værdiskabende og de værditærende sektorer i samfundet. S kan derfor ikke i regering føre en skatte-, social- og erhvervspolitik, som fjerner de strukturelle, de faglige og de lønbetingede skævheder, der er og bliver hovedårsag til arbejdsløsheden, der kun kan vare ved, og som kun kan forværres under denne her regering.

Blandingen af offentlig aktivisme, økonomiske tiltag og erhvervspolitik bebuder, at fåreulden ikke klarer helt at camouflere den sociali-

[Breckmann]

stiske ulv indenunder. Og så sikkert som jeg står her på talerstolen, så kan arbejdsløsheden i Danmark kun forværres. Den eviggøres desværre af blandingsøkonomiens indbyggede selvmodsigelser, den er prisen, som befolkningen og samfundet må betale for at fristes af og falde for socialismens betagende, bedragende og i sidste ende falske evangelium. Det håber jeg at Kristeligt Folkeparti til stadighed minder sine regeringspartnere om. Men det er selvfølgelig demokratiets pris, og den pris bør vi os selvfølgelig for.

Til slut i sin starttale nævnte statsministeren Grønland og Færøerne som sædvanlig, og vi får senere i dag lejlighed til at debattere beslutningsforslag nr. B 56. Da skal jeg komme ind på en mere detaljeret redegørelse for mine synspunkter. Men jeg vil dog tillade mig nu at berøre Færøernes aktuelle tilstand.

Statsgarantien til landsstyret og indskuddet til Sjóvinnubankin gennem Finansieringsfonden af 1992 i oktober i fjor på i alt 500 mio. kr. pålagde Færøerne nogle rammebetingelser, som vi skulle opfylde. Derimod var mærkeligt nok Den Danske Banks indskud i Føroya Banki politisk konsekvensløst. Kravene til landsstyret i oktober gjaldt f.eks., at vi skulle sørge for at få balance i lagtingsbudgettet, der skulle sættes et politisk-økonomisk stabiliseringsprogram i gang i samråd mellem IMF, regeringen og landsstyret, og nogle af vore erhvervslove skulle ajourføres i overensstemmelse med de lignende danske.

Men den vedvarende råvarekrise på Færøerne gjorde det allerede dengang og gør det stadig væk ganske indlysende, at selv kæmpehensættelser i 1980'erne og derved velkonsoliderede færøske banker ikke ville klare det enorme pres, som en 40 pct.s nedgang i fiskeriet samt faldende fiskepriser de sidste år lagde vore banker under.

Jeg havde dog ikke regnet med, at den nye redningsaktion ville blive nødvendig før nu til foråret. Men at den ville komme, det var jeg fuldstændig klar over.

Den negative udvikling i fiskeriet, nedgangen i alle erhverv og indtægter samt en galoperende vækst i ledigheden på Færøerne som en konsekvens af råvarekrisen, alt dette har fremskyndet denne her nye kollaps, som dog foreløbig heldigvis blev afværget nu i weekenden.

Men jeg er sikker på, at vi står i den samme situation i april-maj i år, som vi gør nu, og at Huslånefonden og vore sparekasser vælter senere på året.

Der er flere årsager til Færøernes fortsat dybe krise, f.eks. den for lille fangstmængde og indtjening fra fiskeriet, for store rente- og afdragsforpligtelser på gæld især til udlandet, for store offentlige og private løn- og produktionsomkostninger – det er en hovedårsag – og et for højt skatte- og afdragstryk på Færøerne, der hænger meget nøje sammen med de for høje offentlige lønninger. Og for det femte: Nogle for hårde og ganske forkerte danske krav om strukturændring i erhvervene og i den offentlige forvaltning på Færøerne.

Så længe disse fem skævheder ikke ændres, fortsætter Færøernes nedtur og ender med en tragedie og en forskrækkelse ikke bare for Færøerne, men for hele riget.

Da krisen rygtedes på Færøerne i lørdags, var jeg meget spændt på samspillet mellem den just tiltrådte Nyrupregering og Færøernes Socialdemokrati, der som bekendt sidder i landsstyret sammen med Folkeflokket.

Det socialdemokratiske mindretals betænkning i oktoberforslaget var nemlig meget skånsomt, og det blev udtalt i – med formandens tilladelse – respekt for rigsfællesskabets solidaritet. Videre sagde det socialdemokratiske mindretal dengang, at man beundrede de anstrengelser, man på Færøerne gør for at rette økonomien op, og man bekymrer sig over den indblanding i Færøernes indre anliggender, som aftalen fra oktober rummede.

Videre ville S' mindretal, hvis »det havde været taget med på råd, før aftalen blev indgået«, have anbefalet mindre indgribende vilkår i aftalen, hvad angår færøske budgetspørgsmål, ligesom mindretallet ikke ville have draget IMF-økonomer ind i et af rigsfællesskabets anliggender. Det var Socialdemokratiet i opposition i oktober.

Men nu fik piben pludselig en anden lyd, da samme Socialdemokrati var kommet i regering i januar måned. De nye betingelsers første udkast denne gang ville have været enden på hjemmestyrets selvbestemmelsesret, hvis det var blevet fastholdt. Tydeligvis var det oprindelige udkast til betingelser denne gang forfattet af nogle socialistiske dødbidere i det danske embedsværk.

[Breckmann]

Det må være kommet som et chok for min nys tiltrådte kollega, det nye færøske folketingsmedlem for Socialdemokratiet, at føle den kolde jernhandske inde under den nye regerings fløjlshandske. For disse nye betingelser var ganske hensynsløse.

Den endelige aftale giver endda nogle store kameler for os at sluge.

De socialistiske hove stak ud overalt i oplægget til lånebetingelserne, men især i kravet om en hævelse af det færøske skatteloft over det nuværende på 60 pct., en forhøjelse af momsens og endda en forhøjelse af renteskatten samt en række imperialistiske indblandinger i interne færøske forhold, som danske socialistiske bureaukrater ved og forstår endnu mindre om end danske bankdirektører, der nu udsendes til Færøerne med hals- og håndsret efter deres egne fiaskoer i næsten samtlige danske banker.

Heldigvis var Sundstein sammen med vores nye lagmand i København til forhandlinger i søndags. Det betød, at landsstyrets partier nu kan leve med den indgåede aftale, som også et stort flertal i Folketinget synes at ville stemme for.

Men disse betingelser, som vi nu stilles over for, hr. formand, retter ikke på Færøernes grundlæggende problemer. Hvis man bruger danske i stedet for færøske løsninger til færøske behov og problemer, så er det kimen til fortsat krise. Den endelige løsning kan kun være en statsgaranti, der dækker hele vores offentlige udenlandsgæld på en 4-5 mia. kr., hr. formand, der skal tilbagebetales helst rentefrit over en lang periode på måske 15-20 år.

Bertel Haarder (V):

Jeg vil gerne give den nye statsminister et par kammeratlige råd. Det drejer sig om nogle af hans slagord.

I en tale i Odense i weekenden sagde han ganske vist, at han ikke ville komme med store ord, men derefter kom han med den længste række store ord, jeg har hørt en statsminister komme med: om en social grundlov med mindstekrav for borgerne, om plads til alle og brug for alle, og om, at trykshedsens tid for offentligt ansatte vil afløses af efteruddannelsens og sammenhængens tid, hvad det så end er, men det er måske noget med tværfagligheden i folkeskolen.

De store ord ville efter min mening have passet bedre, hvis den danske statsminister ligesom den amerikanske præsident skulle stå i overfrakke ude på Ridebanen og tale til sine frysende tilhængere. Der kan man tilgive de store ord, men jeg synes ikke, at det passer her i Danmark, i vort politiske system. Det klinger hult, men jeg ville slet ikke have nævnt det, hvis ikke det havde været for et bestemt udtryk, som virkelig må drages frem her i Tinget. Det var, da statsministeren talte om, at nu gik vi ind i anstændighedens årti. Hvad mener I? Anstændighedens årti! Det er altså stærke sager her i februar 1993. Som om vi har haft et uanstændigt årti! Er det genopretningspolitikken og det med, at 28 års underskud er blevet vendt til overskud? Var det uanstændigt? Det er jo lige ved, at man bagefter skulle have sunget: »Nu kom han, patriarkers håb«, for det er jo ikke så længe siden, at det har været jul.

Ja, undskyld, men jeg kan ikke tåle den slags moralisme. Man kan sige, at en bestemt handling er umoralsk eller uanstændig, men at udnevne en periode, hvor nogle andre har haft ansvaret, til at være uanstændig og sig selv til at være i pagt med anstændigheden, det er altså både lummert og farisæisk, og det skal påtales. Det er i øvrigt også ugudeligt, for var der ikke en klog mand, som sagde noget om, at den, der kaster den første sten . . . ? Det skal man kun gøre, hvis man selv er ren.

Den nye økonomiminister sagde jo meget klogt sidste år, da der også var moralisme på vej fra den nye statsminister: Han kan jo selv få behov for tilgivelse engang. Se, det var bibelsk tale!

Hvad der også generer mig, er, at nu skal vi åbenbart også til at frelse det danske folkestyre. Statsministeren vil skabe tillid til og respekt for folkestyret. Efter min mening har grundloven det udmærket, og folkestyret har det udmærket. Det virker. Vi har de rettigheder, som grundloven giver os. Lad være med det klynkeri på folkestyrets vegne, og koncentrer jer – undskyld – i stedet for om at forbedre jer selv! Det har vi nemlig alle sammen brug for.

Hr. Frank Jensen sagde i sin tale, at regeringen ville genskabe tilliden mellem befolkningen og landets politiske ledelse. Undskyld, men det bliver altså for stærkt! Var der da ikke tillid mellem den tidligere regering og befolkningen? Den gik jo frem i meningsmålingerne,

[Bertel Haarder]

mens den nuværende regering går tilbage. Hvis der skal genskabes tillid, hvorfor så egentlig ikke spørge vælgerne, så vi kan se, om de har tillid? Mange føler sig jo snydt, fordi de føler, at de ikke blev spurgt. Bemærk, at forbi-ledet, Bill Clinton, blev valgt af folket. I Danmark var det Christiansborgmanøvrer. Det er man i sin gode ret til, det tillader grundloven. Men kom ikke og sig, at det giver tillid og genskaber tillid til landets politiske ledelse!

Mit kammeratlige råd til statsministeren lyder altså: Glem moralismen og selvgodheden og forsøget på at gøre sig til folkestyrets frelser. Det er flovt. Man krummer tæer. Hold op med det og lad os så i øvrigt komme i gang med arbejdet!

(Kort bemærkning).

Frank Jensen (S):

Der var en ting, jeg var enig med hr. Bertel Haarder i, og det var det sidste: Lad os komme i gang med arbejdet. Jeg forstod på indledningen i hr. Bertel Haarders tale, at det dér med anstændigheden var hr. Bertel Haarder sådan set lidt imod. Det forstår vi nu ikke, men det var, som om Venstres taler her var fuldstændig uvidende om, hvad det var, der var grundlaget for det regeringsskifte, som kom efter offentliggørelsen af en bestemt rapport, og når der tales om, at der er svigt mellem befolkningen og manglende tillid mellem befolkningen og landets politiske ledelse, så har det selvfølgelig klart baggrund i det; der førte frem til det systemskifte, som kom efter den 15. januar.

Jeg tror, at hr. Bertel Haarder skulle skrive sig bag øret, at det var statsministeren selv, der på baggrund af den meget klare tale i højesteretsdommer Hornslets rapport valgte at indgive sin demissionsbegøring. Jeg synes, at man skal holde op med klynkeriet fra Venstres side og holde op med at kaste smuds på den beslutning, som den tidligere statsminister har truffet. Det må have været en stor beslutning for den tidligere statsminister, og jeg synes ikke, at hr. Bertel Haarder eller andre skal begynde at pålægge Folketinget ansvaret for den beslutning, som statsministeren traf efter den meget, meget klare konklusion i den rapport, som Folketinget nu skal i gang med at behandle.

Jeg synes, at hr. Bertel Haarder skulle koncentrere sig om det sidste, nemlig om at komme i arbejdstøjet, og så lade være med at be-

gynde at moralisere, for det var jo det, som hr. Bertel Haarder selv gjorde. Han moraliserede over de taler, som er blevet holdt både af landets statsminister og også andre her i dag, moraliserede over, hvad der er anstændigt at bruge i forbindelse med de programerklæringer, som regeringen har lagt frem. Det er jo politiske programerklæringer, og dem må regeringen jo så bagefter dømmes på – om man er i stand til at leve op til dem – men man kan ikke fjerne grundlaget for, at landets statsminister har mulighed for i sin åbningstale at lægge nogle retningslinjer for den politik, regeringen vil føre.

Hvad angår anstændighed, kunne man måske godt have forlangt, at hr. Bertel Haarder ville have vist en lille smule anstændighed i forhold til resultatlisten, som også indgik i talen, resultatlisten over, hvad det var, der var skabt. Alle ved jo, at det grundlag, der blev skabt for at skaffe ekstra indtægter til staten, kom, efter at Venstre og Konservative her i Folketinget under hr. Anker Jørgensens regering i 1982 nægtede at gennemføre realrenteafgiften. Men en måned efter at hr. Anker Jørgensen havde trukket sig tilbage som statsminister, gennemførte den daværende regering realrenteafgiften.

Var det anstændigt over for den regering, der førte politikken frem til 1982?

(Kort bemærkning).

Kirsten Madsen (FP):

Den sidste ærede taler glemte, at Danmark var dømt til at komme under administration, hvis ikke hr. Anker Jørgensen gik, fordi han ikke kunne gå imod fagforeningerne, og derfor valgte han at trække sig tilbage. Det synes jeg lige skal med.

Økonomiministeren (Marianne Jelved):

Jeg har siddet og grundet over mange af de taler, der har været holdt i dag, og har faktisk følt et behov for at kommentere Venstres og Konservatives politiske ordføreres indledninger – helt stiltørdigt. Det er ikke meningen, det skal være polemik, hvis nogle skulle høre det på den måde.

Det blev sagt af hr. Fogh Rasmussen, at Det Radikale Venstre havde skiftet side, og på et tidspunkt i de korte bemærkninger tid, at Det Radikale Venstre opfatter sig som centrum for

[Økonomiministerens]

hele verden. Det var omtrent sådan, ordene faldt.

Hr. Fogh Rasmussen sagde også, at Det Radikale Venstre undskylder sig med, at der er sket dette skifte uden et valg, undskylder sig med, at den tidligere statsminister, hr. Poul Schlüter, ikke udskrev valg. Men, fortsætter hr. Fogh Rasmussen, det rådede Det Radikale Venstre jo netop statsministeren til ikke at gøre. Er det ikke netop hr. Fogh Rasmussen, der gør Det Radikale Venstre til centrum og til ansvarlig for en hvilken som helst beslutning, der sker? Jeg synes, det er lidt trist, at Venstres og måske også Det Konservative Folkepartis politiske ordfører ikke kan se, at der kan være noget, der er vigtigere i forhold til det ansvar, vi som politikere har, end lige netop éns egen person eller éns eget parti, og det vidste – og det viste – den tidligere statsminister, hr. Poul Schlüter.

Det er også blevet sagt, at Det Radikale Venstre skifter standpunkt, og at det jo er sket så tit. Og Det Radikale Venstres kursskifte og lignende bemærkninger. Må jeg minde om, at ved valget i december 1990 gik Det Konservative Folkeparti, Venstre og Det Radikale Venstre til valg sammen på helhedsplanen. Vi tabte en tredjedel af vores mandater. Vi vurderede, at det var bedst, at vi gik ud af regeringen, men vi stod ved hvert eneste ord i helhedsplanen. Vi stod ved det, der stod i finanslovsforslaget, som så blev vedtaget efterfølgende. Vi var i en lang periode mere regeringstro, end regeringspartierne selv var det.

Så er det galt, at vi midt i valgperioden uden et direkte valg, uden at spørge vælgerne, bliver der sagt, går i regering under Socialdemokratiets ledelse. Ja, det kan man mene. Jeg har sagt, hvad jeg mener om valg eller ikke valg. Må jeg minde om, at der var valg i februar 1977, og at Folketingets partier selvfølgelig dengang gik til valg hver på deres program. Der blev dannet en socialdemokratisk mindretalsregering med 65 mandater, Venstre fik ved det valg 21 mandater, det var i februar 1977. Der blev først holdt valg igen i 1979, men i august 1978 bliver der uden valg dannet en SV-regering under hr. Anker Jørgensens ledelse. Hr. Henning Christophersen var udenrigsminister, hr. Niels Anker Kofoed var landbrugsminister, hr. Enggaard var indenrigsminister, og hr. Ivar Hansen var minister for offentlige arbejder. Der

var 86 mandater, det vil sige, der var ikke engang et flertal, men jeg går faktisk ud fra, at Venstre gjorde det, fordi de mente, det gav nogle muligheder for at løse nogle af landets store problemer. Det har hele tiden været min opfattelse, at det var baggrunden og motivet for Venstre dengang.

Det, der har været afgørende for Det Radikale Venstre efter det, der skete den 14. januar, var, om der kunne skabes et regeringsgrundlag. Det var, at der på baggrund af det regeringsgrundlag, der kunne skabes, kunne finde nogle regeringsdannelsesforhandlinger sted, og da det tegnede til, at der kunne blive en flertalsregering i denne situation på et regeringsgrundlag, der var præget af Det Radikale Venstre, og med løsninger på problemer, som vi har arbejdet på i utrolig mange år, så vurderede vi, at 7 mandater, der ikke var nok i 1990, kunne gøre, at der blev en flertalsregering, og dermed kunne vi udfylde en funktion, som var væsentlig, fordi det for os er centralt, at de problemer, vi har knoklet, undskyld, arbejdet med i mange, mange år sammen med Konservative, sammen med Venstre, nu måske havde en bedre mulighed for at blive løst. Men situationen var altså ikke skabt af Det Radikale Venstre. Men uanset det var der en situation, hvor der ingen regering var, og hvor der skulle dannes en ny.

Det Radikale Venstre skifter side, er det sagt, og argumentationen for den kritik går ud på, at der er et flertal på 6 partier, der ikke er socialistiske, men så kan jeg ikke lade være med at spørge mig selv i 1993: Hvem kunne være så venlig at definere, hvad et socialistisk parti i Danmark i 1993 er? Det var en parentes.

Men det er jo ikke særlig interessant, at der er 6 partier, som af visse partier kan defineres som ikkesocialistiske. Det Radikale Venstre har aldrig været enig i den argumentation, har aldrig brugt den argumentation. Det er ikke et spørgsmål om hvilke partier, men om, hvilken politik der kan føres, og dernæst en vurdering af, hvilken regeringssammensætning der er hensigtsmæssig, for at den ønskede politik mest sandsynligt kan gennemføres. Jeg vil gerne understrege, at den frihed til selv at vurdere ud fra den konkrete situation, ud fra den relevante politik, ud fra mulighederne for at præge det, der skal ske, den frihed og den selvstændighed ønsker Det Radikale Venstre at fastholde. Og det er ikke at skifte standpunkt.

[Økonomiministeren]

Det Radikale Venstre ville ikke drøfte politik inden dronningerunden, sagde hr. Henning Dyremose. Nej, det ville vi ikke, og det sagde vi ganske klart til den daværende finansminister. Vi ønskede ikke at drøfte politik inden dronningerunden. Hvilken mening skulle en dronningerunde have bagefter? Det ville være på skråt. Det, der var afgørende for os på det tidspunkt efter den ulykkelige situation, var, at der nu blev skabt de bedste forudsætninger for, at Folketinget kunne arbejde videre med det, der er det centrale for dette land: løsningen af de problemer, især ledigheden, vi står over for.

Når jeg har sagt det, skal jeg slutte med at sige helt stilfærdigt, at efter Det Radikale Venstres opfattelse er mulighederne med det grundlag, der nu er skabt, gode i samarbejde med alle Folketingets partier, og det er det, det drejer sig om.

(Kort bemærkning).

Henning Dyremose (KF):

Jeg vil gerne sige, at jeg deler økonomiministerens opfattelse af, at det var klogt og værdigt, at den daværende statsminister gik af uden at udskrive valg. Det var hans egen helt personlige beslutning, som ikke var baseret på råd fra anden side, det var en personlig konsekvens. Det synes jeg er vigtigt at få slået fast. Han følte ikke, at det ville være hensigtsmæssigt for folkestyret og dets renommé med et valg med rapporten som grundlag; det synspunkt er vi Konservative enige med ham i.

Men vi ønskede i modsætning til i 1982 en fortsat regering med udgangspunkt i de 5 partier, der har samarbejdet og båret sammen i ti et halvt år med de gode resultater, det har givet. Det var med udgangspunkt i de 5 partier, vi gerne ville have diskuteret politik før en dronningerunde, men vi havde selvsagt også stået til rådighed for at diskutere politik efter en dronningerunde – hvad enten det nu havde været med en konservativ som kongelig undersøger, eller det havde været en radikal kongelig undersøger.

Det Radikale Venstre kunne have opnået en situation, hvor det var dem, der havde haft forhandlingsledelsen, og derfor i langt højere grad have været med til at præge regeringsgrundlaget, og derefter kunne man så have vurderet, om en regering kunne dannes med

udgangspunkt i de 5 partier, som havde samarbejdet i ti et halvt år, eller man skulle skifte over til, at Socialdemokratiet skulle med.

Det er derfor, vi karakteriserer den radikale beslutning som et sideskift. Det er et sideskift, som vi Konservative ikke havde forventet, men som jeg sagde i formiddag: Det er Det Radikale Venstres ret, og det er nu en sag mellem Det Radikale Venstre og deres vælgere; sådan ligger det.

(Kort bemærkning).

Fogh Rasmussen (V):

Økonomiministeren henviser til, at Venstre i august 1978 indtrådte i den daværende socialdemokratiske regering, og der blev dannet en SV-regering, uden at der forud havde været afholdt et folketingsvalg. Økonomiministeren bruger som argument, at det er set før, og at Venstre oven i købet selv har medvirket i et sådant sideskift uden forudgående valg. Jeg vil gerne slå fast, at de to situationer på ingen som helst måde kan sammenlignes.

I februar 1977 blev der afholdt valg. Ud af det valg kom den socialdemokratiske mindretalsregering. I august 1978 indbød den socialdemokratiske statsminister Venstre til forhandlinger om at indtræde i den socialdemokratiske regering. Der var altså tale om, at den siddende regering indbød et parti til at deltage i en SV-regering.

Her i 1993 stod vi også i den situation, at den siddende regering indbød bl.a. Det Radikale Venstre – og også CD og Kristeligt Folkeparti – til forhandlinger om en ny regeringsdannelse efter de hændelser, vi havde været igennem den 14. januar. Her var der altså tale om, at den siddende regering indbød partier til forhandling om en udvidelse af regeringen, akkurat som Socialdemokratiet indbød Venstre i august 1978; men Det Radikale Venstre valgte her at skifte side og sagde: Vi vil ikke gå ind i sådanne forhandlinger, vi ønsker en ny regering under socialdemokratisk ledelse. Det kan ikke opfattes som andet end et sideskift.

(Kort bemærkning).

Bilgrav-Nielsen (RV):

Jeg skal ikke fordybe mig i det historiske, for det synes jeg økonomiministeren ganske præcist har beskrevet, og det er ikke muligt for hr.

[Bilgrav-Nielsen]

Fogh Rasmussen at gendrive det indlæg, som økonomiministeren kom med. Men det, jeg gerne vil gøre en bemærkning om, er, at hr. Henning Dyremose nu siger, at hvis der havde været indledt forhandlinger – jeg forstår med hr. Henning Dyremose som forhandlingsleder – og de ikke kunne føre til noget tilstrækkelig brugbart, så kunne man senere have inddraget f.eks. Socialdemokratiet i forhandlingerne. Jeg kan kun forstå det på den måde, at det ikke lå hr. Henning Dyremose fjernt at søge regerings-samarbejde med Socialdemokratiet.

Det samme kan siges om Venstre, der mildest talt legede elefant i glasbutikken et par døgn. At det ikke gik gruelig galt for Venstre, skyldtes jo, at dets tidligere leder i regeringen, hr. Poul Schlüter, også i den situation mestrede at redde situationen for Venstre. Hvad var det, Venstre var ude på? Punkt 1: Det var ude på at forstyrre det forløb, der var sat i gang helt efter reglerne, hvor det efter dronningens opdrag var givet hr. Nyrup Rasmussen som opgave at søge at skabe et regeringsgrundlag. Det ønskede man at forstyrre maksimalt. Ikke nok med det: Midt under den tumult, som blev anført af Venstre – i øvrigt er det jo kun Venstre, der kan præstere den slags ting, sådan som det foregik – tilbyder Venstre også at gå i regeringssamarbejde med Socialdemokratiet. Sig mig engang, hvad bilder man sig ind, at rette beskyldninger mod Det Radikale Venstre, når man selv har været i fuld gang med at søge et samarbejde med dem, som man nu mener vi ikke burde samarbejde med?

(Kort bemærkning).

Henning Dyremose (KF):

Jeg vil meget gerne gøre det helt klart for hr. Bilgrav-Nielsen, at det sideskift, der kunne ske i forhold til Socialdemokratiet senere, var for Det Radikale Venstres vedkommende. Det Radikale Venstre kunne have defineret forhandlingsgrundlaget, og så kunne man have vurderet, om det grundlag kunne etableres i fællesskab blandt de fem partier, som har båret sammen i 10½ år.

Hvis Det Radikale Venstre ikke kunne have nået et passende politisk grundlag for det videre arbejde, kunne Det Radikale Venstre derefter have sagt: Nu vil Det Radikale Venstre efter at have drøftet politik med de partier, vi har samarbejdet med i 10½ år, forsøge med Social-

demokratiet. Det var et sådant radikalt sideskift efter politiske drøftelser i stedet for før politiske drøftelser, jeg talte om.

Jeg vil meget gerne gøre klart, at Det Konservative Folkeparti ikke ønsker at gå i regering med Socialdemokratiet. Vi mener ikke, at landet er tjent med en handlingslammet flertalsregering på tværs af partierne. Vi mener, at landet er bedst tjent med, at vi, der er politiske modstandere, også agerer som politiske modstandere, og det vil sige, at når Socialdemokratiet er i regering, så ønsker vi at være i opposition – vi ønsker, at den periode skal være kortvarig – men når vi er i regering, så vil Socialdemokratiet være i opposition. Den eneste undtagelse, jeg kan forestille mig fra det, er en national krisesituation, og sådan en har vi jo heldigvis ikke.

(Kort bemærkning).

Bilgrav-Nielsen (RV):

Jeg ved egentlig ikke, hvor interessant denne diskussion er. Jeg synes i hvert fald, at hr. Henning Dyremose nu har været hele periferien rundt. Det fremgik klart af det indlæg, han holdt før, at de forhandlinger, som kunne have været ført under hr. Henning Dyremoses ledelse, også kunne have ført til forhandlinger med Socialdemokratiet. Og det er i hvert fald uafviseligt, at Venstre under forløbet var parat til hvad som helst, blot Venstre kunne bevare hr. Ellemann-Jensen på udenrigsministerposten.

Jeg tror, vi er derhenne nu, hvor hr. Henning Dyremose tjener sin egen sag bedst ved ikke at gå videre på denne glidebane.

(Kort bemærkning).

Henning Dyremose (KF):

Jeg taler ikke på vegne af Venstre. Jeg taler på vegne af Det Konservative Folkeparti, og Det Konservative Folkeparti har ikke på noget tidspunkt i dette forløb antydningssvis udtrykt, at vi kunne ende i en regering med Socialdemokratiet. Det havde vi besluttet på forhånd, at det ønskede vi ikke, og det er den beslutning, jeg videregiver til Folketinget i dag. Hvis hr. Bilgrav-Nielsen har opfattet noget andet, så er det hr. Bilgrav-Nielsen, der opfatter anderledes.

Jeg er glad for at få lejlighed til at præcisere, at vi betragter os som modsætninger til Social-

[Henning Dyremose]

demokratiet. Vi betragter os som politiske modpoler, og vi synes, det er godt med politiske modpoler. Og vi vil altså ikke lave en regering med Socialdemokratiet, undtagen hvis der kunne være tale om en national krisesituation.

Statsministeren (Nyrup Rasmussen):

Må jeg starte med at bringe en stor tak til alle partier, der har deltaget i debatten her i dag. På mange måder har den været livlig, på nogle måder har den været præget af en vis undertone af frustration, skuffelse, undren over, at noget sådant kan ske, at et regerings-skifte kan komme. Det kan jeg godt forstå. Jeg har en fornemmelse af, at der måske er en opgave for V og K i at vænne sig til oppositionsrollen. Det er svært, vil jeg gerne hilse og sige. Vi har prøvet det i 10 år og nåede aldrig rigtig at vænne os til det.

Jeg har også mærket mig, at der har været stor interesse for enkelte af regeringspartierne. Der har været fremført kritik, og den er der også givet svar på. Det skal jeg ikke gå nærmere ind i.

Jeg kan derimod næsten føle mig fristet til at tænke på min forgængers bemærkninger om midterpartierne og deres ansvarlighed. Jeg synes ikke, man kan bebrejde noget parti, at det, når vi står i en så vanskelig situation, som vi gjorde, da dommer Hornslet leverede den rapport, som han havde fået i opdrag at lave, spørger sig selv: Er det fornuftigt at lade sig presse til et valg på et grundlag, som vil medføre – i hvert fald var der stor risiko for det – ganske alvorlige konsekvenser for debatten? Sammenblanding af en rapport om grundlæggende retsspørgsmål med flygtningespørgsmål er nu ikke den bedste cocktail i en valgkamp, der samtidig skal prøve at håndtere arbejdsløshedsproblemer og økonomisk-politiske hovedspørgsmål. Derfor mener jeg faktisk, at det, der skete, var seriøst og ansvarligt, og jeg må tage afstand fra, at man prøver at skabe det billede, at denne regering ikke tør møde sine vælgere på et givet tidspunkt; det vil den naturligvis gøre.

Men jeg synes, at vi skylder historien at slå fast, at det ikke var Socialdemokratiet, der ikke ville tage et valg; det var den afgående regeringschef, der ikke ville det. Og det skylder man ham stor respekt for; deri er jeg enig med hr. Henning Dyremose. Det var det rigtige, det

var det korrekte. Skal vi så ikke lægge partitaktikken til side og prøve at skabe et billede af et ordentligt samarbejde? Det er i hvert fald regeringens ambition.

Denne regering er kommet til på et økonomisk-politisk set overordentlig vanskeligt tidspunkt. Det har økonomiministeren og finansministeren gjort rede for på et pressemøde tidligere i denne uge. Den er kommet til på et tidspunkt, hvor det i virkeligheden er utrolig godt, at vi gjorde så meget ud af, at regeringen ikke kun blev dannet, fordi det nu engang var muligt med de flertalskombinationer, der var, men at den er dannet på et regeringsgrundlag – oven i købet før den blev sammensat – der er mere omfattende og mere detaljeret end det, nogen regering er blevet dannet på i de sidste 20 år.

For det første er det den første flertalsregering, der er blevet dannet inden for en 20-årsperiode.

For det andet er det den eneste regering, der er blevet dannet på grundlag af en positiv parlamentarisme, hvor man seriøst, nøje og så præcist, som det nu er muligt inden for ganske få døgn, færdigforhandlede et grundlag, som der var et flertal for. Den form for positiv parlamentarisme har vi trængt til ganske længe, og jeg er meget glad for, at de fire partier og de øvrige partier, der har deltaget i forhandlingerne, har investeret så megen kraft deri.

Jeg vil så lidt i modsætning til traditionen vende mig til ordførerne for Grønland og Færøerne, fordi det af mange grunde ligger mig på sinde. Jeg vil senere komme tilbage til de danske politiske indlæg. Jeg vil gerne sige til hr. Rosing, at bemærkningerne om sammenhæng mellem samfundsøkonomien og miljøet er jeg meget tilfreds med. Jeg vil gerne vedstå, at det er en del af regeringens strategi, at disse bemærkninger ikke alene skal være grundlaget for dansk indenrigspolitik og dansk økonomisk politik, men også skal være det i vort samarbejde med Grønland.

Jeg er helt klar over de problemer, der har været i drøftelser omkring hvalfangst og også holdninger til konkrete forhandlinger i international sammenhæng. Men det, der blev sagt om, at vi skal finde fælles holdninger til udnyttelse af vore levende ressourcer, er udtalelser, som jeg helt kan bekræfte, og jeg vil meget gerne deltage i konkrete drøftelser med Grønland om dette emne.

[Statsministeren]

Jeg vil også gerne vedstå FN's understregning af den fjerde verden og de glemte folkeslag. Understregningen i regeringsgrundlaget af behovet for, at vi gør en fælles indsats for, at vi får etableret krav om respekt for menneskerettigheder for de glemte folk, er alvorligt ment, og det vil også blive fulgt op.

Til hr. Steenholdt vil jeg gerne sige, at regeringen er bekendt med, at den tidligere regering havde planer om at søge bloktilskuddet reduceret for perioden 1994-1996 med ca. 2½ pct., dvs. samme krav til produktivitetsforbedringer, som gælder for statens driftsudgifter i øvrigt. Der er for tiden forhandlinger i gang mellem Finansministeriet og hjemmestyret om bloktilskuddets fremtidige størrelse for den kommende 3-års-periode, forhandlinger, som jeg tror og håber kan afsluttes fornuftigt og positivt, sådan som regeringen allerede på nuværende tidspunkt har lagt op til.

Så spørger hr. Steenholdt, om regeringen vil flytte beløbet fra bloktilskuddet til andre formål, f.eks. til Østlandehjælpen, som andre har været inde på. Jeg vil gerne sige, at regeringen har ingen intentioner om at flytte en del af tilskuddet til andre bevillingsformål. Det var det svar, der blev efterlyst.

Og så vil jeg i øvrigt glæde mig til at besøge Grønland til sommer. Jeg håber, at vi sammen kan tage fat på en række af de problemer, der ikke alene har central interesse for Grønland, men også har interesse for andre dele af rigsfællesskabet.

Og her vil jeg vende mig til Færøerne. Hr. Atli Dam holdt et indlæg, som også understregede samarbejdet mellem Færøerne og Danmark og den danske regering. Hr. Atli Dam har helt ret i, at de forhandlinger, vi har været igennem for et par døgn siden, har været tunge, de har været vanskelige, men dog lykkedes det os – og jeg vil gerne bede hr. Atli Dam om at bringe en tak til landsstyret for overordentlig kompetente, dygtige og tålmodige forhandlere. Jeg synes egentlig, vi har fundet en aftale – som vi skal drøfte lidt senere i dag her i salen – som både den danske regering og ikke mindst Færøerne kan være tilfredse med. Det er starten på et nyt samarbejde, som vi vil følge op, og jeg vil gerne bekræfte ønsket om at fortsætte de langsigtede drøftelser om Færøernes økonomiske udviklingsvilkår.

Når alt det er sagt om vores samarbejdspartnere på Færøerne og i Grønland, vil jeg godt vende tilbage til Danmark. Jeg vil opholde mig lidt ved hr. Bilgrav-Nielsens indlæg. Jeg takker for de positive ord, der blev sagt, og specielt var der én ting, jeg var glad for. Det var understregningen af forhandlingsforløbet, understregningen af, hvor megen kraft der egentlig blev brugt på det regeringsgrundlag.

Trods andre partiers optagethed – ja, jeg ved næsten ikke, om vi skal bruge tid på at nævne det, men ordene blev jo anvendt – af »nykup«, optagethed af, at nu skulle der være et pludseligt valg, angreb for, at forhandlingerne fandt sted på et grundlag, som var krystalklart – på trods af al den uro uden for døren lykkedes det os alligevel ved seriøse forhandlinger med SF og med de tre midterpartier at nå frem til et fornuftigt grundlag. Jeg skal ikke lægge skjul på, at det har været besværligt.

Jeg vil heller ikke et øjeblik skjule, som hr. Frank Jensen sagde, at nu gælder det hårdt arbejde. Det er faktisk noget, den nuværende regering allerede har mødt. Vi begyndte med regeringsgrundlaget, dernæst selve regeringsdannelsen, dernæst havde vi 5 dage til udarbejdelsen af regeringserklæringen, og dertil kom forhandlingerne omkring Færøerne og senest, hvad jeg skal komme til, det stormløb mod den danske krone, som vi har oplevet de seneste par døgn – for slet ikke at tale om forhandlingerne om en ny folkeafstemningslov, den såkaldte ratifikationslov – så vi kan ikke klage over mangel på arbejde i regeringen. Og det er vi selvfølgelig helt tilfredse med, sådan må det være. Vi håber fremover at kunne dele det arbejde med de øvrige folketingspartier og med befolkningen som helhed.

Jeg kan bekræfte hr. Bilgrav-Nielsens pointe om, at handlingsplanerne skal følges op af Energiplan 2000 til at blive en realitet; energiministeren har også bekræftet det allerede i det forhandlingsforberedende arbejde, som er i gang. Jeg kan bekræfte, at transporthandlingsplanen skal følges op. Jeg kan bekræfte, at ulandsmidlerne ikke skal beskæres, der skal ikke modregnes. Og til dem, der har spurgt til den gamle diskussion om, hvorvidt der skal lægges loft over anvendelse af DAK-midler til flygtningefinansiering, kan jeg bekræfte, at det skal der, som jeg tidligere har givet udtryk for.

[Statsministeren]

Hr. Henning Dyremose gjorde mange betragtninger om meningsmålinger og den slags. Nu har jeg sjældent været udsat for, at meningsmålinger var afgørende for flertalskombinationer her i Folketinget. Meningsmålinger kan man vel dybest set ikke bruge til andet, vil jeg sige til hr. Henning Dyremose, end som en slags strømpil for, hvorvidt man som enkeltstående parti nu også nyder den sympati og den tillid, som man gerne vil. Derfor dette lille beskudne råd, sådan mere til opmuntring: Hvis jeg var hr. Henning Dyremose, ville jeg nu ikke hæfte mig alt for meget ved de aktuelle meningsmålinger for Det Konservative Folkepartis vedkommende. Mange af os ved jo, at det kan svinge op og ned, og det vil det formentlig også gøre for Det Konservative Folkeparti.

Jeg vil gerne tage udgangspunkt i hr. Henning Dyremoses bemærkninger om skattereform og investeringer for en mere konkret redegørelse for, hvad regeringen egentlig har tænkt sig – så konkret, som vi kan sige det på nuværende tidspunkt. Må jeg igen stiltødt sige, at jeg ikke kan erindre en regering i nyere tid, der på otte dage er i stand til trods alt at sige så meget konkret om sin politik, som vi gør nu, både i regeringsgrundlaget, i min egen regeringserklæring og i det, jeg nu skal komme til.

Der har været meget stor interesse for skat og skattepolitik i dag, og det kan jeg godt forstå, sådan må det være. Det eneste, der undrer mig, er, at de grundlæggende principper, vi har lagt frem, de garantier, vi har udstedt både for boligejere og for erhvervslivets konkurrenceevne, så det ikke er til at misforstå, i sig selv skulle give anledning til debat. Jeg går ud fra, at vi er enige om dem. Det eneste, man så kan spørge om, er: Mener regeringen det nu? Man kan ikke anfægte, at regeringen, når det gælder en kommende skattereforms udformning, er langt mere præcis i forhold til boligejere og øvrige befolkningsgrupper og i forhold til erhvervslivets konkurrenceevne, end man har set det i nyere tid fra vore forgængere.

Regeringen vil derfor lægge op til forhandlinger med Folketingets partier i løbet af sommeren. Der tages udgangspunkt i Personskatteudvalgets rapport, som den tidligere regering jo modtog i oktober måned sidste år. Den nuværende regering lægger vægt på, at foråret bliver brugt på en grundig bearbejdning af det

grundlag, de kommende forhandlinger skal føres på. Enhver, der har med stoffet at gøre, ved, at der er tale om temmelig komplicerede spørgsmål, hvor selv små ændringer kan have vidtrækkende konsekvenser. De konsekvenser skal være ordentligt belyst, inden vi for alvor går i gang.

Vi ved fra tidligere år – deri er jeg enig med hr. Henning Dyremose og hr. Fogh Rasmussen – at vi har dårlige erfaringer med meget store hug, meget store ændringer på meget kort tid. Den danske befolkning er jo i flere år ofte blevet præsenteret for store planer om, hvordan indkomstskattesystemet skal reformeres, men det er blevet ved planerne, der er ikke gennemført nogen ændringer. Det giver utryghed.

Denne regering vil gøre det anderledes. Vi vil anvende en ny arbejdsmetode, vi vil anvende en anden strategi. Vi har nogle klare hovedmål: lavere skat på arbejdsindkomst, grønne afgifter skal indarbejdes i skattesystemet, men på en fordelingsmæssigt ordentlig måde, skattesystemet skal forenkles, forskellige indkomstarter skal beskattes mere ensartet, uanset om der er tale om kapitalafkast, arbejdsindtægt eller anden form for indtægt, øgede arbejdsmarkedsbidrag skal indgå i finansieringen, også på en fordelingsmæssigt ordentlig måde.

Generelt vil skatteomlægningen blive gennemført, som jeg sagde det, under fuld hensyntagen til den økonomiske udvikling og konkurrenceevneudviklingen og med den bedste garanti for boligejerne – mere til trøst og opmuntring for de partier i oppositionen, der måtte være bekymrede. Regeringens garanti har skatteministeren udtrykkeligt understreget, den er understreget i min regeringserklæring, den er understreget i regeringsgrundlaget, og den vil blive understreget i de kommende forhandlinger. Sagen er jo, at den tidligere regering talte om grupper af boligejere under ét, som man ville garantere; men vi taler om at garantere vilkårene for de enkelte familier i egen bolig.

Vi ser frem til, når vi i løbet af foråret har gennemarbejdet vort oplæg, at få ordentlige, konkrete forhandlinger i gang i løbet af sommeren, når det er forberedt fornuftigt. Jeg håber, at Det Konservative Folkeparti og Venstre og naturligvis SF vil deltage i disse forhandlinger, og det vil også gælde Fremskridtspartiet. Alle vil blive indbudt til denne store opgave.

[Statsministeren]

Hr. Fogh Rasmussen synes ikke, det er en god regering, der er blevet dannet. Det kan jeg godt forstå at hr. Fogh Rasmussen mener. Det skal han såmænd ikke møde nogen forbavset reaktion på.

Hr. Fogh Rasmussen opholdt sig også ved meningsmålingerne, og det kan jeg i højere grad forstå for hans vedkommende, end jeg kunne det for hr. Henning Dyremoses. Tillykke med det – men alligevel et lille godt råd, når nu vi er i gang med at give hinanden gode råd: Jeg har ikke problemer med, at man i starten af en oppositionsperiode anlægger sådan en polemisk linje; det er helt i orden. Men jeg vil appellere meget om, at der, når det nu begynder at gå stærkt i arbejdet – og det vil det gøre, som jeg skal komme til, når regeringen begynder at spille ud på beskæftigelsesområdet punkt for punkt i de nærmeste måneder – bliver konkret deltagelse, også fra partiet Venstre. Man vil selvfølgelig blive indbudt, og jeg forventer, at vi både i forhandlingerne om opfølgningen af finanslov 1993, forhandlinger om nye investeringsplaner for finanslov 1994, forhandlinger om skat og forhandlinger om arbejdsmarkedet vil se partiet Venstre leve op til det ansvar, som hr. Fogh Rasmussen understregede så fint heroppefra. Der skal i hvert fald lyde en konkret indbydelse også til partiet Venstre.

Der blev harceleret lidt over, at ordene var lidt runde indimellem i mit indlæg og i regeringsgrundlaget. Hr. Fogh Rasmussen brugte ordene: »Vi tror på i partiet Venstre, at der i ethvert menneske findes kraft og potentiale til selv at finde ud af et ordentligt liv.« Jeg er ked af at måtte sige det: Det er næsten regeringsgrundlagets ord. Der er ikke den store forskel i selve meldingen, men meldingen skal vurderes ud fra, hvilket grundlag den kommer på. Når denne regering siger, at en af hovedopgaverne er at skabe rammerne for, at hvert enkelt menneske kan finde ud af, hvad det er, man er god til, så mener vi det faktisk alvorligt. Det, vi gerne vil, er at skabe konkrete valgmuligheder for ledige, for udstødte, for de svage grupper, for de stærke grupper, for dem, der har job, og for dem, der er bange for at miste det job, de har. Der skal være ordentlige uddannelses tilbud, der skal være en veltilrettelagt, langsigtet erhvervs politik, der skal være en helt ny beskæftigelsesindsats, og der skal være en grøn linje.

Så blev der talt meget om valg, også fra hr. Fogh Rasmussens side. Jeg husker – fra en helt anden rolle – de forhandlinger, som dengang foregik mellem Socialdemokratiet og Venstre, og som andre har refereret til. Jeg skal ikke gå meget ind i historieskrivningen, men blot opholde mig ved, hvad jeg tror er en af forklaringerne på, at det ikke gik så godt dengang. Hovedforklaringen var nok først og fremmest, at SV-regeringen i for høj grad blev baseret på manglende tillid, og at der derfor blev brugt for mange kræfter i SV-regeringen på at kontrollere hinanden. Jeg kan trøste hr. Fogh Rasmussen med, at denne regering bygger på fuld tillid, ikke på nogen gensidig kontrol. Fra starten vil det være en regering, der både indadtil og udadtil vil være fuldstændig åben i de gensidige drøftelser og udadtil vil lægge vægt på, at alle partier kommer til at deltage i de forhandlinger, vi skal i gang med.

Hvad er det så for forhandlinger, vi skal i gang med? For det første skal vi i gang med en konkret opfølgning af finanslovaftalen for 1993. Vi skal have udmøntet en række initiativer i 1993-finansloven. Der vil lynhurtigt blive inviteret til forhandlinger – nogle af dem er allerede i gang – om fremrykning af offentlige investeringer, samarbejde med kommunerne, udmøntning og udfyldning af de kommunale lånerammer, udmøntning af en lang række erhvervspolitiske initiativer, boligpolitiske initiativer på baggrund af finansloven for 1993, uddannelses- og arbejdsmarkedspolitiske initiativer, nye flerårsaftaler som forudsat i finansloven for 1993 og naturligvis også de besparelser, vi har givet tilsagn om.

Med hensyn til aktiveringsforhandlingerne har der været stillet en række spørgsmål, og jeg vil ganske kort sige, at det, arbejdsministeren gav udtryk for i går, helt svarer til regeringens overvejelser. På mandag, den 8. februar, vil der komme gang i udmøntningen af nogle af finanslovaftalens udestående punkter. Samme dag genoptager vi forhandlingerne om aktiveringsaftalens fornyelse, og inden sommerferien skal der findes afløsning for den gældende arbejdstilbudsordning og uddannelsesstilbudsordning.

Efter sommerferien fortsætter forhandlingerne om ændring af dagpenge- og aktiveringssystemet, jf. baggrunden – Zeuthenudvalget – og vedrørende finansieringsreformen på

[Statsministeren]

arbejdsmarkedet noterede jeg mig hr. Henning Dyremoses bemærkninger. Også her føler den nye regering, at vi godt kan leve op til vores egne målsætninger.

Jeg bemærkede, at hr. Henning Dyremose sagde, at der i den forrige regerings planer indgik nye arbejdsgiverbidrag i størrelsesordenen 4-5 mia. kr. årligt med virkning fra 1. april 1995. Hr. Henning Dyremose, den ambition kan jeg ikke på forhånd love at leve op til. Det kommer først og fremmest an på, hvordan erhvervslivets konkurrenceevne ser ud, og hvordan omkostningsbelastningen bliver. Det håber jeg også der vil være forståelse for.

Så har der været bemærkninger om, hvorvidt regeringsgrundlaget og vores redegørelse er konkret nok. Hvad er det, der ligger lige foran? Jeg vil gerne sammenfatte det i 7 afsnit:

1. De konkrete beskæftigelsestiltag, vi forventer at komme i forhandling om efter den tidsplan, jeg har nævnt.
2. En orlovsreform, der sikrer lettere adgang til uddannelse og frihed til pasning af småbørn.
3. Vores målsætning om, at alle unge skal have tilbud om arbejde eller uddannelse og i forlængelse heraf hurtige forhandlinger om fortsættelse af forårets aktiveringsforlig for unge. Vi ved, der er problemer i den nuværende ordning; lad os gå i gang med at forhandle en forbedring af den.
4. I samarbejde med kommunerne skal vi fremskynde renovering af kloaker og vandledninger og oprensning af kemikaliedepoter.
5. Fremrykning af de offentlige investeringer, som jeg har nævnt.
6. Vi skal drøfte, hvordan vi kan øge aktiviteten i bygge- og boligmassen.
7. Vi skal i gang med forhandlinger om løntilskudsordningens nye orientering.

Samtidig hermed vil vi tage initiativer til en lang række konkrete udspil på det erhvervspolitiske område, sådan som industriministeren og ministeren for erhvervspolitisk samordning for længst har bebudet.

Der kommer en række forslag om forbedring af finansieringsvilkårene for små og mellemstore virksomheder. Der kommer forslag om bedre samarbejde på lige og fair vilkår mellem den offentlige og den private sektor. Der kommer forslag om idé-, system- og produktudvikling på baggrund af den viden, vi jo har i den offentlige sektor. Der kommer forslag fra den nye minister for teknologiudvikling og anvendt forskning om bedre samordning, styr-

kelse af grundforskningen og et godt professionelt tilrettelagt samarbejde mellem industri og teknologi. Der kommer initiativer til styrkelse af arbejdskraftens kvalifikationer, til en voksen- og efteruddannelsesreform og på aktiveringsområdet, sådan som der konkret er redegjort for det.

Med hensyn til de offentlige investeringer vil jeg sige, at det bedste, jeg har hørt fra hr. Henning Dyremose i dag, har været et signal, som giver mig yderligere grund til optimisme. Jeg synes, det var klog og konstruktiv tale, det, der blev sagt om, at vi i nedgangstider naturligvis må forøge og fremrykke vores offentlige investeringer, og jeg ser frem til overordentlig gode forhandlinger om det. Jeg tror, man har undervurderet de signaler lidt, der lå i regeringsgrundlaget, men ambitionsgrundlaget skal ikke skille os. Det tror jeg heller ikke det behøver. Det, det gælder om nu, er allerede i dette forår virkelig at få forberedt konkrete offentlige investeringer, der kan træde i kraft ved årsskiftet 1993-94 og gerne før, hvis vi kan finde frem til forståelse derom og finansiering deraf.

I det hele er grundsynet i regeringens økonomiske politik følgende:

I en tid, hvor de samlede offentlige udgifter nødvendigvis må holdes lavere end væksten i den samlede samfundsøkonomi, og hvor vi samtidig har høj arbejdsløshed og pres også på vores valutakurser, tror jeg, det er dobbelt vigtigt at bruge anlægsinvesteringer og investeringer som modspil mod den nedgang i økonomien, vi i øjeblikket er ude for. Det er klog økonomisk politik. Det, der mangler, hr. Henning Dyremose, i det, vi forhåbentlig kan komme i gang med et samarbejde om, er, at kommunerne også langt mere aktivt kommer ind i en parallel bestræbelse med statens investeringsarbejde. Det er også det, vi skal i gang med i fornuftige forhandlinger med kommunerne.

Der har været sat spørgsmålstegn ved, hvorvidt regeringens grønne linje nu også er grøn nok, nu også er tydelig nok. Jeg vil gerne gentage hr. Bilgrav-Nielsens ord om, at det er det mest omfattende og den mest konsekvente placering i noget regeringsprogram, vi har set, når det gælder miljøpolitikken. Som det allerede er blevet tilkendegivet af miljøministeren ved tidligere lejligheder, er det regeringens holdning, at kampen mod arbejdsløshed og kam-

[Statsministeren]

pen for natur og miljø ikke er hinandens modsætninger, de er hinandens forudsætninger.

Nogle har spurgt: Hvad er det så, regeringen konkret vil foreslå på miljøområdet? Her vil jeg gerne nævne de vigtigste og hurtigste initiativer, der vil blive taget:

Der skal ske en hurtig udskiftning af forældede vandledninger og kloaksystemer med fuld udnyttelse af mulighederne i finansloven for 1993 og videreførelse af det i finansloven for 1994. Indsatsen til programmet for udvikling af renere teknologi skal forøges. Der skal ske en afgørende sikring af dansk industris forspring, når det gælder energi- og ressourcensparende teknologi. Der skal igangsættes en dynamisk indsats og et samarbejde om eksport af miljørigtige varer, miljøteknologi og miljøviden. Der skal skabes rammer for, at flere opgaver for danske virksomheder bliver tilgodeset i Østmiljøstøtten. Der skal ske en hurtigere oprensning af kemikaliegrunde. Der skal ske en nyorientering af hele tankesættet omkring naturbeskyttelse og naturgenopretning. Genbrug og genanvendelse skal fremskyndes, og jeg kunne fortsætte med en række andre initiativer.

Jeg vil gerne sige dette for at understrege, at jeg hos nogle af partierne har mærket en tendens til at mene, at regeringsgrundlaget ikke er konkret nok, at udspillene ikke er tilstrækkelig gennearbejdet, og at vi ikke kan vente tilstrækkelig hurtig handling. Det er magtpåliggende for mig at sige, at Folketinget vil se konkrete, hurtige udspil på dette område som på det socialpolitiske område.

SF har stillet mange spørgsmål til regeringsgrundlaget. SF har sat store spørgsmålstegn ved, om vi nu mener det, vi har stillet op, og om vi kan omsætte det i praktisk politik. Med hensyn til det socialpolitiske område kan jeg sige til SF, at regeringen er enig om følgende tre udspil:

For det første vil der blive sat handling bag ordene om at sikre bedre forhold for de hjemløse, for gadebørnene og for de psykisk syge. Jeg var meget glad for hr. Duetofts ord om netop den problemstilling. Der vil blive etableret kontaktsteder for gadebørn, der vil blive etableret ansættelse af støtte- og kontaktpersoner for psykisk syge, der vil blive etableret nye behandlingsinstitutioner for psykisk syge med misbrugsproblemer, og der vil blive sikret boligtilbud.

Angående minimumsrettigheder og det, hr. Holger K. Nielsen kaldte regeringens nye sociale charter og spurgte om vores mening med, vil jeg gerne sige, at det, vi konkret mener med det, er, at vi vil opsøge de 5-7 mest velfungerende kommuner på dette område. Vi vil undersøge deres erfaringer og ud fra det samarbejde konkret udmønte normer og standarder for, hvad det er, vi skal tilstræbe, når det gælder ordentlig behandling af ensomme ældre. Vi vil tilstræbe, at vi ikke længere skal se ensomme og forladte, og at samfundet skal sikre dem en anstændig tilværelse i den tredje alder.

På børne- og familieområdet har jeg allerede strejft en række konkrete udspil. Det er orlovordninger, der ligger lige for, og det er bedre pasningstilbud til børn og ældre.

Så har der af forskellige politiske ordførere været spurgt om ventetider, og jeg vil gerne også her være meget konkret og sige: Ventetid på sygdomsbehandlingsområdet vil regeringen spille ud med konkrete forslag om inden den 1. juli til iværksættelse i 1993 i nært samarbejde med amtskommunerne, Københavns og Frederiksberg Kommuner samt Rigshospitalet. Målet vil være gradvis at nedbringe ventetiden til maksimalt tre måneder. Det er klart, at det skal forhandles, og at det vil tage tid, men målet skal der ikke være tvivl om – så hurtigt og økonomisk, som vi nu kan gå frem. Som udgangspunkt vil der blive lagt vægt på de mest alvorlige sygdomme, som er velkendte, og de mest udbredte.

Ventetiderne i sygehusvæsenet vil også systematisk blive nedbragt ved konkrete udspil og ventetider ved patientklager ligeså. Der skal undgås dobbeltadministration. Vi skal forkorte sagsbehandlingstiden med den samme 3-måneders-målsætning, som jeg tidligere har nævnt.

I de sidste dage har vi erfaret, hvor afhængig Danmark egentlig på godt og ondt er af vores omverden. I de sidste dage har vi set valutaspekulanter kaste sig over den danske krone på en måde, der giver anledning til dyb bekymring, men på en måde, der også giver anledning til konsekvent handling.

Jeg vil gerne bruge de ord som overgang til omtale af regeringens synspunkter, når det gælder EF. Meget har været sagt om den sag. SF har ved hr. Holger K. Nielsen stillet en række spørgsmål til bl.a. CD og til regeringen som helhed.

[Statsministeren]

Jeg vil gerne understrege, at regeringens EF-politik baserer sig på »Danmark i Europa«, det memorandum, som alle vi syv partier står bag, og på Edinburghaftalen og den dertil knyttede Maastrichttraktat. Jeg vil i øvrigt gerne sige tak for SF's konstruktive medvirken under forhandlingerne i Statsministeriet i går, hvor jeg var glad for, at vi sammen kunne afslutte disse forhandlinger med, synes jeg, et godt lovoplæg, som jeg håber vil blive behandlet lige så fornuftigt i Folketingets Markedsudvalg og dernæst kan komme til behandling på en hurtig og effektiv måde her i Folketinget. Jeg forventer således, at vi i næste uge kan se en førstebehandling af den nye folkeafstemningslov, ratifikationsloven, og jeg vil gerne redegøre for, hvilke politiske principper der er vores udgangspunkt for denne lovgivning og for vores Europapolitik.

Regeringen lægger afgørende vægt på at udføre sit formandskabsarbejde ud fra en række prioriteter, som dels falder i forlængelse af den afgæede regerings, dels får en ekstra understregning på især tre områder.

Udadtil vil regeringen gøre alt, hvad den kan, for at fremskynde udvidelsesforhandlingerne i forhold til de nordiske lande og Østrig. Vi vil gennemføre, så hurtigt det er muligt naturligvis, EØS-aftalerne, og det tegner godt. Der skal samarbejdes med Øst- og Centraleuropa med den prioritering, der ligger i vort udspil. Det løbende samarbejde i EF på miljøområdet og i den fortsatte proces i tilknytning til det indre marked vil blive styrket. Og så er der én ting, regeringen lægger vægt på, og det er prioriteringen af indsatsen for et bedre økonomisk og beskæftigelsesmæssigt samarbejde i EF. Uden den indsats bliver det dobbelt svært for Danmark at kunne stille troværdige løfter i udsigt for den danske befolkning om, at arbejdsløsheden for alvor vil komme ned over en overskuelig årrække. Derfor er det utrolig vigtigt, at koordinationen af den økonomiske politik kommer i gang så hurtigt som muligt, og derfor glædede det mig også, at vi i forhandlingerne i går blev enige om at tage det ekstra afsnit ind også på SF's foranledning.

Når jeg gør lidt ud af omtalen af forhandlingerne i går, er det også for at sige til hr. Holger K. Nielsen, at bekymringer for, at SF skal blive holdt udenfor, og at denne flertalsregering vil tromle alting igennem, behøver hr. Holger K.

Nielsen ikke at have. Forhandlingerne i går skulle gerne være en demonstration deraf, og de forhandlinger, der kommer om beskæftigelse og miljø, om erhvervs politik og om skattereform vil tilsvarende demonstrere, at det beror på gensidig tillid og gensidig konstruktiv deltagelse.

Vi sætter nu arbejdet i gang vedrørende den nye folkeafstemning, som regeringen har truffet beslutning om at anbefale Folketinget bliver den 18. maj, hvad vi håber der vil være tilslutning til. Derfor vil jeg gerne sige, at den nye folkeafstemningsperiode vil finde sted på baggrund af et lovudspil, som vi har forhandlet os frem til enighed om, og som klart understreger, at der er tale om et nyt grundlag i forhold til det, der var den 2. juni, at der er tale om en ny langsigtet dansk EF-politik, der tager udgangspunkt i det memorandum, vi alle har tilsluttet os, men som selvfølgelig også tegner en linje, hvor hvert parti har sin egen identitet. Derfor mener jeg ikke, man kan kritisere CD for deres holdning, lige så lidt som man kan kritisere SF for deres. Det afgørende er, at det er ret flot, at syv partier har kunnet enes om en hovedlinje, som de nu bærer frem, og jeg hører ingen af de syv partier anfægte, at det er grundlaget.

Jeg vil godt med det afsæt gøre et par ekstra bemærkninger om valutasituationen. Det har været en god dag i dag for sammenholdet i EF-området og for sammenholdet imod valutaspækulation. Jeg kan oplyse, at den tyske forbundsbank her i eftermiddag har givet det første vigtige signal. Man har sænket korttidsrenten, og man har sænket diskontoen – måske ikke voldsomt set med danske øjne, men ganske, ganske vigtigt som signal også ud fra den tyske pengepolitiske tradition.

Jeg tror, det er rigtigt at sige, at vi lige nu har en tilstand, hvor valutaspekulation mod den danske krone ikke længere er et angreb på den danske krone som sådan, men opfattes som et angreb på hele det danske og europæiske valutasystem. Derfor har vi fået i gangsat en fælles aktion for at imødegå den spekulation, en fælles aktion, der omfatter tyske, hollandske, belgiske og franske centralbanker, som sammen med den danske nationalbank har vedtaget i fællesskab at støtte den danske krone. Jeg erindrings om, at vi som medlem af EMS i modsætning til Norge og Sverige har ubegrænsede

[Statsministeren]

kredittræk hos de andre centralbanker, og derfor vil der ikke være problemer med at stå imod. Denne regering er fuldstændig urokkelig, når det gælder målsætningen og den praktiske politik om at fastholde kronen i den faste kronekurs, der i dag er bestemt i EMS-systemet. Derfor støtter regeringen fuldt ud Nationalbanken i et hvilket som helst skridt, Nationalbanken tager for at forsvare kronen. Det gælder de seneste dages ændringer, og det gælder også dagens hævelse af diskontoen og den korte rente.

Jeg tror derfor, det er meget vigtigt, at samtlige Folketingets partier fastholder den linje, og jeg er glad for at kunne sige, at den seneste melding, vi har fået fra Den Europæiske Monetære Komité, også viser, at der har været respekt og tillid til den linje, regeringen har fastholdt omkring kronekurspolitikken; den vil blive fastholdt i de kommende dage ligeså.

Hr. Duetoft talte, synes jeg, klogt om fjendebilleder, der var forældede, og om, at man en gang imellem i politik skulle spørge sig selv, om de gamle begreber nu også holdt for nutidens analyse. Hr. Duetoft opholdt sig også ved det grundsyn, som er regeringens, at vi ikke har noget ønske om at holde nogen udenfor, hverken det ene eller det andet parti. Hr. Duetoft var specielt enig i regeringens miljølinje, og jeg var glad for, det blev nævnt også som en understregning af, at de fjendebilleder, andre måtte have af CD, heller ikke helt holder.

Jeg hæftede mig også ved, at man fastholdt den socialpolitiske profil, som CD er kendt for, og som vi alle i regeringen støtter. Jeg kan forsikre hr. Duetoft, at ønsket om at undgå kassetænkning på leder og kanter mellem stat og kommuner og mellem amter og primærkommuner er vi meget bevidste om i regeringen. Det samspil kender vi, det skal der bestemt tages fat på.

Så vil jeg gerne vende mig til hr. Holger K. Nielsen, og jeg vil gerne prøve at appellere til SF om forståelse for Socialdemokratiets situation. Jeg vil så til gengæld udvise stor forståelse for SF's situation.

Hr. Holger K. Nielsen har mange gange i dag opholdt sig ved et ordvalg, som hed, at SF blev sparket ud. Jeg kan godt forstå, hr. Holger K. Nielsen en gang imellem føler, at der er grundlag for at føle sig lidt frustreret. Hvorfor sagde Socialdemokratiet ikke til SF: Lad os

danne en regering? Hvorfor sagde Socialdemokratiet ikke: Lad os danne en S-SF-R-regering? Og hvorfor sagde Socialdemokratiet ikke: Lad os så, hvis der ikke er andet at gøre, danne en S-mindretsregering? Det vil jeg gerne redegøre for nu.

Som den realpolitiske situation er i det nuværende danske Folketing, kan man ikke være i tvivl om, at Socialdemokratiet havde to reelle valgmuligheder. Den ene var dannelsen af en socialdemokratisk mindretsregering. Den anden var et forsøg på at danne en socialdemokratisk ledet flertalsregering med de tre midterpartier. Hr. Holger K. Nielsen, jeg var ikke i tvivl, den socialdemokratiske gruppe var ikke i tvivl, og jeg var meget glad for, at de tre midterpartiers politiske ledelser og grupper heller ikke var i tvivl. Og når vi ikke var i tvivl, hænger det sammen med ét grundsyn: Er der noget, dette land har brug for nu, er det den langsigtede, fastholdende, vedholdende indsats uden slinger for de 4-5 hovedstrengene, jeg har redegjort for: den grønne linje, den erhvervspolitiske linje, den ansvarlige økonomiske linje, den beskæftigelsesmæssige linje og den menneskelige og sociale linje. Det kan kun ske, hvis vi gør alt, hvad vi kan, for at få opbygget en flertalsregering på et klart grundlag, og det er just det, vi har nået.

Når man derfor spørger, om man nu kan regne med, at regeringen mener det alvorligt, så er mit svar: Se på os i praksis! Bedøm os på vore udspil, bedøm os på vore forhandlinger, hvortil både SF, V, K og andre partier vil blive indbudt!

Derfor vil jeg sige til SF: Det vil ikke være sidste gang, vi har forhandlet hverken i Statsministeriet eller med andre ministre, og det ved SF i grunden også godt. Jeg håber meget, at vi ved de kommende finanslovforhandlinger for 1994 vil se SF være med helt frem til og med stregen. Det kunne være utrolig spændende, og det vil være mit oplæg også til det kommende samarbejde med SF, ligesom jeg meget håber, at V og K vil være med i det samarbejde, når vi når dertil.

Der er stillet to dagsordensforslag, heraf et af fru Pia Kjærsgaard, som indebærer forslag om, at regeringen udskriver valg. Det synes vi af gode grunde ikke er nogen særlig god idé. Fru Pia Kjærsgaard, vi vil hellere gøre vores arbejde nu, sådan som vi har fået i opdrag, og

[Statsministeren]

derfor kan regeringen ikke stemme for den dagsorden, der er blevet foreslået.

Til SF's dagsorden vil jeg sige: Der ligger egentlig ganske mange fornuftige elementer i den dagsorden. De er knap så konkrete som i regeringsgrundlaget og i regeringens redegørelse, men lad det nu være. I hvert fald indeholder de ganske mange signaler, som også er dækket af de udspil, jeg her har redegjort for. Men de indeholder ikke det hele, der er mange andre ting. Der er hele EF-området, der er hele det udenrigspolitiske område i øvrigt, og der er store dele af den økonomiske politik, som ikke er nævnt. Derfor vil jeg sige, at det ville være godt, hvis SF i dag ville trække sit dagsordensforslag – også som udtryk for, at vi nu starter på et fornuftigt samarbejde på tværs mellem SF og denne regering, mellem VK og denne regering. Lad os starte med at løse problemerne, ikke så meget med dagsordenerne. Derfor min opfordring til SF om at trække sit forslag. Regeringen vil i givet fald føle sig nødsaget til at stemme imod det pågældende forslag ud fra samme grundsyn, som jeg her har redegjort for.

Første næstformand (Ivar Hansen):

Vi går til anden omgang af debatten.

Henning Dyremose (KF):

Jeg vil gerne starte med fra mit indlæg i formiddags at gentage den fulde opbakning til den faste kronkurspolitik og derfor vores fulde støtte til den fællesaktion, der er sat i gang, og som kan og skal tilbagevise enhver spekulation mod den danske krone. Det er vi helt enige i, og dér kan regeringen altid regne med os.

Statsministeren var glad for det detaljerede regeringsgrundlag, som blev udarbejdet, og det kan jeg da godt forstå, for det var jo det grundlag, der førte til, at statsministeren blev statsminister i en firepartiregering. Men statsministeren må have mig undskyldt. Det politiske indhold i regeringsgrundlaget er stadig væk aldeles uklart, og det er ikke blevet mere klart af dagens debat, tværtimod. Det er heller ikke blevet klarere af statsministerens replik, men det var vel også hovedkonklusionen i statsministerens replik, at vi nu måtte vente lidt og have tålmodighed. Det vil vi så prøve at have.

For så vidt angår skattereformen står det nu klart – det gjorde det ikke i går – at der ikke kommer et egentligt konkret operationelt udspil fra regeringen før til sommer. Det tager vi til efterretning, og det bør så føre til, at vi koncentrerer debatten om EF-afstemningen og arbejdslededsbekæmpelsen og glemmer skattedebatten indtil sommerferien. Det glædede mig, at statsministeren tilføjede, synes jeg, en betingelse for så vidt angår gennemførelsen af skattereformen, nemlig en betingelse, der drejede sig om hensyntagen til den økonomiske udvikling. Det var faktisk det, jeg også forsøgte at antyde i formiddags, for jeg er lige så bedrøvet over de konjunkturudsigter, som økonomiministeren har måttet fremlægge, som økonomiministeren og regeringen er.

Jeg hæfter mig specielt ved, at eksportvæksten, som vi altså havde vænnet os til var en 5-6-7 pct. om året, nu er nede på 0, og jeg hæfter mig ved, at lønkonkurrenceevnen i 1993 er på minus 3,6. I den situation kan det godt være, at nogle af vore gamle standpunkter om, hvad der kunne gennemføres skattemæssigt, og hvad der ikke kunne gennemføres, skal udskydes til bedre tider, så jeg er glad for den hensyntagen. Indtil videre må vi tage til efterretning, at når der kommer et udspil, vil udspillet tage hensyn til konkurrenceevnen og indeholde en garanti til boligejerne. Det vil vi være medgarant for at det kommer til at indeholde.

Så forstod jeg egentlig også statsministerens bemærkning som værende en udskydelse af noget af det, som nogle virksomheder har frygtet i forbindelse med en arbejdsmarkedsreform. Der står i regeringsgrundlaget på side 12:

»I sammenhæng med en skattereform omlægges finansieringen af arbejdsmarkedspolitikken gradvis til generelle lønafhængige bidrag fra alle erhvervsaktive og arbejdsgivere.«

Jeg forstod statsministerens bemærkninger til mig sådan, at det – baseret på den økonomiske udvikling, jeg just har refereret nogle af hovedtallene fra – vel kan være, at regeringen vil synes, at en belastning af arbejdsgiverne på 4-5 mia. kr. med start i 1995 i virkeligheden er for stor en belastning. Sådan lød den lille finte til mit indlæg. Det tror jeg også er et godt synspunkt i forhold til erhvervslivet. Jeg vedstår gerne, at jeg på et tidligere tidspunkt som fi-

[Henning Dyremose]

nansminister har talt om den type belastning fra 1995, men det var altså før, jeg havde læst de tal, og før jeg kendte den virkelighed, vi nu kender for så vidt angår eksporten og arbejdsløsheden. Så jeg er glad for, at jeg her synes, jeg har fået et klart signal om, at selv en belastning på 4-5 mia. kr. i 1995 i situationen kan vise sig at være for stor.

Jeg er også tilfreds med statsministerens reaktion på min opfordring til en mere offensiv investeringspolitik til gavn for beskæftigelsen. Vi er enige om, at det er noget, vi bør forberede allerede i dette forår, for ellers kan vi simpelt hen ikke nå at træffe de nødvendige beslutninger.

Så må jeg til gengæld sige, at de udsagn, statsministeren kom med for så vidt angår den tidligere regerings miljøpolitik, er helt fejlagtige. Jeg medgiver, at statsministeren har haft travlt, og det må være det, der er baggrunden. Der er simpelt hen intet nyt i forhold til den tidligere regerings miljøpolitik i det, den nye regering præsenterer. Der er enten tale om en videreførelse eller forsinkelse af den tidligere regerings politik.

Statsministeren nævnte et par konkrete eksempler: Handlingsplanen for genanvendelse og ren teknologi. Jamen en sådan handlingsplan forelagde KV-regeringen i sommeren 1992. Den var til debat her i Folketinget i efteråret 1992, og den daværende miljøminister fik Folketingets opbakning til gennemførelsen af denne handlingsplan.

For så vidt angår et andet eksempel, som jeg mener statsministeren nævnte, grundvandsproblematikken, fremlagde den daværende miljøminister den 13. januar i år en grundvandshandlingsplan. Den skulle have været til debat her i Folketinget i dag. Den blev så på grund af åbningsdebatten udskudt til næste uge, og nu har jeg forstået, at regeringen har bedt om en yderligere udskydelse af debatten om grundvandshandlingsplanen. Jamen så kom ikke og bebrejd den tidligere regering, at vi ikke har gjort noget på miljøpolitikens område. Det er faktisk os, der har spillet ud, og vi venter nu på – og det er så fair nok – at regeringen får tid til at vurdere, om de kan stå bag den handlingsplan på grundvandsområdet, som vi allerede havde lagt frem.

Jeg stillede i mit første indlæg en række spørgsmål til statsministeren. Nogle af dem er

blevet indirekte besvaret, og nogle er blevet indirekte besvaret af andre. Men der er ét spørgsmål, som jeg meget gerne vil have et helt konkret svar på. Jeg spurgte statsministeren, om statsministeren kan bekræfte, at finansloven er et forlig, et forlig, der holder, uanset hvilken regering der sidder, og uanset om der kommer folketingsvalg midt i et finansår. Jeg synes, det spørgsmål er så konkret og så direkte, at det ikke er nok med et indirekte svar, så jeg må bede statsministeren om en direkte bekræftelse på, at dette er regeringens synspunkt.

Og så for så vidt angår de to dagsordener: Vi synes jo ikke, det er den rigtige regering, vi har fået, men når vi nu har fået den, så synes vi som sagt, at den skal have fair play, og derfor synes vi ikke, at den skal mødes af dagsordener her i Folketinget på sin første dag i Folketinget, og derfor stemmer vi nej til begge de stillede dagsordensforslag.

Fogh Rasmussen (V):

Der kan vist ikke føjes så meget nyt til denne debat, og derfor vil jeg indskrænke mig til tre bemærkninger.

Den første skal være en kvittering for den vægt, hvormed statsministeren indbød Venstre til at deltage i det samarbejde, der jo skal være her i Folketinget. Jeg bemærkede, at statsministeren lagde megen vægt på at understrege sin indbydelse til Venstre, og det er jeg glad for.

Jeg anede måske nok, at statsministeren følte, at Venstre har en tendens til at udtrykke sine synspunkter sådan lidt skarpt, og det medgiver jeg gerne. Det er vores tradition. Det er faktisk vores stil. Vi har faktisk den opfattelse, at man bør udtrykke sine synspunkter klart og skarpt, fordi det også er vores opfattelse, at politik bør handle om ideer og holdninger, ja, ideologi om man vil. Vi synes, at dansk politik i for høj grad i perioder har drejet sig om personer, om personers tone, om personers form, om personers stil. Det bryder vi os ikke om. Vi synes, at det skal dreje sig om politiske grundholdninger, og så skal man også udtrykke dem så klart, at ingen er i tvivl om, hvor det er, man står. Det er nu altså vores tradition. Det er vores stil. Vi polstrer ikke vore budskaber.

Men jeg vil gerne sige til statsministeren, at det bør regeringen ikke tage fejl af, for det ændrer ikke ved, at Venstre i fremtiden, akkurat som Venstre også førhen har været, er parat til

[Fogh Rasmussen]

praktisk samarbejde, er parat til at indgå de nødvendige kompromiser for at finde politiske løsninger. Jeg tror, jeg kan sige, at Venstre har deltaget i i hvert fald alle de politiske forlig, der har fundet sted de sidste 10 år, og før den tid også i de fleste af de store politiske forlig, der er lavet her i Folketinget. Det er den anden del af Venstres tradition, Venstres stil, at samtidig med de klare holdninger er vi parat til at gøre det daglige arbejde for at nå kompromiserne. Og vi har faktisk den opfattelse, at parter, der udtrykker meget klart, hvad der er deres udgangspunkter, egentlig også har nemmere ved at indgå holdbare kompromiser, end parter, hvor det er lidt uklart, hvor de egentlig kommer fra. Så vi ser ikke noget modsætningsforhold imellem det at udtrykke sig klart og skarpt og så det at kunne indgå holdbare politiske kompromiser.

Så vi siger tak for indbydelsen til samarbejde og må jo også minde regeringen om, at den er bundet af forlig på stort set alle områder, så den er jo også nødt til at indkalde såvel Venstre som Det Konservative Folkeparti til forhandlinger.

Min næste bemærkning skal dreje sig om den situation, der har udspillet sig uden for dette hus i dag. Mens vi har haft denne forhandling i Folketinget, har der været en del uro på valutamarkedet. Jeg vil gerne her udtrykke min anerkendelse af den hurtige reaktion, som Nationalbanken iværksatte fra morgenstunden i forståelse med regeringen. Vi mener, det var det rigtige: at reagere prompte og på den måde vise valutamarkedet, at det er alvorligt ment, når vi siger, at vi vil holde kronkursen fast. At den tyske rente så i løbet af i dag er blevet sænket, kan vi glæde os over og så håbe, at det vil give den afspænding på det europæiske valutamarked, som vi har så hårdt brug for.

Det kan ikke stærkt nok understreges, hvor stort et behov der er for at holde fast i de sidste 10 års faste kronkurspolitik. Det har faktisk taget 10 år at opbygge udlandets tillid til kronen. Det tager ikke ret lang tid at nedbryde den tillid igen. Hvis vi blot én gang giver efter for spekulanternes pres, vil tilliden lide et varigt knæk, og prisen vil være en varig forhøjelse af den danske rente.

Derfor kan jeg heller ikke stærkt nok advare imod de toner, der har lydt fra visse kredse,

herunder kredse, der står statsministerens parti nær, toner i retning af, at man måske burde se lidt mere fleksibelt på kronkurspolitikken. Jeg vil faktisk bede statsministeren om at nedkæmpe det. Det er farligt, at der i kredse nær regeringen trives den slags tanker, for det kan være med til fejlagtigt at danne det indtryk i omverdenen, at der er vaklen i regeringens politik, og det håber jeg bestemt ikke der er.

Jeg var meget, meget glad for i går at læse et indlæg af økonomiministeren i Berlingske Tidende, hvor økonomiministeren indleder sin artikel med at skrive følgende: »Der er sket et regeringsskifte. Men der sker *ikke* et skifte i den økonomiske politik.« ». . . vi fortsætter fastkurspolitikken. Og vi fortsætter de øvrige dele af den hidtidige politik, der har givet positive resultater.« Det synes jeg er et godt og stærkt udsagn. Det vil jeg gerne kvittere positivt for. Vi har stor tillid til, at netop økonomiministeren vil holde fast i den linje. Og så har statsministeren jo i øvrigt ret i, at det, vi har mærket på valutamarkedet i dag og i de foregående uger og måneder, er en kraftig understregning af, hvor meget det haster med at få en afklaring af Danmarks forhold til EF.

Min afsluttende bemærkning skal være en kommentar til de to dagsordensforslag, der er fremsat. Som det fremgik af mit første indlæg her i dag, er regeringen dannet på en måde og på en baggrund, som Venstre ikke kan stå bag. Vi havde hellere set en anden regering, men nu er regeringen dannet, og så er det vores opfattelse, at regeringens første møde med Folketinget ikke skal ende i et dagsordensslagsmål.

Faktisk vil vi i opposition gerne prøve at lægge op til, at vi kan have forespørgselsdebatter her i Folketinget, uden at det nødvendigvis skal ende i et dagsordensslagsmål. Vi følte som regeringsparti, at den daværende opposition misbrugte dagsordensinstitutionen i Folketinget, og vi vil gerne prøve at højne oppositionspolitikken ved at kunne have debatter her i folketingsalen, uden at det nødvendigvis skal ende med et dagsordensslagsmål.

Så vil jeg gerne føje til, at når jeg nu ser hr. Holger K. Nielsens dagsorden – ja, jeg vil snarere kalde det en roman – så fristes jeg til at minde om forretningsordenens § 24, hvor der står om motiverede dagsordener, at et sådant forslag skal være kortfattet. Jeg føler faktisk, at der gentagne gange her i Folketinget er begået

[Fogh Rasmussen]

et brud på denne klare regel i forretningsordens § 24, stk. 1. Og den her lange roman – det ligner ingenting at skulle vedtage en sådan dagsorden.

Men først og fremmest af den grund, som jeg nævnte før, nemlig at vi føler, at sådan en debat burde kunne gennemføres uden at slutte med et dagsordensslagsmål, agter Venstre at stemme imod begge de foreslåede dagsordener.

(Kort bemærkning).

Pia Kjærsgaard (FP):

Det undrer mig lidt, at hr. Fogh Rasmussen bruger sin anden ordførertale til nærmest at løfte pegefingern over for hele Folketinget.

Det er da meget godt at stå med forretningsordenen i hånden – nu skal jeg ikke blande mig i SF's dagsorden, vi kunne ikke drømme om at stemme for den – men jeg synes ikke, det er Venstres opgave at sige, hvor lange eller hvor korte dagsordenerne skal være. Vi vil i hvert fald forbeholde os ret til fremover at udforme de dagsordener, som vi finder er rigtige.

Og jeg synes slet ikke, at man kan misbruge dagsordensinstituttet i Folketinget. Hvorfor i alverden bruger man dog det udtryk, at det bliver misbrugt? Det her kunne være en markering fra oppositionen, den ikkesocialistiske opposition, i Folketinget, så derfor kan jeg bestemt ikke acceptere specielt hr. Fogh Rasmussens afvisning af Fremskridspartiets dagsorden. Vi tager selvfølgelig afvisningen både fra Venstre og De Konservative til efterretning, men det er jo en dagsorden, som er lavet ud fra de holdninger, som Venstre og De Konservative havde i hvert fald for ganske kort tid siden.

(Kort bemærkning).

Risgaard Knudsen (S):

Det er jo ikke alle, der har siddet og fulgt denne forhandling hele dagen. Det har jeg imidlertid selv gjort, bortset fra et par pauser, hvor jeg blev kaldt til telefonen. Trods det blev opmærksomheden henledt på mig.

Vi står her med to forslag om motiveret dagsorden, og jeg har det også sådan, at dagsordensinstituttet mange gange giver mig mange overvejelser. Det er ikke det af fru Pia Kjærsgaard fremsatte forslag om motiveret dagsorden, der giver anledning til overvejelser

hos mig. Der må jeg stemme imod, derom kan ingen tvivl være. Forslaget når vel slet ikke at komme til afstemning. Lad det nu ligge.

Så ligger der et forslag om motiveret dagsorden fra hr. Holger K. Nielsen. Efter at have siddet her og lyttet til statsministerens replik går jeg ud fra som givet, at SF tilbagetrækker dette forslag om motiveret dagsorden. Det siger jeg også med baggrund i statsministerens opfordring til SF om samarbejde mellem regeringen og SF i den kommende tid. Det er en del af statsministerens replik, som jeg for mit eget vedkommende er meget optaget af.

I den forbindelse skal jeg heller ikke skjule, at jeg har været inde i overvejelser om dels at stemme for denne dagsorden, dels at undlade at stemme, og jeg kom for en times tid siden eller to til den konklusion, at jeg vil undlade at stemme. Men med den opfordring, der er kommet fra statsministerens side om samarbejde også mellem regeringen og SF, har jeg i sinde at opfordre SF til at tilbagetrække forslaget. Tag en prøvetid, tag en prøvetid! Man kan jo altid vende tilbage til situationen ved en senere korsvej. Dem kommer der sikkert flere af.

Jeg synes, denne opfordring med baggrund i statsministerens replik var på sin plads. Dermed har jeg også redegjort for min egen stilling, og dermed har jeg så også opfordret SF til at tilbagetrække det af Holger K. Nielsen fremsatte forslag om motiveret dagsorden, og det gør jeg med denne begrundelse: Tag en prøvetid!

Første næstformand (Ivar Hansen):

De korte bemærkninger er stadig væk 2 minutter.

Holger K. Nielsen (SF):

Jeg stillede en række spørgsmål til statsministeren, og jeg fik svar på visse af dem, men ikke dem alle.

F.eks. spurgte jeg, om regeringen ville gøre noget i forhold til de mange langtidsarbejdsløse, der er på vej til at ryge ud af dagpengesystemet, og for hvem det vil være en både menneskelig og økonomisk katastrofe, hvis det sker. Vil regeringen tage initiativ til, at det bliver løst i forbindelse med den revision af lovgivningen, man har proklameret?

Jeg nævnte problemet med varighedsbe-grænsningen for folk, der er på sygedagpenge,

[Holger K. Nielsen]

som også for mange betyder en økonomisk katastrofe. Vil regeringen gøre noget ved det? Hvis der skal være mening i den sociale profil, har jeg svært ved at se, at man kan komme uden om at gøre noget ved det.

Statsministeren nævnte noget om venteliste-problematikken på hospitalsområdet og også på daginstitutionsområdet og på andre områder, har jeg forstået. Jeg går så ud fra, at det også vil få konsekvenser for kommunernes økonomiske vilkår, at der vil være en vilje i regeringen til at forbedre kommunernes økonomi, så man er i stand til at løse de serviceopgaver, der skal løses, og som er vigtige og nødvendige i forbindelse med en beskæftigelsesindsats.

Statsministeren havde en række betragtninger omkring miljø. Må jeg så stille det helt kontante spørgsmål: Giver det anledning til en nyvurdering af den faste forbindelse over Øresund? For os er det en fuldstændig afgørende del af en grøn profil, at man sammenkæder denne sag med trafikpolitikken, herunder at man ikke investerer og satser på motorveje, men i stedet for i den kollektive trafik. Skal der være mening i den grønne profil, kan vi ikke se, at der er nogen vej uden om, at man laver en nyvurdering af den faste forbindelse over Øresund.

Jeg stillede det helt kontante og, synes jeg selv, simple spørgsmål: Står Socialdemokratiet stadig væk til venstre for midten? Det har jeg ikke fået noget svar på. Jeg synes, det kunne være relevant at få et svar; det kan gøres mere enkelt end det, jeg citerede fra Berlingske Tidende. Kan vi få et helt klart svar: Står Socialdemokratiet stadig væk til venstre for midten, som man gjorde før i tiden?

Så er det vedrørende EF. Der kunne jeg forstå på statsministeren, at han var glad for SF's konstruktive rolle under forhandlingerne i går aftes. Det er jeg selvfølgelig tilfreds med at statsministeren siger, men ærlig talt synes jeg ikke, at regeringen var tilsvarende konstruktiv, heller ikke i det oplæg, vi fik fra regeringen.

Statsministeren lagde meget vægt på, at det nationale kompromis er udtryk for en ny og langsigtet dansk EF-politik. Det var en bemærkning, jeg var meget tilfreds med – meget tilfreds med – men jeg skal så lige gøre opmærksom på, at det var en sætning, SF efter drøje sværdslag fik ind i lovgrundlaget i går

aftes. Det var ikke noget, regeringen i går aftes kom og sagde at man ville sige. Det var noget, vi kæmpede ind, vil jeg næsten sige, under stor modstand fra andre partier. Men jeg er alligevel glad for, at statsministeren så klart sagde det, og jeg kan kun tage det som udtryk for, at statsministeren, hvis han stadig væk sidder på regeringsmagten i 1996 – hvad jeg bestemt tror han gør – vil arbejde for at fastholde den særordning, som er god for Danmark, som er en fordel for Danmark.

Jeg har lige en enkelt bemærkning om det lovforslag, som vi diskuterede i går – og det er også vigtigt at få understreget, at det er regeringens lovforslag. Debatten i aftes var en diskussion, det var ikke en forhandling i traditionel forstand. Vi fik først udkastet til lovgrundlaget i forgårs sent på eftermiddagen. Det var en diskussion, og det var en udmærket diskussion, en fin diskussion, men det er regeringens lovforslag, der bliver fremsat; det er vi ikke ansvarlige for.

Så nogle bemærkninger om hele forløbet frem til denne regeringsdannelse. Statsministeren sagde, at der var tale om seriøse forhandlinger med SF. Jeg må tilstå, at det er ikke vores vurdering. Sådan som vi vurderer det, var der i det forløb forhandlinger på to planer. Der var dels formelle forhandlinger med den nuværende statsminister som kongelig undersøger, og dér var der ganske rigtigt nogle forhandlingsrunder med SF, hvor vi fik fremlagt papirer på møderne, som vi kunne kommentere og komme med gode forslag til. Ved siden af det foregik der det, der jo var realitetsforhandlingerne – de foregik andre steder i byen, eller hvor ved jeg – hvor Socialdemokratiet bevidst og på et meget tidligt stadium satsede på den firepartiregering, der blev dannet. Det var jo her, de reelle forhandlinger blev ført, og dér var vi ikke med. Det blev vi ikke engang orienteret om på det tidspunkt; det har vi siden hen fundet ud af.

Derfor synes jeg ikke, man kan sige, at der var tale om seriøse forhandlinger med SF, og derfor føler jeg stadig væk grund til at sige, at vi blev sparket ud af det her forløb. Og jeg synes stadig væk, det var en særpræget måde at behandle et parti på, der havde peget på den nuværende statsminister som kongelig undersøger. Vi var med til at bringe formanden for Socialdemokratiet ind i en position som for-

[Holger K. Nielsen]

handlingsleder. Så synes vi, det var mærkværdigt, at han straks indgik i realitetsforhandlinger med to andre partier, der havde peget på hr. Henning Dyremose. Det forløb fandt vi ganske særpræget.

Så lidt om vores rolle her og forholdet til Socialdemokratiet. Statsministeren bad om forståelse for den regering, der er dannet. Javel, men jeg må også bede om forståelse for, at vi føler det lidt mærkværdigt med det forløb, der kom ud af det. Vi har haft et godt samarbejde med Socialdemokratiet i de 10 år, hvor vi begge to har været i opposition. Vi har ikke været enige altid, men vi har haft et godt samarbejde, og vi har i det samarbejde haft en forventning om, at efter den borgerlige epoke ville der komme en ny regering, hvor Socialdemokratiet naturligvis skulle have regeringsmagten, men hvor vi da naturligvis gik ud fra, at også Socialdemokratiet var interesseret i, at SF kom til at spille en rolle som parlamentarisk grundlag for den pågældende regering. Det er det, som er blevet brudt her.

Statsministeren nævnte to muligheder: en socialdemokratisk mindretalsregering og den regering, der er dannet. Det kan godt være, at det var de faktiske muligheder, men så er det, jeg spørger igen: Hvorfor dannede man så ikke den socialdemokratiske mindretalsregering? De argumenter, jeg hørte fra statsministeren, finder jeg ikke særlig overbevisende.

Statsministeren siger, at grunden var, at der skulle laves en stabil og langsigtet politik. En stabil og langsigtet politik! Denne regering skal jo kun køre frem til 1994. Er det meningen, at statsministeren bevidst vil satse på, at denne regering skal sidde efter 1994? Vi har hørt nogle antydninger desangående fra Socialdemokratiet, men hvis det er tilfældet, så lad os da også få det at vide fra statsministeren. Lægges der op til, at disse fire partier nu skal lede landet resten af dette århundrede?

Jeg tror, det vil blive en illusion. Jeg tror, at flertallet vil smuldre ved det næste valg. Siden sidste valg har der kun været én meningsmåling, hvor disse fire partier har haft flertallet, så derfor er det jo ikke særlig sandsynligt, at der kan blive tale om nogen langsigtet politik. Og at der skal blive tale om stabilitet, tror jeg heller ikke meget på. Alt tyder på, at det bliver en overordentlig ustabil regering. Så både ud fra stabilitetshensynet og ud fra det langsigtede

var der fuldt så megen logik i, at der blev dannet en socialdemokratisk mindretalsregering.

Men naturligvis vil SF da samarbejde. Naturligvis vil SF til enhver tid tage imod et tilbud om samarbejde med denne regering. Når ministrene kalder på os, vil vi komme. Vi vil da forsøge at påvirke udviklingen, påvirke de lovforslag, man arbejder med. Det har vi altid gjort, og det vil vi også gøre fremover. Og det skal også stå helt klart i vores holdning til regeringen: Det vil naturligvis være en konstruktiv og visionær opposition, hvor vi vil forsøge at påvirke udviklingen.

Man sammenkæder dette spørgsmål med vores dagsordensforslag og siger – og det var også hr. Risgaard Knudsens argumentation – at hvis man skal have et ordentligt samarbejde, bør vi trække dagsordensforslaget. Jeg kan ikke se, at de to ting har noget med hinanden at gøre. Argumentet fra statsministeren imod dagsordensforslaget var, at det ikke var omfattende nok. Jeg hørte ikke et eneste negativt argument, ikke en eneste uenighed om det konkrete fra statsministerens side og heller ikke fra hr. Risgaard Knudsens. Derfor ser vi ingen grund til at trække dette dagsordensforslag.

Vi vil naturligvis samarbejde med denne regering, men vi regner ikke med, at vores indflydelse bliver særlig stor. Det er en flertalsregering, og det er grundlaget for den måde, vi vil forholde os til regeringen på.

(Kort bemærkning).

Henning Dyremose (KF):

Siden statsministeren tilsyneladende bevidst ikke vil svare på spørgsmålet, om finanslovsforliget er et forlig, der skal respekteres – jeg spurgte i første runde og fik ikke svar, jeg spurgte i anden runde og fik ikke svar – så vil jeg godt tillade mig at citere fra Folketingstidende for indeværende samling, spalte 4256, om forslaget til finanslov for finansåret 1993. Jeg vil gerne have lov at citere fru Marianne Jelled, der siger:

Første næstformand (Ivar Hansen):

Økonomiministeren!

Henning Dyremose (KF):

»Det Radikale Venstre stemmer for finansloven. Vi betragter den som et forlig – det er en

[Henning Dyremose]

hilsen til hr. Jes Lunde – et forlig, der holder, uanset hvilken regering der sidder, og uanset om der kommer folketingsvalg midt i et finansår. Vi anbefaler den og synes, det er en god finanslov.«

Hvis ikke statsministeren dementerer det, så betragter jeg det som en bekræftelse af økonomiministerens synspunkt, og at det derfor er gældende.

Hermed sluttede forhandlingen.

Afstemning

Forslag om motiveret dagsorden nr. D 24 af Holger K. Nielsen (SF) (se foran) forkastedes, idet 10 (SF) stemte for, 104 (S, KF, V, FP, CD, RV, KRF og Hans Erenbjerg (UP)) imod.

Forslag om motiveret dagsorden nr. D 25 af Pia Kjærsgaard (FP) (se foran) forkastedes, idet 7 (FP) stemte for, 104 (S, KF, V, SF, CD, RV og KRF) imod.

Hermed sluttede åbningsdebatten.

Første næstformand (Ivar Hansen):

Jeg skal her udsætte mødet. Det genoptages i dag kl. 20.15.

Mødet udsat kl. 19.25

Mødet genoptaget kl. 20.15

Den sidste sag på dagsordenen var:

2) Første behandling af beslutningsforslag nr. B 56:

Forslag til folketingsbeslutning om Folketingets tilslutning til tillægsaftale af 1. februar 1993 til aftale af 6. oktober 1992 mellem regeringen og det færøske landsstyre med senere ændringer.

Af statsministeren (Nyrup Rasmussen).
(Fremsat 3/2 93).

Forslaget sættes til forhandling.

Forhandling

Sonja Mikkelsen (S):

Ikke mindst af hensyn til de ærede tilhørere, der stadig væk holder ud, skal jeg redegøre for Socialdemokratiets stilling til denne sag.

Med det beslutningsforslag, som er til behandling her, anmoder regeringen Folketinget om at pålægge regeringen at gennemføre den tillægsaftale, som regeringen indgik med det færøske landsstyre natten til den 1. februar, hurtigst muligt; Folketinget opfordres desuden til at anmode Finansudvalget om en hurtig og velvillig behandling af finansministerens ansøgning, som er baseret på aftalen.

Socialdemokratiet medvirker gerne til begge dele, ligesom vi gerne medvirker til, at dette beslutningsforslag kan færdigbehandles så hurtigt som muligt. Det forventer vi også at de 6 øvrige partier bag aftalen fra oktober 1992 vil medvirke til, så forudsætningen i tillægsaftalens punkt 10 om politisk tilslutning i Danmark kan opfyldes.

Det er jo ikke helt almindeligt, at en regering fremsætter et beslutningsforslag, men i denne situation vil jeg gerne takke regeringen, fordi man har valgt at gøre det. På den måde får Folketinget et værdigt beslutningsgrundlag, når der skal tages stilling til den danske hjælp til færingerne, for selv om det er en sag, Finansudvalget selv kan færdigbehandle, var vi sikkert under alle omstændigheder blevet præsenteret for sagen her i salen. Det skulle Fremskridtspartiet nok have sørget for, ligesom det var tilfældet i oktober 1992, da partiet forsøgte at slå politisk plat på Færøernes meget kritiske økonomiske situation, der desværre yderligere er forværret.

Kapitaltilførslen på 350 mio. kr. til det færøske landsstyre skal gøre det muligt for landsstyret at indskyde yderligere kapital i Finansieringsfonden af 1992, så en af øernes største banker kan reddes fra betalingsstandsning. Et bankkrak ville få helt uoverskuelige konsekvenser for den færøske befolkning.

Der må ikke herske tvivl om, at den danske regering og Folketinget har en forpligtelse og også en vilje til at hjælpe det færøske landsstyre og Lagting i denne situation, men det er klart, at en hjælp af denne størrelsesorden ikke kan gives betingelsesløst. Men i Socialdemokratiet er vi tilfredse med, at den nye aftale baserer sig på landsstyrets og Lagtingets egne valg af midler til at imødegå den dybe krise i den færøske økonomi. Aftalen respekterer det